Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):
Titel | Title: Euphrosyne.
Bindbetegnelse | Volume Statement: Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place: Kjøbenhavn, 1796-1803
Fysiske størrelse | Physical extent: 12 bd. :

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

57, -8

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 57 8°

1 1 57 0 8 00045 5

+Rex

Euphrosyne.

Andet Bind.

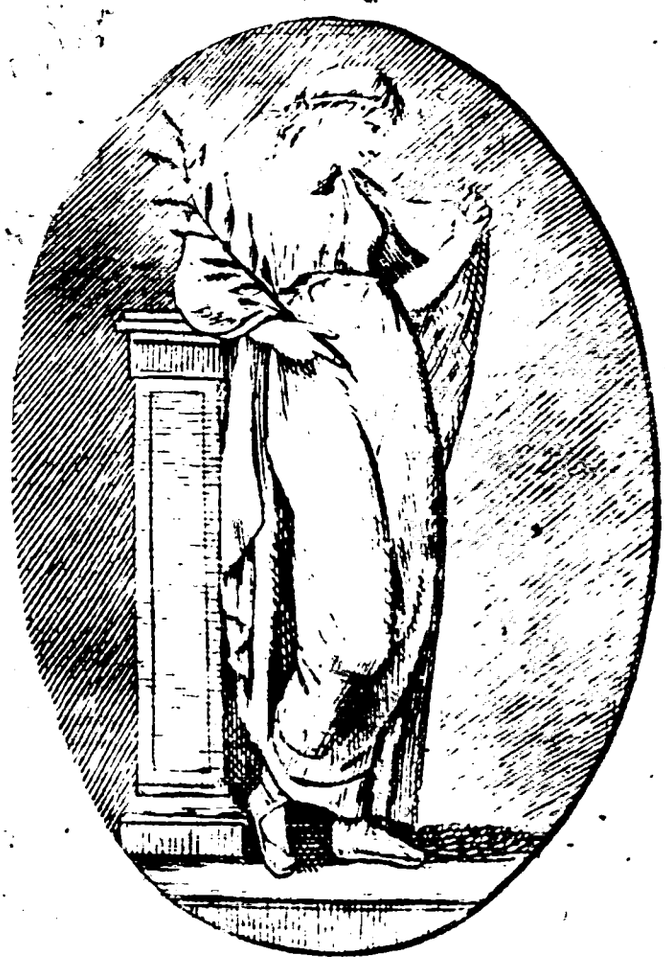

Kjøbenhavn, 1796.

Trykt paa A. Soldins Forlag, hos
Zacharias Breum.

Indhold.

Femte Hæfte.

Manuskriptet. Skuespil af Ferd. Ochsenheimer, oversat af Tysk ved C. G. = = Side 1

En ny Damedragt, formodentlig i Indien, af Lichtenberg, oversat af Tysk. = = — 46

Et Fragment af min Kjærlighedsroman, oversat af Tysk. = — 58

Damernes Advokat, af Hr. Zetlitz. = — 88

Til Sofie paa hendes Fødselsdag, efter det Svenske, af Høst. = — 93

Skuepladsen. = — 95

Siette Hæfte.

Hvem havde tænkt det, en moralsk Fortælling, oversat af Tysk : Side 97
Sang paa en Venindes Fødselsdag : 120
Tanker om Skjønhed, overs. af Svensk 122
Ved Sophies Gravhøj, af Hr. L*r : 128
Elegie ved en Vugge, efter Gotter, af Samme : : 130
Om Amazonerne, af Ebert, oversat af Tysk : : 132
Til Maanen, efter det Tyske, af Hr. Prok. Albertsen : : 140
Kjærlighed, til Henriette, ligeledes, af Samme : : 140
Udkast til en Historie om Ægteskabet i det borgerlige Selskab, af Volkmar, oversat af Tysk : : 142
Ase-Neitha, en østerlandsk Fortælling, oversat af det Tyske ved Hr. L*r 158
Huldgudinderne, af Sch—z, af Tysk 191
Den upartiske Pige, efter Gotter, af Hr. L*r : : 192

Syvende

Syvende Hæfte.

Selskabelige Dyder af Weiss, oversat af Fransk ved J. K. H. Side 193

I en Stambog, af Hr. Sveistrup " 202

Skabelsen, efter det Svenske af Hr. L*r 203

Elegie, af samme " " 205

Forandringen, af Starke, oversat af Tysk ved Hr. Staal " 209

Om Ynde, af Schiller, i Udtog ved J. K. H. " " 212

Fruentimmer i Tübingen, udaf Nicolai 238

Vise, af Svensk, ved Hr. M. C. Bruun 239

Over vor Bestemmelse til Døden, af Engel, oversat af Tysk ved Hr. S. H. 241

Hønen, et Maleri af det huslige Liv, af Starke, af Tysk ved J. K. H. 268

Den værste Forurettelse " 287

Fruentimmer i Ægypten, udaf Bruce 288

Otende

Siette Hæfte.

Hvem havde tænkt det, en moralsk Fortælling, oversat af Tysk : Side 97

Sang paa en Venindes Fødselsdag : 120

Tanker om Skjønhed, overs. af Svensk 122

Ved Sophies Gravhøj, af Hr. L*r : 128

Elegie ved en Vugge, efter Gotter, af Samme : : 130

Om Amazonerne, af Ebert, oversat af Tysk : : 132

Til Maanen, efter det Tyske, af Hr. Prok. Albertsen : : 140

Kjærlighed, til Henriette, ligeledes, af Samme : : 140

Udkast til en Historie om Ægteskabet i det borgerlige Selskab, af Volkmar, oversat af Tysk : : 142

Ase-Neitha, en østerlandsk Fortælling, oversat af det Tyske ved Hr. L*r 158

Huldgudinderne, af Sch—z, af Tysk 191

Den upartiske Pige, efter Gotter, af Hr. L*r : : 192

Syvende

Syvende Hæfte.

Selskabelige Dyder af Weiss, oversat af Fransk ved J. K. H. Side 193

I en Stambog, af Hr. Sveistrup " 202

Skabelsen, efter det Svenske af Hr. L*r 203

Elegie, af samme " " 205

Forandringen, af Starke, oversat af Tysk ved Hr. Staal " 209

Om Ynde, af Schiller, i Udtog ved J. K. H. " " 212

Fruentimmer i Tübingen, udaf Nicolai 238

Vise, af Svensk, ved Hr. M. C. Bruun 239

Over vor Bestemmelse til Døden, af Engel, oversat af Tysk ved Hr. S. H. 241

Hønen, et Maleri af det huslige Liv, af Starke, af Tysk ved J. K. H. 268

Den værste Forurettelse " 287

Fruentimmer i Ægypten, udaf Bruce 288

Otende

Ottende Hæfte.

Om Værdighed, af Schiller, i Udtog ved J. K. H. . Side 289
Ulykkelig Elskov . . — 308
Bryllupssang . . . — 310
Min Lyre, af Hr. L*r . — 313
Til Dorine, af Hr. Frankenau — 315
Las Casas's Henrykkelse, eller Kilder til Sieleroe, af Engel, overs. af Tysk . . — 316
Om Sielens Udødelighed, af Starke, overs. af Tysk. . i — 330
Da jeg saae over til Sverige i en Morgenstund, af Hr. p. f — m. — 349
Til mit Fødested, af Samme . — 352
Landhuset, en Fortælling, overs. — 354
Elegie paa en Landsbyekirkegaard, efter Hölty, af Hr. p. f — m. — 361
Det slemme Skin, af Starke, overs. af Tysk . . — 366
Literatur, ved Hr. J. C — n. — 383

Manuskriptet.

Et
Skuespil
i eet Optog.

Personerne.

Hochfeld, en Boghandler	Sitter.
Louise, hans Datter.	Mester Reinhard.
Blondheim.	En Markør.

Første Optrin.

Blondheim, og Reinhard.

(Et borgerligt Værelse med en Dør paa Siden og en i Baggrunden, Blondheim ligger med Hovedet paa Bordet og sover, rundt om ham adspredte Papirer og Bøger, en Lampe som vil gaae ud: det er Dag. Reinhard kommer igiennem Baggrundsdøren).

Reinhard. He! — (gaaer videre frem) He! — han sover? — Om jeg vækkede ham? (sagte) Hm!

han har vel igien arbeidet den hele Nat! lad ham sove ud! (Han slukker Lampen og vil liste sig bort, støder af en Hændelse til Bordet, hvorved Blondheim vaagner).

Blondheim. Hvem er der?

Reinhard. Jeg.

Blondheim. Han Mester Reinhard?

Reinhard. Ja mænd. God Morgen Mosiö; — Han har sildig giort Fyrabend?

Blondheim. (staaer op) Imod min Villie: som Alve laae Søvnen paa mig, jeg kunde ikke holde mig.

Reinhard. Ei, hvem vil og saaledes med al Flid ødelægge sin Sundhed? Søvnen er det halve Liv.

Blondheim. (viser paa Kabinettet) Og der ligger min Moder paa Sygesengen og her staaer Han og fordrer Betaling.

Reinhard. Lad det kun beroe, jeg behøver det, Gud skee Lov! endnu ikke, er heller ikke kommet derfor. (sætter sig ved Bordet) Men hør engang, har Han da slet intet lært, som kan bringe Ham frem?

Blondheim. Ak kiære Mand, lært har jeg, hvad jeg kunde! — min Fader var Officeer og be-

stemte

stemte mig ulykkeligviis til den lærde Stand: alt blev anvendt paa min Opdragelse. Han døde og min Moder beholdt intet tilbage, thi hans femaars Sygdom havde gandske fortæret alt hvad vi havde, desuden var al hendes Møie, at erholde en Pension, forgiæves. Ingen vilde tage sig af mig, ethvert af mine Forsøg, at komme i en Vey, var frugtesløst.

Reinhard. Det er meget slemt.

Blondheim. Jeg ydmygede mig for Skurke og Dosmere, fik intet — jeg betalte Skopudseren, for kun at lade mig slippe ind, fik intet. Mit Fødeland støder mig fra sig, tager Udlændinge i Sold og lader sine gode Borgeres Sønner hensmælte med den bedste Villie, at opofre det deres Kræfter.

Reinhard. Bort altsaa, til et fremmed Land, naar det ikke her vil gaae.

Blondheim. For der at finde den Hungersdød, jeg her undgik? Jeg har hverken Fortieneste, eller Anbefaling, kun alene Kundskaber og Flid; og uden Penge, betyde de allevegne intet.

Reinhard. Desværre saare sandt!

Blondheim. Fra min Moder vil jeg ikke skille mig. Jeg kan ikke give hende til Pris for Mangelen, ikke overlade hende til fremmed Pleie; hvad Sønnen føler og gior, det føler og gior ingen Leiesvend.

Reinhard. Veed han hvad? — Jeg vil sige Ham noget: sæt i Lotteriet, det har alt hiulpet mangen En, maaskee har Han der Lykke. Seer Han, Kræmmeren der nede paa Hiørnet, var reent Caput —

Blondheim. Hvad kan jeg vente af et Slumpetræf?

Reinhard. Han drømte dem, alle tre Nummere, saa satte han paa dem og de kom.

Blondheim. Jeg kan ikke vove den mindste Sum paa det Uvisse, enhver unødvendig Udgift er Ran fra min Moders Fornødenheder.

Reinhard. Nu, videre veed jeg ikke at raade Ham. Gud veed, naar jeg kunde hiælpe Ham, giorde jeg det: men fire Børn i Live og slette Tider! De høie Herskaber burde have mere Indseende, først løbet hele Aare og saa det Halve afstrukket, hvo som vil have Arbeid, maae borge og en som borger vente. Der er Skræderen her

lige

lige ved, du min Himmel! — Manden har ikke det tørre Brød.

Blondheim. Gode Gud!

Reinhard. Deri har han Ret, han maae hiælpe. — Hør engang, — det gior mig ret ondt for ham, han er from og god og fortiener at det gaaer ham vel og hans brave Moder med. — Det er i Dag Helligdag og saa vanker der desuden altid saa noget extra; — vil han spise en Suppe hos mig, saa er han mig velkommen. (rækker ham Haanden).

Blondheim. (trykker og ryster den) Jeg takker ham min Ven, kun beklager jeg, at jeg ikke kan giøre Brug af hans Godhed, (i Forlegenhed) thi, — jeg er alt buden til Bords hos en god Ven.

Reinhard. Det giør mig ondt. Nu saa vil jeg sende hans Moder noget.

Blondheim. (Trykker hans Haand, vil tale, vender sig bort, for at skiule en Taare, gaaer derpaa hurtig ind i Sidekabinettet).

Andet Optrin.

Reinhard alene.

(Seer efter ham) Buden til Bords hos en god Ven? Ja, hvem der ikke vidste det? Uden-

for

for Porten gaaer han, spiser der sit tørre Brød, og drikker af den første, den bedste Kilde. Den fordømte Stolthed! Førend han taler til et Menneske om Hiælp, førend han vil være nogen noget skyldig, lever han hellere i Elendighed og skiuler sin Tilstand for hele Verdens Øine. Han fortiener Himmelen for det, han giør for sin Moder, men skeer der ikke snart noget til deres Redning, maae begge gaae til Grunde. (han gaaer til Døren)

Tredie Optrin.

Reinhard, Sitter.

Sitter. Er Blondheim hiemme?

Reinhard. Derinde, hos sin Moder.

Sitter. Er han hans Vært?

Reinhard. Ja Herre?

Sitter. Er han Ham Penge skyldig?

Reinhard. Hvortil det Spørsmaal?

Sitter. Jo nu, jeg mener kun saa; — man siger, hans Omstændigheder ere meget slette.

Reinhard. Deri har man Uret.

Sitter. Men man siger det almindelig.

Rein-

Reinhard. Man har Uret.

Sitter. Det er muligt, men imidlertid kan det dog være sandt.

Reinhard. Det er ikke sandt, siger jeg.

Sitter. Det ville Gud!

Reinhard. Det vil han og, thi Menneskет er fromt og god, han bedrøver intet Barn.

Sitter. Altsammen rigtigt, men det er endnu intet Beviis. Han er min Ven, jeg ønsker at hiælpe ham.

Reinhard. Saa? Hvorved?

Sitter. I nu, ved mit Raad.

Reinhard. Det er Ord —

Sitter. Som kunde nytte ham, naar han —

Reinhard. Havde hørt dem før.

Sitter. Er det alt kommet saavidt med ham?

Reinhard. Hvor vidt da?

Sitter. At gode Raad komme for sildig?

Reinhard. Gode Raad komme aldrig for sildig.

Sitter. Jeg er rede, til at giøre alt for ham.

Reinhard. Det er rosværdigt. Kan De maaskee laane ham Penge? Rein=

Sitter. Jeg er en Lærd.

Reinhard. Det vil sige, Hovedet er fuldt, Lommerne tomme.

Sitter. Penge har jeg ikke, men gode Venner.

Reinhard. Ogsaa Lærde?

Sitter. Mænd af Vigtighed og Indflydelse.

Reinhard. Ei?

Sitter. Mænd af store Fortieneſter.

Reinhard. Saa? Men hvorfor har De da intet, siden De beſidder saa vigtige Venner?

Sitter. Jeg? Ja mit fordømte Hang til det frie ubundne Levnet; — jeg er ikke gierne afhængig af nogen.

Reinhard. Saaledes? — Om Forladelſe, har de endnu Forældre?

Sitter. Fader og Moder.

Reinhard. (Ivrig) Saa er den unge Mand, som her boer, ikke Deres Ven.

Sitter. Og hvorfor?

Reinhard. (ſtigende) For, — — og De indſeer det ikke? — For — — — Adiø. (gaaer til Sidedøren og raaber ind) Her er nogen. (gaaer bort giennem Baggrundsdøren.)

Sitter. En beſynderlig Karl!

Fierde Optrin.

Sitter, Blondheim.

Blondheim. Er Du der Sitter? Det er mig kiært. Jeg har længe ikke seet Dig.

Sitter. Tilgiv, min Skyld var det sandelig ikke: mangehaande Hindringer af Vigtighed, — Arbeider, — Du veed jo.

Blondheim. Du bringer mig Svar?

Sitter. Ja, men siig, hvorfor taaler Du den gamle Knark i dit Værelse? Han er grov og ubehyvlet, — han har ærgret mig.

Blondheim. Lad ham have sin Maade; han mener det ikke saa ilde. — — Nu, Svaret?

Sitter. Dermed haster det jo ikke. Hvor gaaer det Dig ellers Broder, hvor lever Du?

Blondheim. Snurrig nok imellem, min Levemaade er simpel, netop saadan som jeg ønsker mig den.

Sitter. Man seer Dig jo ingensteds?

Blondheim. Jeg er hellere ene, end blandt Narrer og Dumhoveder, som ærgre mig.

Sitter. Jeg beleer dem.

Blondheim. Den Gave besidder jeg nu eengang ikke; en Gang i den frie Luft skiænker mig Underholdning og Fornøielse.

Sitter. Maanskin og Nattergalens Slag ikke at forglemme.

Blondheim. Jeg er hverken Sværmer eller syg af Følsomhed.

Sitter. Men forelsket?

Blondheim. Du kiænder jo mine Grundsætninger over denne Punkt.

Sitter. Ha, ha, ha! Som om der' ikke Grundsætninger og Philosophie gik Fanden i Vold!

Blondheim. Nok derom. Hvorledes har det sig med min Commision?

Sitter. En smule Taalmodighed. Behøver Du Penge?

Blondheim. Hvem behøver vel ikke dem?

Sitter. Forstaae mig ret! — Ere dine Finandser saaledes beskafne, at det var drivende Nødvendighed, at sælge Manuskriptet?

Blondheim. Til Sagen: Er Du bleven af dermed?

Sitter. Først maae Du svare mig.

Blond-

Blondheim. Nu da, jeg ønskede ikke at have arbeidet for Inter.

Sitter. Saa beklager jeg Dig, at Du har forsøgt Din skiønne Fremstilling paa et saa utaknemmeligt Arbeide.

Blondheim. (til Siden) Jeg aner min Skiæbne!

Sitter. Jeg har løbet om til alle Boghandlere, har viist det, snart her, snart der, men hvor jeg bankede paa, fandt jeg liden Trøst for Dig.

Blondheim. (til Siden) O min Moder!

Sitter Den ene behøver intet Manuskript, den anden intet Eventyr, den tredie giver mig endog at betænke, at saadant noget er ganske ud af Moden, slet ingen Spekulation for en klog Handelsmand. Du skulde have seet, hvor de Herrer bar sig ad, rynkede Næsen, kløede sig bag Øret og manipulerte den Ting, som om det var en gammel Hat. Mig forgik al Lyst, til nogensinde saaledes at komme for det kiære Publikum.

Blondheim. (søger at fatte sig, et bittert Smil lykkes ham) Deri har Du Ret.

Sitter.

Sitter. Rigtig nok maae det ærgre Dig, at man strax ved Dit første Arbeid tager Dig saa ilde med, men Du vil vide at finde Dig deri, som en ærlig Karl maae gisre, naar han seer, det ikke er anderledes.

Blondheim. (med nogen Fatning) Godt, at jeg aldrig regnede derpaa.

Sitter. Hvori Du da giorde meget viselig og vel. Her har Du det igien. (giver ham en Pakke Papirer) Eller, veed Du hvad? Jeg beder i Aften et Selskab lystige Brsdre til mig, der ville vi da ved en fuld Bolle holde et høitideligt Auto da fé derover, og skulde Du ikke ganske bortdrikke alle Dine Griller, saa vil jeg anvise Dig en smuk Pige, som skal bortkysse Dig dem.

Blondheim. Jeg kommer ikke.

Sitter. Saa maae Du finde Dig i, at blive afhentet i en Karet og det med Magt.

Blondheim. (bestemt) Jeg kommer ikke.

Sitter. Evige Surmuler! Der sidder han den lange Dag hos den syge, knorvorne Mama, lader sig jamre Ørene fulde, sukker vel og en Duet med hende: — i Dit Sted havde jeg forlængesiden bragt hende i et Hospital.

Blond=

Blondheim. Sitter!

Sitter. Hvorfor da ikke? Der har hun Magelighed, Pleie, god Spise og Drikke og naar hun engang farer heden, ogsaa en anstændig Begravelse.

Blondheim. Er det muligt? — Er det den Yngling, til hvem jeg engang saa brændende sluttede mig fast, som med varm Kiærlighed for Dyd og Retskaffenhed forbandt et Hierte, der følede for den lidende Menneskehed? — Din Letsindighed har alt forledet Dig til mangen ubesindig Streg, skulde den og have tilintetgiort de Grundsætninger, som knyttede vore Hierters Baand?

Sitter. Det er tom Deklamation. Jeg har forandret mit System, fordi jeg fandt Menneskene anderledes, end jeg havde drømt mig dem; kom Du i den store Verden, og jeg vedder ti mod een, Din høitpriste Menneskekiærlighed faaer sit Løbepas, og inden et halvt Aar er forbi, tænker Du, som en af os.

Blondheim. Sitter! — Hvad er der blevet af Dig?

Sitter. Jeg er vaagnet af min Drøm, har gnedt mine Øine og finder mig i Virkeligheden:

heden: see det er alt. Naar Du vidste, hvorledes jeg saadanne kom fra det ene til det andet, hvorledes alt stødte sammen, for at omstemme mig, hvorledes man plagede, pinede, bedrog mig — — den blotte Erindring fordærver mig den hele Dag. — Jeg havde visse Udsigter til en Betiening, som en elendig Døgenigt erholdt, fordi han betalte den med rede Penge. Mig afviste man — og det for stedse, fordi jeg havde understaaet mig, at drage til Felts derover. — Mine Forældre tabte ved Ænker og Retsforedreielse en i mange Aar ført Proces, som fortærede deres hele Formue og drog deres Handels Forfald efter sig. — En Pige, som jeg elskede høiere end mit Liv, som jeg opofrede alt, for hvis Skyld jeg lagde mig ud, baade med Fader og Moder, for hvis Skyld jeg styrtede mig i Giæld, bedrog mig paa det skændigste!

Blondheim. Beholdt Du ingen Ven, som hialp Dig at bære? — Hvorfor flyede Du mig?

Sitter. Jeg blev mistænksom mod alt, hvad som omgav mig, — Tilgiv! — Ogsaa mod Dig. — Jeg er bleven et andet Menneske og befinder mig vel, som jeg er.

Blond-

Blondheim. En Syges Tilstand, naar Døden er nærmest. — Du er opbragt imod Menneskene, jeg vil udsone Dig med dem.

Sitter. Lad være, jeg er ulægelig.

Blondheim. (omarmer ham og lægger en Haand paa hans Bryst) Er jeg bleven fremmed for Dit Hierte? See, jeg glemmer al min Elendighed for Dit Vel; Du maae ikke blive saaledes — Er jeg Dig da slet intet meer? — See paa mig! — Vær igien den Gamle! — Det vil blive bedre.

Sitter. O Du veed ikke alt; — slip mig, — Du kiænder mig ikke!

Blondheim. Du har paa nogen Tid undraget Dig mig, Kummer boer i Din Siel; — i Din Vens Barm er Plads dertil; en deelt Byrde er jo mindre svær!

Sitter. (rask) Behøver Du Hielp, — er Du ulykkelig? — Du har stedse unbveget mig; for Guds Skyld, vær oprigtig!

Blondheim. Lidelser skulle knytte os endnu fastere til hinanden, — — — min Skiæbne er skrækkelig, — — jeg er elendig.

Sitter.

Sitter. (river sig løs) Du skal høre fra mig! (gaaer hurtig bort).

Blondheim. (seer efter ham) Han er vunden.

Femte Optrin.

Blondheim alene.

(Han vender sig langsom om, hans Øie falder paa Papirerne, som ligge paa Bordet) Det var mit sidste Haab. — Maatte jeg ogsaa haabe? Er det ikke mit Lod, at see de skiønneste Planer, de beste Forventninger tilintetgiorte? — Men det var mit sidste Haab, Frugten af giennemvaagede Nætter, af saa mangen møisomt giennemtænkt Dag, — det var min Moders Helbredelse. Den ædle Kone bærer sin Skiæbne med en Standhaftighed, som ofte beskæmmede mig, naar Mismod og Fortvivlelse vilde bemægtige sig mig, — ogsaa hun haabede alt og jeg maae berøve hende denne eneste Udsigt til en bedre Fremtid, jeg, som selv behøver Trøst! (han tager Papirerne og betragter dem) Det var ogsaa min Stolthed!

Siætte Optrin.

Blondheim, Reinhard.

Reinhard. (seer ud af Døren) Er han borte?

Blondheim. Hvem?

Reinhard. Der, Vennen? — Tag mig det ikke ilde op, det er et ugudeligt Barn, — han kan umulig være Hans Ven.

Blondheim. Før var han ikke saadan, — Verden har fordærvet ham.

Reinhard. Hans egen Skyld.

Blondheim. Lad os være billige, min Ven.

Reinhard. Jeg dømmer jo ikke, men at sidde sine Forældre paa Halsen, naar han kan giøre det anderledes, — Fy!

Blondheim. Ungdoms Letsindighed, maaskee Forældrenes egen Skyld; hans Hierte er i Grunden got.

Reinhard. For mig længe nok. — Om noget andet, hvorfor jeg egentlig er kommen; — jeg har faaet et Indfald; — den lille Jomfrue, som saadan i Ærende kommer til hans Moder —

Blondheim. En fortræffelig Pige, ædel, dydig og medlidende! — Min Moder havde lært hende at brodere, hun blev syg og kunde ikke meer gaae til hende, da kom hun her, gav hende Munterhed, Trøst og Lindring; — ak han skulde see, hvor hun sidder hos hende ved Sengen, veed at tale med hende om alt, trøster og opreiser hende, saa hun ste se lever op paa nye, naar hun kommer. Nylig bragte hun hende kostelige Draaber, som for lang Tid vederqvægede og styrkede hende.

Reinhard. Det maae jeg dog endelig vide, han fortæller mig det jo tidt nok.

Blondheim. Gisr jeg det? Nu ja, hun fortiener det og. — Men, hvad vil han med hende?

Reinhard. Ja, det er dog kuriøs, hvor man mangegange kommer paa et Indfald. — Der tænkte jeg saadan hos mig selv, om hun maaskee ikke kunde være den ubekiændte Haand, fra hvem Han nylig fik de Penge.

Blondheim. (eftertænkende) Han kan tage Feil.

Reinhard. Nei, nei! Hendes Fader er en velhavende Mand, og efter alt, hvad Han har sagt mig om hende, er det vist hende. — Hvad, om Han tog sig Jomfruen til Hierte?

Blondheim. Hvorledes forstaaer Han det?

Reinhard. Hun har et glat Ansigt og en net Fod, et godt Snakketøi og en kiøn Tæreskilling; hun er Ham nok heller ikke saa fiendsk. — Tag Han hende.

Blondheim. Kiære Mand, det tør maaskee være ham klart nok, men saa længe jeg endnu har min Forstands Brug, vil jeg aldrig tænke derpaa.

Reinhard. Hvorfor ikke? Han er jo heller ikke uden Hoved, seer heller ikke ilde ud: rigtig nok, maatte de hule Kinder først udfyldes, men det er giort med et Par drøie Maaltider. Forsøge det kan Han dog altid.

Blondheim. Og giøre mig latterlig, saa at Drengene paa Gaden skulde pege Fingre af mig? Med hvilket Aasyn skal jeg træde den Pige under Øinene, som jeg ikke har andet at tilbyde, end den Elendighed, der for mig alene alt er trykkende nok? Hellere vil jeg skyl-

de mig selv mit Underhold, eller hensmægte alle mine Dage.

Reinhard. Det er Egensindighed.

Blondheim. Pligt er det, som Nødvendigheden paalægger mig. (det banker) — Herind!

Syvende Optrin.

De Forrige, en Markør.

Markør. Boer her en Herr Blondheim?

Reinhard. Her staaer han selv.

Markør. En Herre skrev dette deroven paa Kaffehuset og gav mig det at besørge. (giver Blondheim en Billet).

Blondheim. Er han der endnu?

Markør. Han gik ud af Huset med mig og saa ned af Gaden. — Deres Tienere. (gaaer).

Blondheim. (raaber efter ham) Jeg takker.

Ottende Optrin.

Blondheim, Reinhard.

Blondheim. (aabner Billetten) Skrevet med Blyant? — (læser Underskriften) Sitter? — (efterat han har læst) Han vender tilbage til mit Hierte, Hæld mig, han er igien min! — — Jeg maae til ham, jeg vil opreise ham, maaskee behøver han mig! — — Vil han bevise mig en Villighed?

Reinhard. Hundrede for een, — kun ud med den.

Blondheim. Min Moder er svag, der kunde tilstøde hende noget, vil han blive her saa længe, til jeg kommer igien?

Reinhard. Hiertelig gierne.

Blondheim. (giver ham Billetten) Der læs imidlertid, det vil igien forsone ham. — (Tager Hat og Stok) Jeg iler, — adiø (gaaer).

Niende Optrin.

Reinhard ene, — siden Louise.

Reinhard. Skade, at det Menneske ikke er en stor Herre, jeg troer, han giorde den halve

halve Verden lykkelig. — (Gaaer til Sidedøren, aabner den sagte og seer ind) Hun sover — det er og det bedste, hun nyder. Det er dog en skiøn Ting den Søvn, man glemmer saa reent al sin Nød, som om man i sin Livstid intet havde udstaaet. Nu vil jeg dog see, hvad Vennen da skriver. (læser) "Skam og Anger nage mit Hierte: jeg har begaaet en Forbrydelse, hvis Størrelse trykker mig til Jorden; Dit hiertelige Venskab rystede mig, Følelsen af min Gierning rev mig bort fra Dig, saml Din Fatning og jeg kommer til Bekiændelse." — Ordene ere gode, men om det ogsaa er meent saaledes? — Jeg tænkte dog strax, at der stikker noget under: Menneskets spurgte saa hastig, kom mig saa ængstelig for: — en god Samvittighed har han siker ikke. (Han lægger Brevet paa Bordet).

Louise. (banker paa og aabner Døren) Ha, efter Ønske! — God Morgen, Hr. Reinhard.

Reinhard. Stille, hun sover.

Louise. Desbedre, (gaaer heelt frem) Moderen sover, Sønnen saae jeg gaae ud; — jeg har noget at tale med ham.

Rein

Reinhard. Med mig?

Louiſe. Ja, men han maae i Forveien love mig, at han vil være oprigtig.

Reinhard. Ih, hvem kunde afſlaae Dem noget? Jeg lover det.

Louiſe. Han er her i Huſet, kan altſaa bedſt vide det. — Jeg begriber ikke, hvorfor Blondheim og hans Moder ſaa omhyggelig ſkiule deres Tilſtand for mig?

Reinhard. Stolthed er det, troe De mig; gior han da ikke det ſamme for mig? Men det lykkes ham ikke altid; hvem der kun har et Par ſunde Øine, maa jo ſee, hvor ſlet alt ſtaaer til.

Louiſe. Jeg frygter, at det er endog værre med dem, end jeg formoder.

Reinhard. Det er meget muligt; mit Hierte bløder mangegange, naar jeg ſaadanne maa ſee paa det og ikke kan hielpe. De veed, hvad for ſmukke Bøger han havde?

Louiſe. Ja viſt veed jeg det.

Reinhard. De ere borte, — alle borte.

Louiſe. Ak det er Skade, — hvorhenne da?

Reinhard. Solgte ere de, — Pengene har Doktoren og Apothekeren faaet. — For nylig, — jeg troer, det var for otte Dage siden, — kom han om Aftenen over til mig og saae ganske sørgmodig ud; — først satte han sig ved Vinduet og saae i etvæk paa Gulvet, derpaa gik han igien op og ned og kigede efter Stiernerne. Jeg mærkede nok, at han vilde noget, derfor rykkede jeg nærmere. Efter mange Omsvøb bragte jeg ham endelig paa det rette Kapitel og saa kom jeg da efter, at han maatte sælge sine Bøger. At jeg tilbød ham, at overlade mig den hele Handel forstaaaer sig af sig selv. Derfor var det, han var kommen. Næste Morgen lod jeg dem pakke sammen og bære bort, — da skulde De have seet ham. — De maae vist have været ham meget kiære, for han vendte sit Ansigt bort og de klare Taarer randt ham ned af Kinderne.

Louise. (tørrer sine Øine) O det er ædelt!

Reinhard. Jeg fik med stor Møje tolv Daler for dem, endskiøndt de, som han sagde, havde kostet fire Gange saa meget.

Loviſe. Men min Himmel, havde Han dog kun ladet mig vide noget derom!

Reinhard. Ja, havde jeg'det. Den Dag gik det hvit til her: min Kone maatte koge og ſtege, — mener De, han nydte en Bid deraf? — Han gik ud og lod ſig ikke ſee, før det alt var forbi. I mine Levedage har jeg ikke ſeet ham ſaa glad, ſom da jeg fortaalte ham, hvor got det havde ſmagt hans Moder. (fortrolig) Det vilde dog ikke ſmage hende.

Loviſe. Hvorfor ikke?

Reinhard. Hvorfor? — Hendes Hiertesſøn feilede. Om Byggernes Salg har hun ikke faaet nys, men han deroven over har ſeet det og det bliver tilviſſe ikke ugiengieldet.

Loviſe. Nei, det bliver ikke ugiengieldet, eller Dyd og Ærlighed blive tomme Navne uden Betydning. — O, at jeg kunde lønne ham!

Reinhard. Himlen velſigne Dem derfor, gode Barn, og lad det gaae Dem vel, ſaalænge De lever!

Loviſe. Han holder viſt meget af ham?

Rein-

Reinhard. Saa sandt jeg er en ærlig Mand.

Louise. Sandsynlig har han og tilgode hos ham?

Reinhard. — Nei, — ikke en Døit.

Louise. (seer ham skarpt i Ansigtet) Han har løiet lidt i sit Liv, ellers maatte Han kunde det bedre paa sin Alderdom.

Reinhard. De har Ret. — Jh nu, det er en Smaating, som ikke er værd at giøre Ophævelse for; Husleien for et Fierdingaar: — staaer i gode Hænder,

Louise. Naar Han kunde tie, jeg vilde nok —

Reinhard. Som en Steen.

Louise. Betale Ham Summen.

Reinhard. Aha! De har vist og nylig sendt Pengene? — Har jeg giettet det? — Jh nu, De behøver just ikke at blive rød, det er jo intet Ondt; — ak det var ret got anlagt; det vil give Dem Renter, Jomfrue, — dobbelte, trebobbelte Renter.

Louise. Intet derom, gode Mand, sørg Han bare for, at Ingen faaer noget at vide.

Rein-

Reinhard. Jeg er stum.

Louise. See dog, om hun er vaagnet.

Reinhard. (seer ind ad Døren, kommer tilbage) Ja hun er.

Louise. (i det hun gaaer) Kun reen Mund!

Reinhard. Hør, — et Ord!

Louise. Nu, det er?

Reinhard. (tager hende ved Haanden, godhiertig) Tag ham!

Louise. (vil tale, besinder sig, — gaaer hurtig i Kabinettet).

Tiende Optrin.

Reinhard, derpaa Blondheim.

Reinhard. Intet Svar er dog og et Svar; han har hende! Det gaaer jo, som paa en Snoer! Om han giør sin Lykke, jeg under ham det: han fortiener det. (Blondheim kommer) Alt igien?

Blondheim. Jeg traf ham ikke. (lægger Hat og Stok bort).

Reinhard. Hun er der.

Blondheim. Hvem?

Rein-

Reinhard. Jomfruen, — frisk, fald an, hun er tam. Jeg har imidlertid friet paa hans Vegne.

Blondheim. Han har dog vel ikke? —

Reinhard. Saamænd har jeg saa, vel kun i Spas og langt fra, men hun sagde intet dertil og det er saa got, som et Ja.

Blondheim. (heftig) Det skulde Han ikke have giort! — (roligere) han veed min Mening derom.

Reinhard. Men at være saa blind mod sin egen Fordeel.

Blondheim. Min Fornuft er min Lov: jeg tør ikke tænke derpaa, det skylder jeg min Ære.

Reinhard. Denne Ære?

Blondheim. Er mig hellig.

Reinhard. Vil ikke giøre Ham federe.

Blondheim. Men betrygger mig for Fornedrelse.

Reinhard. Betænk vel, hvad Han giør.

Blondheim. Min Beslutning bliver urokkelig.

Reinhard. I Guds Navn, som Han vil. (gaaer).

Ellevte Optrin.

Blondheim, siden Louise fra Kabinettet.

Blondheim. Hun er der; — — Denne mit Hiertes vilde Baaken, denne navnløse Følelse, som giennemstrømmer mig, siger mig, at jeg faaer hende at see. O Louise! Skiæbnen har væltet uoverstigelige Bierge mellem os, hvor tør jeg vove, at tænke paa Dig? — Jeg kan ikke tale med hende, min hele Fatning er borte. — Afsted! (vil gaae).

Louise. See der, Blondheim! — Veed De vel, at jeg havde stor Lyst til, for fuld Alvor at trættes med Dem?

Blondheim. Skulde jeg have været saa ulykkelig, at fornærme Dem?

Louise. Fornærme just ikke, men dog saa noget lignende. Siig mig for Himlens Skyld! — er jeg da en Bussemand, siden De stedse kryber i Skiul for mig? De veed, jeg sladdrer saa inderlig gierne — og de Menne-

sker,

ſker, jeg gierne ſladrer med, ere meget faa: tilſidſt er det vel et Under, naar man engang faaer Dem at ſee?

Blondheim. Tilgiv mig, om jeg ikke vilde forgiſte Deres uformørkede Munterhed med mit mørke Lune.

Loviſe. Kald Barnet kun ſtedſe ved ſit rette Navn, og ſlig — Griller.

Blondheim. Griller? — Man nægter mig Syſſelſættelſe, Virkſomhed, min Driftighed ſlappes; — jeg har opgiort min Regning med Lykken.

Loviſe. Men min Gud, hvorfor ſeer De nu alt fra den ſorteſte Synspunkt? Kunne et Par mislykkede Forſøg ſaa gandſke nedſlaae Manden af Hoved og Hierte? Der gives jo endnu Glæder nok, ſom vente Dem.

Blondheim. Jeg afſiger dem, ſom den afſiger Livet, hvis Hierte alt en dræbende Brand fortærer.

Loviſe. Er da intet i Stand til, at trøſte Dem? — De har meer Kummer; — betroe Dem til Deres Veninde!

Blondhiem. Skiæbnen binder min Tunge: Taushed er Pligt.

Loviſe. (med Taarer) Arme Mand!

Blondheim. Taarer for mig? — Nei, jeg er ikke ulykkelig, jeg beſidder Deres Deeltagelſe, Deres Venſkab, — i dette Øieblik føler jeg, at jeg maa være god.

Loviſe. Ja, ved Himlen! Det er De. — Ville De være oprigtig?

Blondheim. Jeg vil.

Loviſe. De elſker. — — Ikke denne Skamfuldhed, eller og jeg maa rødme for Dem. Ogſaa jeg elſker, — elſker en Mand, ſom forener alt, hvad Godt Retſkaffenhed og Dyd frembringer. — For ikke at ſkille ſig fra en Perſon, ſom er ham dyrebarere end alt, nægter han ſig de nødvendigſte Fornødenheder, og kæmper med Mangel og Næringsſorger, ofrer enhver lille Glæde for den ſønlige Kiærlighed og ſynderriver ſit Hierte, for ikke at bruge fremmed Hielp. — — — — — — — — Kiænder De den Mand?

Blondheim. Jeg kiænder ham ikke.

Louiſe. Tilintetgiorte Forhaabninger, mislykkede Planer og Følelſen af ſin Tilſtand har jaget ham bort fra Menneſkene, dyb Tungſindighed undergraver hans Sundhed, hans Kinder blegne, hans Øines Ild udſlukkes; — — Kiænder De den Mand?

Blondheim. (halv bortvendt) Jeg kiænder ham ikke.

Louiſe. Siden da Deres Beſkedenhed forbyder Dem, at gienkiænde Dem i Billedet, — — — — jeg er ikke meer Herre over min Følelſe og mit Overlæg — — — Dem elſker jeg.

Blondheim. For Guds Skyld hold dog op! — Min Beſindelſeskraft forſvinder, — jeg glemmer mig ſelv, — hele Verden!

Louiſe. Jeg har beregnet alle de Følger, denne Tilſtaaelſe kan have for mig; jeg har ſyndet mod Convenientſen, ſom byder os Fruentimmere, kun at tilſtaae os ſelv vor Kiærlighed: men jeg hader enhver Fordom, ſom indſkrænker mine Fornemmelſer — — — og, — taber jeg kun intet hos Dem, er jeg retfærdiggiort for hele Verden.

Blond-

Blondheim. Denne Tilstaaelse vilde under andre Omstændigheder giøre mit Livs Lykke, — hvad kan jeg sige dertil?

Loviſe. Gud veed det, at jeg ingen Værd lægger deri, men med en Beroligelse, som giør mig got, tilstaaer jeg Dem, at De er den første Mand, som hører dette af mig, som jeg endog kun gav Anledning, til at formode saa megen Deeltagelse af mig. Med Glæde bringer jeg Dem dette Offer af mine hidtil troligen fulgte Grundsætninger.

Blondheim. Kan jeg tilgive mig, at jeg blev Deres Roligheds Morder?

Loviſe. Ikke Deres, min er al Skylden — — De elsker mig. Hundrede Anledninger have forraadt Dem, jeg saae Deres Siæls Kamp, for at undertrykke en Følelse, som jeg med saa megen Fornøielse nærede hos mig. De flyede mig.

Blondheim. Ak, at vi aldrig havde seet hinanden! For mig er alt forloret.

Loviſe. Gustav, min Tid er kort, og meget og vigtig det jeg endnu har at sige. De tør ikke hensukke Deres Liv i Uvirksomhed, De-

res Ærgierrighed, Deres Stræben efter Virksomhed maa igien opleve; — De Gaver, hvormed Naturen saa rigelig udstyrede Dem, skulle ikke unyttig henvisne. De maa vove.

Blondheim. Mit Liv, — alt for Dem! O Louise, hvad jeg i Tiden skal vorde, er ene Deres Værk!

Louise. Lover De mig det?

Blondheim. Ved Gud, — — ved Dem!

Louise. Got. — — Man har bemærket mig, min Fader har Mistanke, han yttrede den paa en Maade, som foraarsagede mig — — vi tør ikke oftere tales ved her.

Blondheim. Hvad De vil, som De vil, — Deres Billede, som uudslettelig staaer for min Siæl, vil oplive mit Mod!

Louise. De skal give mig Efterretning om Deres Planer og Foretagender, jeg vil træffe Anstalter dertil. — Nu maa vi skilles ad. (hun rækker Blondheim Haanden, deres Læber møde hinanden).

Blondheim. Lev vel.

Tolvte Optrin.

De Forrige, Hochfeld har ved Loviſes ſidſte Ord ladet ſig ſee i Døren.

Hochfeld. Loviſe!

Loviſe. (ſeer om, forſkrækkes, fatter ſig hurtig, — med en ædel Siæls Bevidſthed) Jeg ſkyer ikke Deres Aasyn, min Fader!

Hochfeld. Men jeg Dit; rødme bør Du over Din Skændſel! — Jeg ſeer, hvad her er foregaaet; (ſtigende) Optrinet har overraſket mig. (med undertrykt Vrede) Jeg er nu ikke kold nok, for at kunne være retfærdig — Kom Loviſe!

Blondheim. (ſom hidtil ſtod forſtenet) Nei, De maa ikke gaae ſaaledes bort, — Skinnet er imod os —

Hochfeld. Ikke et Ord, min Herre! — Jeg er Fader, — det er mit eneſte Barn: da Døden for to Aar ſiden vilde røve mig hende, bad jeg Gud paa mine Knæe om hendes Liv; gid han havde taget hende, ſaa vilde jeg priſet Faderhaanden, ſom reddede hende fra Fordærvelſe. — Kom!

Loviſe. Hør mig, min Fader, — umu-lig kan jeg gaae med Dem i den Stemming.

Hochfeld. Hvor maa jeg søge min Dat-ter, i Armen paa en Elendig, ſom —

Blondheim. Roligere, min Herre, — ved Himlen! Det taaler jeg ikke.

Hochfeld. Denne Trodſen klæder Dem meget ilde; — Verden taler got om Dem, men jeg vil afmaſke Dem, min Herre, jeg vil frem-ſtille Dem, ſom mit Barns Forfører, min Æ-res Røver!

Blondheim. Mand! — Betænk, hvad De gior! Min Ære er det eneſte, ſom er mit, jeg har intet, uden mit gode Navn; be-røver De mig det, ſaa kunde De engang ang-re det, og ikke igien med alle Verdens Skat-te erſtatte det.

Loviſe. De miskiænder den ædleſte Mand, De mishandler ham: — troer De, at Deres Datter kan elſke en Uværdig, et Menneſke, hun ikke kiænder, hun ikke agter?

Hochfeld. Dig blænder Lidenſkab.

Loviſe. (mild) Og Dem Fordom.

Hochfeld. Nu da, saa lad dog høre, jeg vil fornægte min Følelse, jeg vil prøve. — Har De Udsigter til et Udkomme, som sætter Dem i Stand, til at byde min Datter Deres Haand?

Blondheim. Ingen.

Hochfeld. Seer Du, uforsigtige Skabning, til hvilken Afgrund Din Ubesindighed førte Dig? Hvad nytter Dig en Romankiærlighed, som undergraver Din Roe, forgifter Din Siæls Fred, gior Dig ulydig, mod den Fader, der elsker Dig som sit Liv? — Og De, min Herre, hvor kunde De vove, at tænke paa Kiærlighed, da de selv —

Louise. Min er al Skylden, — jeg kom ham imøde.

Hochfeld. Er det min Datter? — Mennesket er ungt, ogsaa Du har Ungdoms Blod, hvad betrygger Dig for et Feiltrin?

Louise. Denne Mands Retskaffenhed, — min Dyd, Deres Værk.

Hochfeld. Og hvad kan redde Din Dyd?

Louise. Min Stolthed.

Hoch-

Hochfeld. (bitter) Denne Stolthed?

Louise. Grunder sig paa Selvfølelse, der vil bevare mig for Fornedrelse.

Hochfeld. Det er got talet.

Louise. (omfindlig) Ogsaa tænkt, min Fader.

Hochfeld. Og det, om Du vil. De ædleste, fasteste Grundsætninger strande ved den farlige Klippe, Lidenskab: jeg har seet Engle snuble og falde, og endskiønt det ikke betog mig min Troe paa Menneskedyd, har det dog giort mig forsigtig og mistroisk. O min Datter, Du har afvæbnet min Vrede, men mit Hierte blør over den Ulykke, som i Dag rammer mig!

Louise. Gode, kiære Fader, hør mig! Jeg kan ikke taale den Tanke, at synes straf-værdig i Deres Øine.

Blondheim. (som hidtil bedøvet har seet ned for sig) Ved Gud, hun er det ikke!

Hochfeld. Hør mig først. — Tidlig iagt-tog jeg Dit Hierte, jeg bemærkede Dit Hang til Sværmerie, og troede sikkerst at væbne Dig mod Elskov, naar jeg giorde Dig opmærksom paa det Latterlige derved, og fra Dine første

Aar

Aar vænnede Dig til, at omgaaes ligesaa utvungent med Mænd, som med Dit eget Kiøn. Jeg var Din første Ven, jeg havde ved min Eftergivenhed, ved min ubegrændsede Tillid kiøbt mig en Ret til Din Fortrolighed — dom om mine Følelser, da andre giorde mig opmærksom paa Dig, da jeg endelig selv overbeviiste mig om Dit Forhold. Jeg var for sikker; — De, min Herre, har sammenstyrtet en Bygning, hvorpaa jeg hele Aar arbeidede med Angest og Bekymring.

Blondheim. Ret saa, krænkede, fornærmede Fader, paa mig Deres Bebreidelser, — paa mig alene! —

Louise. Troe ham ikke! De veed, med hvilken Henrykkelse hans Moder stedse talede om ham, at han frasagde sig alt, for at understytte hende. Hun blev syg, — De tillod mig, at besøge hende, — jeg lærte at kiende hendes Søn, fandt nu selv det, hun tilforn saa redelig havde skildret, saae ham i enhver huslig Stilling, — jeg kunde ikke nægte ham min Agtelse, mit Venskab, — — — jeg elskede ham endelig. (Blondheim vil tale, hun falder

ham

ham hurtig ind). Efterhaanden bemærkede jeg, at og han følede en Lidenskab, som han omhyggelig skiulte, som han med sin Roligheds og Sundheds Fare søgte at undertrykke; — han flyede mit Aasyn og gik af Veien for mig. I Begyndelsen smertede denne Adfærd mig, siden ærede jeg ham derfor, fordi jeg indsaae Aarsagerne dertil. Jeg troede mig forpligtet til, at holde ham skadesløs for alt det Ubehagelige, han havde lidt; — for faa Minuter siden aabnede jeg mig for ham; — o min Fader, De skulde have hørt. — —

Trettende Optrin.

De Forrige, Sitter — kommer ilende, er forbauset ved at see Hochfeld; i det han vil tale, gaaer Blondheim ham imøde.

Blondheim. O min Sitter!

Sitter. Ikke denne Godhed, Blondheim! Du skal lære at kiende mig. Jeg er Dig her i denne Mands Nærværelse en Tilstaaelse skyldig, som vil opfylde Dig med Afskye for mig.

Hochfeld. Jeg falder i Forundring, min Herre!

Blond-

Blondheim. Ikke saa, min Ven! (vil tage ham til Siden).

Sitter. Denne Skaansel fortiener jeg ikke, den forhøier min Forbrydelse. (til Hochfeld) Jeg har solgt Dem et Manuskript, hvorfor de betalte mig ti Louisd'orer?

Hochfeld. Ja, det har jeg, og glæder mig, derved at være kommen i Forbindelse med et af vore første Hoveder.

Sitter. Ikke mig gielder denne Roes, — her staaer Forfatteren. (visende paa Blondheim).

Hochfeld og Lovise paa eengang. Er det muligt?

Blondheim. (sagte) Skaan Dig, Sitter!

Sitter. Han betroede mig det, da den yderste Nød tvang ham, til at sælge det. Hans ædle Stolthed hindrede mig fra, før i Dag, at erfare det. Min — — Letsindighed havde styrtet mig i Gield, mine Creditorer trængte paa mig, — — truede, — jeg vidste ingen Udvei, skrev det af, gav det ud for mit Arbeid, — fik Penge, — betalte, — her er Resten, og nu tilgiv mig!

(Ka-

(Kaster en Pung paa Jorden og vil ile ud, Blondheim holder ham tilbage og omarmer ham).

Blondheim. Jeg tilgiver Dig ikke, fordi Du derved berøvede mig den Fortieneste, at give Dig et Beviis paa mit Venskab, ifald Du havde skiænket mig Din Fortrolighed.

Sitter. (river sig løs) Denne Stormodighed taaler jeg ikke: — lad mig bøde, for hvad jeg giorde!

Blondheim. Jeg slipper Dig ikke — fat Dig her, (bringer ham en Stoel) Du behøver Rolighed.

Hochfeld. (omarmer Blondheim) Ædle Mand, jeg har giort Dem Uret, — tilgiv mig! De skaaner den faldne Ven, og har derved bygget Dem et Altar i hans Hierte.

Louise. Er jeg strafværdig, min Fader?

Hochfeld. Ikke strafværdig, — dog ubesindig. — — Min Herre, — før kunde jeg ikke nægte Dem min Agtelse, — nu ærer jeg Dem. Deres Skrift giør Deres Hoved og Hierte Ære, og giver Dem Ret til de fordeelagtigste Forventninger. Jeg besidder ikke saa

megen

megen Formue, som jeg ønskede, for at gjøre Dem fri fra alle Forhold med Staten; — søg et Levebrød, jeg vil bidrage dertil, hvad jeg kan og saa ikke nægte Dem min Datter. Modtag imidlertid min Understyttelse; — for Deres Moder vil jeg sørge.

Louise. (kysser hans Haand) Min Fader, hvorledes skal jeg takke Dem?

Sitter. Du fortiener meer end Verden kan give Dig; — ak at jeg var reen fra al Brøde, for værdig at fryde mig!

Blondheim. Deres Tilbud er ædelt, stormodigt, men jeg tør ikke modtage det.

Hochfeld. Hvi saa?

Louise. Er det muligt?

Blondheim. Saa længe endnu et Aandedrag er i mig, skal min Moder have mig sin Underholdning alene at takke, det er jeg hendes Angest og Omhue for mig, — for min Opdragelse skyldig. Rolig døde min Fader, da jeg hellig forsikrede ham, ikke at forlade hende, at lade hende nyde Frugterne af alt det, jeg blev ved ham; — endnu er mit Løfte ikke opfyldt.

fyldt. Deres Datters Haand være Lønnen for min Stræben, men indtil da er hun fri.

Hochfeld. Deres Delikatesse er overdreven, — De er uretfærdig mod Dem selv.

Blondheim. Jeg kan ikke anderledes.

Loviſe. Det er for meget, — jeg er uden for mig selv!

Fiorteude Optrin.

De Forrige, Reinhard aabner sagte Døren, har en tildækket Tallerken i Haanden, yttrer Forundring og sniger sig ind i Sidekabinettet.

Blondheim. Held mig, at jeg endelig seer mig i en Sirkel af Mennesker, som elsker mig og under mig Got: efter lang Tid er denne Dag for mig den rigeste paa Glæder; jeg skuer tilbage i mit Liv og erindrer mig de kummerfulde Øieblikke, kun for at nyde det Nærværende i sin hele Fylde. Med Lovises Kiærlighed, (til Hochfeld) under Deres Veiledning, — ved Din Haand, min Sitter, trodser jeg enhver Skiæbne. — Dog, tilgiv, mig kalder en Pligt, som er mig helligere, end enhver an-

anden: min gode Moder maa tage Deel i min Henrykkelse, naar den skal have Værd for mig. (han vil gaae).

Hochfeld. Ikke saa, Blondheim! vi alle maae være Vidner ved dette Optrin.

Louise. Og jeg vil kysse Glædestaarerne af hendes Kinder.

Femtende Optrin.

De Forrige, Reinhard, fra Kabinettet.

Reinhard. Hun lader sig ikke holde, hun har her i Værelset hørt alt, har klædt sig paa og kommer herhid — (hurtig tilbage).

Blondheim. Hun er for svag, — jeg skiælver for hende!

(De gaae til Kabinettet, som aabnes, Moderen lader sig see i Døren, støttende sig paa Reinhard: hendes Dragt er meget reenlig, hendes Ansigt blegt, et Smil udbreder sig over samme).

Blondheim. (knæler for hende og kysser hendes Haand) O min Moder!

(Hun

(Hun synker i Loviſes Arme, alle trænge ſig om hende).

En ny Damedragt, formodentlig i Indien.

De fleſte Læſere af Modejournaler og de indſigtsfuldeſte Kjændere af Damepynten have længe beklaget, at dette Kjøn, der over hele Jorden er uudtømmeligt i Opfindelſer, naar det kommer an paa Prydelſer, endnu ikke har havt det Indfald, at bringe Modeforandringen, der nu bliver indſkrænket til kedſommelige Maaneder og Uger, tilbage til Minuter og Sekunder. Jeg mener nemlig, at der burde være mere øieblikkelig Forandring i Damepynten. Man foreſtille ſig kun de utallige Stillinger, ſom Mandfolkenes trekantede Hat med ulige Spids kan antage. Hvor forſkjellig en Betydning i ſin forſkjellige Stilling! 1) Med den brede

En-

Ende udad, Kokarden bag, og dybt nedtrykket i det brændende Ansigt, hvormeget Mod viser den ikke, endog der, hvor Solen ikke skinner? 2) Ved Hiørnernes selvsamme Stilling mod Verdens Kanter, men mere tilbagekastet, saaledes at den hvide Pande bliver blottet indtil Haartoppen, hvilken fortryllende Liderlighed (man undskylde dette Udtryk!) omsvæver ikke et saadant Hoved, i Besynderlighed naar den øvrige Dragt, fornemmelig Linnet, i Henseende til Materien, er ulastelig. 3) Sidder Spidsen lige over Næsen, hverken for høit eller for lavt, saa formoder man en ligesaa rigtig sat, og i alt sig stedse selv parallel Mand. Men saasnart 4) Spidsen kun i ringeste Maade afviger til Østen eller Vesten *), saa fremly-

*) I dette Udtryk bliver altid Ansigt Meridianens Leie bestemt ved Næsens Stilling. Dette er fuldkommen overeensstemmende med den daglige Talebrug. Paa mange Steder i Tyskland siger man om en Hat, der sidder saaledes, at den viser paa halv tolv. Dette Udtryk er laant af Gnomoniken (den Kunst at giøre Solskiver, ogsaa Ure).

lyser af denne Prydelse strax en høiere Betydning. Der er altid noget mandligt, positivt deri. Man er sin egen Herre. 5) Stødt tilbage i dette Leie, nærmer Betydningen sig temmelig nær til No. 2. Bliver 6) Spidsen vel over Næsen, og en af Siderne derimod hælder mod Horisonten, saa fremkommer den Stilling, som kaldes Hatten paa det ene Øre. Er Inklinationen stærk, saa er det nepe saa aldeles rigtigt neden under. Den falder i denne Stilling meget ofte ned paa Jorden, og Besidderen, som vil tage den op, ikke sjelden bag efter. Saadant noget kan hændes det ordentligste og parallelste Menneske i No. 3, naar han ikke tager sig i Agt. Vi have ofte bemærket dette hos de braveste Borgere. Det hændes dem sædvanlig i den Tilstand, der hos dem udgiør en Overgang fra Søndags-Andagten til Mandags-Andagten. Bliver 7) en Krampe slaaen ned, som ofte skeer om Sommeren, saa opstaaer deraf et Værn og Sirat, fornemmelig for Ansigter, som desuden give En noget at gjætte paa, og for hvilke en Smu-

le

le Taage er saare gunstig. Paa dette No. 7 beroer hele Theorien af Damehattene efter gammel Stil; den tomme Pande skjules derved, Sammenligningen mellem smukke Øine, en smuk Mund og dens Tænder bliver uendelig lettet for Beskueren, og over alle disse Herligheder kan tilsidst fra Underforet af Hatten kastes et rosenfarvet Lys tilbage, hvorved intet i Verden fordærves. — Har man slaaet Hatten ned foran, saa maae man kun vogte sig for, at Krampen ikke igjen springer halv op, eller vel endog saaledes nedslaaen, 8) kommer til at staae bag; dette fornedrer den bedste Mand, og mangen god Kristen kunde endog ved et saadant Tag over sin Dolk, blive mistænkt for sin Troes Skyld.

Af Anførte vil Læseren have seet, hvad der kan udrettes ved en bevægelig Dragt. Intet mindre end et heelt Sprog, hvoraf dette neppe er aatte Stamord for Hatten, men som ere meget rige, og have deres egne Vendinger og Figurer, deres egen Prosa og Poesie. Mandfolkenes Dragt har derfor virkelig tabt uendelig meget af sin Betydning ved den

runde Hat. Fordum sammenpressede man vel dens trekantede Forgænger, og bar det tørre Præparat under Armen, men da den ikke blev der, men gik fra een Haand i en anden, saa bad og bandte og truede og charmeerte den med i Verden, som paa Skuepladsen, blev brugt for Vifte, og for Præsenteertallerken til Vifter, Lommetørklæder, Handsker, eller hvadsomhelst endnu kunne falde af en smuk Haand, og var derfor meget veltalende. Dette er nu altsammen ligesom tilintetgiort ved den runde Hat. Den er alt for enkelt, og af for faa Ord for den veltalende Verden, hvorfor den ogsaa sjælden tages med der, hvor Veltalenhed udfordres. Den er egentlig Sorg, og blev derfor fordum kun baaren i største Bedrøvelse, og altsaa stedse kun en kort Tid. Fornemmelig har Synet af en Mængde Mennesker med den næsten tabt al Interesse for Tilskueren. Det er Intet mere. Pantalons, Spadseerknyplerne, og den høie stive Halsklud, ere kun en ringe Erstatning for Triangelen. Beenklæder bliver Beenklæder. De vare, saa længe de existere, stedse af faa Ord, og disse talede de stramme,

me, af Skind, stedse hidtil bedre end Pantalons. Spadseerknyplen er rigtig nok mere veltalende, men dog kun i visse Fag, Mit og Dit, Menneskerettigheder, Rum og Tid o. d. m. Ved de stive Halsklude tænker man i det høieste engang paa Gabestokken, saa er man færdig. Man begynder virkelig ogsaa igjen paa, at skjære den runde Hat oval, og derved at indføre hos ham Partiskhed mod Verdens Hjørner. Det var et got Skridt, og der lader sig haabe bedre Tider.

Sammenligner man nu dette med vore Damers (de engelske) Hatte, hvilken Eensformighed nu for Tiden! Som Hatten sidder, saaledes sidder den fra fire om Eftermiddagen til to om Morgenen. Er endogsaa Øinenes og Læbernes Spil nok saa mangfoldigt, hvad hjelper det, naar der rundt om Hovedet stedse bliver liret dertil paa een Streng? Næsten intet er jo foranderligt ved Skabningens Mesterstykke, end i det høieste, Saloppens Omgjortning, og Robens Flugt ved en hurtig Gang, eller naar der laveres (seiles mod Vinden) eller

der tages Reeb *) i den, naar der løbes i Læ (med Vinden) eller skal sættes over en liden Gadekanal. Var det ikke herligt, at give deres Dragt mere Bevægelighed og derved mere Betydning? Derpaa har man ved et vist Hof **) seet en Prøve, der virkelig overstiger alt, hvad man kan see af den Slags. Det rigeste Sprog forarmes derved og udtømmes.

Damerne bære nemlig der, istedet for de bøielige Slæb paa Roberne, et Slags stive Paafuglerumper, som begynde ved Hofterne, og stige derfra i en temmelig spids Vinkel ned mod Horizonten. Saavidt man efter Diemaal kan skjønne, var der fra Hofterne indtil Enden omtrent tolv Fod. Naar de gaae over Gaden bære de den i en afverlende, med Rosen-, Sølv- og Perlefarve stribet Pung, og Enden bæres af Børn, der ikke ere Kjærlighedsguder ulige. Allerede dette lader stort, og

*) At tage Reeb i Seilene hedder, at tage endeel af dem ind, for derved at give Vinden en mindre Flade.

**) Hvor? det vil med Tiden kunne siges.

og giver et Haab, der endnu er langt større. Naar de komme i Præsentations-Salen, som er af en uhyre Størrelse, at Exerceerhuset, som jeg paa min Reise igjennem Tyskland har seet i * * * *, flere Gange skulde kunde have Plads deri: saa bliver Halen trukken af Skeeden, og Damen stiller sig lige over for Tronen, paa et bestemt Sted af det med Marmor udlagte Gulv. Stederne ere rundagtige Fliser af en meget afstikkende Farve, og ligge i det mindste fire og tyve Fod fra hinanden. Flere Damer kan der ikke komme til en Audiens, end der gives saadanne Steder. Jeg stod afsides bag Tronen, paa et ophøiet Sted, og havde, i Følge et Patent, der var undertegnet af Hof-Fourererne, Tilladelse at see igjennem det forgyldte Løvværk, som var paa Tronen. Damerne rangerede sig, fire i hver Rad og en quinconce sex Rader efter hinanden. Disse fire og tyve Personer indtoge altsaa et Rum paa næsten fiorten tusinde Qvadrat-Fod. Allerede saaledes som de der stode oversteeg Synet al Beskrivelse: de vare som besaaede med Juveler, og som beplantede med allehaande Fiære.

Men

Men alt dette var dog kun Anlægget til Fyrværkeriet. Nu kom Keiseren under en Torden af Pauker og Krigsmusik, og paa eengang begyndte Halerne langsom at bruse op, og Gulvet efterhaanden at forsvinde under Bølger af tusindfarvet Lys. Saasnart Keiseren havde sat sig, og hilset Assembleen med et naadigt Nik, brusede Halerne heelt op, og hver Dame stod midt i en Halvkreds af tolv Alen i Giennemsnit; at sammenligne Pragten af en saadan Halvkreds med Regnbuen, vilde være at forringe den. End ikke engang til Søm for disse Sole af Kolibris Fiære havde Regnbuen i sin fulde Herlighed været skikket. Alle Farver havde den høieste metalliske Glands, og flere deraf syntes at være virkelig Ild. Efterat de havde staaet saaledes et Minut, begyndte Halerne at vugge sig efter en smeltende Musik, og dreie sig om Middelpunkten langsom, snart paa den ene, snart paa den anden Side; dette giorde en forundringsværdig Virkning. Sandelig! alt hvad Fyrværkeriet formaaer, er Formørkelse, og alle Farve-Klaverer i Verden ere Mundharper imod en saadan Herlig-

lighed. Som de nu stode, saaledes gik de unge Hofkavalerer igiennem Raderne og giorde Damerne Cour, og En var endog saa forvoven, at stikke Hovedet igiennem en af Halerne. Damen, som den tilhørte, smilede vel, men man sagde mig, at det havde kunnet bekomme Smaaherren ilde, hvis Keiseren havde seet det. Denne Spøg maa altid bruges saaledes, at den ikke kan sees fra Tronens Midte, og tilmed maa man nøie kjænde Damen. Om Halernes Mekanismus og hvorledes de regjeres, har jeg ikke kunnet erfare noget tydeligt. Saa meget er imidlertid vist, at det tildeels skeer ved Knærnes Bøining; thi ved de dybeste Bøininger var den paa det høieste og bredeste. Derhos havde de Hænderne paa Siden i en Slags Lommer, hvori formodentlig Hevelerne vare skiulte. Vi forbigaae her Afskeeds-Ceremonien, og anmærke kun følgende. Saasnart Keiseren var borte, lode alle Damerne Halerne falde, traadte tilsammen, og talede parviis med hinanden, og jeg kunde tydelig adskille en vis Rang, for naar en næsten ganske bruste op mod den anden, bevæge-

de

de den anden neppe Halen, eller bredte den ud, uden at løfte den fra Jorden, hvilket saae fortreffeligt ud, men skal betyde Stolthed, og man kan ikke nægte, der var Værdighed deri. Andre, som vare af lige Rang, og havde noget imod hinanden, løftede den høit op uden at slaae den fra hinanden, og det undertiden flere Gange i Rad. Fornemmelig var det meget tydeligt hos et Par, der ogsaa formodentlig kivedes; thi Halerne gik op og ned, og man kunde umuligen derved bare sig for at tænke paa et Par Skader (vist nok af himmelsk Pragt og Skjønhed.) Med et gik den ene pludselig tilbage, og dreiede sig saa hurtig omkring, at Enden af Halen strøg den anden under Næsen, som hun besvarede med at vende Ryggen til den første og udbrede sin Hale ganske høit fra hinanden. Derved havde jeg den gode Leilighed, at see hvorledes en udbredt Hale saae ud bag fra. Jeg kan just ikke rose Prospekten. Hele Buen var hvid, dog kunde man tydelig see, hvorledes Fiskebenene, hvorved den formodentlig fik sin Stivhed, alle løbe til en Middelpunkt, ligesom Fiærene hos en Paafugl, hvor-

med

med da ogsaa vist nok Foragt, efter alminde-lige antagne Principer, kan blive udtrykt. Det skulde glæde mig meget, dersom jeg ved denne Efterretning har givet vore Modehandlerinder og Balletmestere Leilighed, til at forskaffe vo-re Assembleer og Theatere en ny Prydelse; thi det vilde en saadan Mode endog stedse være, om og Sirkelsladen ikkun udgiorde den sexten-de Deel af hines, og Gjennemsnittene af fire og tyve Fod bleve formindskede til sex, hvor-ved vistnok det, at kunne slæbe Halen efter sig, ganske ville falde bort. Men allerede en Vo-lante, som ved en Dames Neien udbredede sig til en Glorie omkring hende, maatte frem-bringe en Virkning, langt ophøiet over min Roes.

Et Fragment af min Kjærligheds-Roman,

tilligemed

Bemærkninger derover i psychologisk og moralsk Hensigt, af G.

(udaf Mauchart's Repertorium für empirische Psychologie, 1 Band. Nürnberg 1792).

Jeg misundte hende hendes Tilværelse, hendes Personalitet, alle hendes Forhold, hendes ubetydeligste Begivenheder. I Sandhed — det er mig selv nu næsten ganske ubegribeligt — jeg misundte hende engang det Fortrin, i Kirken at have et elendigt Malerie for Øine, som jeg paa mit Sted ei kunde see! Det er umuligt, at en Stemming i Sjælen, uden virkelig at være Vanvittighed, kan komme den nærmere, end min daværende.

Denne Lidenskab var imidlertid saa levende hos mig, at de mest sienfynlige Beviser paa hendes umisundelsesværdige Tilstand, intet formaaede derimod. Naar hun gik, nok saa dybt nedbøiet, misundte jeg hende hendes vellystige Kummer, uagtet jeg saae, hvor usige-

lig

lig hun leed. Men da var hun og uimodsigeligen yndig: Intet Under, at jeg da meest misundte hende hendes Lyksalighed. — Jeg veed ei, om en Elsker nogensinde har forvildet sig saa vidt, at han misundte sin Pige hendes Personalitet; men jeg gjorde det i den høieste Grad. Jeg var mig nu slet ikke det Ønske bevidst, at elskes af hende, men at være hende selv. Jeg kunde ikke bare mig for at meddele hende mine Forestillinger om hendes Lyksalighed. Hun begreb ikke, hvorledes jeg kunde holde hende for lykkelig, jeg begreb det heller ikke; men min Følelse var uendelig stærkere, end alle Fornuftgrunde. Jeg anseer dette Phænomen let at forklare, og forundrer mig over, ei endnu at have fundet det hos nogen uden mig. Min Pige var mig et Ideal af Legems og Sjæls Fuldkommenheder, jeg vidste, hvorledes en Sjæls Fuldkommenhed hænger sammen med dens Lyksalighed; jeg vidste, hvorledes legemlig Skjønhed er en Piges Septer, hvorved hun behersker Ynglinge. Jeg kunde ei indbilde mig, at et Menneske kunde

see

see hende, og dog blive sig selv lig *). Jeg kunde ikke forestille mig andet, end at alle Ynglinge, som kjændte hende, alle Piger af hendes Sirkel, ja endog hendes Tjenestepiger, Naboer, og hvad som paa nogen Maade stod i Forbindelse med hende, maatte være forelskede i hende. Jeg havde gjerne opofret Livet for et kjærligt Blik af hende. Saaledes, troede jeg, vilde alle gjøre det. Maatte jeg ikke misunde

*) Denne og de følgende Bemærkninger ere saa aldeles tagne af vor Sjæls Inderste, og udragne af Kjærlighedens Natur, at jeg troer, enhver Elsker, ved nogen Opmærksomhed, vil have Leilighed til at gjøre denne Jagttagelse paa sig selv. Thi herpaa beroer i Grunden den, fra enhver heftig Kjærlighed uadskillelige, Skinsyge, den Frygt, hvormed man i denne Tilstand betragter enhver Mandsperson, som taler med den elskede Pige, endog kun nogle flygtige Ord, og Misundelsen over deres Tilstand, som vel aldrig kan blive Gienstanden for hendes Kjærlighed — i erotisk Forstand, — men med hvilke hun just derfor omgaaes utvungnere og fortroligere, som f. E. Brødre og Søstre.

Mauharts Anm.

de hende? — Jeg overførte næsten min Skinsyge paa livløse Ting. Æblet i hendes Haand holdt jeg for lykkeligt, og min misundelige Fantasie fulgte til hendes Purpurlæber det Vand, hun drak. Alt hvad hendes Øje saae, blev i min Forestilling en Helligdom, havde det endog kun været en Myg! Saaledes var længe min Tilstand. Ingen Ven hverken kunde eller vilde jeg bekjændtgjøre den; den bittre Smerte var mig alt for sød, til at jeg skulde dele den med en anden. For hende selv vovede jeg kun ved Lejlighed at give mig tilkjænde ved enkelte Vink, fordi jeg ej kunde holde mig, ikke fordi hun skulde vide det; thi jeg var alt for beskeden, følede mig alt for meget Støv for hendes Guddom, end at jeg havde tænkt mig hendes Gjenkjærlighed som mulig. — Saaledes gik det omtrent et Aar: hvor mekanisk maatte nu allerede min Lidenskab være: men hvorledes havde den ellers ogsaa kunnet overleve følgende Katrastrophe? — Her kom nu en Laps, uden Hoved og Hjerte, udrustet med himmelblaa Øjne, smækker Legemsbygning, og med den Tankeløses gode Lune. — Hun elskede ham!

— Ved

— Ved det første Møde havde jeg allerede tilstrækkeligen seet, at han hørte til en ganske anden Menneskeklasse, end jeg. Jeg havde aldrig faldet paa en Parallele mellem mig og ham! Jeg havde ladet ham fortrække, som en anden af hans Lige, og var da kommen ganske got ud af det med ham, uden at den Ene havde foraarsaget den Anden stor Kummer. Men det var ej Forsynets Villie. — Han blev næsten ligesaa hjerteligen elsket af hende, som hun af mig. I Sandhed! jeg havde nu gjerne bortbyttet min Jeghed med hans, saa meget jeg endog foragtede ham: men — han var ufølsom for alt, hvad den skjønne Pige leed for ham. Han behandlede hende ofte uhøfligt og grovt; hun elskede ham kun des inderligere. bejlede til hans Opmærksomhed, medens jeg saa forekommende helligede hende min, imod hendes Villie *). — Neppe kan jeg beskrive min

*) Da Forfatteren aabenbar havde, saavel indvortes som udvortes, Fortrin for hin Person, bliver denne besynderlige Erfaring blot begribelig af den Bemærkning, som jeg troer alt af-

min daværende Sindstilstand. Nu opvaktes min fornærmede Stolthed, at see en Uværdig mig foretrukken, mig foretrukken i det eneste Tilfælde, hvor jeg ej kunde see det med Ligegyldighed. Men min Stolthed var et Barn, som intet formaaede mod min Kæmpe-Kjærlighed. Jeg tilgav Pigen hendes Vildfarelse; thi jeg vidste, hvor blind Kjærligheden er. Jeg ærgrede mig over hans Følesløshed: Pigen ynkede jeg, og mig ønskede jeg nu kun — Døden!

Skinsyge, Medlidenhed, Vrede og Kjærlighed kæmpede i min Sjæl. — Kjærligheden be-

oftere at have gjort, at Piger, forresten i lige Omstændigheder, — dette beder jeg noje mærket — oste elske den mindre, som forekom dem med Kjærlighed, end den, som i Begyndelsen ej syntes at bemærke dem, forudsat, at begge have Egenskaber, som kan opvække Kjærlighed hos en Pige, uagtet Kjærligheden til hiin, naar den dog opstaaer, er varigere, end til denne. Mangel paa Vanskeligheder paa den ene Side, og deres Opdyngelse paa den anden Side, forklare dette Phænomen.

Mauch. Anm.

beholdt Overhaand. Til Gjenkjærlighed var nu intet Haab mere for mig, uagtet jeg nu ogsaa holdt mig værdig, til at blive elsket*). Nu vovede jeg endelig at tage hendes Haand, at kysse den. Min Foreſtilling om hendes Aands Fuldkommenheder blev nedſtemt. Min Kjærlighed bekom et Anſtrøg af Sandſelighed. Denne tiltog ved enhver Berørelſe af hendes Haand

*) Man bemærke her, i Sammenligning med nogle foregaaende Steder, den ſkjønne og naturlige Overgang fra Foreſtillingen om en umaalelig Afſtand fra den Elſkede, til Foreſtillingen om at være hendes Kjærlighed værdig. Pigen havde tabt i Forfatterens Øine, derved, at hun foretrak en Uværdig for ham; han beundrede nu ei mere i hende et Ideal af Aands Fuldkommenheder, tænkte ſig ei mere i Forhold til hende, ſom Stovet til Guddommen. Derved forſvandt ogſaa den uhyre Afſtand; han fandt mere Lighed mellem ſig og hende; bevidſt ved ſig ſelv om ſin hæftige Kjærlighed, troede han ſig ogſaa værdigere til hendes Gjenkjærlighed, og det ſaameget mere, da hun elſkede en anden, ſom i hans Øine ſtod dybt under ham.

Mauch. Anm.

Haand, og min Lidenskabs Mechanisme blev saa stærk, at jeg nu, — med det fasteste Forsæt, aldrig at nærme mig hende, — saasnart jeg seer hende, henrives med Magt som af en magnetisk Hvirvel, trykker hendes Hænder, og — uagtet den største Misbilligelse af min Forstand, uden noget Haab, ja endog uden Ønsket, at berøre hende — finder Vellyst i at sige hende, at jeg ved hende lider uudsigelig.

Bemærkninger.

For ei saa ofte at afbryde min Kjærligheds sande Roman, eller at gjøre den kjedende, sparede jeg nogle Bemærkninger, som jeg kunde indsætte, og udelod Handlinger, hvoraf jeg kunde have anført utallige, for med mere Korthed at meddele mine Resultater deraf, som Erfaringssætninger, hvis Sandhed enhver, der elsker eller har elsket, maae prøve.

1) Ogsaa den mest aandige Kjærlighed grunder sig paa Sandselighed. Just dette adskiller Kjærlighed fra det inderligste Venskab. — Det vidste Wieland, da han skrev i sin Agathon:

"Kjærligheden voxer til det Punkt, hvor Naturen vil have den." — Det erfarer enhver Elskende, som ofte har Leilighed til uden Tilbageholdenhed at omgaaes med sin Pige *).

*) Dette er saa sandt, at herimod endog den Erfaring intet beviser, som enhver Forelsket kan giøre paa sig selv, at nemlig just da, naar Kjærligheden har naaet den høieste Grad, man da ej uden Væmmelse kan tænke sig den grove Tilfredsstillelse af Sandseligheden eller af Kjønsdriften, Opnaaelsen af det Øjemeed, Naturen har havt med Kjærligheden. De hedtforelskedes Kjærlighed synes efter denne Erfaring gandske aandig, og at være fuldkommen det modsatte af Sandseligheden, og dog er Sandseligheden ogsaa Grundlaget heraf. Vel har den i dette Tilfælde saameget som muligt nærmet sig til det Usandselige, men man betænke kun 1) at dens Oprindelse — det første Indtryk, som frembragte den, — maatte være sandseligt, 2) at Enden paa enhver, endog nok saa usandselig, Kjærlighed, igien er sandselig, fordi enhver Kjærlighed indslutter Ønsket efter en fuldkommen, ei blot aandelig men og legemlig Forening, ia endog efter den grovere Sandseligheds Tilfredsstillelse, omendskiønt den hedtforelskede ej tilstaaer sig selv dette Ønske, og bil-

der

2) Men jo tydeligere Sandseligheden viser sig, desmere taber Kjærligheden af sit himmel-

der sig ind, ikke at have det; — og 3) at vore Sjeles Forbindelse med et dyrisk Legeme gior vore Drivters Modification ved dette Legeme nødvendig. "Legemet, siger Schmidt i sin empir. Psych., blander sig i alle, nok saa rene, aandige Drifter, og modificerer dem. Af reen platonisk Kjærligheds-Drivter til aandig Forening opstaaer saaledes legemlig Kjønsdrift. — Saaledes gaaer selv den mystiske Gudsfrygt over til Drivt efter legemlig Foreening — ved Berørelse, Kys og Omfavnelse." Paa den anden Side derimod bliver ogsaa Sandseligheden ved intet saa meget forædlet, som ved Kjærlighed: i den lære vi at beundre vor Naturs Indretning, som i Kjærligheden lærer os det skjønne Vehikel, hvorved Mennesket forenes baade med Dyr- og tillige med Aande-Verdenen, og ingen af vore sandselige Drifter kan modtage saameget aandigt som denne. Skjønheds og Harmonie-Følelser, som have intet tilfælles med Sandseligheden, som ere blot aandige, og dog nøje forbundne med Kjærligheden, ophøje den til en ægte menneskelig Lidenskabs Værdighed, og forbinde den med de reneste Følelser. Vi overføre vor Elskedes moralske Fuldkommenhed paa hendes legemlige Fortrin,

melske Tryllerie. Ogsaa det vidste Wieland bedre end jeg, da han elskede den skjønne Züricherinde. Jeg vil anføre det fortreffelige Sted af Zimmermanns Ensomhed, hvor han fortæller Wielands Historie: "Hvo som gjerne eftertænker i Stilhed, og har erfaret Kjærlighed, finder i denne uudtømmelige Eftertænkning Kjærlighedens højeste Nydelse. Herder siger, han veed ikke, hvad det er for et asiatisk Folks Mythologie, som saaledes inddeler deres højeste Alderdoms Tidsrum: Menneskene, dengang endnu paradisiske Aander, have først i Aartusende elsket hverandre med Blikke, derpaa med et Kys, med en blot Berørelse. Saa stille og høit, og saa uudsigelig ædelt elskede Wieland i sine første og fyrigste Aar et skjønt, kjærlighedsfuldt, elskovaandende Fruentimmer i Zürich; thi denne store Aand vidste vel, at Kjærligheds Hemmelig-

trin, og finde hende saa meget skjønnere, jo større hine ere. Da vi derimod finde det skjønneste Ansigt mindre skjønt, det interesse.er os mindre, og opvækker sieldnere Kjærlighed, saasnart vi deri troe at læse Udtrykket af en lille eller hæslig Sjel."

Mauch. Anm.

melighed i visse Maader allerede døer i det første Kys, i det første Suk. Jeg spurgte derfor engang dette Fruentimmer: Mademoiselle, naar har Wieland første Gang kysset Dem? Den skjønne Züricherinde svarede mig: Wieland kyssede mig første Gang ved Enden af det 4de Aar af vort Bekjændtskab — paa Haanden. *)

3) Jo større Hindringer Kjærligheden finder, des stærkere bliver den. Havde jeg strax i Begyndelsen fundet Lejlighed, til at tale alene med min Pige, til at sige hende, at jeg elskede hende, til at røve et Kys fra hende; saa havde jeg sikkert hoppet over den frygteligste Periode i min Kiærlighed. Men Moderens Nærværelse foraarsagede hos hende en Tilbageholdenhed, som jeg forklarede mig gandske Falsk. Jeg ansaae hende for en sand Engel, uden menneskelige Svagheder, ophøjet over alle Svagheder. Mit forvovneste Ønske var dengang, at træffe hende alene paa Trappen, at henknæle, trykke hendes Haand

*) Meget skjønt siger derfor og Forfatteren af Bogen: "Ueber die Ehe": "Ved Hymens Tempel ligger Kjærlighedens Grav."

Mauch.

Haand til mine Læber, og saa i samme Stilling at bede om Tilgivelse! Andres Exempel lærte mig først, at deres Hænder ikke vanhelliges ved Ynglinges Kys. Jeg vovede det ogsaa, og borte var Kjærlighedens qvælende Beundring *).

4) Kjær-

*) Kjærligheden har aldeles det tilfælles med enhver hæftig Lidenskab, at den vorer stærkere, jo færre Midler den finder til at tilfredsstilles, og kjøles hastigere og sikkrere, jo hastigere og fuldkomnere den tilfredsstilles. Imod dette strider heller ikke den Erfaring, at undertiden den Elskende, naar han efter en lang standhaftig Udholden i Kjærligheden dog tilsidst enten ingen Gjenkjærlighed finder, eller seer bestandig nye Hindringer af andre lagte i Veien for sin Lidenskabs Tilfredsstillelse, da, fuld af Mishag over dette eller hint, trækker sig tilbage, uden videre at forfølge sit Øjemeed, og maaskee endog bander Kjærligheden. Thi dette beviser intet mod den anførte Sætning. Han elskede desuagtet endnu, og maaskee hæftigere end før. Til ei længer at elske hører kold Ligegyldighed mod den hidtil elskede Gjenstand. Men her er ei Kulde, her er Vrede og Uvillie, en Tilstand altsaa, som, just fordi den igjen er et Extrem, endnu er Kjærligheden langt nærmere, end den kolde Ligegyldighed. Thi saa meget endog disse

Men-

4) Kjærligheden — naar man undtager Sandseligheden, som Kjærlighedens Grundlag — bestaaer deels i Beundring, deels i Velvillie. Begge disse forstærke hinanden gjensidigen. Beundring alene kan vel ingen Kjærlighed tilveiebringe, thi den er, som Ninon Lenclos siger, den koldeste og ustadigste af alle Affekter. Velvillie kan uden egentlig Beundring, kun med en vis Grad af Agtelse, være tilstrækkelig til Kjærlighed, men den bliver da temmelig sindig (gemäßigt) om den ei ganske udarter til Sandseligheed.

Mennesker søge at overtale sig til at troe, at de ei elske mere, saa beviser dog netop denne forsætlige Omhyggelighed, at overbevise sig om den forrige Lidenskabs Tilintetgjørelse, — hvilket endnu bestandig forudsætter lidenskabelig Sysselsættelse med dens Gjenstand, — at de endnu kun elske det for meget, og at deres Roligheds Fiende ei er overvunden, men kun lurer i et Baghold, for ved god Lejlighed at bryde frem med des vissere Sejer: Thi der behøves kun en svag Straale af Haab, for igjen at forandre denne Vrede til det andet Extrem, til Kjærlighed; I det mindste skete dette i alle de Tilfælde, jeg kjænder.

Maucharts Anm.

hed. Men kommer endnu Beundring til en høj Grad af Velvillie, saa stiger den til en farlig, ganske bedøvende Lidenskab. Det er ej mere den stille taalende, sig til Døde harmende, Lidenskab, som blegner Kinden og udslukker Øjets Ild, ikke en Kjærlighed, som Abbelards og Heloises, men som en Minona's *), en Elisabeths **), en Werthers, som gjør Kinden glødende, Øjet lynende, som med brændende Begjærlighed iler selv Døden imøde.

5) Naar engang Kjærligheden er vorden mechanisk, naar den har meddeelt vort hele Nervesystem, og maaskee især Hjernefibrerne en vis Tendents, saa kan Beundringen uddøe, og Velvillien kjølnes, — og Kjærligheden alligevel vedblive. Vrede og Kjærlighed kan endog være samlede, som det sædvanlig har Sted ved en stærk Skinsyge. — Deraf den Erfaring, hvorpaa jeg kun kjænder eet paafaldende Exempel, at Elskere kan dræbe deres Elskede, ei blot i det første Indtryks Hede, men efter langt Overlæg. —

6) Skin-

*) I Gerstenbergs Minona, eller Angelsaxerne.

**) I Rudolph von Habspurg.

6) Skinsygens Grad er altid proportionert med Graden i Kjærligheden. Den virkelig forelskede vil, endog ved den sikkreste Besiddelse af den dydigste Pige, ej undgaae Anfald heraf. Udelukkende Besiddelse af denne Ene er de Elskendes karakteristiske Ønske. Jo hedere dette Ønske er, des pinefuldere er naturligviis den ringeste Mistanke, at maatte afstaae noget af denne Besiddelse. Jo ømmere Hjertet er, des skarpsindigere er Forstanden i at finde Mistanke, hvor ingen er *).

7) Den

*) Det som især giver denne Skinsyge Oprindelse, Vedvarenhed og Næring, er den, i det oranførte Romanfragment beskrevne, store Afstand imellem Elskeren og den Elskede. — Den hedtforelskede troer, at der ikke kan gives en Pige, som hans; han paadigter hende Fortrin, og troer virkelig at finde dem hos hende, hvilke, om hun havde dem, maatte hæve hende høit over alle Dødelige. Deraf følger til samme Tid, paa den ene Side den Forestilling, at Elskerens Værd forsvinder i Forhold til den Elskedes, at han, som Fragmentets Forfatter udtrykker sig, føler sig som Støv for hendes Guddom, — og paa den anden Side den, at en Pige med saadanne Fortrin, en saadan Engel, nød-

7) Den Tanke, at foragtes, er den utaaleligste Lidelse for en forelsket, foragtet af Gjenstanden for hans Kjærlighed! — Thi den hele øvrige Verdens Foragt rører ham ikke, maaskee endog glæder ham, naar de mangeslags Baand, som imod hans Villie endnu fastbinde ham til hende, derved kan opløses: Men at foragtes af den, som man ønsker at være alt; den Bevist-

nødvendig maae elskes ligesaa varmt af enhver, der seer hende, som af ham; saaledes som Tilfældet var hos Fragmentets Forfatter. — Hin første Forestilling frembringer nødvendigen Følelsen af Uværdighed til Gjenkjærlighed, og den anden lader ham i enhver Mandsperson finde en farlig Rival; — begge tilsammen maae altsaa nødvendig til Slutningen frembringe en hæftig Skinsyges Lidenskab, og Frygt for at miste den elskede Pige, til hvem man ei føler sig værdig, og som man troer ligesaa varmt elsket af enhver anden. — Men da nu de anførte Erfaringer finde Sted ved enhver hæftig Kjærlighed, saa følger naturlig deraf, at ogsaa Skinsyge er uadskillelig fra enhver hæftig Kjærlighed, og at enhver varmtelskende dermed vil qvæle sig og maaskee ogsaa sin Pige, efter det Temperaments Anlæg, han har.

Mauch. Anm.

vidsthed, ikke nu at kunde være hende noget! — Meget lettere, meget taaleligere, at see sig ham det af hende; thi Had forudsætter allerede Erkjændelsen af visse Fortrin, af visse Overlegenheder; Foragt grunder sig paa erkjændt Uværd; Had — paa enkelte Tilfredsstillelser, som lade sig gjøre godt igjen; Foragt — paa physisk eller moralsk Udygtighed til at kunne bidrage noget til vor Velvære. — Hvor lidt Haab bliver da tilbage for Elskeren! "Man kan ikke taale Foragt af den", siger Rousseau, "som man elsker!" Eller naar han et andet Sted skildrer sin Lidenskabs gradvise Stigen: "Da jeg begyndte at elske Dem, hvor langt var jeg da ikke fra at see alle de Ulykker, som jeg beredte mig! Jeg følede først intet uden Ulykken af en haabløs Kjærlighed, som Fornuften med Tiden kan overvinde; Jeg lærte siden at kjænde en større Ulykke, i den Smerte at misshage dem". Nouv. Hel. 1 P. lett. 3. *)

8) Fruen-

*) Men netop derfor vil den Elskende ogsaa saa vanskelig og saa sildig overbevise sig om, at han virkelig er foragtet, tilsidesat og afviist. — Saa lidet ofte endog de tydeligste Beviis paa Gjen-

8.) Fruentimmer synes mere at kalkulere, før de forelske sig, end vi. I det mindste

Gjenkjærlighed tilfredsstille ham, fordi han altid endnu føler større Kjærlighed hos sig, og saa let han deraf øser den Mistanke, at hans elskede Gjenstands Kjærlighed dog altid endnu ikke er fuldkommen, saa vanskelig bliver det ham dog at troe, at han slet ingen Gjenkjærlighed værdiges, at han er foragtet og fuldkommen afviist. Skjønt siger Schaumann i hans Psyche 2 T. S. 546: "Hvad der er talende Beviis for den rolige Tilskuer, er det ikke for det, af Kiærlighed rørte Hierte. Tanken, at have fundet en Gienstand, som kunde forskaffe vor Kjærlighed den saligste Nydelse, er alt for sød til at man saasnart og uden dyb Smerte skulde kunde give Slip paa den. Aarsagen til Kjærlighedens endnu ikke opfyldte Forlangende lægger man ikke i den elskede Gjenstand, men i sig selv. Man troer langt fra ei endnu at have giort og opoffret nok for den, for allerede nu at torde haabe Kjærlighedens Belønning, og kan ei forestille sig det, man allerede har gjort og opoffret, ringe nok. Derfore haaber man, ved bestandig vedvarende Iver og forøgede Bestræbelser, dog endelig at komme til sine Ønskers Maal, og dette Haab er uendeligt, som Kjærligheden selv." —

Deraf

ste de forsigtigere blandt dem. Ninon siger: De beregne altid i Forveien al den Fordeel og Skade, som deraf kan opstaae for dem, paa det nøjagtigste, og elske altid avec discernement. Det er sjelden Tilfældet med os. Jeg veed om et Fruentimmer af hendes Venindes Mund, at hun indlod sig i en Kjærlighedsforstaaelse med en meget uværdig Gjenstand, og blot derfor foretrak ham for mangen fortræffelig Yngling, fordi han alene havde Lejlighed til, paa en, for hende bequemmere, Tid at gjøre hende sine Visiter.

9) Endnu vil jeg forsøge paa at skrive en liden Apollogie for Kjærlighed. Ikke har jeg smagt dens Sødheder; men dens Lidelsers Bæger har jeg uddrukket indtil Bærmen. Og dog er jeg den ganske god. Jeg ønsker ikke engang at have udstaaet mindre for den.

Vol-

Deraf kommer det da og, at mange Forelskede, især saadanne, som have sangviniſk Temperament, (see Platners Aphor. 2 T. §. 654.) end- og ved øiensynlige Beviser paa Foragt, dog altid blive bestandige i Kjærligheden, og deres Elskede troe, og, ofte til de sidstes store Fortred, aldeles ikke lade sig afvise.

Mauharts Anm.

Voltaire siger: "Den som træffes af Kjærligheds Pilen, han er enten allerede en dydig Mand, eller dog paa Vejen til at blive det." Almindeligen er vel dette ikke sandt, men noget deraf er sikkert sandt. Der gives mandlige Hjerter, som ere ophøjede over Forelskelse, men endnu langt flere, som ere alt for sløve, raae, følesløse, fiendske, til at de skulde kunde hæve sig til den. Sand Kjærlighed forudsætter altid et Anlæg til Velvillie, en vis Modtagelighed (Receptivitet) for det Skjønne, Harmoniske, Ædle: Elske vi det endogsaa i en Gjenstand, hvor det ej er at finde, saa finde vi det dog i den, eller snarere troe at finde det, — det er altid et Beviis paa, at vi have Følelse derfor; jeg troer endog ikke at tage Fejl, naar jeg siger, at vi endog have Anlæg dertil. En stor, ved Erfaring og Philosophie dannet Aand har Universet for Øjnene, og i dette beundrer og elsker langt ædlere, renere og lykkeligere det Skjønne, Store og Høje. Men vi maae snuble, før vi kan gaae. Leve-Viisdom bliver os ej medfødt. Vi maae ofte have fejlet, naar vi rigtig skal kunne dømme. — En mere indviklet Væv af Fejltagelser

lader

lader sig vel ikke lettelig tænke, end i en Forelskets Hjerne. En gordisk Knude af dunkle Følelser, som vanskelig lader sig opløse, naar den ej hugges itu. Men just derved des mere Stof til Eftertanke. Naar Sjelen længe nok har dynget Vildfarelse paa Vildfarelse, Billeder paa Billeder, naar deres Phantomer forfølge den, ved Nat og Dag; saa kan den dog i ensom Stilhed ej afholde sig fra, ogsaa en og anden Gang at oplyse dem med Forstandens Fakkel, for at see, hvad der er Væsen, og hvad der er Skygge. Upaatvivlelig vil meget opvække Væmmelse hos den Forelskede, hvad der ellers skulde indtage ham; upaatvivlelig vil han meget ugjerne sætte sig ud af sin idealske Verden ind i den virkelige. Men Skaden heraf er vist ikke saa stor, som vi indbilde os. Den Interesse, som den Elskende har derved, at opklare sine Ideer, at dreje den paa alle Kanter, at beskue, at undersøge dem, er for stærk for ham til at han skulde kunde undlade det; og dette giver hans Aand en langt stærkere Beskjeftigelse, end hans Lexika og Compendier tilbyde ham; thi her arbejder han med Lidenskab. I Sandhed det erkjændes ikke, hvor megen formal

Nytte

Nytte dette har for vor Forstand. Og denne formale Nytte er det dog især, som enhver tænkende Mand, hvilken det er at gjøre om sin Aands sande Oplysning, ogsaa ved sine videnskabelige Bestræbelser søger. Der gives faa saa stærke Sjele, som allerede i deres Livs Morgenrøde, i Kjærlighedens Alder saa stærk tiltrækkes, saa ganske opfyldes af Sandheden, at de, for dens egen Skyld, skulde følge den med Enthusiasmus. Hvor megen Tid bliver da tilovers for os, hvor mange kaste sig i Armene paa uædle Fornøjelser, de fleste maaskee befinde sig i en Hjerte-Tomheds Tilstand, hvor intet vigtigt tænkes, foretages og udføres. Nødvendigere er en saadan Tilstand utaalelig for en virksom Aand, der svæver omkring, søger, finder intet i Verden omkring sig, som kunde opfylde den, — der viser sig for den en qvindelig Engel, som den anseer værdig til sin Kjærlighed, den elsker, og den qvælende Kjærlighed er borte. Nu har han altid noget at gjøre, at tænke, at søge, at haabe, at frygte, at nyde, at lide; han elsker endog Kjærlighedens Smerter; han bortgav aldeles ikke sin ulykkelige Lyksalighed for den Følesløses magelige Apathie.

O i Sandhed! Sjelen vinder i en saadan Tilstand uudsigelig meget i Henseende til sin Kraftstorhed. Der gives alt for mange Forhold at sammenligne, alt for mange gode Lejligheder at opsøge, alt for mange Hindringer at rydde af Veien, til at man hos en elskende Yngling skulde befrygte en Slappelse i Sjelen. Jeg og enhver veed Exempler, at søvnige, sorgløse, indolente Hoveder ved Kjærlighed ere dannede til muntre, virksomme, opmærksomme Mennesker. Denne Sjelens Intensitet bliver til Færdighed, saa at vi, endogsaa naar Kjærligheds Paroxysmen er ovre, dog aldrig kan existere uden Virksomhed. Dette er i det mindste overeensstemmende med mine og mine Venners Erfaring. Forretninger, som fordum vare mig til Last, naar min Pligt fordrede dem, og som falde mange af mine Bekjændtere besværlige, komme mig nu ganske efter Ønske, naar de ej hindre mig i vigtigere Arbejder. — Det er ej blot Indbildning hos mig, at jeg netop i den Periode, da min Kjærlighed var paa det hæftigste, studerte med største Nytte. Omendskjønt mange Timer maatte offres til mine bittersøde Phantasier, saa blev dog dette erstattet

i roligere Timer ved des større Anstrængelse, hvortil Kjærlighed først gjorde mig skikket. Ved at sammenholde min forrige og nuværende Ideemasse, og ved Sammenligning med andre, om hvilke jeg ej kunde begribe, at de ved deres lidenskabelige Liv ej skulde have sprunget langt forbi mig, følede jeg, hvormeget jeg ved min Sjels Slaverie havde vundet. — Jeg har en Ven med store Talenter, men med et næsten uovervindeligt Phlegma. Det karakteriserte ham i hans yngre Aar. Men i nogen Tid har han været forelsket, og det har hos ham allerede havt den lykkeligste Virkning paa Legems og Sjels Liv og Virksomhed. Jeg kjænder en stor Mand, som gjerne tilstaaer, at han aldrig havde dannet sig, naar det andet Kjøn i hans Universitets Aar ej havde virket saa stærkt paa ham. Selv den alvorlige Gellert skriver i et af sine Breve, at han, uden Begjerlighed efter at behage Fruentimmer, ikke havde skrevet saameget, i det mindste ikke saa godt. *)

Men

*) Man veed om den berømte Canz, at han i Aar Universitets Aar i Begyndelsen var et meget trægt og uflittigt Menneske. I denne Tid for-

Men Kjærligheden virker ikke alene paa Forstandens, men og paa den moralske Karakters Uddannelse. — Det er sandt, ulykkelig Kjærlighed har alt bragt mangen god Pige til Menneskehad, og gjort mangen fyrig Yngling til en afgjort Skjelm, som den og har befordret mangen Dame og Herre til Daarekisten. Men disse Exempler ere forholdsviis altid meget sjeldne. Naar Kjærligheden ikke stiger til en unaturlig høj Grad, naar den ikke varer alt for længe, eller er alt for sandselig, frembringer den ikke saadanne frygtelige Virkninger. Hvilke Exempler paa Mod, Fasthed i Beslutninger, og Standhaftighed ere ikke fremviiste af Elskende! Til hvilke Opoffrelser var ikke mangen fyrig Yngling, mangen dybt følende, elskende Pige tilbøjelig! Dette giver Sjelen et Sving, som den ved sine Em-

forelskede han sig i en Professors Datter, men som gav ham at forstaae, at han ved sin Trægbed og Dovenskab umulig kunde behage. Fra nu af anstrængte Canz alle sine Kræfter, var utrættelig flittig, blev derved en af de første Lærde ved dette Universitet, og nu gav hans Elskede ham sin Haand til Belønning for hans Flid.

Eds- og Hverdags-Forretninger aldrig havde erholdt. Dette giver den Færdighed til med uovervindelig Standhaftighed at sætte en stor Plan igjennem, og ej at agte paa de Hindringer, som overalt ville spærre vor Vej. Dette ophøjer Sjelen over Skjebnens smaa Drillerier, ved hvilke sløve Sjele opholde sig deres hele Liv, medens den stærke Aand neppe værdiger dem et Sideblik. Vi blive ligegyldige mod de mange tilfældige Forhold, i hvilke vi mod vor Villie maae staae, uden derved at tabe noget; thi vi vænnes til, altid kun at have een Synspunkt for Øjnene, at stræbe efter eet Maal, at søge noget tilkommende, uden at lade os distrahere af det Nærværende. — Men Kjærligheden vænner os ej alene til at foragte smaa Drillerier. Jo flere Lidelser den foraarsager os, des mere Kraft til at taale disse Lidelser giver den os. Ogsaa de største Lidelser tabe Nyhedens Magt, naar man har erfaret en ulykkelig Kjærligheds Lidelser. Opofrelse lærer Kjærligheden i høieste Grad. Man forglemmer sig selv, man lever ganske i Gjenstanden for sine Ønsker, man hengav saa gjerne sit Liv for den Elskede, naar man kun blev ledsaget over i den anden Verden af et velsignende Blik

fra

fra de tilbedte Øine. Saaledes er der ingen Lidenskaber, som, mere end Kjærlighed, føre os ud af os selv. Jeg kjænder en Yngling, som sædvanlig sov langt op paa Dagen; han elskede — og var en Tidlang hver Morgen allerede Klokken 4 i sine Vinduer, fordi han blot saae Muligheden i at hans Pige kunde gaae forbi, da hun brugte Brøndkuren. — Alt billiger man, hvad Kjærligheden befaler; alt efterlader man, hvad den ikke billiger. Ved Kjærlighed dannes Mænd, som have Mod til med Opoffrelse af deres Fordeel og Bequemmelighed at befordre Brødres Vel. — Paa Kjærlighedens Alter offrer Ynglingen sine stærkeste Tilbøjeligheder. Hvor mange vare ikke paa Vejen til at blive Slaver af den groveste Sandselighed, Spiller, Dranker, Døgenigt. Kjærlighed greb ham under Armen. Det som han ikke opoffrede for Verdens Tanker om sig, det opoffrede han for sin Piges Dom. Hans Tilbøjeligheder bekomme en uskadelig Tendents, indtil han er i Stand til at handle efter Fornuftprincipper *).

Elske-

*) Den yppige Danae bliver sædeligere ved Kjærlighed til Agathon; Agathon bliver ved Erindrin-

Elskeren lærer at bøje sig under de Menneskers Luner, som han maae omgaaes med. Hans Kjærlighed vænner ham til at være fornøjet med alt, naar kun en eller anden Fordeel kan haabes deraf. Han bestemmes formeget af sin Herskerinde, til at han ikke med forekommende Ængstlighed skulde udforske hendes mindste Luner, og rette sig derefter. Forfatteren til et Brev fra Wien siger: Føjelighed og Aands Mildhed er et karakteriskt Træk, som man hyppigen finder hos Exjesuiter, som maaskee hidrører fra deres forrige Løfte om

dringen om sin dydige Psyche advaret for Sophistens Forførelse. Selv Overbeviisninger forandres ved intet saa let og saa hastigt, som ved Kjærlighed. Thi, siger Wieland i Oberon:"

Stor, o Sandhed! er din Tryllemagt,
Naar du fra en tjelen Læbe lyder:
Hjertet, forud i vor Piges Pagt,
Følger Vinket, naar den Hulde byder
Et Blik, et Kys af hendes Rosenmund
Er os den største Overtydnings Grund."

Man eftersee ved disse og foregaaende Bemærkninger ogsaa Schaumanns Psyche, 2. Deel. 9de Underholdning. — Ogsaa Rousseau var aldrig dydigere, end medens hans oprigtige Kjærlighed til Fru v. Warens varede.

Mauharts Anm.

om blind Lydighed. Hvor meget mere vilde Elskendes blinde Lydighed virke denne Fojelighed! —

Kjærlighed, især ulykkelig Kjærlighed, lærer os, mere end noget andet, taalmodig at finde os i fejlslagne Forhaabninger, ej alt for meget at ærgre sig over forgjeves Arbejde. Hvad maatte det ikke være for en frygtelig Følelse for en ulykkelig Forelsket, naar han, ved at skue tilbage paa sine uopfyldte Forhaabninger, Ønsker, Møje og Anstalter, ikke kunde lade sig nøje med den Trøst, at hans Legems eller Sjels Kræfter derved ere holdne i Virksomhed, øvede, forhøjede!

Kort, Kjærlighed er den stærkeste Fjer i den menneskelige Sjel, til at vække og forhøje dens Evner, til at afvende dens Tilbøjeligheder fra smaa Ting, og at give den en Styrelse til noget Større; at sætte Mod og Standhaftighed, Taalmodighed, Menneskelighed, Behagelighed, Kjærlighed til det Skjønne, Selvfornægtelse, Anstrængelse, Virksomhed, isteden for Forsagthed, Raahed, Misanthropie, Ligegyldighed for Harmonie og Skjønhed, Smaahed og Træghed. Den virker langt stærkere, meersidigere, og fordeelagtigere især for den sædelige Karakter, end Ærgjerrigheden.

heden. Den som med gode Hoveds og Hjertes Anlæg kommer i Kjærlighedens Skole, vil i Alderdommen endnu glæde sig ved den. —

Damernes Advokat.

Mod Qvindekiønnet væbner sig
Hver Stymper, som kan røre
En Pen — Saa plejer Daaren Krig
Mod egen Lykke føre —
Men, skiønne Jordens Halvdeel! jeg
Betræder ei den slagne Vej.
Nej! dersom jeg bevæbner mig,
Det er, Din Krig at føre.

En giør en Sang: om en Madam,
Der noget længe ligger,
Og giør, ved Spil og Modens Kram,
Tilsidst, at Manden tigger.
Men Herre Gud! om nu saa var,
Man veed at Kors sin Nytte har,
Og det er Kiønnet ingen Skam
Om Himlen det beriger. —

En

En væver hele Blade fuld:
Om liberale Qvinder,
Der kisbe Børn for Mandens Guld.
Men derved Manden vinder;
For Tyvehaand Guld udsat var.;
Men Barnet, som du faaer, du har;
For Faderglæde Perus Guld
Bortbyttet, dog du vinder. —

En pludrer stærkt: om Arrighed
Og diævleblændte Nykker;
En Jesabel, der, evig vred,
Vil Manden slaae i Stykker.
Men først, man kan ei troe Enhver,
Saa, Prygl iblandt et Kiærtegn er,
Og endelig, al Verden veed:
Kun Foden Skoen trykker. —

En dadles, som en ussel Kok,
En, som en daarlig Moder,
Der glemmer Gryde, Barn og Rok
For Roller, Vid og Noder.
Men mine Herrer! billig vær!
Thi, da I beiled, hvem af Jer

Har

Har tal't om Gryde eller Rok,
End ſige om en Moder?

Saaledes dadles Qvinderne;
Men det er Skam at høre,
Hvorledes Moraliſterne
Vil Pigerne forføre:
De maae ei valſe — Store Gud!
Hvem kunde dandſe Natten ud,
Naar ei de raſke Dandſere
De kjælne gjorde øre?

Saa maae de ikke ſminke ſig,
Ei Skuespil opføre,
Saa maae de ikke blotte ſig
Og ſig ei Mave gisre,
Saa maae en lille qvik Frisør
Ei kreppe dem, ſom hør og bør.
Men Moraliſter! ſiger mig:
Hvad vil I, de ſkal gisre?

Jo, de ſkal kunne ſine Sprog,
Sye, koge, ſtrikke, ſpinde,
Og ſmukt ſtudere Ballings Bog,

Den hæderlige Qvinde,
Og træ'e en ærbar Menuet,
Og spille Thaarups Hymne slet,
Og vente til en Glosebog
Vil gisre dem til Qvinde. —

O Piger, Piger! dem ei troer!
De vil forlede Eder.
Gaaer kiønt i vise Mødres Spoer
Bevar de blode Sæder!
At stive Peter ei paa nye
Som Aander sveve om vor Bye.
Troer ei Tilskueren, men troer
En Mand, der jer tilbeder.

Lad eders Kinder vise os
Den Rose, som ei saarer!
Leer, Smag og sund Forstand til Trods,
Igiennem Lessings Taarer!
Thi naar, ved borget Yndighed,
Ja ved Fadæser selv, I veed
At rsre og henrive os;
Ei I, men vi, er' Daarer.

Bliv Modens Love lydige,
Snart løse, snart i Klemme,
Nu trudner ud paa Siderne,
Nu hovner bag, nu fremme!
Thi, naar I, reent vanskabte, er
Lovsiungne, knæled' for, og kier;
Saa kan man ret den Vælde see,
Som Kiønnet fik i Giemme.

Vor Tid Publicitetens er,
Da intet skiult maae være.
Hvi skal da I ei blotte jer
Og lade jer frisere?
Hvi ikke tyndklæd valses frem,
En Republiks Symbol, hver Lem
Frie, som nye Frankeren, og hver
Foriystet lige være?

I bage, strikke, spinde, sye,
Studere Ballings Qvinde,
Og, som i en beleiret Bye,
I Huset sperres inde,
Indtil en madkiær Glose-Bog
Jer slæber til en frydløs Krog

At lave Mad, og sye,
Og føde Børn, og spinde?

Bespotteligt! I hedte jo,
Endog i gamle Dage,
Kun Dukker, spøgede og loe,
Og lod Fiolen klage.
Men nu, da Manden Dukke er,
Nu, nu til Mænd fornedre Jer!
Det skal ei skee, det kan I troe
Mens jeg kan Pennen drage.

J. Zetlitz.

Til Sofie

Paa hendes Fødselsdag.

(Efter det Svenske.)

Glæd Dig i Din Ungdoms Vaar;
unge, lyse Pige! glæd Dig:
I de Blomsterkrandse klæd Dig,
Som man strøer, hvor Du fremgaaer.

Blomsterkosten, som i Dag,
— denne Dag der Aaret vryder —

Din

Din Beundrer ømt Dig byder,
O! højmodig den modtag.

Modtag i en Moders Favn,
som saa kjærlig Dig skal trykke,
Ønsker til den bedste Lykke,
Saligheder uden Navn.

Glæd Dig, alle glæde sig;
Hver og Een Dig Offer giver;
Hele Huset viser Iver
vakre Pige! blot for Dig.

Intet Øjeblik forspild:
spøgfuldt, fro Dit Liv henile,
medens Glæder til Dig smile,
det er Lyst at være til.

Tidens Flugt ej standses kan —
snart Du dette Hjem forlader,
snart Du savner Moder, Fader;
snart bli'r Elskeren Din Mand.

Snart, som vaagnet af en Drøm,
tredive er' lagt' tilbage;
Borte er da Fødselsdage,
Fester, Lege og Bersm;

Og

Og den træge Ægteven
skal ej meer Din Højtid prise,
men en Artighed Dig vise
dermed, at han glemmer den.

Derfor, i Din Ungdomsvaar,
unge lyse Pige! glæd Dig:
i de Blomsterkrandse klæd Dig,
som man strøer, hvor Du fremgaaer.

J. K. H.

Skueplads.

Da Skjæbnen i det mindste indtil videre har forbudt Svadas talentrige og kjæktskrivende Udgiver, at besøge vor Skueplads, da Thalia gaaer frem med sene og temmelig vaersomme Skridt, da vi endnu ikke have seet Syn for Sagen paa den Redelighed og Kyndighed, Minervas Udgiver sylv tillægger sin Suppleant, da Theaterartikelen i Iris ikke røber et Øjenvidne, troer nærværende Anmælder hereefter

efter saameget snarere at torde give sin Stemme, i Henseende til Skuepladsens Nyheder. Denne Gang vil han ikkun anmælde, at de gode Forventninger, Mad. Bournonville ved sin Josepha Plum, havde vakt, end mere ere stegne, ved den fortræffelige Udførelse af Suzo i Figaros Giftermaal. Men desforuden har Theatret gjort end en og det en ogsaa særdeles god Acquisition i Hr. Stephen Heger, (Oversætteren af de to Syskende), som med meget Bifald debuterede første Gang som Figaro i Figaros Giftermaal. Den Frygtsomhed, han den første Aften første Akt igjennem røbede, er langt fra at gisre ham Vanære. Han har siden spillet Plumpers Rolle: Han blander sig i Alt, hvor især de sidste Scener lykkedes ham godt. At han iilsomt i Hr. Saabyes Forfald paatog sig Rollen, ikke som Debut, er til Undskyldning for de muligen svagere Steder. Som anden Debut har han havt Ernst i Reisen til Byen, men Bedømmelsen heraf opsættes indtil dette Stykke endnu engang er givet.

30 April.

Hvem havde tænkt det!

En moralsk Fortælling.

"Det feilede endnu, at jeg skulde vælge en ussel Doktor til Svigersøn, som om jeg var nødt til at bringe min Datter over Hals og Hoved for Brudeskammelen!"

Dette var det Svar, Hr. Valentin, en rig Herremand, gav sin Kone, da hun vilde bevæge ham, til at give sit Minde til deres Datters Giftermaal med Doktor Hugo, en ung Læge, som Hr. Valentin behagede at tillægge Titel af en ussel Doktor, blot fordi han ingen Godser besad, og ogsaa overhoved, som en begyndende Praktikus endnu ingen store Indkomster havde, skjønt man for Resten intet ussels fandt hos ham. Han var en ung velskabt Mand paa fire og tive Aar, som ved utrættelig

Flid saaledes havde uddannet de af Naturen erholdte Evner, at de, som vare i Stand til at bedømme hans Dueligheb, ikke toge i Betænkning, at foretrække ham de fleste gamle Læger, som fandtes i denne Egn. Hans Fader havde ligeledes været en saare duelig og elsket Læge, men som formedelst sin overordentlige Gavmildhed og nogle betydelige Uheld, foruden et anseeligt Bibliothek og en ikke uvigtig Naturaliesamling, ikke havde efterladt sin Søn nogen stor Formue.

Frue Valentin tænkte ganske anderledes, end hendes Hr. Gemal, der bedømte en Mands Fortieneste kun efter hans Indkomsters Størrelse. Hun agtede den unge Hugo ikke alene for hans egne Fortrin, men og for de Fortienester, hans Fader, som Læge, havde giort sig af hele Familien, og tog derfor hendes Mands Svar saare ilde op.

"Hvor kan du, sagde hun til ham i en meget fortrædelig Tone, være saa ubillig, at tale saa foragtelig om en værdig og duelig Mand, hos hvem ingen, uden du, tør opdage noget usselt? Og om han end ikke selv besad saa mange Fortrin, som han virkelig besidder, saa for-

fortiente han dog for sin retskaffne Faders Skyld, ham vi har saa meget at takke, vor hele Høiagtelse. Skulde du ikke alt for ti Aar siden være bleven et Rov for Døden, havde ikke den gamle Hugo dengang taget sig af dig, og ved sin Duelighed igjen gjort det got, som den qvaksalverske Justitsraad Vindig, ved hvis Uduelighed din Koldfeber var udartet til en farlig hidsig Sygdom, havde fordærvet? Hvem reddede vor Datter fra Døden, da hun fik de dengang grasserende slemme Kopper, hvori næsten alle Børn døde, som ikke vare saa lykkelige, at have Hugo til Læge?"

Hr. Valentin. Hvor kan du bringe Ting paa Tapetet, som slet ikke høre herhid! Den gamle Hugo, det veed jeg ganske vel, var en brav Mand og en duelig Læge. Han har stedse lykkelig helbredet os, er og stedse bleven betalt derfor af mig, og derfor kan hans Søn for disse sin Faders Bestræbelser ikke videre Fordringer gjøre paa os.

Frue Valentin. Nu i Sandhed, du betragter virkelig en duelig Læge, ham du har dit Livs Vedligeholdelse at takke, som en Brænde-

hugger! Kan da den smule Penge, salig Hugo har faaet af dig for sin Umage, sættes i Ligning med den store, ikke med Guld og Sølv betalelige Velgjerning, han har viist dig! Der tales jo ikke, om han kan gjøre lovlige Fordringer paa os, men blot, om ikke Taknemmeligheds Pligt fordrer, at hielpe at befordre hans Lykke, da dette nu staaer i vor Magt og derved tillige vor Datters Lykke kan befordres, saasom hun elsker ham overordentlig, og viist heller ingensteds vil finde en bedre Mand.

Hr. Valentin. Det var en skjøn Lykke for vor Datter! En Mand, som ikke kan ernære nogen Kone!

Frue Valentin. Hvad han nu ikke kan, vil han viist i kort Tid blive i Stand til. Han har endnu ikke to Aar øvet Lægekunsten, og hentes dog alt hyppig til Syge, som og stedse ere saare tilfreds med ham.

Hr. Valentin. Men til hvilke Syge? Næsten til ingen andre, end til saadanne, som ikke kan eller vil betale en ordentlig Læge, og som derfor vælge ham, fordi de veed, at han ikke trænger paa Betaling. Jeg giver ikke to,

hun-

hundrede Rigsdaler for hans hele aarlige Indtægt.

Frue Valentin. Hvor kan du saa nøie beregne hans Indkomster? Men sæt og, at han nu aarlig ikke skulde have flere Indkomster end du har sagt, saa er dog dette vist, at hans Indkomster i Fremtiden hvert Aar maae formere sig, da han nu alt har langt mere at gisre, end mange Læger, som alt ti og flere Aar har svet deres Kunst. Men at en Læge, som søges meget, om han end ikke besidder nogen Formue, meget got kan ernære en Kone og Familie, bevlser blandt andre allerede salig Hugos Exempel, som hverken af sine Forældre, eller ved sit Giftermaal havde faaet nogen Formue, og dog af de blotte Indkomster, hans Kunsts Udøvelse skaffede ham, ret bequemt kunde ernære sig og Sine og endnu desuden rigelig understytte sine fattige Slægtninge.

Hr. Valentin. Men hvad har han da med alle disse Indkomster efterladt.

Frue Valentin. Et stort Bibliothek og en smuk Naturaliesamling, uden at tænke paa de øvrige Ting af Værd.

Hr.

Hr. Valentin. Ei! det vil sige ret meget! Jeg har seet store Bibliotheker bortsælges ved Aution, hvoraf, efter Omkostningernes Fradrag, neppe udkom tusende Rigsdaler; og for Snegle, Muslinger, Sommerfugle, og andre slige Snurrepiberier, som man finder i Naturaliesamlingerne, pleier man for nærværende Tid, da Verden er bleven klogere, heller ikke meer at kaste saa mange Penge ud af Vinduet, som forhen.

Frue Valentin. Derom vil jeg ikke indlade mig i nogen videre Strid med dig; thi vi begge ere vel ikke de Folk, som kunne rigtig bestemme et Bibliotheks og en Naturaliesamlings sande Værd. Salig Hugos Efterladenskab maatte og være nok saa ringe, saa havde dette dog ingen mærkelig Indflydelse paa Hovedsagen, hvorved det kun især kommer an paa, om man kan anse den unge Hugo for en Mand, der er i Stand til, i det mindste med Tiden, at ernære en Kone.

Hr. Valentin. Ja, med Tiden! Det var noget fortræffeligt! Den, som vil være min Svigerson, maae alt nu være i Stand til at ernære en Kone, eller og opgive alt Haab om mit Minde.

Frue

Frue Valentin. Vil du da med den anseelige Formue, som er bleven dig til Deel, intet give din Datter, og det din eneste Datter, til Medgift ved hendes Giftermaal?

Hr. Valentin. Stor vil Medgiften ikke være. Saa længe jeg lever, behøver jeg selv det lidet, jeg har, til min Underholdning.

Frue Valentin. Hvor kan du tale saaledes, uden at gisre dig skyldig i den største Usandhed! Vi behøve ikke den femte Deel af vore Indkomster, og om du nu og gav din Svigersøn den tiende Deel af samme, som et Tilskud, saa beholdt du dog stedse endnu nok tilovers, for bestandig at forstørre din Formue.

Hr. Valentin. Deraf bliver intet! Kort: jeg giver paa ingen Maade mit Minde til vor Datters Giftermaal med den ussle Doktor, som endnu ikke kan ernære nogen Kone, og derfor søger en Kone, som skal ernære ham.

Da Frue Valentin saae, at alle hendes Grunde intet udrettede, men at hendes Mand dog ikke kunde frembringe nogen anden Indvending imod Hr. Hugo, end hans endnu saare ringe Indkomster: saa ansaae hun det ikke for raa-

raadeligt, længere at fortsætte denne Samtale. Hun opmuntrede derimod de to Elskende, til endnu nogle Aar at have Taalmodighed, og Hugo, som kunde forlade sig paa sin elskede Vilhelmines — thi saa hed Jomfrue Valentin — Troskab, billigede endog Moderens Raad, ihvorvel sammes Efterlevelse faldt ham meget suur, en Tidlang ikke at lade sig see i deres Huus, for ikke endnu mere at forbittre Hr. Valentin! For og at kunne gjøre sig sin Vilhelmine ret værdig, besluttede, endnu nogen Tid at reise, og udenlands at skaffe sine medicinske Kunskaber en endnu større Fuldkommenhed. Han solgte derfor en Deel af det af sin Fader arvede Bibliothek, tilligemed de Naturalier, som let forderves. Ved dette Salg fik han saa mange Penge som han behøvede til Reiseomkostningernes Bestridelse.

Overalt, hvor han en Tidlang opholdt sig, erhvervede han sig ved sin Opførsel, og ved sine udbredte Kunskaber de fornemste og meest berømte Mænds Agtelse. Det vilde heller ikke være blevet ham vanskeligt, hos Udlændingerne, af hvilke han erholdt meget anseelige Tilbud, at gjøre sin

Lykke,

Lykke, naar ikke Kjærlighed til hans Fædreland, og især til hans Vilhelmine, havde holdt ham fra at modtage de fordeelagtigste Tilbud af denne Art.

Den flittige Brevveksling, hans Elskede underholdt med ham, lindrede i nogen Maade Smerterne, som Skilsmissen fra hende foraarsagede ham; og han skulde, trods Længselen efter hendes Selskab, endnu nogle Maaneder have opholdt sig udenlands, for endnu længere at føre sig til Nytte en vigtig Leilighed, til at indsamle medicinske Erfaringer, naar ikke den Efterretning, at Hr. Valentin vilde tvinge sin Datter til et Giftermaal, havde kaldt ham tilbage.

"Kom endelig — skrev hans Vilhelmine ham til — ifald Deres Kjærlighed til mig ved den lange Fraskand ikke har lidt nogen Forandring, saasnart muligt igien tilbage, hvilket og er min Moders længselfuldeste Ønske, for at redde mig af et Menneskes Hænder, som min Fader, trods alle min Moders og nogle Venners grundede Indvendinger, med Magt vil paatrænge mig til Brudgom. Uden Tvivl kjænder De Baron von Turak, som boer kun et Par Mile

fra

fra os. Han er en gammel Peberſvend paa to og fyrretyve Aar, og de, ſom nøie kjænde ham, veed ikke, om de ſkulde anſee hans Siæls Hæslighed, eller hans Legemes Hæslighed for ſtørſt. Til min ſtørſte Ulykke er han overordentlig rig, og hans Rigdom er og den eneſte Aarſag, ſom har bevæget min Fader, til at laane Øre til hans modbydelige Tilbud. Jeg er faſt overbeviiſt om at han ikke beſidder en Gniſt Kjærlighed til mig, men ønſker kun en Forbindelſe med mig, fordi han veed, at jeg er en rig Mands eneſte Barn. Thi han elſker intet uden Penge, og er dog ikke i Stand, til at gjøre den ringeſte fornuftige Brug af Penge.

Endnu engang, kiæreſte Hugo! Kom endelig hurtig tilbage, ifald min Sundhed og mit Liv ikke er Dem ligegyldig. Min Faver, ſom nylig ved en Perſon, jeg ikke havde tiltroet et ſaadant forræderiſk Sindelag mod mig, har opdaget vor Brevveksling, vil endnu før Deres Tilbagekomſt have min Forbindelſe med den modbydelige Baron Turck fuldbyrdet. I Gaar ſagde han mig i en truende Tone, den jeg endnu aldrig før har hørt af ham, at han ikke tilſtod

mig

mig længere, end fire Uger Betænkningstid, og at han paa ingen Maade vilde lade sig bringe fra sit Forsæt ved min Ulydighed og ved min Haardnakkenhed. Mine Bønner og Taarer rørte ham ikke det mindste, men opbragte ham kun endnu mere mod mig. Vred vendte han mig Ryggen og forlod mig med en hæftig Gjentagelse af sine Trusler.

Jeg skjælver for Enden af disse fire Uger, og er vist af Angest dødsens, ifald De, kjæreste Hugo, ikke hurtigen kommer tilbage, og hjælper min Moder at gjøre Anstalter, før denne korte Tid er udløben. Delinqventen i vort Nabolag, som næste Maaned skal radbrækkes, føler vist ikke saa megen Uroe og Angest, som jeg. Thi naar der tilstededes mig Frihed, at vælge mellem Døden og den væmmelige Turak, saa vilde jeg uden Betænkning give den første Fortrinet.

Jil derfor, bedste Hugo, og forbarm Dem over

Deres troe og elskende
Vilhelmine.

Den

Den Beskrivelse, den stakkels Vilhelmine, en fortræffelig og yndig Pige, i dette Brev gjør over sine Lidelser, var virkelig heller ikke overdreven. Hendes Sundhed leed overordentlig, og jo nærmere den Dag anrykkede, paa hvilken Faderen med Magt vilde sætte sin Hensigt igjennem, desmere forværredes hendes Tilstand. Forgjæves forestillede Moderen sin Mand og Baron von Turck denne hendes Datters sørgelige Forfatning, for at bevæge dem til Eftergivenhed. "Det er Egensindighed; det er Forstillelse," var den haarde Faders trodsige Svar, der aldeles vilde have sin Villie efterlevet, og ikke engang vilde tilstaae en kort Forlængelse af den af ham fastsatte Termin.

Hugo havde ufortsvet ved en Stafette besvaret sin Vilhelmines Brev, og deri bestemte Tiden da han omtrent kunde komme. Men til Ulykke var dette Svar ligesom hans foregaaende Brev blevet opsnappet af Hr. Valentins Spioner, og af dem desuden udspredt den opdigtede Efterretning, at Hugo var død i Italien af en hidsig Feber; hvorover den stakkels Vilhelmine, som denne Efterretning, da hun intet Svar fik

fra

fra sin Elskede, forekom ikke usandsynlig, blev ganske trøsteløs.

Adskillige Pengesager nødte hendes Fader, til paa nogle Dage at bortreise. Ved Afskeden sagde han til sin Datter, at han endnu før den hende til Betænkning bestemte Termin ganske vist vilde igien komme tilbage, og at Dagen derpaa hendes Forlovelse med Baron von Turk uden Modsigelse skulde gaae for sig. Alt dette virkede saaledes paa den lidende Vilhelmines smme Hierte, at hun af Svaghed blev sengeliggende. Moderen, som denne hendes Datters Tilstand forekom meget betænkelig, lod sin sædvanlige Læge hente fra Staden, men, efterat han havde seet den Syge og følet Pulsen, gav han blot ved at trække paa Skuldrene sin Mening om hendes Tilstand tilkjænde. Om Natten forværredes hendes Sygdom saaledes, at Valentin, der henimod Dagens Anbrud kom tilbage fra sin Reise, blev modtagen med et ynkeligt Skrig af sine Folk, og fandt sin Datter uden al Følelse og Bevægelse.

Ved dette Syn blev den hidtil saa haardhjertede Valentin, som Samvittigheden efter-

trykkelig maatte bebreide dette Barnemord, saa rørt at han faldt i Afmagt, og maatte bæres som halv død i sit Værelse.

Da han ved Lægens Hjælp igien var kommen sig, udbrød han i de lydeligste Klager, forbandede ikke alene **Baron von Turak**, men og sig selv, at han havde været saa ugudelig, for at føje denne Uværdige at behandle sin Datter saa ilde, og derved styrte hende før Tiden i Graven.

Da han næsten stedse fik nye Anfald af Besvimelser, hver Gang han gik ind i det Værelse, hvor den afsjælede **Vilhelmine** laae, og han heller ikke lod sig afholde fra idelig at besøge dette Værelse, uagtet han for sin store Svagheds Skyld maatte lade sig lede; saa raadede Lægen, som var bekymret for selv denne trøsteløse Faders Liv, at haste med Datterens Begravelse, for at hans Affekt og hans Sygdom ikke stedse skulde erholde nye Næring ved Synet af hende. Efter to Dage blev hun og virkelig under et meget talrigt Følge baaren til Graven, men hendes Fader var endnu saa svag, at han ikke kunde bivaane Ligbegængelsen.

Hugo, der intet anede om alle disse sørgelige Begivenheder, havde strax efter Vilhelmines Indbydelse, foranstaltet sin Afreise, endskiønt han befandt sig paa et Sted, hvor han endnu kunde have indsamlet mange og vigtige Erfaringer til sine Kundskabers Forøgelse. Han vilde og formedelst den Hurtighed, hvormed han reiste, endnu i god Tid være kommen til Rindal, hans Elskedes Opholdssted, ifald han ikke, da han maatte giøre en Deel af sin Reise til Vands, i fem Dage var bleven opholdt af Modvinde.

Efterat han havde naaet Grændserne af Rindal, opvakte Ringningen med alle Klokkerne hans særdeles Opmærksomhed, som blev endnu højere spændt, da han langt borte øinede en saare højtidelig og talrig Liigbegængelse, hvoraf han alt kunde slutte, at Liget ikke var nogen simpel Person. Men med hvilken Forfærdelse erfarer han nu paa sit Spørgsmaal den sørgelige Efterretning, at Hr. Valentins eneste Datter blev stædet til Jorde.

Strax lod han Vognen holde, for at stige ud, og gik med største Iil igjennem nogle Haver og Tvergader, for endnu at indhente Kisten.

Man

Man var just i Begreb med at nedsænke samme, da Hugo naaede til Graven, og indstændig bad om at Kisten maatte aabnes, at han endnu engang kunde see sin elskede Vilhelmine.

Med Nød og neppe fik han ved en af Ligbærernes Godhed, som kjændte og agtede ham, sin Bøn opfyldt. Han kunde ikke holde sig fra, endnu engang paa det ømmeste at omarme sin afsjælede Vilhelmine. "Men for Himlens Skyld! — tiltalede han de Omstaaende, da han ingen Liighedskaffenhed havde bemærket hos hende — for Himlens Skyld, hvilken grusom Beslutning har I fattet, at begrave en Person, som endnu ikke har et virkeligt Ligs Kjændetegn, og sandsynligviis kun ligger i en meget stærk Besvimelse!"

"Det er umuligt — svarede Lægen, der stod som Ligfølger ved Graven — jeg har været tilstede ved hendes Død og er siden den Tid heller ikke endnu kommen tilbage til Staden. Jeg har nu alt over tredive Aar praktiseret og tit nok havt Lejlighed til, at iagttage Døende, og at lære kjænde dens Kjændetegn."

"Derom vil jeg — svarede Hugo — aldeles ingen Strid begynde med dem, min kjære

Hr.

Hr. Doktor, men kun af de tilstedeværende Herrer, som ere nærbeslægtede med Jomfrue Valentin, udbede mig Tilladelse, til at gjøre et Forsøg, for med Vished at kunne bestemme, om Fruentimmeret virkelig er død, eller ikke. Det anseelige Sørgeselskab vil vist finde sig i det korte Ophold med Begravelsen, hvilket ikke skal vare et Qvarteer."

Uden Vanskelighed samtykkede samtlige Sørgepar i dette Ophold med Begravelsen, og Hugo ilede nu tilbage til sin Reisevogn, hvorfra han hentede et lidet Apothek, som han stedse plejede at føre hos sig. Ved Hjelp af nogle anvendte Midler bragte man det snart saavidt, at den for død ansete Vilhelmine igjen slog Øjnene op og begyndte at drage Aanden. Da de nærmeste Par selv bemærkede dette, saa lode de strax, som Hugo forlangte til sit Forsøgs Fuldendelse, Kisten bære hen i det nærmeste Huus, og sendte et Bud til Moderen, som og med den største Jil indfandt sig, og snart havde den Fornøjelse, igjen at tale med sin Datter.

Saasnart Hugo mærkede, at Vilhelmine alt var i Stand til, igjen at kjende de omstaaende

Personer, holdt han sig langt fra hende, at ikke et for hæftigt Glædens Udbrud skulde blive hende farligt. Moderen maatte først efterhaanden forberede hende, førend Hugo viste sig for hende, og dog foraarsagede det første Syn af ham hende en liden Besvimelse, men som ikke varede længe. Faderen havde man endnu ikke ladet vide noget om denne lykkelige Gjenoplevelse, især da den gamle Læge der saa hurtig var bleven gjendreven af den Unge, igjen med megen Tillid paastod, at samme ikke skulde være af nogen lang Varighed. Men da den gjenoplevede Vilhelmines Kræfter sjensynlig tiltoge, saa at man mod Aftenen igjen kunde bringe hende i sit Værelse; gik Moderen forud, for efterhaanden at bibringe den syge Valentin dette glædelige Budskab. I Begyndelsen vilde han ikke troe Sagen. Men da han saae Vilhelmine komme for hans Seng i samme Klæder, hvori man havde lagt hende i Kisten, og af hende selv hørte en kort Fortælling om hendes Opvækkelse, var han ganske ude af sig selv af Glæde, faldt hende om Halsen og bad hende veemodig om Forladelse for sin uvenlige Adfærd, tilføjede og den Forsikring,

at

at der ikke igjen skulde blive tænkt paa den uværdige Turak.

Denne kjærlige Adfærd og hendes Faders frivillige Løfte var en nye Styrkelse for Vilhelmine, tillige, da Hugo, der i Begyndelsen ikke vilde lade sig see for ham, paa hans gjentagne Begjæring ligeledes kom frem for hans Seng, og maatte modtage hans med Taarer ledsagede Tak.

Hugo blev saalænge i Rindal, indtil Vilhelmine var uden Fare. Faderen fortsatte vel sin kjærlige Adfærd mod ham, men sprang altid den Punkt, som angik Datterens Giftermaal forbi med Tavshed, og Vilhelmine selv erholdt vel ofte det gjentagne Løfte af ham, at han hverken vilde tvinge hende til en Forbindelse med Baron von Turak, eller til noget andet Giftermaal; men dette Løfte blev dog aldrig udstrakt til hans Minde til en Forbindelse med hendes elskede Hugo, hvilket synes hende meget betænkeligt. Men Hugo betog hende alle hendes Betænkeligheder, og forestillede hende, at han jo endnu ikke havde gjentaget sin Begjæring om hendes Faders Minde, og altsaa heller ikke kunde

undre sig over, at hendes Fader gjorde ligesom han, og gik denne Punkt forbi med Tavshed. "Deres endnu ikke faste Sundhed, kjæreste Vilhelmine, blev han ved, og min nuværende Forfatning gjøre os det ikke raadeligt, at ile med vor Forbindelse. Vi ere begge endnu unge, og jeg staaer desuden, som De veed, i den Mistanke, at jeg blot søgte en Kone, som skulde ernære mig, da jeg selv endnu ikke kunde ernære nogen. Men jeg haaber, at jeg snart vil være i Stand til at befrie mig fra denne Bebreidelse."

Modern billigede dette Forsæt, mod hvilket Vilhelmine heller intet fandt at indvende. Hugo, som alt hans Elskedes Kuur havde skaffet en stor Anseelse, var snart derpaa igjen saa lykkelig, i et Par Uger at hjelpe en af alle Læger opgivet Syg til sin Sundhed. Han fik derfore i kort Tid saa meget Tilløb, at det i nogle Maaneder ikke var ham muligt at komme til Rindal, og han vilde maaskee endnu længere have udsat sit Besøg, naar han ikke havde faaet en skriftlig Indbydelse fra Vilhelmines Fader selv, som ret vilde høitideligholde sin Datters Fødselsdag.

Vilhelmine, som Faderen, for at gjøre hende en hemmelig Glæde, intet havde sagt om denne Indbydelse, blev derfor paa den behageligste Maade overrasket, da hun paa hendes Fødselsdag strax ved Frokosten saae sin Hugo. Saasnart Gjæsterne havde forsamlet sig og vare i Begreb med at sætte sig ned, tog Vilhelmines Fader hendes Elskede ved Haanden, med de Ord: "Nu hvad tænker De vel om mig, bedste Hr. Doktor, at jeg endnu ikke har viist mig i mindste Maade taknemmelig for den mig og min Datter beviiste overordentlige Velgjerning. Med Guld og Sølv lade saadanne vigtige Velgjerninger sig ikke tilstrækkelig belønne. Naar De endnu nærer samme Tanker til min Datter, som De ellers nærede til hende, saa tilegn Dem Besiddelsen af hendes Person selv, da De desuden hertil har den største Ret."

Hvad Vilhelmine, hvis Haand Faderen selv lagde i Hugos Haand, følede derved, behøver jeg vel ikke først at fortælle dem, for hvem disse Blade ere bestemte. Frue Valentin, som denne hendes Mands uventede Artighed ligeledes foraarsagede en overordentlig Fornøjelse, besør-

gede

gede Anstalter til Brylluppet i saa faae Uger, at de to Elskende ikke havde Aarsag, at klage over deres Lykkes Forhaling.

Dagen efter Brylluppet foreslog Hr. Valentin en Lystreise til et ikke langt fra Rindal i en af de skjønneste Rhin-Egne liggende Landgods, som ligeledes tilhørte ham. Dette Landgods skjænkede han sin Svigersøn, hvortil han alt forud hemmelig havde gjort alle nødvendige Anstalter, og satte derved sin Kone og sine Børn paa nye i Forundring.

Det unge Ægtepar førte et overordentlig lykkeligt og behageligt Liv. Hugo satte sig ved sin Duelighed og de Syges samvittighedsfulde Oppasning i en saadan Anseelse, at man alt i langt bortliggende Egne, hvorhen han ikke selv kunde komme, i det mindste forlangte hans Raad. Ved meer end et Hof vilde man have ham til Livlæge. Men han afslog lang Tid alle slige Tilbud, for ikke at komme for langt fra sine Svigerforældre. Dog da de franske Uroligheder udbrøde ved Rhin, modtog han et fordeelagtigt Tilbud som Livlæge hos en Fyrste, og folgte endnu til rette Tid det af hans Svigerfader erholdte Land-

gods

gods. Pengene derfor forsøgede han med en anseelig Sum, som han alt havde samlet sig, og kjøbte sig derfor ikke langt fra sin Fyrstes Residents, hvor han ligeledes maatte opholde sig, en anseelig Herregaard i en bjergig Egn. Hans nye Landsherre, som han strax efter sin Ankomst havde helbredet fra en dødelig Sygdom, skjænkede ham til Beviis paa sin Erkjændtlighed, et saare skjønt, med et herligt Huus og store Haver forsynet Landgods, som Hugo stedse pleiede at kalde sin Kones tilkommende Enkesæde, fordi hun helst tilbragte sin Tid her.

De herlige Egne ved Rhin, som Hugo havde forladt, bleve nu oversvømmede og ødelagte af de Franske og andre Krigsfolk. Hr. Valentins Huus og hele Rindal blev af de forbittrede Franskmænd stukken i Brand og udplyndret. Samme Skjæbne havde og Valentins øvrige Besiddelser, som laae i denne Egn. Hugo, som ved et ridende Bud blev underrettet om sine Svigerforældres Ulykke, begav sig strax paa Vejen for at afhente dem. Da han nu besad to anseelige Landgodser, og ikke behøvede eet til sin Underholdning, da hans Embede og hans

Kunsts

Kunsts Udøvelse alt gav langt mere af sig, end han behøvede til sine Udgifter, saa giorde han sig den Fornøjelse, at gjøre sin Svigerfader en Gave med den Herregaard han havde kjøbt sig.

"Store Gud! — udbrød Frue Valentin, da hun var ene med sin Mand — hvo havde tænkt, at den usle Doktor, som Du ellers stedse plejede at kalde ham, engang endnu skulde blive vor Velgjører, og vilde gjøre langt mere for os, end vi kunde gjøre for ham!"

Sang

paa en Venindes Fødselsdag.

Ædle vi komme
glade Din Dag ihu:
tit den os fryde,
signet, som nu!
Som Rosenduft er Livets Vaar,
og hastigt Rosenduft forgaaer:
een Middag knap tilbagelagt,
og Blomsten aander svagt.

Ædle,

Ædle, vi komme
glade Din Dag thu:
tit den os fryde,
signet, som nu!
Med Kæmpeskridt fremvandrer Tid
nedtræder Ungdom, Skjønhed, Vid,
og Smigrerskaren leer derad,
som nys med Suk tilbad.

Ædle vi komme ꝛc.
Kun Dyden fletter varig Krands:
den dufter sødt ved Ungdoms Dands;
den dufter end paa hvide Haar;
den med i Graven gaaer.

Ædle, vi komme ꝛc.
Veninde, derfor frydes Du
i Livets Sommerdag, som nu;
og derfor skal Dit Held bestaae,
naar Vaar og Høst forgaae.

Ædle, vi komme ꝛc.
O! nyd, mens Du er lykkelig!
O! haab det Held, som venter Dig!
O! føl i venskabsfulde Bryst,
vor Sang er Hjertets Røst!

Ædle,

Ædle, vi komme
glade Din Dag ihu:
tit den os fryde,
signet! som nu.

Tanker om Skjønhed.

Til et skjønt Ansigt fordres alene to Ting, som i Almindelighed beroe paa udvortes Aarsager: nemlig Ansigtsfarve, og et rigtigt Forhold imellem Delene. Men Hjertet er dog ikke altid nøjet hermed. Undertiden finder man et Ansigt skjønt, ihvorvel ikke efter Regler; men Ingen erkjændes for en Skjønhed, som ikke har uden hvad de udkastede Regler foreskrive. De fineste Træk i nøjeste Overensstemmelse (Symmetrie) og den mest lysende Ansigtsfarve kunne ikke røre, uden en vis Levenhed. Ved Hjelp af denne Levenhed vække de i Almindelighed saadanne Bevægelser, som de selv afbilde. Findes de forenede med kold og følesløs Rolighed, blive de betragtede uden Bevægelse; og tilkjændegive de ikke tillige nogen Godhed, beskues de altid uden

Kjær-

Kjærlighed. Et Øiekast, som forraader Hovmod, Foragt eller Svigagtighed i Sielen, opvækker Afskye og Kulde, i Stedet for Hengivenhed og Kjærlighed; og vækker Løsagtighed nogen Begjærlighed hos sine Tilskuere, saa er det næsten som de vilde Dyrs Glubskhed efter Rov, hvilken ej lader sig stille, uden at forstyrre sin Gjenstand. Hul i en af Kinderne har man altid anseet som en af de mest indtagende Yndigheder, og Aarsagen dertil er klar. De opkomme naar man smiler; og Smiil er et Udtryk af Fornøjelse og Venlighed. Derimod anseer man Øjenbrynenes Sammentrækning som en udmærket Mangel, da man derved forraader en stridig Sindsbeskaffenhed.

En Elsker kan sjelden beskrive den Skjønhed, som i Hast og uimodstaaelig styrede hans Kjærlighed til en eneste Gjenstand; men saadant kunde ikke hændes, om det beroede paa nogen vis bekjændt Regel for Ansigtsfarve og Træk. Han siger, det er noget, som ikke kan beskrives, noget som ikke har sit Sæde i visse Deele, men som findes udspredt over det Hele. Han kalder det en Yndighed, en Liflighed, en Tække; eller han

giver

giver det et andet Navn som forener Skjønhed og Følelser, og som tilkjændegiver en Fortryllelseskraft, der ikke følger med Ansigter af et vist Slags, men som kanskee er mulig for Alle.

Men denne Skjønhed bestaaer ej altid i et venligt Smil. Den afvexler, ligesom Godhed og Ømhed afvexle i deres Udsvelse i Hensende til deres ulige Gjenstande. Den er af megen Styrke under en stille Klage ved en taalig Liden: under Venskabets fine Omhu, og under barnlig Lydigheds uskyldige Iver. Under Taarer, enten af Glæde, Medlidenhed, eller Sorg, er den næsten ikke at modstaae.

Dette er den Behag, som henrykker uden Skjønhedsregler, og uden hvilken al Skjønhed er afmægtig; en Fuldkommenhed, som ikke kan erholdes ved Efterabelse, for at skjule Følesløshed eller Ondskab. Den maae være en Virkning af en overeensstemmende indvortes Forfatning i Hjertet; thi ellers fødes deraf en ny og mere hindrende Mishag, som af alle føles, under Navn af Forstillelse, eller Efterabelse. Ved en slig Svaghed ledes man til tusinde Optrin, hvorved Daarligheden endnu mere opdages og belees.

Somme

Somme udøve vel med saadan Færdighed dette Slags Hyklerie, at de, som ikke see længere end til det Udvortes, derved føres bag Lyset; men det lykkes aldrig længe. Et udvortes Væsen, som ikke har nogen indvortes overeensstemmende Grund, kan ikke antages uden Møje og vedligeholdes uden Plage. Man trættes: man glemmer sig: den naturlige Beskaffenhed skimter frem: den venlige Mine og Smilet fordunkles ved fremskydende Træk af Hovmod og Egenkjærlighed, o. s. v., hvorved hele den regelmæssige Skjønhed vanfires og forandres.

En ved Kunst frembragt Mine og Ansigtsstilling er et ligesaa mat Billed af Hjertets naturlige og utvungne Udtryk, som Sminkens usle Smørelse af Sundhedens levende Farve. Den er vel ikke saa vanskelig og saa let forraadt; men ligesom Huden efter Sminke bliver grovere og mere dødbleg, saaledes frembryde Begjærligheder med større Heftighed efter Tvang: Ansigtet fordrejes og dannes siden saa stærkt, at derved opvækkes en uudslukkelig Afskye.

Skjønheden beroer altsaa især paa Hjertets Beskaffenhed, og henter derfore sine betydeligste

Kræf-

Kræfter fra Opdragelsen. Man har ved overeensstemmende Jagttagelser fundet, at Menneskets Hovedpassion som oftest røber sig i Ansigtet. Aarsagen dertil er, at de Muskler, hvorved den udtrykkes, næsten altid ere i Bevægelse, saa at de sjælden give efter og komme til Hvile, men, formedelst Vanen, blive ved i deres Spænding, selv efter at Lysten er kjølnet. Af denne Aarsag kan man sædvanligen paa Ansigtet gjenkjænde den onskabsfulde, den spodske, den falske og den mistænsomme. Det forholder sig ogsaa ofte paa samme Maade med de roligere Sindsbevægelser, at de lade Spor efter sig, efterat de have ophørt at virke. Saaledes udøvede de herskende Lyster en Kraft paa Ansigtsdelene, som bliver bestandig saa synlig i Henseende til Virkningen, at Mennesket derved mere vinder eller taber, end ved andre udvortes Omstændigheder.

En slig Skionhed, som laaner sin Kraft af det indvortes, medfører heller aldrig saa megen Fare for sin Besiøder. For at bruge en østerlandsk Lignelse, er den, ligesom Fæstningsværk om en Stad, ikke alene en Prydelse, men tillige et Forsvar. Naar en Attraae derved opvæk-

vækkes, holdes den og i Tøile og forfines. Den holdes i Afstand ved Høiagtelse: sagtnes ved Nøiagtighed, og ledes til Efterfølgelse. Den Kiærlighed, som tændes af en saadan Skiønhed, standser ikke ved det Udvortes og flammer ene før at slukkes, men voxer ved Kiærlighed for Vid og Dyd. Thi en slig Skiønhed er lig en lysende Straale af Sjælens Fortræffelighed, og altsaa ikke noget egentligt Formaal for en legemlig Attraae. Som den antænder en renere Ild, saa vækker den og en renere Troskab; thi enhver føler sig stærkere tilbageholdt fra Forbrydelse mod Godhed end mod Skiønhed; og et eneste Blik af en saadan Skiønhed, som man elsker, er en tavs Bebreidelse for den mindste Tanke, som ikke er reen. I en saadan Stilling maae alle Anslag synes nedrige, og haarde, hvorved den indbyrdes ventede Ømhed saares, og den stille Overbeviisning om en ubesmittet Hengivenhed forstyrres.

Men Hykleriets Haab maae forgaae. Naar den forstilte Skiønhed aflægger sin smilende Venlighed: naar det første Indtryk af hendes kunstlede Diekast og farvede Kinder forsvinder for en fremskridende Sandhed: hvad bliver da tilbage, an-

det end en Tyran, som har tabt sin Magt? et Væsen, som man aldrig kan see uden en Blanding af Fortrydelse og Foragt. Den eneste Attraae, som ved en saadan Gjenstand skulle kunne fornøies, vender sig til en anden Side; og dette skeer da ei alene uden nogen Bebreidelse, men med Glæde, som over en Seier. Paa Misregningen følger Ergrelse: i Stedet for at ville behage, søger man at lokke; og en Karl som slumper til at blive saa ulykkelig gift, kan let falde paa den Svaghed at søge sig en anden Gjenstand for at erstatte hvad han savner hos sin Hustrue, der ikke var skiøn længere end til hun blev kiændt.

Maatte derfor et Fruentimmer altid komme ihu, at til Gratiernes Samfund gives ingen anden Vei, end igiennem Dydens Skole; og at den som ønsker at blive elskværdig, maae i Tide lære at være God.

Ved Sophies Gravhøi.

Maanens sørgelige Straaler svæve
over mange Gudes Grave ned;

Ogsaa

Ogsaa ved Sophies Hvilested
blege Strøg af Lunas Sølvglimt bæve,
der hun over Engens Græsstraa skreed.

Uskylds Datter græd! hun var din Syster:
yndig, øm, naturlig, god som du,
smilende hun, Pige! liig dig nu,
skyldfri Solen stige saae fra Øster.
O, men kort, saa brødefri som du!

Hædre Systermindet med en Taare,
O! den Taare styrker og dit Mod;
Stride Strømme rulle ved din Fod,
og et Feiltrin skyller dig saa saare
hen i Nags og sildig Angers Flod.

Derfor Nat Sophie nu omringer,
derfor taarner sig en Gravhøi der,
derfor standser Selvmords Engel her
og medlidig blodbestænkte Vinger
ryster ved sit Offers kolde Leer.

Pige, før du kjænder Sorg og Klage,
græd, her ved din Systers Slummrested!

Plant en liden Rosenbusk derved!
O, naar du den seer i Fremtids Dage
Du fortryder ei, at her du græd!

L * r.

Elegie ved en Vugge.

Efter Gotter.

O! sov din første Alder bort i Smile!
Forgiæves gav dig moderlig
Naturen ei den søde Hang til Hvile;
Sov derfor Dreng! sov sødelig!

Du aander frit og kjænder ei til Sorgen,
for dig er Jordens Glimmer mat,
velkommen, som den gyldne Foraars Morgen,
er dig den stjernelose Nat. —

Paa dine Læber Uskylds Smil sig spreder,
din Ro den huld bevogter der,
og trint om dig dens Genius udbreder
i Rosenduft Forfriskninger.

Ak! alt for snart forlades Uskylds Fane
af svage Ynglings snelle Fod;

Han

Han vælger raſk paa Lidenſkabers Bane
til ſin Anfører — Overmod. —

Snart Cypria inddyſſer ham i Drømme,
ſit Bæger rækker ham med Liſt;
med glødende Begiær han vil det tømme,
og drikke Døden ubevidſt.

Nu ham forfølger Angeren og Sorgen,
og Jordens Glimmer er ham mat,
ham fryder ikke Majens gyldne Morgen,
ham ſkrækker ſtjerneløſe Nat.

Sov ſødt, mens ingen Harm dig lønlig nager
og røver dig al Hiertets Fred,
mens ei for nogen Dommer dig anklager
uſonlige Samvittighed. —

Jeg ſov ſom du, men af den blide Slummer
I Livets Vildgang vakt jeg nu
omirrer bange, dybt nedſænkt i Kummer.
O! at jeg var et Barn ſom du!

L * r.

Om Amazonerne.

Amazonernes Historie synes vel, som næsten alle Fortællinger om Begivenhederne fra den gamle Verden, ikke at være kommen til os uden fabelagtige Tilsætninger og Overdrivelser, imidlertid dog heller ikke ganske og aldeles at være digter, endskjønt det ikke fattes paa Forfattere, som holde det sidste for sandsynligt. Men disse heltemodige Fruentimmre maae nu enten virkelig have levet, eller kun være Skabninger af Indbildningskraften, saa maae man dog vide, hvad der fortælles om dem; da der hos de ældre og nyere Forfattere forekomme mange Hentydninger og Talemaader, som have Hensyn dertil, og derfore ikke kunne forstaaes uden at kjende disse Heltinders Historie. Jeg vil nu altsaa gjøre mine Læserinder bekjendte med det mærkværdigste af de Efterretninger hos de gamle Historieskrivere, som angaae Amazonerne.

To unge Scyther af fyrstelig Herkomst, som af de gamle Historieskrivere anføres under Navnene Hylinos og Skolopitus, og skal have levet omtrent 1300 Aar før Christi Fødsel, maatte forlade

forlade deres egentlige Opholdssted, fordi et Modpartie var blevet dem for mægtigt. De begave sig derfor med deres Familier og en anseelig Mængde andre unge Mænd af deres Nation til Lilleasien, og nedlode sig i Landskabet Kappadocien, ved Floden Thermodon. Da de nu Tid efter anden faldt ind i de nærgrændsende Lande og røvede hos deres Naboer, saa bleve disse derved saa opbragte imod dem, at de paa en grusom Maade hævnede sig paa dem og forræderisk myrdede den største Deel af disse Scyther. At denne Naboernes Fremgangsmaade ikke kan have været de scythiske Fruentimmre, som derved vare berøvede deres Mænd og deres Styttere, ligegyldig, vil vist alle mine Læserinder formode af dem selv, men Maaden, hvorpaa disse Fruentimmre søgte at hævne sig paa deres Mænds og Fædres Mordere, torde vel de færreste gjætte. De forbittrede scythiske Damer, som besjæledes ikke blot af Hævngierrighed, men og af Frygt for Trældom, besluttede ikke alene at bekrige deres morderiske Naboer, men og overhovedet det hele mandlige Kiøn. De skaffede sig endog af Halsen de øvrige af deres Ægtemænd, som vare slupne fra deres Naboers Sværd,

og

og fraſagde ſig for Fremtiden alle Giftermaale, for at nyde den fuldkomneſte Frihed, og at kunne anordne alt efter deres Gotbefindende. De oprettede derfor et ganſke qvindeligt Rige, fra hvilket alle Perſoner af mandligt Kjøn vare udelukkede. For og desbedre at kunne vedligeholde Ordenen i deres nye Rige, udvalgte de altid to Dronninger, ſom paa een Tid regierede og delede Regieringsſyslerne imellem ſig. Den ene anførte, ſom Øverſtbefalende, Hæren mod Fienden, og den anden Dronning, ſom maatte blive hjemme, beſørgede de øvrige Regjeringsforretninger. De første to Dronninger hedde Marpeſia og Lampedo, under hvis Befaling meer end tohundrede tuſende Fruentimmre ſkal have ſtaaet.

Amazonernes Hovedſtad hed Themyſcirium eller efter nogle Forfattere Themyſcira, og laae ikke langt fra det ſorte Hav. Men ſiden ſkal diſſe Heltinder have bygget endnu flere anſeelige Stæder, iblant hvilke iſær Epheſus og Smyrna i Landſkabet Jonien ere mærkværdige.

Saaſnart de nu vare færdige med deres førſte Indretning, ruſtede de ſig med ſtørſte Iver

til

til Krig mod deres Ægtemænds Mordere, og vandt ikke alene over disse, men og over dem, som kom dem til Hjælp, en fuldkommen Seier, hvorved deres Rige fik en anseelig Tilvext, og Frygten for deres Sværd udbredede sig i den hele Egn. De overvundne Naboer saae sig nødte til, ydmyg at bede disse tappre Fruentimmre om Fred, og indgaae alle de Betingelser, som de foreskreve dem. Iblant disse Betingelser er især den mærkelig, i Følge hvilken de besejrede Mænd maatte love, at modtage af deres Overvindere aarlig et Besøg, dog ikke med Vaaben i Haanden, og ikke alene paa en fredelig, men og paa en kjærlig Maade at omgaaes dem i nogle Uger. Thi disse kloge Fruentimmre indsaae meget got, at deres Stat ikke kunde være af nogen lang Varighed, naar de ikke alene inden deres Grændser, men og uden for samme vilde afholde dem fra alt Fællesskab med det mandlige Kjøn. De derfor, som havde Lyst til, at vorde Mødre, og erholdt Tilladelse til denne Rejse, anstillede hvert Aar i Foraarsmaanederne en Valfart til dem af deres Naboer, af hvilke de, i Følge Fredsbetingelserne, kunde love sig en venskabelig Modtagelse. Især skal de gjerne have besøgt Indvaanerne paa Caucasus;

casus; hvorfore dette anseelige Bjerg af en vis Forfatter kaldes Ægtestandsbjerget.

Men ikke torde alle unge Amazoner, som hertil følede Tilbøjelighed og Evne, bestige dette Ægtestandsbjerg, men de maatte først ved tapper Daad erhverve sig Tilladelse hertil. Kun de, som i det mindste havde nedlagt tre Mænd med egen Haand, holdt man i denne qvindelige Stat for værdige til, under Amors Fane at foretage et Felttog. Man siger, at denne Indretning har været overmaade fordeelagtig for Amazonernes Rige, og ofte skal have opildnet de yngste Fruentimmre til de største Heltegjerninger.

Men Foraaret valgte de til disse kjærlige Valfarter, der meget ofte udstraktes indtil to Maaneder, ikke blot fordi Digterne og ogsaa andre Folk tilskrive denne Aarstid et eget Fortrin, men fordi da deres Barselsengstid indfaldt i de Maaneder, som ikke godt skikke sig til krigerske Foretagender.

Børnene, som ved disse Reiser paa Bjerget Caucasus og i andre tilgrændsende mændrige Egne fik deres Tilværelse, behandledes af Amazonerne ikke paa eens Maade. Vare de af det

mand-

mandlige Kiøn, saa bleve Tommelfingrene afhug-gede, og vel desuden endnu Benene forvreden paa dem, for da at sætte dem ud af Stand til, i Fremtiden engang at bære Vaaben og formere Krigernes Tal. Herpaa sendte Mødrene dem til deres Fædre, som maatte sørge for deres Opdra-gelse.

Pigerne derimod, som fødtes af Amazo-nerne, nøde en langt bedre Behandling, — som en-hver alt af sig selv vil formode, der og endnu in-tet har hørt af Amazonernes Historie, — og fik en saare omhyggelig Opdragelse af deres Mødre, men som ikke afholdt den moderlige Ømhed fra, ved Bersøvelsen af det høire Bryst at foraarsage de-res Døttre saare følelige Smerter. De søgte derved at gjøre dem mere skikkede til Krigsøvel-ser, fordi denne kjødrige Deel vilde have hindret dem i, at omgaaes behørig med Sværd og Bue, hvori dengang deres fornemste Vaaben bestode. Af denne Vane skal og Navnet Amazoner være opkommet, hvilket betyder et Person, som mang-ler et Bryst, naar man betragter det som et græsk Ord; dog udlede nogle Forfattere det af et he-braisk Ord, hvorved betegnes en tapper Person.

Disse

Disse unge Piger øvedes nu meget tidlig i Vaaben, og derved erholdt de især den beundringsværdige Styrke og Færdighed, som gjorde Amazonerne frygtelige for alle tilgrændsende Folkeslage. Det blev dem derfor slet ikke vanskeligt, i kort Tid meget at forstørre deres Magt, og bestandig at udvide deres Riges Grændser, ihvorvel de, som andre Dødelige, ogsaa undertiden maatte erfare Lykkens Ubestandighed, og trods deres Tapperhed overlade Fienderne Æren af Sejren. Saaledes anførte f. Ex. den alt ovennævnte Dronning Marpesia engang en Hær af fyrretive tusende Amazoner imod Perserne, men blev af denne langt talrigere Fiende nedsablet, tilligemed den største Deel af sine Vaabensøstre.

Dronning Penthesilea, som regjerede paa den Tid, Troja belejredes, skal med en Armee af halvfjerdsindstive tusende Amazoner være kommen denne Stad til Hjelp, men have været saa ulykkelig, at tilsætte Livet i en Fægtning med den tappre Archilles.

Men alle disse og mange andre Ulykkestilfælde, som traf Amazonerne, vare dog ikke i Stand til, at paadrage deres Stat fuldkommen Under-

Undergang, og den blomstrede længere, end de fleeste øvrige Riger i Verden. Thi efterat en Række af henved tusende Aar var forløben siden denne Fruentimmer-Republiks Opkomst, gaves der endnu en Amazonernes Dronning, som af nogle Historieskrivere kaldes Thalestris, men af andre Minythia eller Minothæa, og især har gjort sig bekjændt ved et Besøg, som hun aflagde hos den berømte macedoniske Helt, Alexander den Store. Denne Fyrstinde foretog sig i Selskab med trehundrede Fruentimmre af hendes Rige en vidtløftig Reise, som varede fem og tredive Dage, blot i den Hensigt, ved denne store Helt at forplante sin Efterslægt. Alexander skal heller ikke have ladet hendes Ønsker utilfredsstillede og har beholdt hende tretten Dage hos sig.

Nu veed mine kjære Læserinder det fornemste, af hvad Historieskriverne pleje at fortælle om Amazonerne. Hvor meget af samme monne være sandt, og hvormeget opdigtet, lader sig ikke saa let med Vished bestemme.

Til Maanen.

I Vinduet om Aftenen Kl. 11.

(efter det Tyske.)

Saa mangen Aften tankefuld
og eensom her jeg sad;
i stille sød Veemodighed
Du smiled' venlig til mig ned;
mit Hjerte blev saa glad.

O var som Du min Pige mild,
saa venlig og saa huld!
smil Maane! smil i stille Fred!
smil venlig til den Engel ned,
saa blid, saa veemodsfuld.

Albertsen.

Kjærlighed.

Til Henriette.

(efter det Tyske.)

Jeg vugger Dig udi min Arm;
Din lille Haand, hvorfor saa varm?
Af Kjærlighed min Pige!

Din

Din Kind, ifald jeg spørge maae,
O! hvorfor brænder den dog saa?
Af Kjærlighed min Pige.

Dit Hjerte, om jeg spørge maae,
O sig! hvorfore slaaer det saa?
Af Kjærlighed min Pige.

O Pigelil, hvi smigrer saa
saa mildt saa fro Dit Øje blaa?
Af Kjærlighed min Pige.

O sig mig dog: det Kys jeg nød
o hvorfor var det Kys saa sød?
Af Kjærlighed min Pige.

Og nu Din Englestemmes Lyd
hvi tryller den med Himlens Fryd?
Af Kjærlighed min Pige.

Paa dette Skjød jeg vugger Dig
Din Kjærlighed aflokker mig,
o Pige! disse Taarer.

Albertsen.

Udkast

Udkast til en Historie om Ægteskabet i det borgerlige Selskab.

Da i hin Oldtid, saa sige Forverdens ærværdige Reliqvier, Storme brusede paa det uopklarede Ocean, Vulcanisk Ild, som rasede i Jordens Skjød havde destillert Vandene som Dunster i et Luftocean, Atmosphære kaldet, optaarnet Bjerge og hævet fast Land i Vejret; da traadde Elementer som allerførste Begyndelser i deres inderligste Forbindelse; da vædede mild Regn den smægtende Jord, da beklædte grønne Enge, Urter, Vækter og Frugter det befrugtede Land, og da drejede det nyefødte Jordlegeme sig efter det regelmæssigste Drivværks Regler om sin Axel og i Almagtens umaalelige Rige om hint fjerne, uhyre, velgjørende Ildlegeme, som uophørlig udgyder sin gjennemtrængende, lysende Materie paa Jordkloden og strømmer i alle jordiske Legemer. Men forgjæves udviklede den eensomme Blomst sin Balsomduft, forgjæves var Vandet svanger med Næringsstoffer for Millioner Skabnin-

ninger, forgjæves modnede Frugten, forgjæves var der talløst Stof for Sandseverdenen; — vel var Liv i Væxternes fineste Nør, vel var Liv i Naturen, men dog syntes al Naturens Stræben kun Ødselhed, fordi der ingensteds var en Skabning, som nød og takkede, indtil endelig døde Jorddele bleve besjælede, Lærken qvidrede froe i Lusten, Ørnen hævede sig dristig mod Solen, Hvalen spøgede i Haver og Forellen i Sølvbækken, Bierne indsamlede Blomsterbalsom, den spættede Kaalorm krøb sin allegoriske Forvandling imøde og en pyntet microscopisk Verden sværmede omkring. Nu, da Jorden nydelsefuld og oplivet svømmede i sit Solesystem, nu, saa siger Fortidens Skabelse, blev en Klump Jord af Verdensskaberen besjælet til den Skabning, som indaandede en Gnist af den guddommelige Fornuft; en Gnist, som gav dette Væsen Jorden til Læn, ved hvilken han omskaber Ørkner til yppige Marke ved hvilken han afvejer sædelige Følelser, maaler ethisk Harmonie og Disharmonie, som den beregner Planeternes og deres Maaners Bane. Det var den første Mand. Han gjorde sig, saa godt han kunde, sit nye Fædreland bekjændt; nød og følede dog Mismod, fordi en ham ubekjændt

Følel-

Følelse, — nu til Dags Ensomhedsfølelse kaldet, — opfyldte ham. En Dag, da han havde overladt sig til Søvnen, dannede Skaberen af Dele af hans Legeme en ham lignende Skabning, Qvinde kaldet. — Da nu den første Mand vaagnede af sin Søvn, studsede han ved det herlige, ham nye Væsen, — nye Følelser opkom i hans Fornemmelseskraft, — Henrykkelse bemægtigede sig ham, — og da den mægtige, glødende Fornemmelse endelig lod sig forene med Betragtningen, udbrød han: dette er mit Been, mit Kjød, — sluttede Qvinden i sine Arme og — hun blev hans Kone. Dette er Historien om det første Ægteskab i den dunkle Verden; Historien om Menneskeslægtens første Stamfaders Ægteskab. Et Ægteskab, hos hvilket alle Ægteskabets Øjemeder træffe sammen, men blot Natur. Ægteskab uden al Form, Højtidelighed og Indskrænkning, som borgerligt Selskab fordrer. Ægteskabsøjemederne havde, i Henseende til det Væsentlige, en uimodstaaelig Interesse for dem, Naturdrivt frembragte Børn, — hvilken Studsen! at slutte det første Barn i sine Arme. — Henrykkelsen at see en Menneskeskabning i det Smaa,

maatte

maatte uimodstaaelig anspore dem til Barnets Pleie, og sammes Vext maatte gjøre dem bekjændt med det Haab, af det lille Menneske at opdrage et stort, maatte saa meget meer blive levende Drift til Virksomhed i dets Opdragelse. Kjærlighed, Selskabsdrift og Trang forbandt det første Ægtepar til gienſidig Understyttelse i deres Menneskehedssøjemeder. —

Længe vedvarede i hiin dunkle Verden kun Familieselskabet, uden at udgjøre borgerligt Selskab, et Folk eller en Stat. Familierne havde en fælles Regent, deres Huusfader. Der var overalt Naturmennesker og Naturægteskaber. Guds Børn, siger vor ældste Forfatter, da han taler om Noahs Tider, saae sig om efter Menneskenes Døttre, hvor de vare skjønne, og toge til Hustruer, hvem de vilde.

Men Trang tvang dog snart Menneskene til Udvandring. Familierne forbandt sig indbyrdes, søgte fælles et nyt Fædreland, lovede hinanden Beskyttelse, valgte sig derhos en Mand som besad deres Tillid og Agtelse, og begyndte at vorde Folk. Saaledes var alt i Abrahams Tider i Ægypten et formeligt Hof. Alt begyndte i disse

Tider en Qvinde at blive en hellig Eiendom, men qvindeligt Fleergifte var sædvanligt, og Skinsyge hindrede ikke Sarah, fra at overlade sin Abraham en ægyptisk Slavinde. Af Højtideligheder derved vidste den Tid lidet. Isaacs Fuldmægtig saae Rebecca, gjorde hende i sin Herres Navn Ægteskabs Tilbud, skjænkede hende Galanterier efter da brugelig Skik, gjentog Tilbudet hos hendes Slægtninge, og da han ikke vilde give Opsættelse, drog Rebecca med ham til hans Herre og blev hans Kone. Med Moses, siger den store Schlözer, frembryder Historiens Morgenrøde. Ved denne Forfatter erholde vi flere udførligere Efterretninger om den Tids Ægteskaber, da han skriver sit Folks Hebræernes Historie. I Følge en almindelig Skik i Orienten, som og herskede blant Araberne og Syrerne, bleve og hos Hebræerne Konerne kjøbte; undertiden bleve de betalte med Penge, undertiden den ene Halvdeel med Penge og den anden med Tjenesteaar. En Piges Forfører maatte ægte hende, og den mosaiske Lov bestemte da hendes Priis. Efter Michaelis i hans mosaiske Ret, solgte Faderen eller en Slægtning Bruden. Mellem Forlovelse og Giftermaal

maal var sædvanlig et Tidsrum af 10 Maaneder eller et Aar brugeligt. Derpaa holdtes Brylluppet, hvorved iblant den velhavende Deel af Folket Gjæstebudet varede en heel Uge igjennem. Den første Aften bragte Faderen eller en af Brudens Slægtninge hende, sandsynligen tilsløret, i Brudgommens Sovekammer og oppebiede en til Brudens Retfærdiggjørelse udforderlig Ceremonie, hvorom Michaelis og en nyere Forfatter über dem Wert und Zeichen o. s. v., vidtløftig have handlet. Faldt denne Ceremonie ufordeelagtig ud for Brudens Retfærdiggjørelse, saa var der ingen Forbindtlighed videre til Ægteskab, og det kom an paa Brudgommen, om han endog vilde anklage hende som for en Forbrydelse. De kjøbte Koner vare indskrænkede i deres Frihed, det var stedse en Art af Tjenestekjøb; dog bleve og Ægteskaber uden Kjøb sluttede, og i disse vare Konerne alt friere. Det var en Skik hos dette Folk, at give Sønnerne, indtil de giftede sig, en Slavinde til Frille, men som maatte underholdes standsmæssig, naar Sønnen havde givtet sig, eller hun blev uden Løskjøb frie. Over Højtideligheder-

derne ved Ægteskabets Fuldbyrdelse har Moses ikke givet særegne Love, derfor sysselsatte heller ikke Vielser eller lignende Højtideligheder deres Folkepræster. Den saakaldte Leviratsret, en ældre Ret end den mosaiske Lov, bød, at, naar Een døde uden Børn, maatte hans Broder ægte den efterladte Enke, og at den i dette Ægteskab avlede Søn, skulde ved en Rettens Opdigtelse tilhøre den afdøde Broder og være hans Arving. Saa sædvanlig qvindeligt Fleergifte var i de ældste Tider, saa indskrænkede Moses dog Konernes Antal til fire. Disse havde imellem hinanden en forskiellig Rang. Manden tog paa Konens Begjæring hendes Slavinder, eller og uden at indskrænke sig til hendes Minde, sine egne til Medhustruer, men i Forhold til Manden dog blev Herre. Standforskjællighed, som overhoved ikke fandt Sted hos dette Folk, gjorde ingen Mesalliance. Kun torde ingen Præst ægte en Pige af slet Rygte, en fra sin Mand Skilt, og ingen ypperste Præst tillige en Enke og Udlænderinde. Men enhver anden Israelit torde forbinde sig med udenlandske Piger, naar det kun ikke var nogen Cananitinde. Døttrenes

For-

Forfatning var slem nok. De arvede hverken efter deres Fædre, ikke heller fik de noget Udstyr, skjønt dem ved deres Giftermaal plejede at gives nogle Slavinder med. Retten maatte derfor paa anden Maade sørge for det smukke Kjøn. Havde en Enke Børn, vare disse forbundne, til at ernære deres Moder; var dette ikke Tilfældet, saa maatte den uden Efterkommere afdøde Mands nærmeste Slægtning ægte hende, eller hun overlades den følgende nærmeste Slægtning, under Tab af Fordring paa sin afdøde Mands Efterladenskab. Var hun ikke skikket til Ægteskab, saa maatte hendes Mands Arving underholde hende saa got som hans Kone.

Hebræerne vare det første Folk, som derved afsondrede sig fra sine Tidsforvandte, Ægypterne, Cananiterne og andre hedenske Folk, at de gave Love for Blodskam og udstrakte dem til de i det 18de og 20de Capitel i 3die Mosebog bestemte Blodsforvandte. Fruentimmerne, da de ellers altid maatte være tilsløredе, torde kun for Slægtninge, med hvilke de stode i en forbunden Ægteskabsgrad, lade sig see uden Slør. Jo mere det borgerlige Selskab uddannede sig, desmere

blev

blev Sædelighed Statsomhue. Tilforn var Husfaderen uindskrænket Hersker i sin Familie. Nu ere vi alt i Tider da Lovgiveren stræbte at sætte Grændser for den tilsidesatte Sædelighed, altsaa og især for den tilsidesatte ægteskabelige Sædelighed. Ægteskabsbrud drog for Ægtekonen og Forbryderen Dødsstraf efter sig. Denne bestod i Stenelse. Dog kunde Manden fordre af sin Kone en Renselseseed, skjønt hun, naar hun havde svoret, ikke kunde fordre nogen Fyldestgjørelse af Manden eller klage mod ham. Denne Eed blev aflagt med besynderlige Høitideligheder, dem Michaelis har beskrevet. Men var Ægteskabsbryderinden en Ufrie, saa blev hun kun straffet med Slag. Israeliterne vare altsaa det første Folk, som, efter Dannelsen af borgerlige Selskaber, hvis Selskabssjemed krævede, at give de enkelte Statsborgeres Handlinger en vis Form, for at modificere det individuelle Menneskehedssjemeed, overeensstemmende med Selskabssjemedet, gav Ægteskabet en borgerlig, selskabelig Form. Efter som Folk forenede sig, saa virkede de overeensstemmende med deres National-Carakter og deres Selskabssjemeed, der stedse

bleve

bleve mere fixe. Dette Folks Lovgivers store Øjemærke, som tilsidst og blev det hele Folks Aand, var religiøs Forfatning, som blev indvævet i enhver Green af deres Statsforvaltning. Ikke til Højtideligheder, men til denne Synspunkt sigtede derfor den Skikkelse, som Ægteskabet hos dette Folk erholdt. Paa denne Synspunkt havde Lovgivningen, hvis Gjenstand den ægteskabelige Forfatning var, hæftet sine Øjne.

De ægteskabelige Forhold hos andre Folk fortjene ikke at omtales. Hos Ægypterne, Cananiterne, Araberne, Perserne vare ingen Begreber om Blodskam; hos de sidste billigede endog deres Magier den. Der var i denne Punkt en Raahed i Begreberne, som er Erindringen uværdig.

Derimod, medens Hebræerne kun endnu omflakkede ved Jordan, dannede sig alt de Vilde, som levede i Grækenland, ved nye Ankommende fra sædelige Verdenstegne, til et Folk, som ombyttede sin gamle Vildhed, hvori det havde levet adspredt, med Besiddelsen af blødeste Finhed. Phoroneus, en Søn af Inachus, angives blandt dem

som den første Stifter af et borgerligt Selskab; thi forhen vare Familieforbindelser, Mænd- og Forældre-Herredømme de eneste Spor af en Regjering. Efterhaanden valgte de enkelte Folkeslag sig Mænd af udmærkede Fortjenester til Hærførere, dem de kaldte Konger og hvis Værdighed var arvelig. Desuagtet blev Ret og Uret næsten overalt afveiet paa Billighedens og Vedtægtens Vægtskaal, ihvorvel især Cecrops alt havde givet positive Love. Med Tiden blev deres Regjeringsform stedse mere og mere democratisk. Paa Kongerne fulgte Archonterne, som indskrænkede Dracos Love, hvorpaa Solon omskabte det hidtilværende Aristocratie til et Democratie. Efterat Pisistratus havde revet Statsroret til sig, traadde Folket i Midten; Klisthenes foreslog en nye Form, og man valgte et Senat af 500 Raadsherrer. Saaledes hævede Athen og Lacedomon sig gradviis til de anseeligste Stater i Grækenland. Cecrops, siger Traditionen, skal først have indført Ægtestanden, det er: han gav først denne Forbindelse en borgerlig Form, forenede det enkelte individuelle Menneskesiemed med de Medlemmers almindelige Menneskehedssiemed,

hvoraf

hvoraf det borgerlige Selskab var sammensat, for at ikke Opnaaelsen af hint enkelte Øiemed maatte hindre det Almindelige. Forældrene maatte altid forud give sit Minde til det Ægteskab, som skulde sluttes. Levede de ikke meer, saa var Broderens eller Formynderens Minde nødvendigt, hvorved adskillige høitidelige Formeler vare brugelige. Athenienserne ægtede uden Medgift; siden blev det Brug, at Fædrene skiænkede deres Døttre qvindelig Prydelse og en Deel af Hiorden til Medgift. Siden blev Udstyret til en Nødvendighed, om den endog ikke var af nogen Betydenhed. Ved deres Bestemmelse og ved Aftalen om Betingelserne bleve tagne Vidner, og Brudgommen udstædte et eget Beviis for Modtagelsen af samme. Da gik Konen i Hensigt til Medgiften for alle Mandens øvrige Kreditorer. Derimod var et Udstyr ikke nødvendigt hos Lacedæmonerne.

De Forlovede svore hinanden Troskab paa Livstid, de gave hinanden den høire Haand og et Kys var Seglet. Før det virkelige Bryllup foreestillede man i Athen Bruden for Diana, hvilket sædvanligen skete Dagen før Bryllupet i Brauron, i

det

det athenienſiſke Gebeet, ved hvilken Leilighed man afſkar ſit Haar, hvilket at offre til Guderne overhoved hos flere Grækenlands Folkeſlage var en religiøs Brug. De attiſke Piger helligede overhoved, alt naar de bleve mandbar, Diana en Kurv med Galanterier. Ogſaa blev Diana tillige bragt Offer, men hvorved Offerdyrenes Galde blev kaſtet bag Alteret, fordi man anſaae den for ubehagelig, for den Gudinde, ſom intereſſerede ſig for Kiærligheden, og maaſkee i det tilkommende Ægteſkab for ündværlig. Ved Bryllupet blev det forlovede Par og Bryllupshuſet ſmykket med Blomſter og Krandſe. Mod Aften blev Bruden fra det faderlige Hus til Fods eller Vogns, alt efterſom Omſtændighederne vilde tillade det, ført til Brudgommen. En egen Brudfører ledſagede hende. Foran hende bar man Bryllupsfakler, ſang Brudeſange, Hymner, iſtemte af Ynglinger og Piger, og forenede dermed Dands. Ved Indtrædelſen i Huſet øſede man Figner og andre Frugter over de Nygifte. Derpaa fulgte Giæſtebudet, ledſaget af Sang og Dands. Choret af Piger og Ynglinge iſtemmede atter ſine Brudeſange. Efter endt Dands førte

man

man de nye Ægtefolk til den muligst prægtig udsmykkede Ægteseng; overlod dem hinanden, og dansede uden for Døren, hvorved Choret af Piger og Ynglinger, som og Morgenen derpaa, paa nye sang Epithalamier. Saaledes kiædede man mange Glædens Dage til hinanden.

Giftermaals Aarene vare lovlig bestemte Polygamie blev efter Lovene ikke tilstedet i Grækenland, kun trængende Nødstilfælde finder man Undtagelser. Mellem Forældre og Børn var Blodsforvandtskab en Ægteskabshindring. Athenienserne torde ægte deres Søstre, som med dem vare fødte af een Moder, men ikke de, som nedstammede fra en fælles Fader. Ogsaa Lykurg tillod Ægteskaberne mellem Søskende af een Moder, men forskiællige Fædre. Enker giftede sig sielden, ihvorvel det ikke udtrykkelig var forbudet; i det mindste biede de 5 Aar efter deres Mands Død. Selv i Grækenlands mest blomstrende Tidsalder levede det smukke Kiøn meget eensomt i en egen Deel af Huset, som var mest afsondret, pleiede at være den høieste og af sin Bestemmelse erholdt et eget græsk Navn. Især vare de ugifte Piger, hvis Opholdssted næsten

stedse

stedse var laaset og tilsluttet, og de nygifte Koner, som kun kom til Forgaardens Dørre, en Aarvaagenhedens Hovedgienstand. Den som havde den Lykke, at vorde Moder, var alt mere ubunden. Sielden, men aldrig uden Slør, torde Damerne offentlig lade sig see. Hos Lacedæmonierne vare kun de Gifte beslørede, da her det smukke Kiøns Frihed i Almindelighed var langt mindre indskrænket end i Athen. Solons Ægteskabslove vare forsigtige og vise; desuagtet gives der Exempler, at de selv for det dømmende Tribunal bleve giorte latterlige. Kiønsdriften havde faaet en for usædelig, fordærvet Retning. Derfor var saa mange Familiers Skiæbne saa forgængelig; derfor artede de saa let og snart ud. Desuden forfeilede Ægteskaberne deres huslig Lykksaligheds Diemed ved de letsindige Grundsætninger i Hensigt til Ægteskab og ved Umaadelighed i Viindrikken fra det qvindelige Kiøns Side; en Viin der var saa tyk at man først maatte fortynde den ved en tilsat ubestemmelig Mængde Vand; der besiælede hine Baichantinder, som saare ofte forstyrrede Familiers og en Egns Rolighed, og hvis Udsvævelser og Tøileslsshed den religiøse

Fabel-

Fabellære begunstigede. Vel arbeidede Lovene den sædelige Fordærvelse imod og straffede det smukke Kiøns Forførelse haardt. I Athen blev Ægteskabsbrud straffet vilkaarlig efter Omstændighederne; i de øvrige Grækenlands Stater ikke sjælden med Dinenes Tab. Sparta, hvis Sæder vare strengere, saa længe det blev sin eiendommelige Forfatning troe, kiændte ikke denne Forbrydelse, søgte Roes i, ikke at kiænde den.

Her havde altsaa Ægteskab i borgerligt Selskab atter hos disse Grækenlands Folkeslage faaet en forskiællig Form, der var en Følge af National-Characteren, men en gandske forskiællig fra hine Hebræeres. Ægteskabets Form i Grækenland udstrakte sig langt mere til Pump, Forfængelighed, Glæde og uvigtige, ubetydelige Høitideligheder, end til væsentlige Punkter, som i en Stat befordre og understytte Ægteskabets sande Øiemeed. Det var Skabningen af et yppigt, qvindeligt, letsindigt, vellystigt Folks National-Characteer, hvis Tilbøieligheder og Lidenskaber bleve nærede ved Klima, Velstand og den Tidsalders Grundsætninger, og som opbyggede sig Religion og ethvert borgerligt

gerligt Forhold paa Grunden af sit lidenskabelige Hang til Fornøjelse.

F. e. a. g.

Ase-Neitha.

En østerlandsk Fortælling.

(Af det Tydske.)

Siig mig Landmand, veed du Veien til Sais? Jeg kunde let tage Feil af Fodstierne.

"Du er en bortløben Slave, det seer jeg paa dine Klæder. Hvad vil du gjøre i Sais?" Landmand, jeg gaaer i en stor Mands Forretninger, og er ikke bortløben.

"Der sendes ingen Slaver til Neithas hellige Tempel. — Staae stille; du skal være min Slave."

Jeg har før været en Hyrde, der har nedlagt Ulve. — Ikke nærmere, Landmand, eller du føler min Stavs Vægt.

Nu laae han der, døvet af Slaget, den grove Landmand; og Joseph ilede bort over Marken til Buskene paa høire Haand. Han steeg op paa en Høi, saae sig om, og ikke langt fra ham

var

var en bred Landevei, ad hvilken en Pige gik hurtig hen. — Han løb og indhentede Pigen.

"Siig mig, Pige! hvortil gaaer denne Vei?" Til Sais. — Hun gik hurtigere. — "Jil ikke saa meget Pige! Jeg er ikke ondskabsfuld som andre Slaver. — Jeg kan beskytte dig med min Stav."

Pigen saae paa ham, smilede og sagde: "saa takker jeg Athor, jeg var bange; men kan du ikke gaae saa hurtig, som jeg, venlige Yngling?"

"Jeg har allerede gaaet langt, Pige, og er træt, — men hvor langt er Sais endnu herfra?" Naar Solen har skinnet engang saa længe, som den har denne Morgen, saa ere vi der. — Seer du ikke hiin Spidse langt borte? "Jo, mellem Lunden og den store Mark." Det er en Obelisk ved Siden af Neithas Tempel.

"Saa er der ikke saa langt tilbage. — Er du fra Sais?"

Nei! — jeg kommer fra det Huus, mellem hine Træer, som du seer bag ved dig, og gaaer til Sais til den ypperste Præst. —

"Er

"Er det ikke Phont-phreen?"

Jo jeg skal tale med ham, for mine Forældre.

"Og jeg ogsaa. Det glæder mig Pige, at jeg har fundet dig. — Du kan føre mig derhen."

Det vil jeg gierne gjøre; men har du ikke hiemme langt herfra? Du taler et fremmed Sprog.

"O jo! meget langt. — Jeg boer i Memphis." Du er heller ingen Memphiter; din Udtale røber dig.

"Vær ikke nysgierrig! Jeg tør ikke sige dig alt."

Men jeg sagde dig alt, hvad du spurgte mig om. "Du havde ingen Hemmeligheder. Du torde sige det."

Joseph og Pigen talede mangehaande; og de kom til en Skov, hvor Sitim Træe og Myrtekrat dannede en behagelig kjølende Skygge! Nu vare de ikke mere langt fra Sais. — Lad os sidde lidt her, sagde Joseph. — Jeg har ikke Tid smukke Knøs, svarede Pigen og blev rød. — Du vil altid have Tid nok til at hvile dig lidt, vedblev

Joseph.

Joseph. — Sæt dig her hen — eller ogsaa der; jeg vil sætte mig i Skyggen ved Myrtekrattet, saa seer du mig, men jeg ikke dig. — Joseph satte sig og saae lige ud for sig, Pigen sad paa den anden Side; de tauge begge, men ikke længe.

"Pige, siig mig, har du nogentid knælet for Athor? Har du nogentid tilbedet hende?"

Ja, kiære Yngling, min Moder var med mig i Chusas; Nilen har nu vel havt 3 Oversvømmelser siden den Tid.

"Hvad bestilte i der?"

Mine Forældre ville gierne have en Søn, de har ikke flere Børn end jeg. De ville bringe Athor Gaver, og anraabe hende om en Søn! —

"Bad du ogsaa Pige?"

Ja jeg bad; men ikke om en Broder. Hør Yngling, det forekommer mig, som om jeg maatte sige dig alt; jeg bad om noget andet. — Da vi kom til det smukke Tempel, behagede det mig saa meget, at jeg gierne havde bleven der mellem Præsterne og Præstinderne. Jeg spurgte, hvor er da Athor? jeg ville gierne see hende, og ogsaa tilbede hende. — Da sagde en gammel Præst til mig: "Barn, Guddommen hører dig,

skiønt du ikke seer hende, her i Templet, og overalt, hvor du er." Jeg gik igien ud under Træerne og sagde: Athor, jeg veed, du seer mig, skiønt jeg ikke seer dig; du skabte disse smukke Blomster, de store Træer, denne Vellugt rundt om mig. Du har ogsaa skabt mig, jeg er nu sexten Aar gammel, er frisk og sund, giør mig ogsaa tilfreds og lykkelig. Og saa sad jeg mig ned, og sov ind. Jeg drømte, og see! jeg saae en dunkel Skye. Det var i Morgenskumringen: og det duggede ned paa mig fra denne Skye. — Jeg blev vaad; men det giorde mig saa got, som om jeg havde smagt Balsom. Skyen kom bestandig nærmere, og en Jomfrue med tildækket Ansigt i en klar hvid Klædning gik ud af den. Med eet treen en herlig Yngling, som af Ansigt var dig fuldkommen liig, ud af Skyen. — Jomfruen førte ham til mig. Han tog mig ved Haanden, og ledede mig ind i Skyen; da vaagnede jeg. — Aldrig har jeg været saa lykkelig som da. Den følgende Dag tog jeg hiem med min Moder; men jeg tænker endnu bestandig paa den Yngling. — Jeg føler mit Hierte er dig saa got, siden du ligner ham; dog havde han

ingen

ingen Slave Kittel paa men var prægtig klæd, som en Konge.

"Hvem er din Fader, Pige?"

Min Fader er en af Neithas ældste Præster. Hisset hvor jeg kommer fra, har han en Ager og en Hytte; og nu er han der selv. Men lad os gaae. — Hør Yngling, jeg har ingen Broder: maae jeg kalde dig Broder?

"Jeg er en Slave, du er en stor Mands Datter." Men kalder du mig Broder; saa kalder mit Hierte dig Søster. — Min Siæl føler sig saa qvæget naar jeg seer paa dig, saa qvæget, og ellers noget, som jeg aldrig følede, uden naar jeg saae en Engel."

En Engel! . . . Hvad er en Engel?

"Engle ere Skabninger som ere fortrinligere end Menneskет, og som Gud tit sender Menneskene."

Saa var det vel en Engel, som Athor førte fra den dunkle Skye til mig, og som tog mig med sig i Skyen?

Joseph blev rød og slog Øinene ned, Pigen loe; og de gik ved Siden af hinanden. Som de gik, mødte hændelsesviis deres Hænder

hverandre; de groede pludselig sammen, ingen tænkte paa at trække sin Haand tilbage; de brugte altid den anden Haand, hvis de havde en nødig, og saaledes kom de til Sais. — Nu slap de begge hverandres Haand, og gik nær ved hinanden hen til P-hont-phreens Huus. Skal jeg aldrig see dig igien? spurgte Joseph. "Athor har i Dag ført dig til mig, hun vil sørge for Resten. — Jeg giemmer dit Billede i mit Hierte; gjør du det samme, hvis du kan." Dette var Pigens Svar, der forsvandt giennem en Dør paa venstre Haand, der gik ind til Ypperste-Præstens Huus. — Joseph saae længe mod Dørren; Pigen var borte og med hende hans Ro.

Nu gik han ind i P-hont-phreens Huus. — Alting var prægtigt — i gammeldags Smag, — dunkelt og stille. Han gik igiennem en lang Gang. Paa den eene Side var en Gaard med en Brønd og alleslags Dyr; paa den anden Side Kamre. Ved Enden af Gangen mødte en Mand af et ærværdigt Udseende, med et langt graaet Skiæg ham. — Hvor kommer du fra, Knos? spurgte han. — Fra Memphis, svarede Joseph. — Hvad vil du Knos? — Jeg har noget at

sige

ſige P-hont-phreen. — Kom jeg vil føre dig til ham. — De gik, og kom til en ſtor Sahl. En hundrede og halvtredſenstyve aarig Olding, ſad der, med et meget muntert Anſigt; men hans Øine vare dunkle, ſaa at han ikke længer kunde ſee got. Manden ſom havde ført Joſeph ind, ſagde: Det er P-hont-phreen. "Herre, ſagde Ynglingen, Kongens Skatmeſter har ſendt mig til dig, jeg kommer fra Memphis." Kom hid, Knøs; jeg hører ikke got, vedblev P-hont-phreen. — Joſeph, treen nærmere. — Siig frem Knøs, hvad vil du?

Joſeph ſvarede: Herre! Phthas's Præſter ere indbyrdes ueenige. — Nogle ſiger Phthas er ſtørre end Kneph; men de øvrige, at Kneph er ſtørre end Phthas. De ere afvegne fra den ſande Guds gamle Lære og Befalinger, have dannet ſig indbildte Guder, og have faret vild i deres Digte. — Nu er din Tiener Skatmeſteren, bekymret; thi han frygter Gud, og veed ikke, hvortil han ſkal holde ſig. Derfor ſender han mig til dig, thi han veed at du er klog, og berømt i heele Ægypten, og har den ſande Guds Kundſkab.

"Er

"Er du underviist i vor Gudstienestes Hemmeligheder?"

Nei, Herre! Jeg er en Ebræisk Knøs, fra Canaan; min Fader hedder Jacob.

"Du er dog ikke af den store Abrahams Slægt; der fordum var i Memphis?"

Han var min Oldefader.

"Saa kom hid, at jeg kan kysse dig. — Paa den Tid var min Fader en af de øverste Præster hos Phthas. — Han blev bekiændt med Abraham, og fik af ham Kundskab om Gud. — Han hørte af Noachiderne, hvorledes de have bebygget vort Land og indført den sande Gudstieneste. De daværende Præster i Memphis vare overtroiske Folk. — De hadede Abraham og forfulgte min Fader; som drog endelig herhen til Sais, og blev Neithas P-hontphreen. Til Arahams Minde, lod han den store Obelisk ved Siden af Templet opbygge, og indgrave derpaa den sande Guds Lære. — Sæt dig hos mig, Knøs. — Hvad hedder du?"

Jeg hedder Joseph, og er bleven solgt til Tiener hos Pharaos Skatmester.

"Du

"Du maae endnu i Dag fortælle mig, hvorledes alt dette har tildraget sig."

Joseph fortalte ham alt. — P-hont-phreen hørte ham med Opmærksomhed ganske ud, glædede sig meget og sagde: Du vil blive lykkelig, Knøs! — thi Gud betaler altid Ont med Got. Jeg vil skikke Bud til Memphis, og lade din Herre sige, at du bliver nogen Tid hos mig. Giør som dig behager, min Fader, svarede Joseph. — Jeg vil gaae og søge mig Selskabsbrødre, jeg seer du har Ro nødig. — Ja, sagde P-hont-phreen, du skal spise ved mit Bord; vær freidig, som i din Faders Huus; jeg skal lade dig kalde, naar jeg vil tale med dig.

Joseph, gik ud igien, frydede sig meget og takkede Gud. — Skulle du ikke see den Pige mere? sagde han ved sig selv. — Han saae sig overalt om efter hende, men hun var ikke længere i Sais. — Medens han saaledes gik saae han den gamle Mand, der havde ført ham til P-hont-phreen, og gik hen til ham. Den gamle Mand var venlig, spurgte ham om meget, og hørte at Joseph var en klog Yngling. — "Havde du ikke Lyst til, ogsaa at blive en af Neithas

Præ-

Præster? — Nei, sagde Joseph, jeg er en Slave. — Det veed jeg nok, vedblev hiin; kom, vi vil spise med P:hont:phreen. — De gik sammen til Sahlen, men fandt ikke P:hont:phreen. — Han var i Templet; hans Drenge maatte lede ham derhen, at han kunde bede. — Joseph og hans Ledsager fulgte bag efter. — Han havde leiret sig under Neithas hellige Træer, under Olietræer, som ellers aldrig fandtes i Egypten. — Fra det røde Hav kom en blid Vind, som legede med hans lange sneehvide Skiæg, og lisplede i Olietræets Blade. — Her i det grønne frembare Drengene Spise; hvoromkring man lagde sig. Er Joseph her? spurgte P:hont:phreen. — Jo, raabte han, din Tiener er her og spiser af din Godhed. — Spiis og drik, sagde den Gamle, og bliv saa hos mig; jeg vil tale med dig. — Efter Maaltidet satte Joseph sig hos ham; de talede om mangehaande. I min Ungdom, fortalte Ypperste:Præsten var jeg i Athors Tempel i Chusas. Jeg blev opdragen der, og underrettet i Viisdommen. Athor er den evige oprindelige Nats Gudinde, af hvilken alting er frembragt. Kneph, den uende-

lige

lige Aand, boede i denne Nat. — Han dannede en stor Skye, af denne Skye bleve ved Kneph og Athor denne mandlige Phthas og den qvindelige Neitha fødde: saaledes lære Ægyptterne. — Phthas skabte Verden tilligemed Neitha; den første styrer og opholder den; den anden danner nye Skikkelser, som skal komme frem. Men Athor er Kierligheds Gudinde; hun bestyrer og fremskynder alle Tings Forplantelse; hun er den reene Vellysts og Glædens Gudinde. Drenge og Jomfruer vare i Athors Tempel, hvor vi bleve underviiste og opdragne til Dyden. Jeg gik en Aften i Maaneskinnet, ind i en Skov bag ved Templet, der var meget stor og strakte sig ud til det røde Hav. Fordybet i Tanker, blev jeg ved at gaae, og kom endelig til en Slette, som Skoven omgav; ingen Buske, men Græs, Blomster og nogle Balsom Urter voxte derpaa og i Midten var et stort Træe, som kastede sine Skygger vidt over Engen. Maanen opklarede alt det Dunkle. Jeg følede her en ubeskrivelig Fred. — Jeg gik hen til Træet, og satte mig ved dets Rod. O Athor! raabte jeg, hvor er du god og hellig! — imidlertid saae jeg mod Havet til, nogle Folk fra

Skoven

Skoven styrte frem paa Sletten. En ung rank Pige løb nogle Skridt foran og to Ynglinge forfulgte hende. — Hun løb hen mod Træet; nær ved det sank hun kraftløs ned; og i Øieblikket vare Ynglingerne hos hende. — Jeg følede noget, der gik mig giennem Siælen; jeg blev stærk, og traadte i min lange hvide Klædning frem fra Træet. I den evige Athors Navn, raabte jeg, lægger ikke Haand paa Pigen. Ynglingerne studsede og faldt som døde til Jorden. — Jeg rejste Pigen op, og fløi med hende til Skoven; der saae jeg, hvorledes Ynglingerne stode op og ilede igien did, hvorfra de vare komne. — Nu var jeg alene med Pigen. Hun var meget bange, og troede, at jeg var en Engel, indtil jeg talede, og sagde hende, at jeg var en Egyptisk Yngling. — Hun fortalte mig, at hun var en Ismaelitinde og at to Cananitiske Knøse havde forfulgt hende derhen, hvor jeg havde reddet hende. — Siden efter har hun mere omstændelig fortalt mig alle Ting. Hun var skiøn; i hendes Ansigt var himmelsk Fred og Neithas Aand fuldkommen udtrykt. Jeg spurgte: vil du gaae med mig til Athors Tempel? Hun svarede: ja før mig, hvorhen du

vil.

vil. Vi kom, og see! Templet og alle Dørrene vare lukkede. — Jeg bankede paa; Dørvogteren lukkede op. Jeg betroede hende til ham, og sagde, drag Omsorg for Pigen til i Morgen. Man gav hende Plads mellem Jomfruerne, og jeg saae hende daglig, men jeg kunde ikke tale meget med hende. Hun var stedse sørgmodig. I Aftenskumringen gik hun ofte i Skoven; og engang bestemte jeg mig til, at følge hende langt fra. — Hun gik dybt ind i den, og standsede ved et Sted, hvor Rosenbuske og Myrtekrat slynge sig sammen. Jeg vedste ikke, om jeg skulde gaae nærmere. — Medens jeg overvejede det, saae jeg de tvende Cananitiske Ynglinger atter gaae igjennem Skoven; de saae hverken mig eller Pigen. Hun slog Øinene op, da jeg gik hen til hende og blev meget forskrækket. — Skiul dig hurtig, hviskede jeg, dine Forfølgere ere nær. Vi skiulte os begge ved Siden af hverandre i Krattet. — Cananiterne søgte allevegne; og da de ikke fandt os sagde de: Lad os gaae; hun kommer nok igjen i Morgen; og saa gik de. Da de vare langt borte, fattede jeg mig; thi jeg holdt Pigen i mine Arme og trykkede hende fast til

mig.

mig. — Kom sagde Pigen, jeg er saa bange her. — Vi gik, hun greb min Haand; og saaledes kom vi ud af Skoven igien. Vi fik at vide, at Cananiterne bestandig opholdte sig i Skoven; derfor gik hun aldrig mere derhen. Og jeg hørte overordentlig Viisdom af Pigen; og spurgte hende: hvor kommer du til en saa høi Forstand? Hun svarede mig, at hun i sin Faders Huus var bleven underrettet i den sande Guds Kundskab; og naar hun vogtede Faarene, saa var hun mere end engang blevet underviist af en smuk Yndling, som maaskee har været en Engel. — Den Tid er forbi, ædle Knøs, og derfor er jeg sørgmodig, sagde hun, med Taarene i Øinene. — Imidlertid stode ogsaa mine Øine fulde af Vand, og jeg vedste ikke hvorfor. Den Tid kan komme igien, sagde jeg til hende; du seer, vor Vandel er from, og vi have Glæde nok. — Underviis du mig, efter den Himmelske Ynglings Tale, om Guddommen, Viisdom og Dyd; jeg vil høre paa dig. — Vore Præster sige mig: der er kun en eneste sand Gud, som de kalde Kneph; de andre Guddomme ere kun denne ene Guds Egenskaber. — Alligevel tilbeder man enhver i Særdeles-

deleshed, for at gisre Gud begribeligere for Folket. — Gud bliver altid ubegribelig, sagde Pigen, men vel danner man sig ved Menneskenes Kunster et falsk Begreb om ham. Hvis du beder til Athor, saa anraab i hendes Sted Himlens og Jordens sande Gud. Og du vil sikkert føle en Ny i din Siel, som du endnu aldrig har følt. I alle Markens Blomstre og Træer vil du mærke Guds Nærværelse; i enhver Skabning vil han være dig nye.— O! Pige, raabte jeg, Du er hans Hænders Gjerning! Han er, som Du siger. Hun smilede til mig og var ret tilfreds. — Holder Du af mig, Yngling? spurgte hun. — Ja, sagde jeg, min Sjæl elsker Dig. — Saa kys mig, Yng.... — Jeg kyssede hende allerede. Nu gik vi hjem. — Den følgende Dag, sagde jeg til P-hont-phreen. Jeg elsker den arabiske Pige, hun er en Prophetinde, tillad mig, at jeg ægter hende. — Han lod hende komme til sig, talede meget med hende, og fandt at jeg havde sagt Sandhed. — Da førte jeg hende i min Faders Huus. — Hundrede og tre Aar have vi levet sammen i Fred, og seet Børnebørn indtil fjerde Leed. Seer Du hisset, Knus? — Seer Du den Pyramide af Thebaisk

Mar-

Marmor. — Der hviler hun aleene, indtil jeg samles med hende. — Joseph tørrede sine Øjne. — Ja jeg seer den min Fader; ogsaa sidde nu to hvide Duer ved Siden af hinanden paa dens Spidse. — Saa talte han, og tænkte paa sin Pige. —

Begge taug, en Tidlang. — Derpaa sagde P-hont-phreen: Seer Du endnu de to hvide Duer oven paa Pyramiden?

"Ja, Fader! svarede Joseph; de sidde ubevægelige ved hinandens Side, med Hovederne trukne sammen, som om de sov, eller agtede paa en Ørns Flugt."

Min Due frygter ingen Ørn længer, Luften hvori den svinger sig op er ham for fiin. — Den bærer ham ikke. Saa spaaede den Gamle: thi hans Ende var nær, og hans Aand talede allerede med sine Forfædres Aander. Da kaldte han paa sine Drenge, at de skulle bringe ham bort. —

"Lad mig kysse Dig, min Fader! Du er som Jacob og som Abraham, en Guds Tjener." Han kyssede ham og Drengene bare ham hjem til sit Huus, hvor han døde. — Alle Saiter begræd deres Tab, og heele Ægypten sørgede over ham. —

ham. — Han var den sidste, som yndede Noachidernes Lære.

Præster og Læger begyndte at balsamere P-hont-phreens Liig: ogsaa vare Drenge og Piger gangne ud, for at flette ham Krandse af Blomstre og vellugtende Urter. — Iblandt disse traf Joseph Ase-Neitha; det var den Pige, med hvem han havde gaaet til Sais. — Hun sad i Morgenduggen, og slyngede en Krone om Præstens Hoved. "Kom, Athors Yndling, hjelp mig at binde denne Krone, at den kan grønnes om hans hvide Haar."

Joseph, satte sig hos hende paa Blomsterengen, og hjalp hende at plukke Blomstre og Urter. —

Jeg elsker Dig, sagde Ase-Neitha, højere end man elsker en Broder. — Jeg vilde ønske at jeg kunde boe hos Dig. —

"Jeg har hørt, at Din Fader bliver Neithas P-hont-phree. Du skal blive stor, som en Fyrstes Datter. — Men jeg er en Fremmed og en Tjener."

Ville Du elske mig, om Du var en Fyrste og jeg en Slavinde? —

"Jeg

"Jeg vilde elske Dig, huldе Pige!" Seer Du Himmelen over os? Som denne Himmel er min Kjærlighed til Dig; stor og uendelig. —

"Saa lad mig kysse Dig."

Nej Yndling, kys mig ikke; endskjønt min Sjæl elsker Dig. —

"Vore Sjæle kyssede hverandre paa Vejen til Sais."

Men førend Du gaaer fra mig, Yngling saa lær mig at kjende Din Gud. Han skal ogsaa være min, og jeg vil tiene ham.

"Det er den Gud, som har skabt disse Spirer. De voxe og blomstre, saaledes som Du voxer og blomstrer. I alle Ting er en levende Aand; og det er Guds Aand. Du finder ham overalt; og han taler venlig med Dig."

O siig, hvad skal jeg svare ham? ofte har jeg ilet til Skoven, der støder til vort Huus, har kastet mig ned, har udraabt: O Athor! hvor er Du god! kom og lad mig see Dig, som fordum da jeg drømte i Chusas. — Kom kast Sløret bort, at jeg kan elske Dig. — Siig mig Yngling, naar jeg saaledes knæler ned, naar Kjærlighed saaledes forfriskер mit Hjerte; er det

Din

Din Gud nok? Er det ham nok, at jeg glæder mig over disse Blomster, glæder mig, at jeg er her for at binde Krandse; og endnu, over alt andet, at Du, Yngling sidder hos mig mellem Blomsterne.

"Det er nok, hulde Pige! Om Gud tager min Elendighed fra mig og hæver mig af Støvet, vil jeg tage Dig til mig, og Du skal boe hos mig."

Sværg mig det, sagde Ase-Neitha; og Joseph svoer, og de gjorde begge en Pagt med hinanden. — See hisset, sagde Joseph, den Obelisk, hvorpaa Abrahams min Faders Viisdom er skreven. Den skal være Tegnet paa vor Kjærlighed, og den Pagt, vi i Dag have sluttet. —

Nu arbeidede de igjen paa deres Krone. — Men Joseph var sørgmodig, og sagde: I Morgen maae jeg gaae tilbage i min Tieneste, og Du bliver her. Mange Ynglinge vil bejle til Dig, og jeg vil være bekymret for Dig. — Fortæl mig heller, hvad Du kan gjøre, at jeg kan see Dit Ansigt igjen, og føre Dig hjem til mit Huus?

Sørg ikke Du Athors Yndling, men hør, hvad jeg vil gjøre. — Naar nu min Fader bliver P:hont-phre, saa vil jeg bede ham om, at han vil indvie mig til Athors Præstinde. Da vil jeg forsamle Piger omkring mig, og sige dem, hvor god Athor er, og lære dem, hvo der er Guder-nes Gud. Men naar Ynglinge komme og for-lange mig til Kone; saa vil jeg forelægge dem en Gaade, og hvo der opløser den, skal faae mig til Hustrue. — Ingen skal kunne opløse den uden Du. —

"Siig mig da Gaaden."

Nej, jeg siger Dig den ikke. — Du vil alligevel kunde opløse den, naar det er Tid. —

Nu var Kronen færdig. — Den var skjøn, og værd at pryde saadan en Mands Hoved. Der var indflettet en Kjærlighed deri, som Pa-radisets Kjærlighed, der spirede frem af alle Blomster, dengang Guds Lysthave endnu ikke var vanhelliget; som gik frem paa alle Marke, og steeg op til Himmelen, hvorfra den var kom-men, og steeg op til Gud, i en ham velbehagelig Duft.

Ase-

Ase-Neitha bar Kronen bort, og Joseph saae ikke Pigen mere. Den følgende Dag gik han fra Sais, og kom til Memphis til sin Herre. Da fortalte han ham, at P-hont-phreen var død, og sagde ham alt, hvad han havde hørt, og underviiste ham; og Joseph fandt Naade for sin Herres Ansigt. —

Thoph, Ase-Neithas Fader, blev P-hont-phre, og indviede sin Datter til Athors Præstinde. — Dog skulde hun ikke bestandig tjene i Templet, thi hun var hans eeneste Barn; og han vilde give hende den Mand til Kone, som elskede hende. —

Da udsøgte Ase-Neitha sig Piger til Selskabssystre, som hun daglig underrettede i Gudindens Hemmeligheder. — Tillige talede hun om Josephs Gud; thi hendes Hjerte ærede kun Athor, som Kjærlighedens Aand, der paa alle Steder gjorde alle Ting levende. — Derfor førte hun Pigerne, gjennem Buske og Lunde, over Marke og Enge, og lærte dem at forcene sig med Athor. Der hvor to Fugle byggede en Reede, sagde hun: saa højtideligholde Fuglene Athors Fest. Hvor en Viinstok slyngede sig om et Træe,

sagde hun: saa helligholde Planterne og Træerne Athors Fest. — Hvor en mild Vind luftede, som kjølede Solens Heede, sagde hun: Athor er i den milde Luft, for at gjøre os vel. Hvor en seksaarig Dreng klyngede sig til sin Oldefader, og strøg hans hvide Skjæg, sagde hun: lover Athors Verk; Athor er god: hun gjør alle Skabninger vel. — Lover, o Piger! tilligemed alle Skabninger Athor. —

Saa voxede Præstinden, Ase-Neitha frem, og blev skjøn og viis, og hendes Versm gjenlød gjennem heele Ægypten. — Og Folkets Store bejlede til hende, men Jomfruen gjorde et Løfte, at ingen skulde sidde ved hendes Side og tale om Kjærlighed, førend han havde opløst hendes Gaade; og Gaaden var:

Hvilket er Tegnet paa den sande Kjærlighed?

Phnutis, af Pharaos Slægt, kyndig i al Ægypternes Viisdom, forsamlede sine Venner og de Viseste i Memphis, og raadslog med dem, hvorledes man kunde udtyde Gaaden. Men de vare uvisse; en svarede saa, en anden saa. — Endelig treen en viis Mand frem; og sagde: Hvil-

ket Tegn paa Kjærlighed er større, end Døden, naar en Mand gaaer den frivillig i Møde for at redde sin Kone? Phnutis svarede: Du har talt Sandhed; og han rejste, med mange Gaver til Sais. Den følgende Dag, gik han til Præstindens Huus. — Under Træerne i Forgaarden sadde ti Jomfruer, som virkede Klæder for Mænd og Qvinder, Drenge og Piger. De vare venlige og hilsede Phnutis. —

Til hvem gjøre i disse Klæder, Piger? spurgte Phnutis. De svarede: vi gjøre dem til dem, der kan selv ingen virke og ikke heller kan købe dem. —

"Men hvad faaer I til Løn, Piger?"

Vi faaer Fred og Glæde: Saa har Ase-Neitha lært os. —

"Fører mig til Overpræstinden."

Een af Pigerne gik foran ham, og bragte ham i en stor Sal, hvor hun bad ham vente.

Da traadte en anden Jomfrue ind, som spurgte ham: hvad han forlangte? han svarede: at opløse Gaaden. — Da spurgte Jomfruen ham:

Hvilket er Tegnet paa den sande Kjærlighed?

"Døden

"Døden for den Elskede?"

Da gik Jomfruen til Ase-Neitha, og bragte hende dette Svar. —

Før ham til mig; sagde hun.

Phnutis traden ind. Hun var blid og bad ham sætte sig ned. — Men han forbausedes for Pigens Ansigt: thi hun var liig en Guds Engel.

Hør mig, Phnutis, sagde hun. Du har svaret mig: at Døden er Tegnet paa den sande Kjærlighed. Jeg vil fortælle Dig en Historie.

I Lybien boe Hyrder, som vogte Faar, Geeder og Kjør. — Naar Solen staaer midt paa Himmelen, sidde Drenge og Piger under Træernes Skygge. Naar Solen vil skjule sig, drive de Køerne til Hytterne, malke dem og drikke af Melken. — De spise Træernes Frugter og ere fredelige. — Dyrenes Kjød og Blod røre de ikke, alt hvad lever, er dem helligt. Farsa var den skjønneste Pige iblandt dem. — Hendes Sjæl var skabt af Himmelens blaae Luft. — Hun bandt Blomsterkrandse om Halsen paa sine skjønneste Lam, der vare hvide, som den fineste Bomuld, og nærede dem med det fedeste Græs. De laae paa hendes Skjød og toge Salt af hendes Hænder.

der. Pigen saae gjerne Sorath, en ung Lybisk Hyrde. Til ham gjemte hun den bedste Frugt, og gjød den fedeste Melk i hans Skaal. — Hyrden havde hende ogsaa kjær. De gik ofte sammen og svore hinanden at dse sammen. —

Dybt i Bjergene boede Jægere, grusomme Folk, som hadede Freden. — Derfor frygtede de Lybiske Hyrder dem, og flyede for dem. — Jægerne stjal ogsaa Kjør og Faar fra dem, hvilke de siden slagtede og spiste. — Hyrderne blev vrede derover, og engang opsnappede nogle onde Knøse iblandt dem, en Jægers Datter, førte hende med sig og mishandlede hende meget. —

Kort derefter vogtede Sorath og Farfa deres Qvæg dybt inde i Ørkenen, for at være allene, og tale om deres Kjærlighed. — Fortrolig sadde de der i Skyggen af et Træe, da to grusomme Jægere pludselig sprang frem. De greb Pigen og førte hende bort. Farfa skreeg højt: Sorath! Sorath! Han løb efter Røverne, græd og raabte, saa at det lød tilbage fra Bjergene: giv mig min Farfa igjen. Endelig standsede de ved en Bæk, og Hyrden kom til dem. Vi maae have eders Blod; sagde Røverne, thi I have skjændet en

af

af vore Jomfruer. Vil Du døe for Pigen, saa skal hun leve, og vi vil bringe hende tilbage til hendes Faar; hvis ikke, saa gaae til Din Hjord, og bryd Dig ikke om hende.

I maae have en Jomfrues Blod, sagde Farfa. Lev Sorath, og vogt min Hjord. Alle mine Faar være Dine. Og Sorath flygtede og lod Pigen døe. —

Der var en anden Pige mellem de Lybiske Hyrder, som var smuk; men hun rødmede ikke for Mandens skarpe Blik, men vinkede Yndlingerne langt fra. — En Aften da Sorath saae Farfas Faar, og veltede sig i Sandet, løb den Usædelige til ham, loe, og spottede ham. Ynglingen skammede sig og fulgte Pigen. — Og gik han ikke fra hende, thi hendes Ord vare Honning, hendes Kjærtegn søde, og man blev drukken af hendes Kys. — Om to Dage aftalede de begge, at skjule sig for de øvrige Hyrder, i en dunkel Kratskov. De kom allerede til dens Indgang, og adskillede de i hverandre slyngede Grene, da en Løve, som havde leiret sig i Skyggen, sprang frem, og slog sin Kloe i Pigens Klædning.

ning. — Hun rev sig løs og vilde flye; — men Løven forfulgte hende og kastede hende om. — Sorath tøvede ikke, han slog Løven med sin Hyrdestav; men forgjæves. — Da styrtede Sorath over Pigen, og kastede sig for Løvens Strube; og Løven lod Pigen være, og sønderrev ham. — Her taug Ase-Neitha.

Da sagde Phnutis til hende: Siig mig Præstinde, er denne Historie sand eller opdigtet?

Den være sand eller opdigtet, svarede hun; Ynglingen døde for Pigen. — Du seer altsaa, at du ikke kan opløse min Gaade. —

Phnutis drog tilbage til Memphis, og bersømmede Ase-Neithas Visdom.

Athors smukke Tempel, det er: heele Egnen om Sais, grønnedes, og hendes Præstinder vandrede omkring deri. — Da mødte Dem en Mand, klædt som en almindelig Ægypter; men hans Die røbede en høi Aand, og hans Gang en dannet Siel. Ase-Neitha saae, at han gik til hende, de andre Jomfruer veege tilbage, og lode Præstinden være allene med ham. Da sagde Ase-Neitha;

Herre!

Herre! jeg frygter for dit Ansigt. Det har noget af Himmelens Glans.

"Vilde du frygte, om en stor stærk Løve kom venlig til dig, og logrede for dine Fødder?"

Jeg ville ikke frygte. —

"Din Vandel og Din gang med Guddommen har merket dig med et Tegn, som enhver Skabning maae ære. — Du skulde sikker gaae forbi et glubende Dyrs Huule." Ogsaa vandrer jeg sikker med mine Jomfruer. — Vi saae Crokodiller og de gik roelig forbi os.

"Jeg er kommen, for at opløse din Gaade."

Jeg frygter du vredes paa mig, hvis du ikke opløser den. —

"Jeg haver ingen Hustrue, Præstinde? — Jeg skal blive lykkelig, hvis jeg opløser den; men jeg skal ikke vredes paa dig, om jeg ikke opløser den."

Siig mig da: Hvilket er Tegnet paa den sande Kjærlighed? —

Naar Præstinden Ase-Neitha vilde love en Yndling at elske ham.

Hun smilede og taug længe. Den fremmede Mand saae hende roelig i Øiet.

Du

Du vilde overraske mig, sagde hun endelig; dog maae jeg sige Dig, at du ikke har truffet det rette. Kiændte du Anubis, Ægyptens forrige Dronning?

"Ja, jeg kiændte hende."

Hun var ogsaa Athors Præstinde i Chusas, og tilbød den reene Kjærlighed. Hun var stor, ædel, og berømt over heele Ægypten. — Dette følede en ligealdrende Knøs. — Han fandt hende, da hun bandt hundrede Roser i en Snor, som hun vilde slynge om Hornene paa en Koe, der var hvid som Uld. — Bind Rosensnoren om min Hals sagde han. Hun saae paa ham. Ja sagde hun, jeg vil binde den om din Hals. Knøsen heed Sethon. — Jeg seer et Noget i dit Ansigt, sagde Anubis; jeg kan ikke afslaae dig, Rosensnoren. Og da, Fremmede, da elskede de hverandre, og Anubis havde sagt til Sethon, at hun elskede ham. —

Men Ægypterne havde Krig, med Philisterne. — Sethon drog med sit Folk. Endnu engang saae han den Pige, som hans Siel hang ved; og de kyssede hverandre over en

Nar-

Narcisse Busk. See, sagde Anubis, denne Narcisse skal være et Tegn paa vor Kjærlighed. Jeg vil pleie den og bære Omhue for den; jeg vil vande den om Nilen ikke agter den. Den skal voxe og blomstre og vor Kjærlighed med den. — Naar du kommer tilbage, gaae vi til denne Narcisse; paa den vil du erkjende min Troskab. Men falder du, vil jeg græde her. — Sethon gik!, og kom igien. Han ilede til Narcissebusken. — To tørre Qviste stode der, og rundt om dem mange feede Svampe. Anubis var bleven Dronning i Ægypten.

"Og hendes Søn Pharao-Psammis bøder for hendes Skyld, siden han ikke kan opløse Ase-Neithas Gaade," sagde den Fremmede.

Præstinden forskrækkedes, sank ned for hans Fødder, og sagde: Min Herre! — Kongen vredes ikke paa sin Tienerinde, fordi hun talede uforsigtig. —

"Jeg vredes ikke, Præstinde; men jeg er bekymret. Vil du ikke blive Ægyptens Dronning?"

Nei Herre! Moderens Utroe, og min Utroe vilde gjøre Sønnen dobbelt ulykkelig. —

"Saa har du en Sethon, som du kan blive utroe?"

Du har ikke opløst min Gaade, Pharao! Jeg vilde blive den utroe, som kan opløse den.

"Men hvis ingen opløser den?"

Saa veed jeg, at jeg er eene i Verden; thi jeg er vis paa, at det Hierte, som er eet med mit, maae opløse min Gaade.

"Jeg har sagt til Thoph, din Fader, at jeg vil spise hos ham denne Middag; du og dine Jomfruer skal spise med mig."

De gik sammen. — Dog kiendte Thoph Pharao; men han veedste ikke, at Kongen havde forsøgt paa, at opløse hans Datters Gaade.

Da de nu alle tilsammen havde leiret sig om Bordet, bleve de snaksomme. Ogsaa Ase-Neitha var munter. Hun laae nærmest Kongen, og han talede meget med hende og prøvede hendes Viisdom.

Da treen en Jomfrue ind, og sagde: Der er en Mand udenfor, herlig klædt, at

see

see til som en Guds Fyrste. — Han vil oplöse Gaaden. — Gaae, svarede Ase-Neitha, og spørg ham. — Da hun var gaaen ud, sagde Kongen: O! Athor læg denne Mand Svaret i Munden. Præstinden forundrede sig over Kongens Tale, og alle tauge. —

Jomfruen treen ind, og smilede. Hvad sagde den Fremmede? spurgte Ase-Neitha.

Jomfruen vedblev, jeg spurgte Manden: Hvilket er Tegnet paa den sande Kjærlighed: Han svarede frimodig, som med Vished: "Abrahams Obelisk, der staaer ved Siden af Neithas Tempel. "Ase-Neitha foer op, sank ned igien og raabte: O! Athors Yndling? — Da laae hun i Afmagt. — Egyptens Landsfader, den guddommelige Drømme Udlægger, Pharaos hemmelige Raadgiver treen ind; og sank ned ved Siden af Ase-Neitha, og løftede hende op. — Hun kom lit efter lit til sig selv. — Joseph spurgte med Hiertet paa Læberne: maae jeg nu kysse dig? — Ja sagde hun; og de kyssede hinanden, som Englene kysse hverandre,

naar

naar de see reen Kjærlighed iblandt Menneskene. —

Men Pharao giorde Thoph til Osiris's P-hont-phre, eller som Ægypterne siger, Phrees, i Templet ved On; og Joseph gav han Ase-Neitha til Hustrue. —

L * r —

Huldgudinderne.

Kun Gratierne bleve frie
for Jordens Skumlerie,

har Een sagt; og det var mythologisk Sandhed. Deres Vandel erkjendtes stedse ulastelig, deres Hjerte reent. Ikke desmindre har for nogle Aar siden en Tysker — thi hvad tør Tyskeren ikke — vovet følgende Fabel.

Huldgudinderne, de tre elskværdige Piger, fik det uhelsige Indfald, at stride om Fortrin i Skjønhed, og valgte Venus til Dommerinde. Denne bød dem nøgne fremstille sig for hendes Throne. De kom Men enhver af dem havde saa saare svet sig i Miner og Gebærder, at Venus fortredelig udbrød: Bort! saaledes gjenkjænder jeg ikke mere Gratierne i Eder.

J. K. H.

Den upartiske Pige!

(efter Gotter.)

En Pige jevn og ung er jeg
og Gud ſkee Tak en frie;
jeg til Romaner kjender ei
og hader Følerie.

Mit Blod er let; og jeg har Lyſt
til Spøg og Sang og Dands;
min Rigdom er — et ſorgfrit Bryſt,
min Pryd — en Blomſterkrands.

Og Pynt, — kort hver en Evans Skik
jeg holder troelig ved;
men rigtig nok i Arv jeg fik
ſyvfold Nysgjerrighed.

For Knøſen render jeg juſt ei,
min Moders Ord lød' ſaa:
For deres Skyld paa Livets Vei
vi Piger ikkun gaae.

For mig er Pige — Navn, og — Stand
paa ydmyg Ynde riig;
thi Navn af Engel bære kan
enhver ſom vil for mig.

L * r —

Selskabelige Dyder.

Af Weiss.

(Oversat af Fransk, og forkortet.)

Al Dyd er egentligen selskabelig, saasom alle bidrage til Selskabets Vel; men man betegner i Særdeleshed ved denne Benævnelse de elskværdige Egenskaber, som, i det daglige Liv, gjøre vor Omgang yndet, søgt og foretrukken. — De fornemste ere Kjøielighed, Blidhed, Aand, Betænksomhed, Overbærelse, Venskab, Beskedenhed, Naturgaver, Anstand.

Man dømmer os mere almindelig efter disse Egenskaber af anden Rang, end efter de væsentligere. Enhver forstaaer sig mere eller mindre paa Høflighed eller paa Behageligheder; for derimod at vurdere en stor Sjæl, maae man selv have en stor Sjæl; for at fatte dens Fremgangsmaade maae man kiænde dens Følelser, ligesom

man, for at bestemme deres Oplysning, selv maa være saare oplyst. — Folk i Almindelighed sammenligner mere ved Sandserne, end ved Forstanden: man vinder dem ligesaa meget ved Mine, Gang, Tone, Udvortes, Manerer, som ved de viseste Handlinger.

Dersom de Mennesker, der troe sig mest enige med sig selv, undersøgte med Uvartiskhed Gyldigheden af deres Adkomster, som de foretrække; dersom de drøftede, ad hvilke Veje disse erhverve deres Velvillie, medens andre, ligesaa higende efter at behage dem, ikke have erholdt uden Kulde og Modbydelighed; saa skulde de sædvanlig finde, at deres sandeste Dyder bidroge mindre dertil, end nogle overfladiske Behageligheder. Men det er muligt at forene begge Dele; og de sidste give de første mere Værd. Lad os ikke forsømme at bemestre os vore Omegne ved samme Midler, som lykkes hos os. Det er ikke nok, at være agtet, man maae ogsaa være elsket: Hjertet har sine Fornødenheder ligesaavel som Fornusten, og det bedst grundede egne Bifald kræver stundom at understyttes af andres.

De

De meſt naturlige Glæder for Menneſket ere Selſkabets: han blev ikke ſkabt for Enſomhed, ſkjønt de indbyrdes laane hinanden Behageligheder, ſom ingen af dem alene kan tilbyde. — En ſtor Deel af vor Lykke beroer paa de Følelſer, vi opvække hos de Perſoner, med hvem Skjæbnen forbinder os. — Alt hvad man ſiger, alt hvad man gjør, frembringer paa dem enten behagelige Indtryk, ſom gjøre dem villige til at elſke os, eller modbydelige Indtryk, ſom lede dem til at hade os: det er temmelig ſjeldent, at der gives ligegyldige, og der er uden Tvivl intet Valg imellem at tækkes og at fraſtøde, imellem at leve i Venſkabets, Glædelighedens, Velvilliens Sødheder, eller at ſmægte i Modbydeligheds, Afſlags, Intetheds Ydmygelſer. — En Grundlov for enhver ſærdeles Kreds eller Forbindelſe er ſtiltiende denne: Bidrager Du noget til det Almindelige, ſkal Du være noget hos os: bidrager Du intet, ſkal Du intet betyde.

Der er Perſoner, ſom, med udmærkede Dyder, ere virkelig uſelſkabelige. — Man agter deres Grundſætninger, man beundrer deres Na-

turgaver, og man frygter deres Nærværelse: man nærmes dem med Forlegenhed, man taler til dem med Frygtsomhed, og man forlader dem med Uvillie. De ere altid en Bolt for Mistanker, Savn, Klager; de uddrage dem med Spidsfindighed af Ting, som mindst give Anledning dertil: deres Omgang er proppet med Underligheder, med Vanskeligheder eller smaa trættende Omstændigheder. — Har et Ord to Betydninger, en Handling flere Sider, saa gribe de med beraad Hu den mindst fordelagtige. Deres yderlige Deeltagelse — som næsten ganske samler sig i dem selv — troer sig altid saaret, naar den saarer andre, eller saaer, ved at overdrive Ideen om Forurettelse, deres Liv til at henrinde i Vrede, Uenighed, Forklaringer og Forlig. — Liden Overeensstemmelse i deres Maade at see paa; de laste i Dag hvad de roste i Gaar, og i Morgen vil de paa ny bifalde det. — De betragte ikke som Venner, uden dem som fornedre sig til de laveste Hyldinger: de paastaae at erholde alt uden selv at tilstaae noget, og undres over ikke at være elskede, da de intet gjøre for at blive værdige dertil. — Et Glemsels eller

Uvils-

Uviisdoms Øieblik kan endelig hos dem nedbryde Frugterne af ti Aars Venskab eller gjorte Tjenester. — Hvad gjøre med Folk af denne Charakter, uagtet deres Talenter, deres Dyder? Elske dem, beklage dem og flye dem.

Fra en anden Side fængsle og henrive Blidhed, Opmærksomhed, Høflighed selv de groveste Sjæle. — Hvorledes nægte den sin Hengivenhed, som synes at have givet os sin, som lønlig gjør sig Umage for at smigre os, forekomme os, skaane vor Egenkjærlighed? — som hjælper paa vore Besværligheder, dæmper Glandsen af sin Overlegenhed, med Tække giver efter for vore smaa Fordringer, leder os til Gjenstande, som kunne tiltrække sig vor Deeltagelse, udvikler vore fortrinlige Egenskaber, giver dem Lejlighed til at vise sig; — som tager Deel i vore Anliggender, har Agtelse for vore Meninger, ikke modsætter sig dem, uden for at gjøre dem mere gjældende, synes at ansee som vigtige for sig de Indtryk, han gjør paa os, ligesom behøver vort Venskab, vort Bifald, — hvis Overbærelse endelig, i det den kommer vore Svagheder til Hjælp, formindsker, retfærdiggjør, tilgiver dem.

En-

Endeel Personer af begge Kjøn see aldrig andre fra den sandeste Synspunkt: de skabe en ny Verden omkring dem, ved at udbrede over alt det, som omgiver dem, et Skjær af deres egen Charakter. — Det oprømte Sind meddeler Glæden, den Tungsindige Sørgmodighed, den kolde Sjæl eller Mangelen paa gjensidig Overeensstemmelse frembringer Kedsomhed; og saa hurtig er denne Sympatie, at det elektriske Stød ofte ikke er mere lynsnart, end Exemplet af en Gaben: en saa mægtig Indvirkning, at en Forfatter, ved blot at nævne den, maae frygte for igjen at frembringe Aarsagen ved Virkningen.

Der gives Mennesker saa belevne, at de gjøre dertil hver, som nærmes dem; ligesom der er de, der ikke finde uden idel uhøflige, saasom deres Lune og Plumphed frembringe det samme hos dem, med hvem de omgaaes. Disse leve i en Hvirvel af stedse nye Misforstaaelser, uden at betænke, at deres Anfald medfører Tilbagestød. — Andre beklage sig over den almindelige Kulde og Flauhed, uden at blive vaer, at deres egen Tørhed faaer

Ind-

Indbildningskraften til at isne, og lukker Hjertet i en Fraſtand af tyve Skridt.

Det er næſten ligedanne med alle de moralſke Egenſkaber, hvoraf Stødet, mere eller mindre ſtærkt, nødvendig frembringer et Modſtød forholdsmæssigt til deres Elaſticitet og Art, ſom ſende dem tilbage. — Deeltagende Sjæle kan bemærke, at de, næſten i enhver Kreds, tage en forſkjellig Aandsvending, og at, i den ſamme Kreds, Fraværelſen af en Perſon, man er vant til at ſee der, giver Aftenens Tone et andet Sving. — Men det beviſer ingenlunde, at de Samqvem, man foretrækker, ere de bedſte; eller at de flaueſte Blandinger ere ſammenſatte af de mindſt koſtbare Dele. Det er almindeligt ikke at finde Behag uden der hvor man er den første og hvor man behager; og endeel i det Hele ſaare uſle Selſkaber frembyde i det Enkelte de meſt intereſſante Væſener: man kan ſammenligne deres Forbindelſe med Himmelblaaes og Carmins, ſom, hver for ſig, ere de lækreſte, meſt levende Farver; men ſom, ſammenblandede, kun give et ſmudſigt Bruun.

I ethvert Malerie maa der være Lys og Skygge: i ethvert Selskab Tosser og Snille. De skjønne Fruentimmer ere aldrig mindre forførisk end i Kredse, ene sammensatte af skjønne Fruentimmer; og en Forsamling af idel Genier skulde snart holde op at have Aand. Lykkeligt, om de fælles Fordringer ikke strax frembragte Medbejlerie, Misundelse og Had.

Da man ofte er udsat for Uartigheder, er det nyttigt at belave sig derpaa. Høflighed forekommer Ubehageligheder, eller hjælper ud deraf. — En ædel Taushed, et behændigt Smil, et belevent Svar afskær Fornærmelsen al Adgang, og straffer Angriberen.

Man burde, af Stolthed, være høflig: det er paa en Maade at tvinge andre til at være det imod os. — For anstændigen at behandle sine Undermænd, bør man aldrig tabe af Syne den naturlige Lighed, ej heller foragte nogen Stand. Erindre at en arbejdsom Daglønner er mere unyttig for Selskabet end en ørkesløs Millionær.

De mest oplyste og til store Ting mest dygtige Mennesker ere lidet skikkede til selskabelige

Dy-

Dyder. Dem fattes i Almindelighed tre væsentlige Omstændigheder: Higen efter at behage, som kommer af Ærbødighed for Omdømmet; den Bøjelighed, som naturligviis er Svagheds Lod; og end oftere den Lighed i Lune, som tildeels udspringer af Fibrernes Haardhed og Indbildningskraftens Seenhed.

Det er for alting i sin Familie, at det er vigtigt at udøve de selskabelige Dyder. Endeel Mennesker, indtagende i Selskabet, forsømme sig i deres huslige Livs Indvortes, hvor de ere kolde, tvære og flaue. Man burde imidlertid, ligesaameget af Klogskab som af Retfærd, have mere Opmærksomhed for Slægt og Venner, end for Fremmede. — Det er sandt, deres Bifald er vanskeligere at beholde. Man maa være særdeles elskværdig, for at synes det for Folk, hos hvem man aldrig kan være ny, og som, ved at følge os i de mest enkelte Omstændigheder, kjænde vore lønligste Bryste.

Beskedenhed, Blidhed, Føjelighed, og endnu mere Retsindighed ere Fredens sande Vedligeholdere; og det bedste Middel til at erholde andres

Hen-

Hengivenhed, er at skjænke dem vor, efter den gamle Maxime: Kjærlighed føder Kjærlighed.

I hvilken Forbindelse, i hvilken Familie Skjæbnen sætter dig, ringeagt Ingens Bifald. Søg at behage den Svage og den Oplyste, Barnet og Oldingen, Herren og Tjeneren. En Tosses Udsagn har ofte Indflydelse paa dens Maade at see paa, som ikke er det. — Nægter man dig Velvillie? søg at opdage de Kanter, hvorved du har mishaget, og gjør dig, ved at rette deres Skjævheder, en sød Syssel af at nøde alt hvad der omringer dig til at elske, at agte dig: studeer deres Svagheder, angrib dem een efter een, og hold ikke op med dine Erobringer, før du har underlagt dig alt. Indtil Hunden og Katten, Alt maa være paa din Side.

J. K. H.

I en Stambog.

Brat svinder Livet hen
med Niagarers Fart;
dets Flod i Tidens Ocean

ned-

nedstyrter sig og tier og forglemmes.
Et Øjeblik — og om den Unges Isse
der skjælve alt besneete Haar;
endnu et andet — og den blege,
den sene Olding er ej meer.
Nyd derfor, Ven! det er den store,
de Vises Kunst — jeg minder Dig!
Nyd stedse Timen, som den kommer,
og nyd alene den.
(Kun Daaren tæller dem, der staae igjen,
og Lasten bæver, naar den seer tilbage.)
Men mindes stundom, naar Du nyder,
den Ven, som her lykønsker Dig hertil.

H. G. Sveistrup.

Skabelsen.

(Efter det Svenske.)

Fra Guderne adskilt ved Havet
sad Sorgen og, tænkende der,
paa eenlige Strande tillaved'
et Menneskebilled' af Leer.

Zevs

Zevs saae det og spurgte: hvad dette?
"O Zevs! kun et Billed' af Leer;
men vil du her noget udrette,
beaand da den Støtte, du seer."

"Han leve; men jeg ham udkaarer
til min; det maa være min Løn!"
"Nej, udbryder Sorgen med Taarer,
nei, lad mig beholde min Søn!"

"Af mig han jo fuldskabt er vorden,
thi har han ei Livet af mig?"
Som Zevs dette sagde, kom Jorden,
saae Leeret, og yttrede sig:

"Fra mig, fra mit Skjød er han røvet,
jeg fordrer kun hvad jeg har mist'."
"Din Ret, svared' Zevs, vorde prøvet;
Saturnus skal ende vor Tvist!"

Han dømte: "Sig ingen beklage,
Jer alle han fælles tilhør'.
Du Zevs, som gav Livet, det tage
med Aanden igjen, naar han dør.

"Da

Da atter, o Jord! du skal gjemme
hans Been i din salige Fred!
Du, Sorg, ham som Moder bestemme
ethvert hans besværfulde Fjed!

Saalænge hans Lod bli'r at leve,
du fra ham skal ingen Dag gaae.
Dit Suk i hans Stemme skal bæve,
dit Blik i hans Aasyn skal staae."

Saa Almagtens Udslag blev givet;
thi blev' vi paa Grund af dens Bud
tilhørende Sorgen i Livet,
i Døden kun Jorden og Gud.

L*r—.

Elegie.

(Helliget min Systers Minde.)

Kølig Aftentaagen om mig svæver,
sidste Hilsen fra det sjunkne Dag.
Højtidsfuldt fra Kirketaarnet bæver
Aftenklokkens sidste Slag!

Fred,

Fred, Guds blide Fred omcirkler rolig
mangen tidlig jordet Ungdoms Ven;
den omcirkler Bondens lave Bolig,
Bondens Aand opløfter den!

Huld den om mit Blomfterleie freder,
vinker til veemodigt Sværmerie,
og om mig med Mindets Saligheder
fpreder venlig Phantafie!

O! jeg feer faa grant de fvundne Dage,
da jeg græd, og vidfte ej hvorfor!
End fig blande Taarer med min Klage;
men, o Gud! jeg veed hvorfor! —

Og jeg mindes vel din Afkeed, Søfter,
mindes vel den fidfte Kamp, du ftreed;
men det fidfte, kolde Kys mig trøfter,
det du gav mig før din Fred!

Grant jeg feer, hvor over Kirkegaarden
Sørgefølget ftrider langfomt frem;

seer de hvide Skjærf om Dødningbaaren *),
seer den aabne Hvælvings Lem,

seer en Taare paa den blanke Plade,
— i en Kreds af Frender fældtes den! —
hører over Kistens hule Flade
hvert et Sandskuf drøne hen,

hører Præsten trende Gange sige
Formularens frygtelige Ord;
tænker saa: sov salig, fromme Pige!
Dyden muldres ej til Jord.

Sov, Sophie, sødt, til Gud dig vækker!
Rosmariner spire over dig!
Ak! der græder, naar mig Graven dækker,
ingen Syster over mig! —

Og

*) I Drammen, hvor Forfatteren henlevede sin første, just ikke blide, Ungdom, og muligt ogsaa paa andre Steder i Nærheden deraf, bortbæres unge, ugifte Piaers Liig af unge Mennesker, der ere sortklædde, uden Sørgekapper, men have i dets Sted hvide Strømper, hvide Skjærf om Livet, og hvid Kokarde paa Hatten.

Forf.

Og jeg mindes hine skjønne Steder,
hvor min Taare randt i Aftenrødt,
skjønt jeg nød kun der lettalte Glæder,
skjønt ej Barnets Tid gleed sødt.

Deres Minde dög mig helligt være —
Slumrer ej en Syster der i Fred?
Vandre ikke der endnu de Kjære —
Ak, med hvem mit Hjerte leed?

Dog jeg ønsker ej den Tid tilbage,
svunden Kummer være svunden hen!
Bittrer mangen Sorg end mine Dage,
O! saa skjænk mig Gud! en Ven!

Naar Dødskulden mig da vældig rysler,
møder blid min Sjel en himmelsk Lyd:
"Skynd dig, Broder, skynd dig, favn din Syster!
Her er meer end Jordens Fryd."

L*r—.

For=

Forandringen.

(Af Starke.)

Hofraad Reinert og hans gamle Opvarterske.

Opvarterſken. Men, Hr. Hofraad, De ſkulde dog ikke ſaa ligefrem afſlaae det. De ſkulde dog engang ſee efter. Man kan jo ikke vide — —

Hofraaden. Faaer I nu Nykker igjen, Mutter? Gamle Folk drømme dog ſaa gjerne om Rigdom.

Opvart. Ih nu, det er jo ikke for mig, jeg forlanger ſandelig intet deraf; men det kan jo dog intet ſkade, at finde en Skat.

Hofr. Men ſig ſelv, hvad vil jeg vel have meer, end jeg har? Jeg har, hvad jeg behøver, og altſaa har jeg nok. Og endnu er det Gudſkeelov! ikke faldet mig ind, at have Sorger for Fremtiden; i Fortrolighed ſagt, jeg lægger endogſaa noget op aarlig.

Opvart. Det veed jeg nok, det har jeg nok mærket; men naar De først faaer en Frue Hof-

raadinde i Huset, vilde det dog komme Dem tilpas.

Hofr. Kan være! men hvad I veed og tænker, er jo kun lutter tomme Indbildninger.

Opvart. Tomme Indbildninger? Saa maatte min Bedstemoder have havt Uret, og min Bedstemoder var en klog Kone. Efter alt, hvad hun har sagt mig, maae der væte noget nede bag Stalden.

Hofr. Og hvorfor maa?

Opvart. Nu ja, alting træffer jo ind, hvad der skeer, hvor der er en Skat begravet. Naar man gaaer over Stedet, lyder det først huult, og siden efter klinger det ordentlig høit, — og i Aftes saae jeg atter en blaa Lue der.

Hofr. Jeres Syn er svagt, Mutter; det gnistrede for jeres Øine.

Opvart. Jh nu, De kunde dog forsøge det. Jeg tænker, De skulde engang i al Stilhed grave der.

Hofr. Nei, Mutter, der bliver intet af. Jeg troer ikke paa jéres bláa Lue; og naar jeg nu havde søgt, og søgt forgjeves, saa maatte jeg

kun

kun-lee ad mig selv, eller skamme mig for mig selv. Og ingen af Delene gjør jeg gjerne. Jeg graver ikke.

* * *

De samme Personer to Aar efter.

Hofr. (kommer ud paa Trappen). Hvem var det der kom?

Opvart. En Modehandler. Han er inde hos Frue Hofraadinden. See, der staaer endnu nogle af hans Papirsæsker udenfor.

Hofr. Ach ja, jeg seer dem. (Han gaaer ind igjen, sagte ved sig selv.) O Vee, atter igjen en Modehandler! (Efter en halv Times Forløb kommer han ud igjen.) Men sig mig, hvad er det for en Løben frem og tilbage? Det er jo, som det hele Huus blev flyttet. Og de Papiirsæsker der er taget ganske forskrækkelig til, og staaer som Forskandsninger for Stuen, at man ikke kan komme ind.

Opvart. Ja Fruen vilde have andet, end det Manden havde hos sig, saa har han og hans

Kone og hans Karl slæbt Æskerne herhid een-efter en anden.

Hofr. Ach veed I hvad? — Det faldt mig ind før — — Men I maa ikke sladdre derom til nogen. I har mangengang sagt mig om en Skat, som skulde staae nede bag Stalden. Veed I vel endnu, hvor det lyder huult, og siden efter klinger høit, og hvor I har seet den blaa Lue? Jeg har just nu intet at forrette, jeg vil for Spsg dog gjøre mig den Motion, og grave Pladsen om. Veed I den endnu?

Opvart. (seer forundret paa ham). O ja, kom kun. (De gaae.)

Staal.

Om Ynde.

(Af Schiller.)

Udtogsviis oversat.

Venus, uden Bælte og Huldgudinder, repræsenterer os Skjønhedens Ideal, som den kan komme ud af den blotte Naturs Hænder, og uden

uden en fornemmende Aands Indvirkning, ved de plastiske Kræfter vorder frembragt. Denne efter Nødvendighedens Lov dannede, Bygningens Skjønhed (architectonisk Skjønhed), ikke alene udføres ved Naturkræfter, men bestemmes og alene ved Naturkræfter. Den maa adskilles fra den tekniske Fuldkommenhed, hvorved man forstaaer Systemet af Øjemederne selv, som Naturen har med Mennesket, forsaavidt de forene sig til et sværste Øjemed; ved hin derimod blot en Egenskab ved disse Øjemeders Fremstillelse, som de i Sandseverden aabenbare sig for den anskuende Evne. Den æsthetiske Dom isolerer den aldeles fra Øjemederne selv. Menneskhedens Værdighed kan derfore ikke siges at forhøje den menneskelige Bygnings Skjønhed. Den menneskelige Skabnings Teknik forestilles ikke Sandsen, men Forstanden; den kan kun tænkes, ikke sees.

Naar derfore Mennesket fortrinsviis tillægges Skjønhed, er dette kun forsaavidt sandt, som han allerede for Øjet forsvarer dette Fortrin. Den første Plads i Sandsernes Verden skylder

han

han ikkun det, som i ham er Natur. Men denne er bleven bestemt ved hans Menneskheds Idee, og saaledes middelbar hans architektoniske Skjønhed.

Menneskets Bestemmelse, som Fornuftvæsen, har altsaa kun forsaavidt en Andeel i hans architektoniske Skjønhed, som dens Fremstillelse d: Udtryk for Øjet støder sammen med de Betingelser, under hvilke det Skjønne i Sandsernes Verden bliver til. Den Fornuftidee, som bestemte Techniken af den menneskelige Bygning, kan aldrig tildele, men blot tilstede denne Skjønhed. Middelbar er vel Menneskets Skjønhed grundet i Begrebet af hans Menneskhed, saasom hans hele sandselige Natur er grundet i dette Begreb, men Sandsen holder sig kun til det Umiddelbare. Uagtet vi fra Begrebet om Skjønhed afsondre som uvedkommende, hvad Fuldkommenhedens Forestilling neppe kan undlade at blande i vor Dom derom, behager det Skjønne dog Fornuften. Nu maae man erindre sig, at Fornuften ikke altid uddrager Ideer af Phænomenerne, den kan og lægge hine i disse. I sidste

Til-

Tilfælde gjør Fornuften det, som uafhængigt af dens Begreb er givet Øjet, selvvirksom til et Udtryk deraf, og behandler altsaa noget blot sandseligt oversandseligen. Man har saaledes ligemegen Ret til paa den ene Side at indskrænke det Skjønne, objektiv, til idel Naturbetingelser og erklære det for en blot Virkning af Sandseverdenen, paa den anden Side, subjektiv, at indflytte det i den intelligible Verden. Skiønheden er derfor at ansee som Borgerinde i to Verdener, hvoraf den tilhører een ved Fødsel, den anden ved Adoption; den modtager sin Tilværelse i den sandselige Natur, og erholder Borgerret i Fornuftverdenen. Heraf lader sig forklare, hvorledes Smag, som en Bedømmelsesevne af det Skjønne, erhverver det Materielle Fornuftens Agtelse, det Rationale Sandsernes Tilbøjelighed. I Fornuften selv maae ligge Grunden, hvorfore den kun med en vis Tingenes Tilsyneladelsesmaade forbinder en bestemt Idee, og i Gjenstan, den maa igjen ligge Grunden, hvorfor den fremkalder denne Idee.

Men-

Menneskets architektoniske Skjønhed, et Fornuftbegrebs sandselige Udtryk, overgaaer vel i Grad alle andre Skjønheder, men i Henseende til Arten staaer den i samme Række, da ogsaa den af sit Subjekt intet aabenbarer, uden hvad sandseligt er. Fornuften forfølger vel ved Menneskets Technik sine Øjemeder med stræng Nødvendighed, men lykkeligviis træffe dens Fordringer sammen med Naturens Nødvendighed. — For Menneskets architektoniske Skjønhed sørger Naturen alene, saasom til den her, strax i det første Anlæg, Fuldførelsen af alt det, Mennesket behøver til sine Øjemeders Opfyldelse, eengang for alle blev overdraget af Forstanden, og den altsaa i denne sin organiske Forretning ingen Forandring har at befrygte.

Men Mennesket er tillige en Person, et Væsen, som selv kan være absolut sidste Aarsag til sine Tilstande. Var Mennesket blot et sandseligt Væsen, saa skulde Naturen baade give Love og bestemme Anvendelsens Tilfælde; nu afgjør dog Aanden i Henseende til disse. Dennes Gebeet strækker sig saavidt, som Naturen er techniſk,

nisk, og ender ikke førend hvor det organiske Liv taber sig i den formløse Masse, og de animalske Kræfter ophøre. Med Handleevnen træder Tilfældet ind i Naturens Skabelse, og ihvorvel de Forandringer, den under Frihedens Regjering lider, skee efter ingen anden end dens egne Love, saa skee de dog ikke mere i Følge af disse Love. Mennesket vilde saaledes staae Fare for, netop der, hvor den ved Brugen af sin Frihed opløfter sig til de rene Fornuftvæsener, i Sandseverdenen at synke. Den ved hans Handlen opfyldte Bestemmelse skulde koste ham et Fortrin, som den i hans Bygning blot forkyndte Bestemmelse begunstigede.

Personen træder i Naturens Sted, og paatager sig med sammes Rettigheder en Deel af dens Forpligtelser. For sin egen Skyld forbinder Aanden sig til, at lade den af den afhængende Natur ogsaa endnu i sin Tjeneste blive Natur, og aldrig at behandle den imod sin tidligere Pligt. Jeg kalder Skjønhed en Pligt for Phænomenerne, fordi den dertil svarende Trang hos Subjektet er grundet i Fornuften selv, og

der-

derfor almindelig og nødvendig; en tidligere Pligt, fordi Sandsen har dømt, førend Forstanden begynder sin Forretning.

Friheden regjerer altsaa nu Skjønheden. Ynde er Skabningens Skjønhed under Frihedens Indflydelse. Den architektoniske Skjønhed gjør Naturens Ophavsmand, Ynde og Gratie deres Besidder Ære. Hin er et **Talent**, disse en **personlig Fortjeneste.**

Ynde kan ikkun tilkomme **Bevægelse**, thi en Forandring i Sjælen kan ikkun som Bevægelse aabenbare sig i Sandsernes Verden. Men derfor kunne gjerne faste og rolige **Træk** vise Ynde. Disse vare oprindeligen intet andet end Bevægelser, som ved Gjentagelse bleve habituelle; og er det just den herligste Deel af Gratie, der af **Miner** befæstede sig til **Træk**, og altsaa lægger Sjælens **Færdighed** i skjønne Fornemmelser for Dagen.

Men Gratie er kun den **ved Frihed** bevægede **Skabnings** Skjønhed, og Bevægelser, som blot tilhøre **Naturen**, kunne aldrig fortjene dette Navn. Omsider danner Aanden sig endog sit Legeme, og **Bygningen** selv maa følge

Spil-

Spillet, saa at Ynde tilsidst ikke sjelden forvandler sig i architektonisk Skjønhed.

Ligesom en med sig uenig Aand selv nedbryder Bygningens højeste Skjønhed, saa seer man undertiden den i sig harmoniske Sjæl at komme den ved Hindringer fængslede Technik til Hjælp, sætte Naturen i Frihed, og med guddommelig Glorie at brede fra hinanden den endnu indviklede, trykkede Skabning.

Personen foreskriver Legemet Bevægelserne enten ved sin Villie, naar den vil realisere en forestillet Virkning i Sandseverdenen, — vilkaarlige Bevægelser; eller saadanne skee, uden Personens Villie, efter en Nødvendighedens Lov — men ved Anledning af en Fornemmelse, sympathetiske Bevægelser, hvilke sidste dog ikke maae forveksles med dem, som den sandselige Følelsesevne og Naturdriften bestemmer; thi Naturdriften er intet frit Princip, og hvad den forretter, er ingen Personens Handling.

Sjelden finder man vilkaarlige Bevægelser uden sympathetiske, da Villien som Aarsagen til hine bestemmer sig efter moralske Fornemmelser,

hvoraf

hvoraf disse udspringe. Naar en Person taler, see vi tillige dens Blik, Ansigtstræk, Hænder, ja hele Legemet tale med, og den mimiske Deel af Samtalen bliver ikke sjelden holdt for den mest veltalende. — Den Art og Maade, hvorpaa en vilkaarlig Bevægelse bliver fuldført, er ved dens Hjemed heller ikke saa nøje bestemt, at der ikke skulde gives flere Arter, hvorefter den kan udføres. Her altsaa kan min Maade at fornemme paa give Udslaget, og ved den Tone, den angiver, bestemme Bevægelsens Art og Maade.

En vilkaarlig Bevægelse, naar den ikke blander sig med noget Uvilkaarligt, kan aldrig vise Gratie, hvortil stedse fordres en Tilstand i Sindet, som Aarsag. Den vilkaarlige Bevægelse følger paa en Sindets Handling, som altsaa er forbi, naar Bevægelsen skeer; den sympathetiske ledsager Sindets Handling, og den dets Fornemmelsestilstand, hvorved det blev formaaet til denne Handling, og maae derfore betragtes som ligeløbende med begge. — I Henseende til hin træder Beslutningen imellem Sindelaget og Bevægel-

vægelsen; Bevægelsen er Virkning af Beslutningen og Øjemedet.

Den vilkaarlige Bevægelse er ikke i Henseende til sin Natur, men blot i Henseende til sin Brug Aandens Fremstillelse. Altsaa kan man ej sige, at Aanden aabenbarer sig i en vilkaarlig Bevægelse, da denne kun udtrykker Villiens Materie (Øjemedet), men ikke Villiens Form (Sindelavet). Af et Menneskes Tale kan man vel see, hvad han vil holdes for, men hvad han virkelig er, maa man søge at gjette af hans Ords mimiske Foredrag og af hans Gebærder, altsaa af Bevægelser, som han ikke vil. Men erfarer man, at et Menneske og kan ville sine Ansigtstræk, saa troer man hans Ansigt fra det Øjeblik af ikke mere.

Gratie maae altid være Natur, d. e. uvilkaarlig (i det mindste synes saa), og Subjektet selv tør ikke see ud som om det vidste af sin Ynde. Den efterlignede eller lærte Ynde er derfor et værdigt Sidestykke til den Skjønhed, som ved Natbordet fremgaaer af Karmin og Blegehvidt, falske Lokker, Faufles Gorges o. s. v., og for-

forholder sig til sand Ynde, som Toilettesk jønheden til den architektoniske. Saasnart vi mærke, at denne er gjort, saa see vi ligesaameget af Menneskheden (som Phænomen) forsvundet, som der af et fremmed Naturgebeet er blevet slaget til samme; — og hvor skulde vi endog kun med Ligegyldighed betragte et Bytte, hvorved en Deel af Menneskheden er bortgivet for gemeen Natur? hvorledes ikke foragte Bedraget? — Saasnart vi mærke, at Ynde er kunstlet, saa lukker sig pludselig vort Hjerte, og tilbage flyer den imødebrusende Sjæl. Aand see vi pludselig omskabt til Materie, en himmelsk Juno til et Skyggebillede.

Ynde søge vi imidlertid kun hos Bevægelser, som ere afhængige af Villien. Af de Menneskets Bevægelser, som Naturdriften eller en herskende Affekt paa sin egen Haand udfører, forlange vi noget ganske andet end Ynde. Deslige Bevægelser tilhøre Naturen, ikke Personen.

Maa vi søge Ynde i det, som ved hensigtede Bevægelser er uhensigtet, men tillige svarende til en moralsk Aarsag i Sindet, saa hører den til de talende (mimiske) Bevægelser. Saaledes

tal-

kaldes (i vidtløftigst Forstand) ethvert Phænomen ved Legemet, som ledsager og udtrykker en Sindstilstand. Talende i mere indskrænket Forstand er ikkun den menneskelige Dannelse, og denne ogsaa kun i de af dens Phænomener, som ledsage den moralske Fornemmelsestilstand, og tjene samme til Udtryk. I haus permanente Skikkelse og i hans architektoniske Træk fremlægger blot Naturen sin Hensigt.

Mennesket eneste har som Person iblandt alle bekjændte Væsener den Forret ved sin Villie at gribe ind i Nødvendighedens Ring, der for blotte Naturvæsener er usynderrivelig, og i sig selv at begynde en ganske ny Række af Phænomener. Den Akt, hvorved han virker dette, hedder fortrinsviis en Handling, og de af hans Forretninger, som flyde af en saadan Handling, udelukkelsesviis, hans Gjerninger.

Da Naturen vel giver Mennesket Bestemmelsen, men overlader sammes Opfyldelse til Hans Villie, saa kan hans Tilstands nærværende Forhold til hans Bestemmelse ikke være Naturens, men maa være hans eget Værk. Naar vi

af

af hans Dannelses architektoniske Deel erfare, hvad Hensigt Naturen har havt med ham, saa erfare vi af sammes mimiske Deel, hvad han selv har gjort til denne Hensigts Opfyldelse.

Ved Menneskets Skabning nøjes vi altsaa ikke med, at den blot stillede os for Øjne det almindelige Menneskhedens Begreb, eller hvad Naturen hos dette Individ virkede til sammes Opfyldelse, thi det skulde han have tilfælles med enhver technisk Dannelse. Vi vente endnu af hans Skabning, at den tillige aabenbarer os, hvorvidt han i sin Frihed kom Naturøjemedet imøde, d. e. at den viser Karakter. I første Tilfælde seer man vel, at Naturen anlagde det med ham paa et Menneske, men ikkun af det andet viser sig, om han virkelig er bleven det. Et Menneskes Dannelse er for saavidt hans, som den er mimisk; thi selv Træk, som ere blot Sandselighedens Udtryk, beviser Ikke Brugen af hin Evne, Ikke Opfyldelsen af hin Bestemmelse ved sin Frihed at indskrænke Sandseligheden.

De stumme Træk tegnes i den menneskelige Dannelse af blot den plastiske Natur, for-

forsaavidt den virker uafhængig af enhver Sjælens Indflydelse. De ere ofte tilstrækkelige til at udmærke Individuet, men af Personen kunne de aldrig aabenbare noget.

Den ligeformig virkende Dannelseskraft og den lovløse Affekt stride uophørlig om Gebetet; og hvad Naturen med utrættet stille Virksomhed byggede, bliver ofte igien omstyrtet af Friheden. En opvakt Aand kommer tilsidst middelbar saavidt, ved det sympathetiske Spils Magt at forandre selv de Naturens faste Former, som ere Villien uopnaaelige. Hos et saadant Menneske bliver endelig Alt Karaktertræk, som vi finde paa mange Hoveder, som et langt Liv, overordentlig Skiæbne og en virksom Aand have giennemarbeidet. Den plastiske Natur tilhører vedslige Former ikkun det Generiske, men Personen Udførelsens hele Individualitet.

Derimod vise os hine Reglens tilstudsede Opdraglinge i deres udtrykkeløse Dannelse kun Naturens Finger. Aldrig sættes Bygningen i Fare ved Spillet, aldrig foruroliges Vegetationen ved Friheden. Da Aandens Rolighed in-

gen betydelig Konsumtion af Kræfter foraarsager, saa skal Udgiften aldrig overstige Indtægten. For den smalle Gehalt af Lykfalighed, som den dyriske Oekonomie tildeler den, holder Aanden punktlig dens Bog i Orden.

Men de almindelige Naturkræfter føre en evig Krig med de organiske, og den kunstrigeste Technik bliver endelig betvungen af Kohæsionen og Tungkraften. Derfore har og Bygningens Skiønhed, som blot Naturprodukt, sine bestemte Blomstrens, Modenheds og Forfalds Perioder; og dens sædvanlige Ende er, at Massen efterhaanden bliver Formens Mester, og den levende Dannelsesdrift i det opdrevne Stof bereder sig sin egen Grav.

En stum Dannelse er i det Hele charakteristisk; thi tænke vi os Mennesket som moralsk Person, saa ere vi berettigede til at vente et Udtryk af samme i hans Skabning, og slaaer denne Forventning feil, saa vil Foragt undeblivelig følge paa. Blot organiske Væsener ere os ærværdige som Skabninger, Mennesket kan ikkun være os det som Skaber (d. e. som Selvophav til sin Tilstand.)

Den

Den talende Dannelse, som fordres af Menneſket, maa tale til hans Fordeel, d. e. udtrykke en, til hans Beſtemmelſe ſvarende, Fornemmelſesmaade, en moralſk Færdighed.

Men hvor den moralſke Følelſe finder Tilfredsſtillelſe, der vil den æſthetiſke ikke komme til kort. Menneſkets ſædelige Færdighed maa aabenbare ſig ved Gratie. Men da den ſidſte Grund til moralſktalende Bevægelſer ligger udenfor, den ſidſte Grund til Skiønhed indenfor Sandſeverdenen, ſaa ſynes den Gratie, der ſkal forbinde begge, at indeholde en aabenbare Modſigelſe.

Men den moralſke Aarſag i Sjælen, ſom ligger til Grund ved Gratien, frembringer i den af den afhængende Sandſelighed nødvendig netop den Tilſtand, der indeholder det Skiønnes Naturbetingelſer. At Aanden ved den Tilſtand, hvori den ſelv befinder ſig, foreſkriver den ledſagende Natur dens Tilſtand, og at moralſk Færdigheds Tilſtand i den netop er den, hvorved det Skiønnes ſandſelige Betingelſer bringes i Opfyldelſe, derved giør den det Skiønne muligt,

og det er dens Handling. At deraf virkelig bliver Skiønhed, er Følge af hine sandselige Betingelser, frie Naturvirkning. Men da ved vilkaarlige Bevægelser Naturen, hvor den behandles som Middel, ikke virkelig kan hedde fri, og heller ikke ved uvilkaarlige Bevægelser, som udtrykke det moralske, saa er den Frihed, hvormed den desuagtet yttrer sig, en Tilstedelse fra Aandens Side. Gratien er altsaa en Gunst, som det Sædelige viser det Sandselige, ligesom den architektoniske Skiønhed Naturens Samtykke til dens tekniske Form.

Naar Aanden i den af den afhængende sandselige Natur yttrer sig paa en saadan Maade, at denne paa det Trofasteste udretter dens Villie og paa det mest Talende udtrykker dens Fornemmelser, uden dog at stode an imod de Fordringer, Sandsen giør til den som Phænomener, saa opstaaer Ynde; ikke, naar enten Aanden aabenbarede sig i Sandseligheden ved Tvang, — da var ingen Skiønhed — eller naar Sandselighedens frie Virkning savnede Aandens Udtryk — da var ingen Spillets Skiønhed. Aanden føder ikke Skiønhed.

Men

Men som vi maae søge de frie Bevægelsers Skiønhed i den dem dikterende Aands sædelige Beskaffenhed, saa opstaaer det Spørsmaal, hvad det vel tør være for en personlig Beskaffenhed, som tilsteder Villiens sandselige Redskaber den større Frihed, og hvad for moralske Fornemmelser bedst forliges med Skiønhed i Udtrykket?

Hverken tør Villien ved den hensigtede eller Affekten ved den sympathetiske Bevægelse forholde sig imod den af samme afhængende Natur som en Magt, naar denne med Skiønhed skal lyde dem. Allerede Menneskets Følelse giør Lethed til Gratiens Hovedkarakter. Paa den anden Side tør Naturen ikke imod Aanden forholde sig som Magt, naar et skiønt Udtryk skal have Sted; thi hvor blot Natur hersker, maae Menneskeheden forsvinde.

Der lader sig tænke tre Forhold, hvori Mennesket kan staae til sig selv d. e. dets sandselige Deel til den fornuftige Deel.

Naar Mennesket bliver sig sin rene Selvstændighed bevidst, støder han alt sandseligt fra sig, og kun ved denne Affondring af Stoffet naaer han

han til Følelsen af sin rationale Frihed. Men dertil fordres en mærkelig Vold og stor Anstrængelse, for at holde Begierligheden fra sig, og bringe den eftertrykkelig talende Instinkt til at tie. Under den saaledes stemte Aands strænge Tugt maa Sandseligheden sees undertrykt, og den indvortes Modstand forraade sig ved Tvang. En slig Sindsforfatning kan ikke være gunstig for Skionheden, som Naturen ikke frembringer uden i sin Frihed, og den med Stoffet kæmpende moralske Frihed giør sig altsaa ikke kiendelig ved Gratie.

Naar derimod Menneskет lader Naturdriften ubunden herske over sig, forsvinder med hans indvortes Selvstændighed ogsaa hvert Spor af samme i hans Skabning. Men denne Efterladenhed af Selvvirksomheden, som i den sandselige Attraaes Moment og endnu mere i Nydelsen pleier at indtræffe, sætter i Øieblikket ogsaa den raa Materie i Frihed, som ved de virksomme og lidende Kræfters Ligevægt hidtil var bunden. Formen begynder at undertrykkes af Massen, Menneskeheden af

gemeen

gemeen Natur. Ved den Frihed, som Sandseligheden selv tager sig, er paa ingen Skiønhed at tænke. Formernes Frihed, som den sædelige Villie blot havde indskrænket, overvældes af den grove Stof, der vinder al den Mark, som frarives Friheden.

Et Menneske i denne Tilstand oprører ikke blot den moralske Sands; ogsaa den æsthetiske Sands, der i Formen søger en fri Fornøielse, vil med Væmmelse vende sig fra et sligt Syn, hvorved ikkun Begierligheden kan finde sin Regning.

Men ligesom Friheden ligger midt imellem Lovenes Trykken og Anarkiet, saa skulle vi og finde Skiønheden midt imellem Værdigheden, som den herskende Aands Udtryk, og Vellysten, som den herskende Drifts Udtryk.

Naar nu hverken den over Sandseligheden herskende Fornuft, eller den over Fornuften herskende Sandselighed forliges med Udtrykkets Skiønhed, saa vil den Sindstilstand, hvor

hvor Fornuft og Sandselighed, — Pligt og Tilbøielighed — stemme sammen, være den Betingelse, hvorunder Spillets Skiønhed finder Sted.

For at kunne vorde en Tilbøielighedens Gienstand, maa Lydigheden imod Fornuften afgive en Grund til Fornøielse, thi kun ved Lyst og Smerte sættes Driften i Bevægelse. Efter Kants Grundsætninger er Tilbøieligheden en saare tvetydig Sædelighedsfølelsens Selskabssyster, og Fornøielsen en betænkelig Tilgift til moralske Bestemmelser. Har end Lykkseligheds-driften intet blindt Herredømme over Mennesket, saa skal den dog ved den sædelige Valgforretning gierne ville tale med, og saaledes skade Reenheden hos Villien, der stedse kun skal følge Loven og aldrig Driften. For altsaa at være sikker paa, at Tilbøieligheden ikke medbestemte, seer man den heller i Krig, end i Forstaaelse med Fornuftloven, fordi det alt for let kan skee, at dens Forord allene skaffede denne Magt over Villien. Thi da det ved den sædelige Handlen ikke kommer an paa Gierningernes Lovmæssighed, men ene

paa

paa Sindelagets Pligtmæssighed, saa sætter man med Rette ingen Værd paa den Betragtning, at det for den første sædvanlig er fordelagtigere, naar Tilbøieligheden befinder sig paa Pligtens Side. Giør altsaa Sandselighedens Bifald end ikke Villiens Pligtmæssighed mistænkelig, er den dog ikke i Stand til, at indestaae derfore. Det sandselige Udtryk af dette Bifald i Gratien vil altsaa aldrig aflægge et tilstrækkeligt og gyldigt Vidnesbyrd for den Handlings Sædelighed, hvorved det antræffes, og af et Sindelags eller en Handlings skiønne Foredrag skal man aldrig erfare dens moralske Værd.

Saavidt fuldkommen enig med Moralens Rigorister. Men just fordi jeg er overbeviist om at Tilbøieligheds Andeel i en fri Handling intet beviser for denne Handlings rene Pligtmæssighed, troer jeg, at Menneskets sædelige Fuldkommenhed netop ikkun af denne hans Tilbøieligheds Andeel i hans moralske Handling kan fremlyse. Mennesket er ikke bestemt til at udføre enkelte sædelige Handlinger, men til at være et sædeligt Væsen. Ikke Dyder, men Dyden er hans

For-

Forskrift, og Dyd er "Tilbøielighed til Pligt,,. Mennesket tør ikke alene, men bør bringe Lyst og Pligt i Forbindelse. ,Først da, naar den fremvælder af hans samtlige Menneskehed, som begge Principiers forenede Virkning, naar den er bleven ham til Natur, er hans sædelige Tænkemaade betrygget, thi saalænge den sædelige Aand endnu anvender Vold, maa Naturdriften endnu sætte Magt imod den. Den blot nedkastede Fiende kan igien opstaae, den forsonede er overvunden.

Det er for moralske Sandheder ikke fordelagtigt, at have Fornemmelser imod sig, som Mennesket uden Rødme tør tilstaae sig. Men hvor skulle Skiønheds og Friheds Fornemmelser forliges med en Lovs barske Aand, som mere leder ham ved Frygt end ved Tillid, og som stræber at enkeltgiøre ham, som Naturen forenede. Var den sandselige Natur i det Sædelige stedse kun det undertrykte, aldrig det medvirkende Parti, hvor kunde den give sine Følelsers hele Ild til en Triumf over sig selv?

Villien

Villien har desuden en mere umiddelbar Sammenhæng med Fornemmelsernes, end med Erkiændelsens Evne, og det vilde i mange Tilfælde være flemt, om den først maatte orientere sig hos den rene Fornuft. Begge Principiers Overensstemmelse er den fuldendede Menneskeheds Segl, og det man forstaaer under en skiøn Siæl. Saaledes kalder man den, naar alle Fornemmelsers sædelige Følelse endelig har betrygget sig til den Grad, at man uden Frygt tør overlade Affecten Villiens Ledning, og aldrig løber Fare for Modsigelse med sammes Kiændelser. Hos en skiøn Siæl ere de enkelte Handlinger egentlig ikke sædelige, hele Charakteren er det. Den har ingen anden Fortieneste, end at den er. Med en Lethed, som om blot Instinkten handlede, udøver den Menneskehedens smerteligste Pligter, og det modigste Offer, den fravinder Naturdriften, falder i Dinene, som en frivillig Virkning af denne samme Drift. Derfore veed den selv heller aldrig af sin Handlens Skiønhed, og det falder den ikke ind, at man kunde handle og fornemme

nemme anderledes; hvorimod en skyleret Sædereglens Opdragling hvert Øieblik skal være rede til at aflægge det strængeste Regnskab for sine Handlingers Forhold til Loven.

I en skiøn Siæl harmonere Sandselighed og Fornuft, Pligt og Tilbøielighed, og Gratie er dens Udtryk i Sandsernes Verden. Kun i en skiøn Siæls Tieneste kan Naturen baade besidde Frihed og bevare sin Form. En skiøn Siæl udgyder og over en Dannelse, som mangler architektonisk Skiønhed, en uimodstaaelig Gratie, og ofte seer man den at seire selv over Naturens Lyder. Alle Bevægelser som gaae ud fra den, blive lette, stille og dog levende. Glad og frit vil Øiet straale, og Fornemmelse vil glimre deri. Af Hiertets Sagtmod vil Munden erholde en Gratie, som ingen Forstillelse kan fremkunstle. Ingen Spænding vil være at bemærke, ingen Tvang i de vilkaarlige Bevægelser, thi Siælen veed af ingen. Stemmen vil være Musik, og med sine Modulationers rene Strøm bevæge Hiertet. Den architektoniske Skiønhed kan vække

Vel-

Velbehag, Beundring, Studsen, men ikkun Ynde skal henrive. Skiønheden har Tilbedere, Elskere har kun Gratien; thi vi hylde Skaberen og elske Menneskет.

Man vil, i det Hele, finde Ynde mere hos Qvindekiønnet (Skiønhed maaskee mere hos Mandkiønnet). Til Ynde maa saavel den legemlige Bygning, som Charakteren bidrage; hin ved sin Bøielighed til at modtage Indtryk og sættes i Bevægelse, denne ved Følelsernes sædelige Harmonie.

Den spædere qvindelige Bygning modtager ethvert Indtryk hurtigere, og lader det igien hurtigere forsvinde. Hvad i et qvindeligt Ansigt endnu er skiøn Følsomhed, vilde i et mandligt allerede udtrykke Lidelse. Qvindens sarte Fiber bøjer sig som tyndt Siv under Affektens sagteste Pust. I lette og liflige Bølger glider Siælen over det talende Ansigt, som snart igien jevner sig til et roligt Speil.

Ogsaa det Bidrag, Siælen maa give til Gratien, kan hos Qvinden lettere end hos Manden vorde opfyldt. Sielden vil den qvindelige

delige Character oplofte ſig til den høieſte Idee af ſædelig Reenhed, og ſielden bringe det videre end til affectionerede Handlinger. Den vil ofte med heroiſk Styrke modſtaae Sandſeligheden, men kun ved Sandſelighed. Da nu Qvindens Sædelighed ſædvanlig er paa Tilbøielighedens Side, ſaa vil det i Sandſernes Verden tage ſig ud, ligeſom om Tilbøieligheden var paa Sædelighedens Side. Ynde vil altſaa være den qvindelige Dyds Udtryk, der ſaare ofte torde fattes den mandlige.

J. K. H.

Fruentimmer i Tübingen.

Udaf Nicolais Reiſe 11 B. S. 174-7. (1796.)

Man ſeer i Tübingen ikke faa velſkabte Fruentimmer, og de fleſte have en ſkion Anſigtsfarve. Den herlige Egn opmuntrer til Froſind. Under mit Ophold der, enten vare næſten alle derværende Profeſſorers Koner i Barſelſeng, eller de havde ikke længeſiden forladt den, eller de vare i Begreb

med

med at komme deri, og alle havde et sundt og glad Udseende.

Dannede Folks selskabelige Tone er der hos begge Kiøn naturlig og følgelig ulastelig. Man finder overhoved i Schwaben i Selskaber tilvisse i det Hele mindre Prætension end i mange andre tyske Provindser. Især har Fruentimmeret der maaskee mere end nogensteds den uskyldige Kunstløshed, ligelangt fra at giøre Prætension eller at forsømme sig.

I og ved Tübingen saae jeg først den schwabiske Mode, at de unge Piger af gemeen Stand bære lange flettede Pidske, og at disse kunne see endnu længere ud, flette de Baand deri, som hænge ned indtil Fødderne. J. K. H.

Vise.

Af det Svenske.

(Musiken og Ordene staae i Musicalisk Tidsfördrif, Aar 1790. No. 15.)

I Stilhed giemt for Skiæbnens Nykker,
af ingen Verdens Sorg jeg veed,
ei Fiendetrudsel giør mig ræd;

Mig

Mig ingen Mægtig undertrykker.
Jeg hviler altid, naar jeg tykker;
og drikker, hvad jeg har i Fred.

Mig ingen lønlig Attraa brænder
at kaldes Stor trindtom vor Jord.
Mit Huus for Glæden aabent staaer,
som nøie Veien til mig kiænder.
En munter Spøg og glade Venner
er Herligheden ved mit Bord.

Hvad Vise ønske sig til Eie,
af Himlen alt mig skiænket er.
Jeg i min Barm et Vidne bær,
som ingen Skat kan overveie.
Min Seng er Fredens blide Leie,
og Kiærlighed mit Selskab der.

Saa nøisomglad min Tid forsvinder,
Mig Sorgen aldrig nærmes tør,
medynksom Brødres Feil jeg hør',
Og glad jeg deres Dyder finder.
I Fred jeg frem til Maalet vinder,
for hvilket Last kun skielve bør.

M. C. Bruun.

Over

Over vor Bestemmelse til Døden

En Samtale, af Engels Philosoph für die Welt.

Paa et lidet Landgods, ikke langt fra Besançon, levede en gammel vakker Brigadeer, det sande Mønster paa en elskværdig Olding. Hans Navn var Merville, og han var allerede over Halvfierdsindstyve Aar. Da han i sin Ungdom tjente i Ludvig den fiortendes Armee, drømte han, som den franske Adel, at det var Eet, at døe for Kongens Ære og Fædrelandets Velfærd; men neppe havde han ved sit Heltemod faaet Rang som Brigadeer, før han pludselig til sin Skræk blev overbeviist om, at han ikke var andet end et Middel til Nationens Undertrykkelse. Fra dette Øieblik af søgte han sin Afskeed, under Paaskud af Ildygtighed, afslog den Pension, som Kongen bød ham til Gjengield for hans Tapperhed, og skammede sig ved sine Saar, som man skammer sig over sine Ungdoms Daarligheder. Han dyrkede nu selv sin Families lille Arvegods, og opoffrede Philosophien og Muserne alle de Ti-

men, som hans Huusforretninger lode ham have tilovers. Da hans Formue ikke tillod ham store Udgifter, saa omgikkes han ikke mange; han havde ikke over to eller tre, men udvalgte Venner. Iblandt disse var i hans sidste Aar et Medlem af Parlementet i Besançon, ved Navn Cherrean, en Mand, han fortrinlig elskede, og som var det fortrinligt værd. Chevreau var et Menneske, som af Naturen havde erholdt de misundelsesværdigste Anlæg til alt, hvad der er ædelt og got. Han havde intet af den Ustadighed, som man bebreider hans Nations Ynglinger; han var mere fyrig end hidsig, mere eftertænksom end munter, mere god end blød, han blev ikke lettelig rørt, men det, som eengang giorde Indtryk paa ham, blev dybt og varigt. Han var altid det han var, af sin hele Sjæl. Og da den største Lykke, som et Menneske kan takke Forsynet for, var falden i hans Lod, at være opdraget af ædle Forældre, og have fundet en ædel Opdragelse; saa var han med disse Egenskaber i sin Charakter bleven en Mand af urokkelig Retskaffenhed, en standhaftig Patriot, og Mervilles

inder-

inderligste Venskab værdig. Han havde kun elsket eengang, men, som man maatte formode af en Mand af hans Smag, det skjønneste og forstandigste Fruentimmer i Besançon. Hun hedde Therese, og var en Datter af Præsidenten i samme Ret, hvoraf Chevreau siden blev et Medlem. De Hindringer som et Aar efter det andet modsatte sig deres Forbindelse syntes næsten uovervindelige; men det som i sovnige Sjæle vilde have undertrykt Kiærligheden, grundede den des fastere i hans. Therese selv var fra det første Øieblik af deres nærmere Bekiændtskab bestemt for ham; kun var hun til Uheld rig, og hendes Forældre haabede, at forene hende med en anden, der eiede en Million Livrer, eller, dersom det ikke kunde skee, med den første Rangsperson i Riget. Hun udstod usigelige Forfølgelser for hendes Kiærlighed til Cherean, men hun erklærede sig standhaftig, at ingen Overtalelse, ingen Magt i Verden skulde bevæge hende til andet, end at vælge imellem Chevreau og et Kloster. Da hendes Forældre ved denne faste Standhaftighed vare nødte til at vise de fornemste Friere tilbage, og da

hertil kom desuden en langt ude Beslægtets Exempel, som neppe i nogle Maaneder havde været Marquise, før hun allerede saae sin Formue glimre paa Maitressernes Toiletter og Sangerindernes Bryster; saa bevægede dette Thereses Forældre til endelig at give Chevreau Adgang og deres Samtykke til Giftermaalet. Begge de Elskende, som ved deres Standhaftighed havde aflagt saa mange Prøver paa deres Sieles Fortreffelighed, følede nu i Henrykkelsen af deres Omfavnelser, hvad Ulykken er værd.

Therese blev frugtsommelig, og Chevreaus Indbildningskraft havde allerede i mange Maaneder ikke sysselsat sig med andet end den søde Tanke, hvor uendelig hans Lykke vilde formeres ved at eie et Barn, til endelig det saa ængstelig og dog saa utaalmodig ventede Øieblik kom, da Therese blev forløst.

Hans Glæde var ubeskrivelig; men det var den alvorlige vemodige Glæde hos et følsomt Menneske, der følede sin Lykke og tillige sine Pligters hele Vigtighed, og svor i sit Inderste, at De skulde være ham hellige. Thereses Forløs-

ning

ning var lykkelig overstaaet; men et paafølgende Tilfælde, som daglig blev værre, giorde at man frygtede for hendes Liv. Chevreau veeg ikke fra hendes Leie i al den Tid, som stedse kun hans nødvendigste Forretninger lode ham have tilovers, og var Vidne til alle de usigelige Lidelser, hvormed hendes unge Liv kæmpede mod Døden. Naturen bukkede endelig under; hun fremtvang endnu et sørgmodigt Smil paa sine blege Kinder, førte med sine bævende, allerede døende Hænder Chevreaus Haand til sit Hierte, og stammede med sin sidste Aande de Ord: Forglem ikke vor Kiærlighed Chevreau! Dersom en Døendes Ord nogensinde trolig blev erindret, saa var det disse Thereses Ord. Chevreau besørgede alt hvad der hørte til hendes Begravelse med den roligste Ligegyldighed; betragtede hendes Lig hele Timer, uden at han fældede en Taare, og derpaa gik han alene og bebreidede sig, at han var saa følelsløs. Først Dagen efter hendes Begravelse, da han, paa et Sted, hvor han intet formodede, fandt et Halsbaand, som han engang gav Therese paa hendes Fødselsdag, opvaagnede hans

Hjerte

Hierte af den forrige Dødsslummer for alle Følelser; han udgød en Strøm af Taarer. Synet det Barn, som var den uskyldige Aarsag til hendes Død, oprev daglig Saaret paa ny, og var dog den eneste Lindring for hans Smerte. Han bar allerede Thereses milde og elskværdige Træk, som stedse mere syntes at udvikle sig paa hans spæde Ansigt. Chevreau betragtede det ikke uden den dybeste Følelse, hvori den bittreste Smerte forenede sig med den sødeste Vellyst; Chevreau elskede det med doppelt Kiærlighed. Paa nogle Aar var den lille Charlot — saa hedde Drengen — det behageligste Barn i Verden, og alle Mødres Misundelse i Besançon. Hans fortrinlige Skiønhed blev endnu uendelig forøget ved den aabne Munterhed, der fremstraalede i alle hans Miner. Chevreau anvendte al mulig Flid paa hans Dannelse, og nød den Vellyst, som sædvanligen er fornemme Fædre saa fremmed, at han selv bemærkede hans Barns Fremgang fra en Grad af Fuldkommenhed til en anden. Paa samme Tid begyndte just Charlot noget friere at udvikle hans uskyldige Sjæls smaae Ideer og Ønsker, og viiste alle-

allerede den skiønneste Morgenrøde af en tilkommende lys Forstand og et ædelmodigt Hierte, da han blev angreben af Kopperne, disse det menneskelige Kiøns store Ødelæggere, og døde efter usigelig megen Angest og Smerte. Chevreau var ligeledes Vidne til den Uskyldiges hele Sygdom og Død — der saa ofte med udstrakte Arme bønfaldt ham om Hielp, han ikke kunde give — som han havde været det til Thereses Sygdom og Død. Dette andet Stød var Chevreau skrækkeligere end det første, hvis hele Smerte det igien fornyede. Da han nu havde tabt de to Væsener, som vare hans Hierte det dyrebareste, saa var ham siden efter intet dyrebart, han elskede ikke sine Venner, ikke sig selv. Thi det Menneske der først er saa ulykkeligt, at han intet mere elsker uden om sig, han kan ikke heller elske sig selv. Hans Charakters hele Ild, som ellers havde været henvendt til Therese og Charlot, disse vigtigste Gienstande for hans Kiærlighed, vendte nu tilbage i hans Inderste, og rugede over hine mørke Betragtninger, hvorved Menneskets ligesom søger at hævne sig paa Forsynet, naar han troer

sig

sig forurettet. I hans dybeste Tungsindighed havde hans Indbildningskraft og Skarpsindighed nok til snart at omdanne Verden til en Skueplads for Elendighed; og saaledes levede han nu i Guds Skabning med det samme Hierte, hvormed en fritænkende Menneskeven lever i en Despots Stat.

Den eneste Stemme, som endnu nogenledes trængte til hans Hierte, var Mervilles. Den ærværdige Olding mærkede snart af Chevreaus Tale hans hele Tilstand; men han bragte med Flid aldrig Talen paa det Tab, som hans Ven havde lidt. Han giorde intet, uden det, at han snart forsøgte paa en, snart paa en anden Maade at opvække hans hendøde Følelse for en og anden Gienstand, og som af en Hændelse henstrøede Ideer, der kunde virke en helbredende Forandring hos ham. Endelig da Chevreau stedse blev mere mørk og mere tungsindig, holdt Merville hans Skaansel for Grusomhed; han besluttede at rense og at læge sin Vens Saar, forinden Giften fortærede det sidste Liv, og Døden bragte ham uforstyrret Rolighed.

Lej-

Leiligheden tilbød sig, da Chevreau engang mere af Høflighed, for at giengielde Mervilles oftere Besøg, end af hans Hiertes Drift, besøgte ham paa hans Landgods. Det er ikke rigtig fat med dem, sagde Oldingen, i det han fuld af den ømmeste Venlighed lagde begge sine Hænder paa hans Skuldre, og det er ikke Ret, Chevreau, at De saa ganske indslutter Deres Kummer for dem selv. Aabn Deres Hierte for en Ven; og dersom jeg, for den oprigtigste Kiærlighed til Dem, er det værd, aabn Deres Hierte for mig! De kaldte mig saa ofte Deres Fader, og jeg har jo ogsaa levet i Verden, og har været ulykkelig.

Har de! svarede Chevreau, med det Menneskestone, hvis egen Ulykke falder for tung til at den skulde give Plads for fremmed Følelse. — — Jeg har seet min Kone og mine Børn døe; og hvad et menneskeligt Hierte nogensinde følede, det har ogsaa mit følt. Jeg veed hvad det har at betyde, ved et eneste Stød at see alle sine inderligste Baand sønderbrudte, alle sine kiæreste Forhaabninger tilintetgiorte. Og dog,

Chev-

Chevreau, dog var en anden Tid i mit Liv endnu skrækkeligere, hvor Venner bleve Forrædere imod mig, som havde min hele Fortrolighed, jeg tvivlede om den menneskelige Natur og om Dyden. Jeg troede, iblandt de Væsner, som lignede mig, at leve iblandt Rasende eller Forbrydere; og kun en Mand som De kan forstaae mig naar jeg siger ham, at jeg var elendig. O min Ven! dersom De kiendte denne skrækkelige Tilstand, som jeg kiender den, af at have følt den!

Og hvad, om jeg kiendte en endnu skrækkeligere? det menneskelige Selskab flyer man; thi der gives jo eenlige Egne og Orker: men, Merville — han taug og saae med et Suk mod Himlen. Men, Chevreau! —

Hvorfor skal jeg sige det, som allerede er Elendighed nok at tænke? Han taug endnu engang, og tilføiede saa med en Siels Gysen, der meddelte sig over hans hele Legem: hvordan undflyer man Gud? I samme Øieblik stod han op, og vilde gaae i Haven, for at

rive

rive ſig løs fra en Samtale, der pinede ham ſaa meget. Oldingen fulgte efter.

De er i mine Hænder, og De ſkal ikke løbe fra mig, Chevreau. Kom, aabn deres hele Siel for mig! Tal med mig, ſom De taler med deres egne Tanker! De er utilfreds med Gud?

Forſkrækkeligt, derſom jeg var det, Merville?

Og endnu ſkrækkeligere, derſom De havde Ret dertil! Men nei, Chevreau; — ſagde han i en faſt og tillidsfuld Tone — De er det ikke; De kan ikke være det. Utilfreds med Gud; er at være utilfreds med alt hvad der er fuldkomment og got: og hvor kan en tænkende Sjæl det? Forſtaaer De Dem ſelv, bedſte Ven: De er kun utilfreds med deres Foreſtilling om Gud. Og nu ſeer De, hvormeget De allerede vinder! Laae Aarſagen i Gud, i dette uendelige over Dem ophøiede almægtige Væſen: hvordan vilde De hielpe, Chevreau? hvorledes forandre Verdens Indretning, eller hemme Strømmens Magt, ſom uimodſtaaelig

river

river Dem med sig? Ligger Aarsagen blot i Deres Forestilling om Gud: nu vel! derfor er Hielp. Lad os forbedre de urigtige Forestillinger, og i Stedet for den falske Synspunkt opsøge det sande! De vare komne i Midten af Haven, hvor Forhøiningen, hvorpaa Merviles Huus laae, gik steilt ned i Dalen.

Her førte Oldingen sin Ven hen paa en Græsbænk under de brede Kastanietræer, udstrakte Haanden mod den henrykkende skiønne Egn, der, saa vidt Øiet naaede, var skiult med Hiorde, Korn og Vinhøie, og sagde med Overbeviisningens tillidsfulde Tone: Anklager De Forsynet; jeg vil retfærdiggiøre det! — Hvorledes, Merville! skal Ormen opreise sig mod den Uendelige, en Dags Skabning mod den evige Skaber? O lad mig tilbede, og tie! Gud er her, hvor jeg taler.

Han er ogsaa her hvor De tænker, Chevreau.

Og dersom jeg nu taler? Kan De hæve al Tvivl, al Uro, alle Indvendinger. —

Alle

Alle, min Ven? Jeg staaer ved Gravens Bredde, og de Timer, som endnu ere tilbage for mig, vilde ikke forslaae. Naar har Menneskets Vid været rigere paa Opfindelse, eller hans Tunge mere veltalende, end naar det kom an paa at dømme sin Gud? Men dersom nogensinde en eneste Tvivl ængstede Dem — Nu da Merville! De aabner mod min Villie mit Hierte; jeg vil tale. Tro De mig! Det er ikke min Families Død, som endnu gior mig ulykkelig: de ere borte, og jeg har forvundet min Smerte. Men jeg har forladt Tanken om deres Død, og har kastet et Blik paa Naturen. O bedste Ven, for at være rolig, maae Menneskет ikke tænke; han maae kun drømme. Der er ingensteds Nolighed for ham uden i Forglemmelsen af hans Elendighed. Jeg undersøger ethvert Liv, enhver Kraft, som vækkes i Naturen, og den ophører i Forstyrrelse: jeg er opmærksom paa enhver Glædens Jubel og Latter, og det bliver til Veklagens Stemme: jeg seer paa ethvert Smiil, enhver Vellystens Mine, og i det jeg seer, bliver den

til

til Dødsangestens Krampetræk. Alt i Naturen er kun anlagt til Fordærvelse, Forstyrrelse og Tilintetgjørelse. Skabningens Engel gaaer kun foran og opvækker Liv, fordi Dødens Engel, som gaaer bag ham, kan have noget at dræbe. Haab om Lyksalighed, som altid er skiult i Fremtiden, giver kun Livet Værd for os, fordi Skrækken for Tilintetgjørelsen des skrækkeligere skal angribe os. Og naar jeg nu betragter den hele navnløse Elendighed i alle Dødendes, Forladtes og Faderløses bange Hændevrid; naar jeg til enhver Plet Jord, hvorpaa min Fod træder, maae sige: Du er et Gravsted for Tusende, som ømmede, vred sig ved at leve, og døde! Til ethvert Støvgran, som flyver op for mig: Du var engang et følende Væsens Nerve — og skjælvede for Døden! naar jeg lever i Naturen, som i et stort almindeligt Rum for Liig og Dødningebeen: hvor kan De da forlange at jeg endnu skal finde Glæde, endnu frydes? Jeg har lidt paa mine ædleste Begreber: jeg savner hos mig den alt oplivende Tanke om en uendelig God-

hed,

hed, og intet er blevet tilbage for mig, uden den skrækkende Idee om en Almagt. — De udstrakte deres Haand, Merville, imod disse blomstrende Dale, som om Synet af disse allerede var Giendrivelse: Men ogsaa denne Skiønhed, dette Liv, som her viser sig, — af Forraadnelse er det gaaet frem og i Forraadnelse vil det synke tilbage igien. — For mig er der nu ingen Glæde mere, ingen Ynde mere i Naturen.

Hvor De er ulykkelig, Chevreau! Men hvorfor var denne Natru, som nu synes Dem saa ode, tilforn Gienstanden for Deres Henrykkelse? Erindrer De Dem, hvorledes De engang sad her ved Siden af deres Therese? Hvorledes De den Gang ikke saae andet for Dem end Liv, intet uden Glæde og Herlighed? Hvorledes den Gang alle Døds-Billeder, alle Tanker om Elendighed vare forviiste af deres Siel.

Jeg erindrer intet, Merville! Det var mine Lyksaligheds Dage, disse saa snart henilende Dage. En Phantasie, stemt til lutter Glæde;

de; — o hvor let kan den ikke af en Ørk skabe sig et Elysium.

Kan Phantasien virkelig det? Nu saa kan den ogsaa mere, denne Tryllerinde; saa kan den ogsaa med Underkraft omskabe et Elysium til en Ørk. Vil De troe hvad den siger Dem? Vil De følge en Ledsagerinde, som altid gaaer frem, saaledes som vor første Følelse leder den, og saa med dens eensidige Flugt forvilder sig langt fra Sandheden. Lad Fornuften formilde disses Udsvævelser. De har betragtet Verden med partiske Øine, kast nu engang et upartisk Blik paa den; og Roligheed vil igien vende tilbage i Deres Hierte; Deres mørke Kummer vil blive til blid Veemod; Deres Stræben mod en fiendlig Skiebne rolig Hengivenhed i den Algodes Villie. Skulde jeg nægte a. der findes Elendighed i Naturen? Skulde jeg nægte at Tanken om Døden er skrækkelig? Jeg maatte modsige min inderligste Følelse. Jeg føler ligesaavel som en Anden min Indskrænkning, og Dødens Gysen skaaner mig ligesaa lidt som Dødens Engel. Ofte angribes den svage frygtsomme Olding

vældigere end Ynglingen. Men vilde De nu nægte at Livet har Glæder, uendelig mange Glæder? De som modtog dem af Skaberens velgivrende Haand, vil De være utaknemlig og nægte det?

Nei, Merville! nei, jeg vil ikke nægte det.

Det har altsaa sine Glæder?

Sine korte, sine drømte Glæder.

Hvor uretfærdig, Chevreau! Er de kortere og mere drømte end vor Elendighed? — Var den Vellystens Taare, som glindsede i Deres Øie, da De saae Dem ved Thereses Side, og fandt Dem lykkelig; var den mindre virkelig, end denne Veemods Taare, som nu sittrer i det samme Øie? Eller skal ikke ogsaa snart denne Taare borttørres? Livet har sine Glæder, sine virkelige, mangfoldige Glæder: og hvorpaa vil det nu komme an, uden paa det Spørgsmaal: om Glæden er Elendigheden og Livet Døden værd? — Naar De ikke finder det, min Ven —

Hvor kan jeg finde det? Menneskets Elendighed ligger for mig; i sin hele uendelige Størrelse, i sin hele navnløse Mangfoldig-

hed: men Gud! hvor faa Glæder har Livet! og de det endnu har, hvor ringe ere de! hvor ufuldkomne!

Saaledes tænker man altid i de Øieblikke, man er utilfreds og bedrøvet! Jeg kunde sige, at Tusende have maaskee levet et uendeligt lykkeligere Liv end De; men nei, jeg bliver ved Dem.

De troer altsaa, De har saa faa Glæder i Livet?

Hvad behøver jeg at troe det, jeg er vis paa?

De bedrager dem, Chevreau.

Det vil sige, min Følelse bedrager mig.

Og hvilken anden Dommer end vores Følelse skal da gielde, naar det kommer an paa Lykke eller Ulykke, paa Smerte eller Fornøielse.

Men just denne Følelse —

Er i mit Hiertes Inderste, og ingen Fornuftslutning er i Stand til at bortrydde den.

Jeg tænker ikke heller paa nogen Fornuftslutning. Udentvivl er enhver Følelse sin egen bedste Dommer; men den skal ikke dømme det Forbigangne, ikke det Tilkommende. Kiereste

Chev-

Chevreau; den Sky, som nu hænger over Deres Hoved, kaster til alle Sider en rædsom Skygge over deres Liv; en Skygge, som omdanner og formørker alt: Naar de kaster et Blik paa de henfarne Dage, saa er der intet, som saa let fremstiller sig for deres Hukommelse, intet som saa ganske, saa levende staaer for Dem, som Billedet af hine ulykkelige Timer: og Fremtiden — hvad er Fremtiden for Dem? Det nærværende Øieblik forlænget til et heelt Liv. De tillægger Deres Smærte Uforgængelighed, og troer, fordi Deres Tab vil vare evig, saa maae ogsaa dets Følger vare evig. I en saa ulykkelig Forfatning, hvor alt det Onde som er hændet Dem, viser sig paa engang saa sort, saa skrækkeligt for Dem, da Billederne af de nydte Glæder fremskinne saa sieldent og saa mørke, som enkelte Stierner paa en skyfuld Himmel: hvor kan De da forlade dem paa deres Følelses Dom? hvor kan De afgiøre om Glæderne erstatte Elendigheden, om Livet er Døden værd? O Chevreau! dersom jeg kun ikke frygtede at saare Dem for dybt. —

At saare mig for dybt?

Nu saa hør da! jeg vilde ønske, jeg kunde sige til Dem med Almagtens Stemme: "Chevreau! jeg fortryder min Dom. Jeg vil giøre dig saa lykkelig som Tusende ander. See her har du din Mage igien, din Therese, see paa hendes Arme igien den Yndling, hvis Liv var hendes Død." Og naar De da ude af Dem selv for Henrykkelse, sank til hendes Barm; naar De med Følelsen af en Faders hele Glæde hævede denne Engel i menneskelig Skikkelse til Deres Læber: saa vilde jeg efter det første Glædens Udbrud vente et roligt Smiil, tage Dem ved Haanden og sige: hvad er der meest af i Naturen, Glæde eller Elendighed? Og hvor snart vilde ikke den hele forbigangne Tid opklare sig for Dem til lutter Glæde. I hvor let, næsten usynlig Taage vilde disse Skyer ikke adspredes, som nu indhylle deres Liv i en skrækkelig Nat! Men var dette Liv derved, eller var Forestillingen af det forandret? Og kan De eller nogen Dødelig, forud vide hvordan Fremtiden vil blive?

Cher-

Chevreau! vilde jeg endnu engang sige: er denne Glædens Følelse værd, at man ogsaa taaler Elendighed? Og hvor let, hvor ringe vilde denne Elendighed være? Hvor snart vilde den Vægtskaal, som den nu trykker til Jorden hæve sig for overveiende Last! Jeg bedrøver Dem, min Ven! tilgiv mig! Men da jeg nu ikke kan sige hiint med Almagtens Stemme; forsøg De hvor megen Magt Deres Fornuft har! Staae stille ved det nærværende Øieblik, og deel deres Liv! Fremtiden vil ikke være saaledes som deres Smærte nu fremstiller den: men hver Glæde, hver Salighed, som jeg nu spaaede, maatte krænke Dem, maatte synes en Fornærmelse for Deres Kierlighed som Mand og Fader. Seer De altsaa blot tilbage paa de henfarne Dage! Bestræb Dem da efter at vurdere Dem med Upartiskhed! Undersøg hvad der var meest af, Glæde eller Sorg?

I hvilken Samtale har De draget mig ind!

O Merville! Hvor meget er dog ikke altid det, som jeg skal svare, min hele Siel imod. Jeg afskyer Utaknemlighed: og skal jeg

nu

nu selv være en Utaknemlig? Eller synes at være en Utaknemlig? Nei, min Ven! Nei, jeg vil sige, at jeg har havt mange Glæder.

Kun sige det, naar De ikke tænker det?

Jeg vil sige det, fordi jeg ogsaa tænker det. Og i Sandhed! Gud, som gav mig Livet, han gav mig ogsaa mange Glæder. De seer, hvor gierne jeg erkiender det.

De maae ogsaa erkiende det. Thi havde, de ingen Glæder havt, hvorfra da Sorgen over deres Tab? Eller vare disse Glæder saa faa; hvorfra da denne umaadelige Kummer? Men naar De nu, min Ven, foretager Dem at bestemme Deres Livs Værd; efter hvilke Begreber vil De da vurdere det? Blot efter Lykke og Ulykke? efter Glæde og Bedrøvelse? efter opfyldte og skuffede Forhaabninger? efter Drømme og Virkeligheder? Hvordan ellers?

Siig de heller: hvordan mere falsk? Det er just Feilen, som gior os uretfærdig imod Forsynet: at vi bestandig med vore Begreber drage Grændser, som ikke ere til i Naturen, altid adskiller hvor alting foreener sig i Virkelighe-

ligheden. Smærte er ofte mere Vellyst end Smærte; Skræk har sin søde Gysen; Ulykke bliver behagelig i Erindringen: Følelsen af Svaghed leder Vennen i Vennens Arm; Tungsindighed gisr Hiertet blødt til enhver fin Følelse; Nød giver os Følelse for vor Kraft, vor Værd; Drømme om Lykkelighed ere sande i Følelsen. — Saaledes Chevreau! Livet saaledes vurderet — Men hvor kan jeg fordre det af Dem i Deres Forfatning? Tro altsaa mig, der har været ulykkelig, der har tabt alt, hvad ogsaa De har tabt, og havde et Hierte, som kunde føle. Lidenskabernes Stemme tier nu i mit Bryst; intet er mere i Stand til at gisre mig ubillig mod Forsynet, hverken overvættes Glæde eller en umaadelig Kummer; min Siels Tilstand er Rolighed. Med denne Rolighed seer jeg tilbage paa mit Liv, og hvad jeg der finder gisr mig tilfreds med Gud. De lyse Øieblikke vare flere end de mørke; det Gode uendelig mere end det Onde. I samme Lys forekommer mig Tusendes Liv, for saa vidt jeg kan bedømme det, Ormens Liv, fordi den samme Gud skabte den, som kaldte mig til Livet: og nu, Chevreau

reau — hvordan skal jeg takke Dem fordi De har forøget min Lyksalighed? for den herlige Glands som De har spredt rundt omkring mig i Verden? — Enhver Plet Jord altsaa, hvorpaa jeg træder er et Gravsted for Tusende? Velkommen, Tanke! Disse Tusende vare da til, nøde Livet og følte sig lykkelige. Ethvert Støvgran, som flyver op for mig, var en følende Nerve? Søde Tanke, om du endog kun var en Drøm! denne Nerve følede Fornøielse. Den har oftere sittret af Vellyst end Smerte. Jeg seer nu ingen Tvivl mere, intet Spørsmaal, uden dette eeneste: hvorfor varer denne Glæde ikke evig? hvorfor maae der være Død i Naturen?

Jeg veed hvad De kunde sige. Fordi der maae være Liv — vil De sige —

Saa maae der nødvendig ogsaa være Død. Død er Livets Betingelse — med alle dens Skrækkeligheder, med al den foregaaende Elendighed, har den sin Aarsag i den hele samme Natur, hvori ogsaa vore Glæder har sin Grund. Men om der ogsaa maae være Liv? — Det, Chevreau! det kan De nu ikke mere spørge om.

Ikke

Ikke heller spørge om hvorfor dette Liv er til, og ikke et andet? hvorfor just denne Natur, er til, som er bleven os til Deel? Denne skrøbelige svage, for saa uendelig megen Jammer udsatte Natur? Hvad skal jeg svare Dem, naar De spørger derom? Skal jeg henvise Dem til Skabningens hele System? til den uadskillige Sammenhæng i alle denne Kiædes Led, hvor ikke eet kan være uden det andet? Nei, Chevreau! denne Betragtning leder for langt, og i et helligt Mørke. Lad mig sætte Deres Spørgsmaal imod et andet: De ønsker dog Glæder? De attraaer dog Lyksalighed?

Som enhver, der tænker og føler.

Og hvad Slags Lyksalighed? den De kiender? den De har et Begreb om, eller den De intet har om?

Upaatvivlelig den jeg har et Begreb om.

Nu saa seer De da i hvilken Modsigelse De, indvikler Dem! i hvilken Modsigelse enhver indvikler sig som begynder at gaae i Rette med Gud. Vore Glæder vil vi have, just disse vore egne Glæder, knyttede til vor egen Natur, og som

have

have faaet Værd ved vor egen Følelse: men denne vor Natur ikke, med hvilken de dog nødvendig ere forbundne. Havde vi ikke Aarsag til at rødme, Chevreau, naar vi overveie Klagens Daarlighed, hvormed vi føre den evige Viisdom for vor Domstol? Ikke et Ord mere om denne Indvending! den er ugrundet, urigtig. Livet har altsaa sine store, sine usigelige Glæder; vi Utaknemlige forglemme den største Deel, ved at beregne dem; denne samme Natur, som skiænker os disse, bringer Døden uadskillelig med sig; det var Afsindighed at trætte med Forsynet, fordi den gav os denne Natur, og ikke en anden, fordi den skabte Menneskene til Mennesker, og ikke til udødelige Engle; Dødens Bitterhed — o hvor har jeg til dette Øieblik kunnet forglemme denne store Tanke — den bliver os forsødet ved Udsigten til et bedre Liv, ved Forhaabninger om en Evighed, hvorom alt forsikrer os, Kundskab om os selv, om Verden og — Gud. Og naar alt dette nu er saaledes; hvor kan Mennesket da anklage — Gud, og i sit Liv kun finde Spoer af en fiendtlig Magt, ikke af en alt bestyrende Godhed?

hed? — Dog, Chevreau! forekommer Døden os altid, som et blot Onde, omendskiønt et nødvendigt Onde. Skulde den ikke være mere, end det? Skulde den ikke ogsaa skiænke os et Gode, være Kilden til Lykksalighed, som uden den ikke vilde finde Sted? Kilden til Lykksalighed? Døden?

Som alt Ondt i Naturen er det. De seer hist over Høien paa høire Haand frygtelige Tordenskyer. I disses Skiød hviler Ødelæggelse ved Frugtbarhed, Helbredelse ved Fordærvelse. Og naar vi give Agt, Chevreau! skulde dette ikke ogsaa finde Sted ved det skrækkelige Onde, Døden? Dog den mørke Himmel, og denne Orkan, som hvirvler Støvet giennem Dalen: forkynde os et foreskaaende Tordenveir. Lader os søge Lye i vor Bolig! Lader os der, medens Tordenen dundrer og Regnen strømmer frygtelig ned fra Himlen, fuldende vore Betragtninger over Døden, vore Betragtninger over Gud, der er lige tilbedelsesværdig i Storm og Uveir, som i Morgenluftens milde Sephir, naar den ildrøde Sol stiger op over de glade Høie. S. H.

Hønen.

Hønen.

Et Malerie af det huslige Liv.

Af G. W. C. Starke.

Oversat af Tysk.

Jeg tænkte, Du kiøbte den smukke Høne til mig, kiære Fader. Har Du da endnu ikke seet den? O det er et overmaade kiønt lidet Dyr, hvid som Snee, paa Vingerne besprængt med gule Pletter ligesom med glindsende Skiel, dens Hals straaler som Guld, og en Fiederbusk har den, see engang, næsten saa stor, som min sammentrykkede Haand. Og den er saa tam, som et Lam, og lystrer Ord, som en Hund. Naar han lokker, saa tripper og flagrer den til ham, tager dristig af hans Haand, hvad han holder hen til den, flyver ham spøgefuld op paa Skuldrene, og hakker efter ham, som om den vilde drille ham. Det maa være en Lyst at have det Dyr.

Saa talede, efter anden fortrolig Snak, den blomstrende Marie med barnligt Sind, da hun ved Siden af sin Fader, den gode Bonde

Vildov,

Vildov, rød ved den dalende Sol, gik tilbage fra Marken forbi et Krat. — Og hvor har Du da saa nøie seet Hønen? spurgte den Gamle.

Smit boer jo lige overfor Rikters, var Svaret. Da jeg nylig en Aften besøgte Hanne, sad han med Hønen uden for sin Dør, legede med den, og madede den af sit Brød. O kiøb mig den allerkiæreste Skabning, om han vil miste den. — Det Ønske kan vel blive opfyldt, tog Faderen Ordet, og gik videre med den Tanke: Gid du kiære Uskyld aldrig maatte nære en betænkeligere eller vanskeligere tilfredsstillet Længsel; slige Ønsker vil jeg gierne stille.

Det kunde Vildov og, som han vilde. Han var den rigeste Bonde i Byen, og for sin eneste Datter Marie, for sit Alt efter hendes for mange Aar siden døde Moders Bortgang, var intet ham for kostbart, naar Fornuften erkiændte det for godt. Saa mandige hans Sædelighedsfordringer til hende vare, saa standhaftig han nægtede hende enhver Fornøielse, som ikkun langtfra truede Dyden med Fare, saa betænksom han ikkun da modtog Indbydelser til Gilder og Dands,

naar

naar han selv kunde være tilstede derved, saa barnlig deelte han sin Hiertelskedes smaa Glæder og Lege, og saa rede var den bemidlede Mand til selv for adskillige Daler at kiøbe hende en syssel-sættende Forlystelse. Menneskет, og især en at-ten Aars Pige, sagde han ofte, maae have noget at lege med. Over en uskyldig Tidsfordriv glem-mer man meget Ondt, og jeg har kiendt Yng-linge og Jomfruer, hvis Uskyld deres pleiende Kiærlighed til en Hob brogede Duer bevarede. Han viste derfor Maries havesyge Lune aldrig by-dende tilbage; hun havde adskillige Bed i Ha-ven, hvilke fra Vaar til Høst de største og mest buntede Blomster i Landsbyen prydede, og for kort siden havde han foræret hende en kostbar Bog med skiønt malede Planter og Blomster.

Du skal have Hønen, gientog han venlig. Smit er fattig, han vil ikke afvise den lille For-del; vi vil nu i Forbigaaende forespørge os hos ham.

Forespørge os hos ham? udbrød Marie, og hendes hele Ansigt straalede af Glæde. Aa jo, kiære Fader, lad os det. Hvor jeg er glad! Vi besøge ham altsaa? Alvor-

Alvorlig og forskende saae Oldingen paa den kunstløse Hulde, og sagde, som om han besindede sig: Eller Du kunde og gaae lige hiem, der er dog adskilligt at besørge, jeg taler med ham, og kommer snart efter.

Marie syntes at blive nedslaaet. Vi holde os jo ikke længe op der, begyndte hun, hvorfor skulde jeg ikke ledsage Dig? Smit er fattig, han skulde vel endog tænke, jeg af Hovmod gik forbi, og han er dog saa godt et Menneske.

Faderen. Det er han, ja, det er han, og sin Armod har han ikke forskyldt. Det er for mig endnu, som om det i Dag var skeet. Klokken var netop slaaet Elleve, da det frygtelige Raab: Brand! Brand! lød fra den ene Ende af Landsbyen til den anden, og Luen hos hans Faders Naboe slog høit udaf Huset. Der var ingen Redning, gamle Smit brændte fra Grunden af med, og kunde siden ikke hielpe sig op igien. Da han for fem Aar siden døde, overlod Sønnen alt hvad der var til Kreditorerne, og fik ikke engang saa meget tilbage, at han ganske kunde betale sin Hytte, han blev skyldig derpaa. Det

var

var saadelig saare fornuftigt, at han ikke skammede sig ved fra Bonde at blive Daglønner. Og han hiælper sig op, han har, som jeg hører, næsten afbetalt den lille Gield, han er tro og flittig, og kort en af de værdigste unge Mænd i Landsbyen.

Marie. Og den smukkeste af alle, mener Du ikke og Fader? Ikke sandt, jeg gaaer med til ham?

Faderen (der, med endnu mere Opmærksomhed, end forhen, betragter hende) Ja Du gaaer med, og veed Du hvad, vi vil i Morgen Middag spise hos ham.

Marie. Spise hos ham i Morgen! Det er herligt!

Hun fremstødte dette saa reent og saa varmt, som hun følede det, og uden al Forundring over Faderens Yttring, saasom iblant Oldingens mange gode Egenheder den Vane allerede var noget gammelt, Tid efter anden engang at spise hos fattige Folk, som han da stedse giorde rige Foræringer af sin Gaard og sine Forraadskammere, at de kunde beværte ham af hans egne Gaver.

Det

Det er herligt, sagde hun nok engang; men nu maae vi vel gaae noget hurtig. Det bliver, sildig, see kun, hvor langt vore Skygger række. Hvor lange og alvorlige de skride frem bag hinanden, det seer ret snurrigt ud.

Nu bøiede Begge om Hiørnet af Krattet, bag ved hvilket den stille Landsbye laae, og see, Smit traadte dem med Leen over Skulderen strax i Møde, fik pludselig Øje paa dem, hilste dem ærbødig, rødmede, og besvarede Vildovs Spørgsmaal: Saa silde endnu til Arbeide, med stammende Ord. Jeg vil ikke opholde jer, sagde Oldingen; men i Morgen, om det er tilladt, spiser jeg med min Datter hos jer. Naar er I i Aften igien hiemme?

Smit forstod, hvad det betydede, formaaede af Forvirring over den overraskende Glæde neppe at sige, at han om en Time igien skulde være hiemme, og hans Øine vædedes, da han gik videre. Marie saae sig adskillige Gange om efter ham, indtil Krattet skiulte ham, da derimod Ynglingen kun eengang vovede at vende sit Hoved. Høit henrykt vandrede han sin Vei, og hans Fø-

lelse var som hine lykkelige Menneskers i ældgamle Historier, naar et Besøg af gode Engle var dem tilsagt. Længe havde han lønlig elsket Marie, og derfore og alt ladet sit fem og tyvende Aar gaae forbi, uden at vorde Ægtemand, saa gierne ogsaa mangen landlig Indsidders Datter havde fulgt den gode arbeidsomme Mand i hans Hytte. Ofte beklagede han sin Høitskattedes Rigdom, og ønskede at den gode elskelige Pige var en Daglønners Barn. At hun kunde vorde hans Kone, faldt ham aldrig ind; hun stod for hans Siæl, som et Billede af tilkommende Lykke i en bedre Verden, det hernede Ingen søger at naae. Ærbødig gik han hende forbi, som en simpel Borger sin Fyrstes Datter, om denne end forekom ham nok saa elskværdig, hilste hende undseelig, og holdt sig for lykkelig, naar hun takkede ham mildt.

For Marie havde han egentlig opdraget og tæmmet Hønen, og han kunde ingen større Sælighed tænke sig, end naar hun modtog den af ham. Hele Maaneder havde han fundet paa Anledninger til at skiænke hende den, og han

havde

havde overalt seet dem, og paa tusende Maader meent at kunne hidføre dem. Stedse havde den Frygt tilbageholdt den Fintfølende, at Hønen maatte see ud som en Angel efter Vildovs Forestillinger; nu tilbød sig ham en herlig Leilighed uden Skin af Tryglerie at overlevere den til den Hulde.

Marie kommer til mig! tænkte han hos sig selv, da han nu i munter Adspredelse ilsomt fuldbragte sit Arbeide. Marie kommer i min Hytte! Er det muligt? er det sandt? eller har jeg drømt det? men hvorfor ikke være sandt? Vildov har jo lovet det: han gior jo tit saa. Det er nu neppe fire Uger siden han spiste hos Peersen, rigtig nok kun, for at forsørge den trængende Mand for flere Dage med god Mad, og Marie var og med. Priste jeg ikke den Gang Peersen saa lyksalig: nu træffer Nadden ogsaa mig at være lykkelig. Marie kommer i min Hytte, og Hønen kommer til Marie. Fryd Dig kiære lille Dyr, i Fremtiden skal den Gode made Dig. Hvor mangen Gang har jeg overlagt, naar og hvorledes jeg vilde give Dig til hende,

og intet vilde ret behage mig. Snart var jeg til Sinds hemmelig at sætte Dig ind i hendes Gaard, snart vilde jeg formaae hende til at fordre Dig af mig. Har jeg ikke nylig, da hun var hos Rikters Hanne, blot derfor udenfor Døren spøget saa meget med Dig, at hun skulde faae Dig kiær. Nu kommer Marie til mig, nu skal hun have den!

Han arbeidede som en Elskende for den Elskede, og var derfore igien tidligere hiemme, end han havde bestemt. Nu biede han paa det, Vildov efter sin bekiændte Vane vilde skikke til Maaltidet, og ved en Tanke paa sin Armod undertrykkede han den Forestilling, hvor sødt det maatte være, naar han af sit eget kunde beværte de kiære Giæster.

Men ak! han biede forgiæves, ak! han maatte vel bie forgiæves. Vildov havde, da han var kommen tilbage i Gaarden, talet varmt med sine Folk om en syg Snedker, hvis Navn næsten lød lige med den elskende Ynglings. Da han derfore befalede en Pige, som ubemærket havde hørt Samtalen, at gribe en af

de

de bedste Høns, og at bære den tilligemed de Potter, Marie saare rundelig havde fyldt til Smit, bar hun, forført ved Navnets Lighed, Gaven til den Syge, som allerede ved hende havde modtaget adskillige Velgierninger, og af det Svar, hun bragte tilbage, at han paa det hierteligste takkede, kunde Vildov heller ingen Feiltagelse giette.

Med hvert Minut blev Smits Haab til Gaven ængsteligere, fordi han betragtede den som sin Glædes Pant og Betingelse. Skikker Vildov intet, tænkte han, saa var hans Tale kun Spøg. At jeg ikke kan sætte stort mere end tørt Brød for ham, veed han, sender han altsaa intet, saa har han spøget, bittert, ak! bittrere end han vel formodede. Under saadanne Tanker, som snart bragte hans Hierte til at banke, snart igien opklarede sig, forgik Aftenen. Enhver Larm meente han, maatte nærme sig ham, ethvert fjernt Trin holdt han for Lykkebudskabets Ankomst, ofte lyttede han lurende ud af Vinduet, ofte ilede han til den Smule Port, hvorigiennem man traadte ind i Gaarden, for-

ved

ved hans Hytte, ak! der kom intet. Klokken var over Elleve, da ham tykkedes, at noget pusslede ved hans Dør, han lsh ud, alting var stille, Vinden havde beræget den. Først ved Midnatsstund sank han ned paa sit Leie; i sagte uvis Søvn, snart glædelig snart sørgelig, drømmende, tænkende snart Frygts, snart Haabs Tanker, laae han, til det gryede ad Dag. Kanskee var det Vildov i Gaar for sildigt, kanskee kommer nu noget, sagde han hos sig selv, og sprang op, det blev lysere, og der kom intet. Han biede, han lyttede, han aabnede Døren, stod i den, gik længere ud i Gaden, saae til alle Sider, sneg sig tilbage i Hytten, ilede igien ud og skuede, og ak! der kom intet.

Solen stod høit, da Smit maaskee den hundredste Gang stillede sig i sin Port. See da var just Vildov reden forbi, for at besøge Marken. Manden saae sig om, og raabte allerede noget borte med venlig Mine: God Morgen, kiære Smit! nu det bliver derved. Til Middag indfinder jeg mig med min Datter. Derpaa fremdrev han Hesten, — og var Ynglingen af Øinene.

Paa

Paa eengang henrykt og af Skræk næsten bedøvet styrtede Smit tilbage i sin Gaard, med den Tanke: De komme, Marie kommer, hvilken Lykke! men hvormed skal jeg arme Mand beværte dem! hvilken Ulykke! havde jeg i Gaar tænkt det, saa havde jeg vel formaaet at udtænke noget; men hvor kunde det falde mig ind, at han vilde tage det anderledes med mig, end med alle andre? Hvad gior jeg nu? Saaledes stod han med i hinanden slyngede Arme, og Taarnuret slog. O vee, kun endnu tre Timer, saa komme de, saa kommer Marie!

En Mand, der, i Følge af sit Embede, maa stræbe for en forgieldet Stat i kort Tid at hidregne uhyre Summer af Intet, kan ikke være forlegnere, en Skyldner, der i Øieblikket skal betale eller vandre i Fængsel, ikke være bangere, end Ynglingen var. Grønsel, skiønt velsmagende Grønsel, meer end nok er, havde jeg vel, sagde han hos sig selv; men hvorfra tager jeg det mindste Stykke Kiød? Gode Himmel, der gives saa meget Kiød i Verden, der bliver i Dag saa mangt et kosteligt Stykke urørt taget af rige

Borde,

Borde, hvem der kun havde en Smule deraf! Et Par Duer fløi hen over ham. O at I vare i mine Hænder! udbrød han, og hængte med større Inderlighed ved dette Ønske, end en Skyldner ved den Forestilling, hvor mange Læs Guld hist og her ubrugte ligge opdyngede.

Den slog et Qvarteer. "O hurtige Tid! O langsomme Opfindelseskraft! Hun vil besøge mig. Hvad foretager jeg mig?" Ved dette Spørsmaal bankede hans Hierte, som en Forbryders Hierte, da han vovede at oplyse en dunkel Tanke, hvormed han alt forhen havde seet paa Hønen, som i Dag, mindre pleiet end ellers, hoppede omkring ham. Saa bliver mig da intet tilbage uden Dig? uden Dig, min fyldløse Gæde og mit Haab? Hende til Spøg, hende til Fornøielse har jeg opdraget Dig, og skulde nu offre Dig til et Maaltid? Men til et Maaltid for hende! — ak for hende! — Ligesom et opbragt Dyr jager en Dreng, saa drev denne Tanke Smit ind i Huset, hvor han med Klager vankede fra eet Sted til et andet: Saa skulde Du døe, kiære tamme lille Skabning? Jeg har hængt ved dig, som et Barn

ved

ved Ungdomsvennen, Du løb efter mig, som efter en Legebroder, Du fulgte mig indtil Porten, naar jeg gik bort, fløi mig imøde, naar jeg tyede hiem, kom om Morgenen ved min Seng, sprang saa venlig paa min Arm, og mente, naar jeg spiste mit Brød, Dig tilkom og en Krumme deraf: Du havde mig saa kiær, og jeg skulde myrde Dig? men Marie kommer her, — Marie!

Udlæspende dette Navn stod han igien i frie Luft, skuede op imod Himlen og sukkede, og saae over Leervæggene paa begge Sider ind i Naboernes Gaarde, som om her vilde tilbyde sig Hiælp. Ak! Naboerne vare fattigere end han, intet Dyr bevægede sig i deres Gaarde, og han saae i samme kun Stumper af sønderbrudte Kar, og Børn. Atter lød et Qvarteerslag. Saa maa det da være? sukkede Smidt. Angestens Sved randt over hans Ansigt, og han hvæssede med Hæftighed en Kniv paa Dørtærskelen forved Huset, til hvilken Hønen var løben efter ham. O vee! min Yndling, stønnede han, i det han greb den og trykkede den til sig, jeg havde ikke tænkt, at jeg skulde giøre det ved Dig, for mig

havde

havde jeg ikke besluttet din Død, havde jeg endog ligget syg uden Lædskelse, men for Marie! — Du veed ikke, hvor jeg sørger, forstaaer ikke, hvad et Menneske lider; tilgiv mig kiære arme lille Dyr! Endnu eengang pressede han det til sine Læber, holdt det, som studsende over noget Ubegribeligt, en Stund hen for sig, hans Taarer dryppede som Perler ned paa de glatte Vinger, han trykkede Øinene sammen, raabte Marie, og med stærk Haand var det frygtede forhalede Snit fuldendt.

Han styrtede ind i Huset, for ikke at see det flydende Blod, og de sidste Bevægelser af den Slagtede, som sank af hans Hænder, og Beklagelse og Handlingens Undskyldning, Medlidenhed og Billigelse kæmpede i hans Hierte, da han tændte Ild, og udsaae Grønsel og omhyggelig tillavede det. Først da dette var skeet, traadte han igien ud i Gaarden: Høne var død, og begyndte at blive kold. Hvor mildt han græ dende strøg den, med hvilken Trængsel af Forneimmelser han bersvede den Fiedrene, som han, for at spare sig et bedrøvende Syn, bedækkede

med

med Jord, og hvor hans Haab om stor Glæde, ved det lille Bords videre Beskikkelse, kæmpede med den nærværende Kummer, formaaer jeg ikke at beskrive. Er ikke den mindste, af Mangen En foragtede, Følelse med sine Opbrusninger og Virkninger en Deel af den hemmelighedsfulde Væv i Menneskehedens Inderste, hvis saa sarte Traade stedse undslippe den Haand, som vil fatte dem og forfølge og eftertegne deres indflettede Gang? Derfore forsøger jeg heller ikke at skildre ethvert af de tre gode Menneskers Følelser, da Vildov glad og trohiertig, og Marie barnlig og uskyldig, men noget alvorligere end ellers, pludselig om Middagen traadte ind i Hytten; hvorledes Smit modtog dem, hvor travlt han besørgede Bordet, hvad Oldingen talede, hvorledes de unge Folk verlede Ord og Diekast, hvorledes Smit stræbte at dølge, at han intet af Kisdet rørte, og hans ofte bortjagede og stedse tilbagevendende Alvor undgik ikke ganske hans kiære Gæster. Snart var det arme hiertelige Maaltid nydt, og Vildov begyndte: Kiære Smit, I har en smuk tam Høne.

Ak Gud! raabte Ynglingen, blegnede og bævede.

Vildov. Har I den ikke meer? Vi undrede os alt, da vi kom, over ikke at see den i Gaarden, men over Samtalen glemte jeg at spørge.

Smit. Det arme Dyr!

Vildov. I græder? hvorfor? hvor er det?

Smit. Det var — ak! vort Maaltid.

Et hastigt Spørgsmaal af Oldingen, om ikke en Pige i Gaar Aftes havde bragt ham noget, oplyste nu alt.

O! det gior mig saare Ondt, sagde Vildov, — jeg vilde bedt Jer om den for min Datter.

Smit. Saa maa jeg da tabe alt, endog den Glæde at glæde Marie. Jeg Arme! Af dyb Kummer, af bitter Mismod, som den i saa fredeligt et Bryst kunde storme, kanskee og af den dunkle Tanke dreven, at hans store Opoffrelse berettigede ham til at tale, vovede han efter en kort Taushed: Vredes ikke paa mig,

mig, det maa herud. Maria var alt længe min uafladelige Tanke, jeg havde hende kiær, som mit Liv, for hende opdrog jeg Hønen, hende tænkte jeg at gisre en Lyst dermed. O vee nu har jeg dræbt min og hendes Lyst! Kiære Marie, Tilgivelse!

Den Gamle hulkede, og Pigen aftørrede sine Taarer. Endnu for kortsiden havde den Barnlige hele Timer kunnet græde blot for Hønen, nu vædede, med Kummer over Dyret, tillige sødere Bevægelser hendes Kinder.

Vildov. Saa elsker Du, gode Smit, — jeg betragter Dig fra nu af som min Søn, — saa elsker Du min Datter?

Smit. Det veed Gud. Jeg gav alt for hende.

Vildov. Og Du Marie? føler Du noget for den Mand?

Marie (stammende) Det gisr mig Ondt, at han har Kummer for min Skyld. Jeg vilde saa gierne trøste ham.

Vildov. Elsker Du ham? vil Du være hans Kone? Du tier? Luk ikke Dit Hierte

for

for mig. End om jeg alt havde seet derind! — See, jeg stod i Gaar Morges ved Vinduet, da Du gik til Græskarrene, som ere ganske forstukken bag Bønnerne. Du skar i en af dem med en Kniv, og forstak den saa igien omhyggelig bag Løvverket, som beskygger den. Hvad har Du gravet deri? End om jeg havde seet efter? Bliv ikke saa rød, sønderriv ikke Baandet saa. Kiære Marie, paa enhver aaben henliggende — har Du skrevet mit eller Dit Navn eller et Vers, kun paa den forsigtig dulgte staar: Christen Smit. Er Du Manden god? Skam Dig ikke ved at sige det. Hans Fader var en Bonde, som jeg er, og en ærlig Mand, kun ikke saa lykkelig, Christen — træd nærmere Redelige! — er ikke bemidlet, men retskaffen og flittig, han har i sin lille Drift bevist, at han forstaaer at holde Hus. Og Dig, min Datter, gav han i Dag et dyrt Pant paa sin Kiærlighed. Er Du ham god?

Marie (frygtsom) Ja, ja.

Vildov. Eller er nogen Knøs Dig kiærere.

Marie (levende) nei, nei, den smukke Høne! — Ak! at han har slagtet den for mig, glemmer jeg aldrig. (Hun strækker som uvilkaarlig sin Haand hen til ham).

Vildov. Saa vorder Mand og Kone. Giver hinanden Hænderne, og modtager Eders Faders og den store Faders Velsignelse

Smit. Marie! Fader! og Du store Fader i Himlen! Hvad siger jeg, hvad gior jeg? jeg kan endnu ikke begribe min Lykke; mit Liv vilde jeg lade for Jer.

Vildov (trykker de Undseelige i hinandens allerede aabnede Arme). Elsker hinanden, elsker mig, og Gud velsigne Eder mine Børn!

J. K. H.

Den værste Forurettelse.

Hertugen af Roquelaure hørte at to Hofdamer havde yppet Trætte og overvældet hinanden med Fornærmelser. "Har De kaldt hinanden grimme?" Nei! — "Jeg paatager mig at forlige dem". H.

Fruentimmer i Ægypten.

(Udaf Bruces Reise.)

I Staden Achnim saaes flere frugtsommelige Koner, som sagdes at være ikkun elleve Aar gamle. Qvindekiønnet gifter sig sieldent efter det sextende Aar: de ere da udblegede og affalmede, samt af Udseende ældre, end et Fruentimmer paa tredsindstyve Aar i England. Skiønhed maa saaledes her kun søges i Barndomsalderen. Mandkiønnet derimod var ej her af mindre Vært, eller Styrke og Smidighed, end paa andre Steder.

H.

Om Værdighed.

Af Schiller.

(Oversat og forkortet.)

Ligesom Ynde er en skiøn Siæls Udtryk, saa er Værdighed et ophøiet Sindelags Udtryk.

Vel paaligger det Menneskет at stifte en inderlig Overensstemmelse imellem begge sine Naturer. Men denne Humanitetens modneste Frugt er blot en Idee, som han med al Anspændelse aldrig ganske kan naae.

Det er de physiske Betingelser af hans Tilværelse selv, som hindre ham deri.

For nemlig at stille sin Tilværelse i Sandseverdenen sikker, maatte Menneskет, da det selv har at sørge for sin Vedligeholdelse, formaaes til Handlinger, hvorved hine physiske Betingelser kunne opfyldes, og, naar de ere

ophævede, igien tilbagebringes. Imidlertid torde Tilfredsstillelsen af en saa drivende Fornødenhed, ikke betroes hans uvisse Indsigt. Den drog altsaa dette Anliggende, som i Henseende til Indholdet hører til dens Gebeet, ogsaa i Henseende til Formen ind i samme, ved i Vælgeevnens Bestemmelser at lægge Nødvendighed. Saaledes opstod Naturdriften: en Naturnødvendighed ved Fornemmelsens Medium.

Naturdriften bestormer Fornemmelsesevnen ved Smertes og Fornøielses dobbelte Magt: hin, hvor den fordrer, denne, hvor den finder Tilfredshed.

Mennesket maa fornemme, hvad Naturen vil lade det fornemme; og derpaa maa ligesaa uforanderlig følge Afskye eller Begierlighed. Heri staaer det ved Siden af Dyret.

Men hos Mennesket er en Instants mere, Villien, der som en oversandselig Evne er hverken Naturens eller Fornuftens Lov saa underkastet, at der jo blev den fuldkommen frie Valg, at rette sig efter denne eller hin. Dyret maa stræbe at vorde Smerten løst.

Den blotte Villie opløfter Menneſket over Dyrheden; den moralſke opløfter ham til Guddommen. Men det er intet ringe Skridt til Villiens moralſke Frihed, ved at bryde Naturnødvendigheden i ſig, ogſaa i ligegyldige Ting, at øve den blotte Villie.

Som Naturkraft er Villien fri i Henſeende til ſaavel Naturens, ſom Fornuftens Lovgivning; den maa hverken ſlaae ſig til denne eller hin. Som moralſk Kraft bør den ſlaae ſig til den fornuftige. Bunden er den til ingen, men den er Fornuftloven forbunden. Den bruger altſaa ſin Frihed, enddog den handler imod Fornuften, men den bruger den uværdig, fordi den desuagtet bliver ſtaaende indenfor Naturen; thi af Begierlighed at ville hedder ikkun omſtændeligere at begiære.

Da fra den første Aarſag af, hvorved Naturen bringes i Bevægelſe, indtil Villien, hvor dens Lovgivning ophører, alt i den er ſtrængt nødvendigt, kan den tilbagead intet eftergive, men maa trænge fremad imod Villien. I det Tilfælde, at Menneſket ikke blot

lod Driften frit Løb, men hvor Driften tog dette Løb, skulde Mennesket være kun Dyr; men Muligheden af dette Tilfælde antagen, mon ikke denne Driftens blinde Magt var en Villiens Forbrydelse.

Villien skal af Fornuften modtage sine Bestemmelsesgrunde, og ikke efter det, denne tillader eller foreskriver, fatte sin Beslutning. Vender Villien sig nu til Fornuften, før den bifalder Driftens Forlangende, saa handler den sædelig; hvis ikke, sandselig. Om Fornuftens Udsagn vil udfalde for eller imod Sandseligheds Interesse, det kan Mennesket ikke forud vide; men netop derfore maa det i ethvert Tilfælde, hvor Naturen er den begyndende Deel, nægte denne den umiddelbare Kausalitet. Ved at bryde den Begierligheds Magt, som altfor hurtig iler til sin Tilfredsstillelse, viser Mennesket sig som et moralsk Væsen, der altid maa ville sin Afskye og Attraa.

Men hin Villiensakt, der bringer Begiereevnens Anliggende for den sædelige Domstol, er i egentlig Forstand naturstridig, da den

den igien gisr det nødvendige tilfældigt, thi Naturen retter sig ikke heller i sin Lovgivning efter, hvorledes den torde gisre en reen Fornuft tilpas. Den tappreste Aand kan ved moralske Midler afvæbne, men kun ved naturlige formilde den.

I Affekter altsaa, "hvor Naturen først handler og stræber enten at undgaae eller voldsom at drage Villien paa sin Side, kan Karakterens Sædelighed kun ved Modstand aabenbare sig". Her handler Menneskct ikke moralsk skiønt; men moralsk stort, fordi alt det, og det alene er stort, som vidner om en den hsiere Evnes Overlegenhed over det sandselige

Den skiønne Siæl maa i Affekt forvandle sig til en hsi, og derved kan man adskille den fra det gode Hierte eller Temperamentsdyden. Tog Fornuften selv Tilbsielighederne i Pligt, og betroede den kun Sandseligheden Roret, saa skal den tilbagetage det i samme Moment, da Driften vil misbruge sin Fuldmagt.

Drif-

lod Driften frit Løb, men hvor Driften tog dette Løb, skulde Menneskет være kun Dyr; men Muligheden af dette Tilfælde antagen, mon ikke denne Driftens blinde Magt var en Villiens Forbrydelse.

Villien skal af Fornuften modtage sine Bestemmelsesgrunde, og ikke efter det, denne tillader eller foreskriver, fatte sin Beslutning. Vender Villien sig nu til Fornuften, før den bifalder Driftens Forlangende, saa handler den sædelig; hvis ikke, sandselig. Om Fornuftens Udsagn vil udfalde for eller imod Sandseligheds Interesse, det kan Menneskет ikke forud vide; men netop derfore maa det i ethvert Tilfælde, hvor Naturen er den begyndende Deel, nægte denne den umiddelbare Kausalitet. Ved at bryde den Begierligheds Magt, som altfor hurtig iler til sin Tilfredsstillelse, viser Menneskет sig som et moralsk Væsen, der altid maa ville sin Afskye og Attraa.

Men hin Villensakt, der bringer Begiereevnens Anliggende for den sædelige Domstol, er i egentlig Forstand naturstridig, da

den

den igien gior det nødvendige tilfældigt, thi Naturen retter sig ikke heller i sin Lovgivning efter, hvorledes den torde giøre en reen Fornuft tilpas. Den tappreste Aand kan ved moralske Midler afvæbne, men kun ved naturlige formilde den.

I Affekter altsaa, "hvor Naturen først handler og stræber enten at undgaae eller voldsom at drage Villien paa sin Side, kan Karakterens Sædelighed kun ved Modstand aabenbare sig". Her handler Mennesket ikke moralsk skiønt; men moralsk stort, fordi alt det, og det alene er stort, som vidner om en den høiere Evnes Overlegenhed over det sandselige

Den skiønne Siæl maa i Affekt forvandle sig til en høi, og derved kan man adskille den fra det gode Hierte eller Temperamentsdyden. Tog Fornuften selv Tilbøielighederne i Pligt, og betroede den kun Sandseligheden Roret, saa skal den tilbagetage det i samme Moment, da Driften vil misbruge sin Fuldmagt.

Drif-

Drifternes Beherskelse ved den moralske Kraft er Aandsfrihed, og Værdighed hedder dens Udtryk i Sandsernes Verden. Thi middelbar kan den moralske Kraft ved sandselige Tegn forestilles Forstanden.

Ogsaa den vakte Naturdrift ledsages af Bevægelser i Legemet, som dels foranile Villien, dels slet ikke ere dens Herredømme underkastede. Men Driften bliver ikke staaende ved den blotte Begierlighed; overilende og drivende stræber den at virkeliggisre sit Obiekt, og skal, naar den selvstændige Aand ikke gisr den eftertrykkelig Modstand, anticipere selv slige Handlinger, hvorover Villien ene bør have at sige. Thi Vedligeholdelsesdriften kiender uden Ophør efter den lovgivende Magt i Villiens Gebeet.

Man finder altsaa i hver Affekt, Vedligeholdelsesdriften tænder hos Mennesket, Bevægelser af to Slags Art og Udspring; saadanne, som gaae umiddelbar ud fra Fornemmelsen, og saadanne, som efter Arten burde og kunde være vilkaarlige, men som den blinde Naturdrift vinder fra Friheden. De første have Hensyn til Affekten

ten selv; disse svare mere til dens Aarsag og Gienstand, hvorfore de og ere tilfældige, og kunne ikke gielde for usvigelige Tegn paa samme. Men da begge, saasnart Objektet er bestemt, ere Naturdriften lige nødvendige, høre og begge til at giøre Affektens Udtryk til et overensstemmende Heelt.

Naar nu Villien besidder Selvstændighed nok til at forfægte sine Rettigheder imod den foregribende Naturdrifts vilde Magt, blive vel alle hine Phænomener i Kraft, som den reiste Naturdrift i sit eget Gebeet virkede, men de skulle feile, som den i en fremmed Jurisdiktion egenmægtig havde villet rive til sig. Men netop i Phænomenernes Modsigelse ligger Udtrykket af den moralske Kraft.

Vi see hos et Menneske Tegn paa den qvalfuldeste Affekt af hine første Bevægelsers Klasse. Men i det hans Aarer svulme, Musklerne krampagtig spændes, Stemmen qvæles, Brystet drives i Veiret, Underlivet indpresses, ere hans vilkaarlige Bevægelser milde, hans Ansigtstræk rolige, og det er klart om Øie og Pande. Denne Træk-

kenes

kenes Modsigelse beviser Tilværelsen og Indflydelsen af en Kraft, som er uafhængig af Lidelsen, og de Indtryk overlegen, som vi see det Sandselige ligge under for. Og saaledes bliver Roligheed i Lidelser, skiønt kun middelbar ved en Fornuftslutning, Fremstillelse af Intelligentsen i Mennesket og Udtryk af hans moralske Frihed.

Værdighed har Hensyn til Affekternes Form, og ikke til dens Indhold, derfor kunne ofte, i Henseende til Indhold, rosværdige Affekter, naar Mennesket blindt overlader sig dem, af Mangel paa Værdighed, falde i det Gemene og Lave, og omvendt.

Ved Værdighed altsaa opfører Aanden sig i Legemet som Herster; ved Ynde regierer den med Liberalitet, kun Modsættelse kan retfærdiggiøre Strenghed.

Ynde ligger i de vilkaarlige Bevægelsers Frihed; Værdighed i de uvilkaarliges Beherskelse. Hvor Driften begynder at handle og foretage sig at gribe ind i Villiens Embede, der tør Villien ingen Indulgents vise. Hvor der-

imod

imod Villien begynder, og Sandseligheden følger den, der tør den ingen Strenghed vise.

Værdighed fordres og vises derfor mere i Lidelse; Ynde mere i Handling.

Hvor ingen Naturdriftens Magt er at bekæmpe, der er Værdighed latterlig, og, hvor ingen mere burde være at bekæmpe, foragtelig. Man leer af Komedianten, som ogsaa ved ligegyldige Forretninger affekterer en vis Dignitet. Man foragter den lille Siæl, som for Udsvelsen af en almindelig Pligt, der ofte kun er Efterladelse af en Nederdrægtighed, giør sig betalt med Værdighed.

Da fuldkommen Menneskeheds Ideal ingen Strid, men Overeensstemmelse mellem det Sædelige og Sandselige fordrer, saa forenes det ikke vel med Værdighed, der, som et Udtryk af hin Strid, giør enten Subjektets særdeles, eller Menneskehedens almindelige Skranker synlige.

Er det første, saa skal Handlingen altid tabe saameget i sædelig Værdie, som der blander sig Kamp i dens Udsvelse. Thi vor moralske Dom bringer hvert Individ under Artens Maalestav,

stav, og Menneſket tilgives ingen andre Skranker end Menneſkehedens.

Men er det Andet, saa er det blot Synet af Kampen, der kan overbevise os om Seirens Mulighed. Vi skal aldrig lade os overtale til at troe paa en Dyd, hvor vi ikke engang see Menneſkehed. Menneſket maa giøre alt med Ynde, hvad det uden for sin Menneſkehed kan fuldføre, og alt med Værdighed, til hvilket at fuldføre det maa gaae ud over sin Menneſkehed.

Af Tilbøieligheden fordre vi Værdighed, thi Ynde er den ligesaa naturlig som Værdighed Dyden, da den allerede efter sit Indhold er sandselig, Naturfriheden gunstig, og al Anspændelse fiendsk. Ogsaa det raa Menneske fattes det ikke paa en vis Grad af Ynde, naar Kiærlighed eller en lignende Affekt besiæler ham, og hvor finder man mere Ynde, end hos Børn, der dog ganske staae under sandselig Ledning? — For hos en ædel Følelse at sætte sig i Agtelse, den ene et sædeligt Udspring kan skaffe, maa Tilbøieligheden forbinde sig med Værdighed. Denne ene er Elskeren Borgen for, at ikke

Tran-

Trangen nødte til ham, men at Friheden valgte ham — at man ikke attraaer ham som Ting, men høitskatter ham som Person.

Man fordrer Ynde af den, der forbinder, og Værdighed af den, der forbindes. Hin bør nedsætte sin uinteresserede Beslutnings Handling, ved den Andeel, han lader Tilbøieligheden tage deri, til en affektioneret Handling, og derved give sig Skin af den vindende Deel. Denne skal, for ikke i sin Person at vanære Menneskeheden (hvis hellige Palladium Friheden er), opløfte Driftens blotte Tilfaren til en Villiens Handling, og paa denne Maade, i det han modtager en Gunst, vise een.

Man maa paatale en Feil med Ynde, tilstaae den med Værdighed.

Vil den Stærke være elsket, maa han ved Gratie formilde sin Overlegenhed. Vil den Svage være agtet, maa han ved Værdighed ophielpe sin Afmagt. Da Værdighed og Ynde have forskiellige Gebeter, udelukke de hinanden ikke, end ei i een og samme Tilstand hos een Person; af Ynde modtager Værdighed sin Bekræftelse,

telse, (sit Kreditiv), af Værdighed Ynde sin Værd.

Om det ikke snarere er Fornemmelsesevnens Sløvhed (Haardhed), hvad vi holde for Beherskelse, og om det virkelig er moralsk Selvvirksomhed, og ikke meget mere en anden Affekts Overvægt, altsaa hensigtet Anspændelse, som holder den nærværendes Udbrud i Tømme, det kan ikkun den med Værdigheden forbundne Ynde sætte uden for al Tvivl.

At det ikke er Aands Slaphed, der lader Sandsen Frihed, og aabner Hiertet for hvert Indtryk, og at det er det Sædelige, som bragte Fornemmelserne i Overeensstemmelse, derfor kan paa den anden Side kun den med Ynde forbundne Værdighed indestaae os. I det Villien tæmmer de uvilkaarlige Bevægelsers Licents, tilkiendegiver den, at den blot tillader de vilkaarliges Frihed.

Ere Ynde og Værdighed, hin endnu ved architektonisk Skiønhed, denne ved Kraft understyttet forenede i een Person, saa er Menneskehedens Udtryk i denne fuldendet, og den

staaer

staaer der, retfærdiggiort i Aandernes, frikiendt i Sandsernes Verden. Med formildet Glands opstiger i Mundens Smil, i det blidelig belivede Diekast, i den klare Pande, Fornuftfriheden, og med høi Afsked gaaer Naturnødvendigheden ned i Ansigtets ædle Majestæt. Efter dette menneskelig Skionheds Ideal ere Antikerne dannede.

Striden imellem Naturens Trang og Lovens Fordring, hvis Gyldighed vi dog tilstaae, anspænder Sandseligheden, og vækker den Følelse, som kaldes Agtelse, og er uadskillelig fra Værdighed.

Ved Ynde derimod, som ved Skionhed overhoved opvækker den uventede Sammenstemning af Naturens Tilfældige med Fornuftens Nødvendige, en Følelse af glad Bifald (Velbehag), hvorpaa maa følge en Tiltrækning af den sandselige Gienstand. Denne Tiltrækning kalde vi Velvillie — Kiærlighed.

Naar et sandseligt Stof lover Sandsen Befrielse fra en Trang d. e. Lyst, stræber Sandsen at forene sig med det Sandselige, og Begier-

gierlighed opstaaer; en Følelse, anspændende for Sandsen, slappende for Aanden.

Agtelsen bøier sig for sin Gienstand; Kiærlighed bøier sig til sin; Begierlighed styrter paa sin. Ved Agtelse er Objektet Fornuften og Subjektet den sandselige Natur. Ved Kiærlighed er Objektet sandseligt og Subjektet den moralske Natur. Ved Begierlighed ere Objekt og Subjekt sandselige.

Kiærlighed alene er en fri Fornemmelse, thi dens rene Kilde fremstrømmer af Frihedens Sæde, af vor guddommelige Natur. Det er her det absolut Store, som i Ynde og Skiønhed finder sig efterlignet og i Sædelighed tilfredsstillet, det er Lovgiveren selv, Guden i os, der spiller med sit eget Billede i Sandsernes Verden. Den Slemme kan intet elske, ihvorvel han maa agte meget; den Gode kan lidet agte, som han ikke tillige omfatter med Kiærlighed. Den rene Aand kan kun elske, ikke agte; Sandsen agte, ikke elske.

Den skiønne Siel kiender ingen sødere Lykke, end at see det Hellige i sig udenfor sig

efter-

efterlignet eller virkeliggiort, og i Sandsernes Verden at omfavne sin udødelige Ven. Kiærlighed er baade det Stormodigste og det Selvfygeste i Naturen; hint, thi den modtager intet af sin Gienstand, da den rene Aand ikkun kan give; dette, thi det er stedse kun dens eget Selv, den i sin Gienstand søger og skatter.

Men den udvortes Sands troer ofte at see, hvad ikkun den indvortes anskuer, det brændende Ønske vorder Tro og den Elskendes egen Overflod skiuler den Elskedes Armod. Derfor er Kiærlighed saa udsat for Selvbedrag, hvilket aldrig hændes Agtelse og Begierlighed. Saalænge den indvortes Sands exalterer den udvortes, varer og den platoniske Kiærligheds salige Fortryllelse, som til de Udødeliges Himmelfryd ikkun mangler Værdighed. Men saasnart den indvortes Sands ikke mere underskyder den udvortes sine Anskuelser, saa træder den udvortes igien i sine Rettigheder, og fordrer hvad den tilkommer, Stof. Den Ild, den himmelske Venus tændte, nyttes af den jordiske, og Naturdriften hævner sin lange Tilsidesættelse ikke sielden

ved

ved desmere uindskrænket Herredømme. Da Sandsen aldrig skuffes, saa giør den denne Fordel med stort Overmod gieldende mod sin ædlere Medbeiler, og er dristig nok til at paastaae at den har holdt, hvad Begeistringen blev skyldig.

Værdighed hindrer, at Kiærlighed ikke bliver til Begierlighed. Ynde forebygger, at Agtelse ikke vorder Frygt.

Sand Skiønhed og Ynde bør aldrig opvække Begierlighed. Hvor den indblander sig, maa det enten fattes Gienstanden paa Værdighed, eller Betragteren paa Fornemmelsernes Sædelighed.

Sand Storhed bør aldrig indjage Frygt. Hvor denne indtræder, feiler det enten Gienstanden paa Smag og Gratie, eller Betragteren paa et sin Samvittigheds gunstige Vidnesbyrd.

Der gives en belivende og en beroligende Gratie. Den første kan kaldes Indtagenhed. Et sædspændt Menneske maa modtage Stof uden fra, og ved lette Phantasiens Øvelser, og snare Overgange fra Fornemmen til Handlen igien

søge

søge at tilbagebringe sin tabte Snelkraft. Dette opnaaer han i Omgang med en indtagende Person, som ved Tale og Diekast bringer hans Indbildningskrafts stillestaaende Hav i Sving.

Den beroligende Gratie kan kaldes Ynde. Til den vender sig det opspændte Menneske, og Sindets vilde Storm opløser sig paa dens fredgaandende Storm. Med Indtagenhed forbinder sig gierne den leende Skiæmt og Spottens Brod; med Ynde Medlidenhed og Kiærlighed.

Ogsaa Værdighed har sine forskiellige Trin, og bliver der, hvor den nærmer sig Ynde og Skiønhed, til det Ædle, og, hvor den grændser til det Frygtelige, til Høihed.

Den høieste Grad af Ynde er det Fortryllende; den høieste Grad af Værdighed Majestæt. Ved det Fortryllende flyde vi over i Gienstandens Frihedens høieste Nydelse grændser til dens Tab, og Aandens Drukkenskab til Sandselystens Ruus. Majestæt føreholder os en Lov, som nøder os til at skue i os selv.

Kan et Menneske repræsentere os det Hellige, saa har han Majestæt; og vor Aand nedfal-

der for ham. Men den reiser sig igien, saasnart mindste Spor af menneskelig Skyld bliver synligt ved Gienstanden for dens Tilbedelse; thi Intet, hvad ikkun sammenlignelsesviis er stort, tør nedslaae vort Mod.

Blot Magt kan aldrig skiænke Majestæt, Magt æres ikkun af Sandseverdenen, Majestæt maa fratage Aanden dens Frihed. Et Menneske, der kan skrive min Dødsdom, har ingen Majestæt for mig, saasnart jeg ikkun er, hvad jeg bør være. Hans Fordeel over mig er ude, saasnart jeg vil. Men hvo der i sin Person fremstiller den rene Villie, for den vil jeg, om muligt, ogsaa endnu i kommende Verdener bøie mig.

Til at efterligne Ynde og Værdighed gives kun een Vei: Efterlignelse af det Sindelag, hvis Udtryk de ere. Alt andet er Efterabelse, og vil som saadan snart giøre sig kiendelig ved Overdrivelse.

Ligesom af det Høies Affektation opstaaer Svulst, af det Ædles Kostbarhed, saaledes bliver af den affekterede Ynde Pryderi og af

den

den affekterede Værdighed stiv Høitidelighed og Gravitet.

Den ægte Ynde giver blot efter, den falske bortsmelter. Den sande Ynde skaaner blot den vilkaarlige Bevægelses Redskaber, og vil ikke unødvendigvits træde Villien for nær; for ikke at falde i det Haarde og Tunge, opoffrer den falske Ynde heller noget af Bevægelsernes Gjemed, eller søger ved Omsvøb at naae det. Det yndige Kiøn giør sig ogsaa mest skyldigt i falsk Ynde; men ingenlunde fornærmer denne mere, end hvor den tiener Begierligheden til Angel. Af den sande Graties Smil vorder da den modbydeligste Grimasse, Øinenes skiønne Spil, saa fortryllende, naar sand Fornemmelse taler deraf, vorder Fordreielse, den smeltende modulerende Stemme, saa ulmodstaaelig i en sand Mund, vorder en studeret tremulerende Klang, og den hele Musik af qvindelige Tillokkelser en bedragersk Toilettekunst.

J. K. H.

Ulykkelig Elskov.

Neril, en engelsk Officeer, blev saaret i et Slag og førtes til Brüssel. Der forelskede han sig i sin Værts Datter, en ung og skøn Pige. Neril begierede hende af Forældrene, men til hans store Bestyrtelse gav man ham den Oplysning, at hun som Nonne havde aflagt Klosterløfte, og at hun blot under Krigsuroligheden opholdt sig hos Forældrene. Fortvivlet herover faldt Neril i en dyb Melancholi, og mistede tilsidst Forstanden. Elvire (saa var Pigens Navn) gik nu tilbage i Kloseret. Neril bad om ene at maatte see hende. Man tilstod ham endelig dette; og da hun lod sig see, opreves hans Saar paa ny.

Elvire fæstede neppe sine Øine paa den ulykkelige Elsker, før hun, betagen baade af Kiærlighed og Medlidenhed, udgød en Strøm af Taarer. Hun skyndede sig tilbage til sit Kammer, og en kummerfuld Sørgmodighed overvældede hendes Sind. Rosen paa hendes Kinder blegnede, Ilden i hendes Øine slukkedes; hun blev syg og døde.

Under

Under hendes hele Sygdom laae Neril ved hendes Dør. Omsider nød han den bedrøvelige Lykke at komme ind. Da han blev underrettet om, at hun var død, begierede han at see hendes Lig. Han stillede sig ved hendes Seng, saae nogle Øieblik paa det døde Legeme, forlod derpaa Kammeret, og talede fra denne Stund af ikke et Ord med noget Menneske.

Han indbildte sig nu bestandig at see Elvire og at være i hendes Selskab. Naar han gik tilbords, satte han altid en Stol og en Tallerken for hende, lagde Mad paa den, og drak hendes Skaal; og naar han gik ud af Kammeret, bød han hende Lev vel. Hans Morbroder, som fik sin Systersøns beklagelige Tilstand at vide, reiste selv til Brüssel, og tog ham med sig til England; men det blev ei bedre med ham. Af en Hændelse kom Morbroderen i Bekiændskab med et ungt Fruentimmer, som havde megen Lighed med Elvire. Han overtalede hende til at klæde sig i Nonnedragt og førte hende ind i Nerils Værelse, just da han sad til Bords. Det unge Fruentimmer satte sig midt for ham. Neppe

blev

blev han hende var, før han udbrød: Der er to Elvirer! vendte derpaa Stolen, faldt om og døde.

J. K. H.

Bryllupsang.

Melodie: Hver, som hylder muntre Glæder, o. s. v.

Året bøjes, Løen blinker,
Jubler fylde Bondens Vang;
Høstens blide Guddom vinker
ham til Daad og Fryd og Sang.
See, han er saa flink tilmode,
som om aldrig før han leed:
:,: o! han nyder Livets Gode
med elskværdig Skjønsomhed. :,:

Ung han spøger med sin Pige,
gammel favner han sin Viv:
Viv og Møe er' lykkelige
i det landligt stille Liv.

Gaa

Sæd de pakke tet i Lade,
mellem Kys det lystigt gaaer;
:,: og de hvile sig saa glade
først naar Nattens Time slaaer :,:

Venner, I af Bonden lære,
Eders Liv er Kald til Fryd!
Som en gavmild Høst det bære
moden Frugt af virksom Dyd!
Men i Vaarens Fryd I mindes,
vil man høste, skal man saae!
:,: Ikkun Halm og Vippe findes
der, hvor Sæd i Furen laae. :,:

Vandrer Livets Maal imøde
med utrettet Virksomhed!
Da skal skyefrie Aftenrøde
see paa glade Hjerters Fred.
Held Dig, Yngling! Held Dig, Pige!
Kjekke Brudgom, ømme Brud!
:,: Virker, — vorder lykkelige!
Eders Høst velsigne Gud! :,:

Min Lyre.

Solens Straaler gjennem tætte Lund
venlig tittende til Afskeed smiled',
Skyer, røde som den Huldes Mund,
synkende paa Vestens Høie hviled'.
Hisset qvad en vever Landsbydreng,
vexlende med Philomeles Toner.
Melodie lød blidt fra alle Zoner,
steg fra Søe og Skov og Eng!

Fuld min Siæl med alting sammenklang,
mangen Danmarks Barde jeg mig tænkte;
Frankenau! hvor tit Din blide Sang
mig i sød, i salig Tungsind sænkte;
og hvor tit min Taare villig flød
naar jeg saae med Haste, Kummer dræbe;
og hvor Latter spilled' paa min Læbe,
naar Du, Emmas Sanger, bød.

Sødt, som Blomsterduft, naar Morgenvind
lufter den fra Bedet os i Møde,
svæved' blide Tanker for mit Sind,
men hver Tanke strax paa Læben døde.

Vældig,

Vældig, vældig det mit Hierte slog.
O! hvad vil du Svage! vel blandt Hine?
Lyren slap jeg med mismodig Mine,
men ak! atter jeg den tog; —

Ak! jeg tog den, thi mit Hierte bød,
Venskab du, Natur og hver din Scene.
Klinger end min Lyre mindre sød,
stemmes den ei af en huld Kamene;
dog, min svage Haand vil Harpen slaae,
ei jeg fordrer Priis af Kunstens Skiønner,
kun at mig et venligt Haandtryk lønner,
kun en Taare faldt derpaa. —

Slynger ingen Laurbær sig om den,
O! saa sire mange Blomster Vangen.
Muligt en Veninde og en Ven
med en Krands af dem vil hædre Sangen.
Lyra! Venskabs Blomster er kun faa,
men Golcondas Skatte dem ei kiøbe.
Hæld de Mænd, hvis Slumreseed de røbe,
Vee! de Barder, dem forsmaae.

Lyra! ja, med raske Slag min Haand
kiækt vil slaae de milde blide Strenge.
Dine Toner hæve dog min Aand,
lære mig — kun til en Ven at trænge.
Ved din Klang skal jeg i Aftenrødt
naar, som Bølgeskiær i Maaneskimmer,
skiønt paa Grave bæver Duggens Glimmer
tænke Gud og Døden sødt. —

Og naar Ondskab Jammer om mig strøer
Du, og kun en Ven mig Trøst da vxre,
naar jeg da i Vennens Arme dør,
skal jeg venlig kysse Dig Du Kiære!
sige: Du fra meget Ondt mig drog,
lærte Ro i eget Jeg at finde,
o! velsignet er den Aftens Minde.
da jeg første Gang Dig slog!

L * r —

Til

Til Dorine,

paa hendes Fødselsdag.

Ak! min Læbe bragte Dig saa gierne
selv sit Offer paa Din Fødselsdag,
var min Fod dertil kun ei for svag,
vare mine Fied kun ei saa fierne.

Gierne vilde jeg min Fryd Dig male,
og blandt Dine Venner blande mig;
Pige, ak! men mellem mig og Dig
skille Hav, og Bierg, og dybe Dale.

Dog skal Lyden fra min Harpe stige
over snoetakt Bierg og vildsom Dal,
Dig til Hæder Strængen bæve skal,
og Din Fødselsdag lykønske, Pige!

Livets bedste Glæder fro Du smage!
Ingen Mismod til Dit Hierte naae!
Lykkens Sol Dig aldrig undergaae!
Varigt Held omstraale Dine Dage!

Frankenau.

Las

Las Casas Henrykkelse,
eller
Kilder til Sielero.

Af Tysk.

Las Casas, hvis Navn evig vil skinne mellem Tallet af virksomme Menneskevenner, og skinne saa meget klarere, som han sees ved Siden af hine Ryggesløses helvedsorte Navne, der med Sverd og Marter og Slavetieneſter i en Tid af 50 Aar qvælede en Million Uskyldige; denne Indianernes veltalende, ivrige, utrættelige Talsmand laae nu som en halvfemsindstyveaarige Olding paa Dødsleiet. Saa meget han end alt længe havde længtes efter Lønnen i Himmelen; saa blev han dog bange ved Evighedens Aasyn. Det var en huld, elskende Bruds Banghed, som i det Øieblik, da hendes Livs Lykke skal grundes og alle hendes Ønsker krones, skiælver for sin Stands Forandring. Las Casas var sig bevidst sit Hiertes Reenhed og sit Livs Uskyld; han havde seet Konger i Ansigtet og skyede ingen jordisk Dommer; men Dommeren, for hvem han

han nu skulde træde, var Gud; og en uendelig Helligheb og Retfærdighed syntes ham frygtelig. Ogsaa Retskaffenhedens dristige Øie, ligesaavel som Brødens bange, slaaer Blikket ned for Solen.

Ved hans Fødder sad en værdig Ordensbroder, ogsaa en Olding, og i mange Aar hans Ven; lige Retskaffenhed havde fyldt ham med øm Kiærlighed til Las Casas, og Bevidsthed om ringere Kræfter med Beundring og Ærefrygt. Han saae med Vemod, hvorledes hans Ven, fra hvis Side han aldrig veeg, stedse blev stillere og afmægtigere, og indgød ham Haab, for hos sig selv at opvække Haab. Men Oldingen, som var fuld af den store Tanke paa Evigheden, bød ham gaae ud, og lade ham ene med sin Dommer.

Las Casas laae og overtænkte sit Liv. Hvorhen han vendte sit Øie, saae han Vildfarelser og Feil, og saae dem i deres hele Storhed, deres Følger udbredede sig for ham, som et Hav; men liden, og ureen, og frugtløs paa det haabede Gode syntes ham enhver bedre Daad; en Ørkens Kilde, som svinder hen i Sandet, uden

at

at Græs eller Blomster smykke dens Bred. Angerfuld, ydmyget, beskæmmet, kastede han sig ned i Tanker for Gud og bad af Siælens Dybde: Gaae ikke i Rette med mig! lad mig finde Forbarmelse for din Trone, Menneskenes Fader!

Den Døendes Kræfter vare for matte for denne Siælens Anstrængelse; saa meget han end stræbte at vaage, saa tilsluttede Søvnen snart hans Øienlaage. Og pludselig var det ham, som havde han Himmelens Stierner ved sine Fødder, og gik paa Skyer ind i et uendeligt Rum, og saae i dyb Fraskand et majestætisk Mørke, giennembrudt af enkelte Lysstraaler af guddommelig Glorie, og rundt omsvævet af Hærskarer, som fore frem af Verdenerne, og ned i Verdenerne. — Neppe havde endnu hans Øie fattet og hans Siæl beundret; saa stod for ham, med Dommerens alvorlige Blik, en Engel, og holdt i sin venstre Haand en Rulle, som hans høire opviklede. Dødsgysen, som den, der griber den Fordømte ved Synet af Retterstedet, giennemfoer den skiælvende Ølding,

da

da den Udødelige først nævnte hans Navn, og derpaa foreholdt ham alle de høiere, ædlere Kræfter nedsænkte i hans Siæl, og alle de bedre, blidere Tilbøieligheder tilberedte i hans Blod, og alle de Anledninger, Hielpemidler til Dyd indvævede i hans Forfatning, saa at det tykkedes ham, hans Gode kom alt fra Gud, og at der intet blev ham tilovers, uden hans Vildfarelser og hans Synder.

Nu, da Englen begyndte hans Liv, søgte han efter sine Ungdomsaars Forseelser; men han fandt dem ikke. Den første Angerens Taare havde afvasket dem alle. Kun den selv stod bemærket, denne Taare, og ethvert alvorligt Forsæt til det Gode, og enhver Beskæmmelse over fornyet Feiltrin, og enhver stille Triumph over fuldbragt Pligt, og enhver villig næret Følelse af den sig selv fornægtende Godhed, og enhver ædel, seierrig Kamp med Sandseligheden, Oprørerinden mod Gud. Da opsvingede den Døendes Hierte sig til Haab. Og endskiønt hans Feil vare flere, end Sandet i Havet; saa var dog og Fylde af det Gode og det Ædle; og det

Gode

Gode voxede, og Feilene bleve mindre, jo mere han skred frem i Aar, og Erfaring og Eftertanke styrkede Siælens Kraft, lige som Øvelse i det Gode Tilbøieligheden og Evnen. Dog var heller ikke hans det Bedste fuldkomment for Gud, og den ædleste Daads Kilde var paa hans Grund endnu ureen.

Men snart, da hævede Engelen Røsten, og hans Tale blev strømmende; thi Ynglingen var modnet til Mand, og var fremtraadt som Menneskehedens Helt i hine Eilande, som engang vare Velsignelsens og Fredens Eilande, og nu Forbandelsens og Ødelæggelsens. Hvad han her leed, den Ædle, og endnu mere, hvad han her gjorde; hvorledes enhver den Uskyldiges Nød blev hans egen, og hvorledes den hele Siæl opflammede ham til en Driftighed, som endnu vedvarede i Oldingsalderen; hvorledes han, af høi Mod i Følelsen af sin Ret, bød de Mægtiges Hævn Trods, og forbandede lydelig den Guldtørst, som myrdede, og den Troesstolthed, som smilende saae det an, og den Statsklogskab, som glemte at ændse det; hvorledes han her

og

og der, ikke agtende Stormene og Klipperne, fløi over Havets Dybheder, for at bringe snart sine Klager for Tronen, snart Uskyldigheden Haabets Trøst; hvorledes han traadde hen for den stolte Erobrer, den første Herſker i to Verdener, og tordnede ham hans Pligt i Siælen, saa det blev ham, som stod han for sin evige Dommer, og som berørte Helvedes sorte uudslukkelige Flammer alt hans Sygeleie; hvorledes han kastede sig hen over strandede Forhaabningers Vrag og lydelig græd op til Himmelen, men stedse igien samlede sig, som Mand, og igien stod fuld af Mod og Kraft, og raſk byggede stedse fort paa stedse nye Planer; hvorledes enhver Straale af Haab, som viste sig for den Elendige, opfyldte hans Hierte med Henrykkelse, og da den sidste svandt bort i bælmørk, evig Nat, hvorledes han da, frasigende sig enhver Glæde og enhver Trøst, skiulte sig dybt i Eensomheden, og Jorden ikke var ham meer, end et Fængsel, og Længselen efter Opløsning og Evighed fyldte fra nu af hans hele Siæl; alle disse Gierninger og alle disse Lidelser stode skrevne for Gud, efter deres

hele Reenhed, Fortienstlighed, Skiønhed. — Som Engelen læste fort, saa blussede Las Casas's Kinder af stedse stærkere Ild, hans Aande blev lydeligere, hans Blik mere besielet, og rundt om ham straalede renere blidere Lys; thi Iver for Sandhed og Ret — om den end uvirksom intet offrede uden Vidne og Taarer, fordi Gierninger vare den nægtede — er af høi, unævnelig Værd i Himmelen.

Men endnu stod Oldingen, med Blikket nedsænket til Skyen, og mørkt, tænkende Alvor paa Panden; thi ham trykte om Hiertet hin ulyksalige Raadslagning, hvormed han engang, i ubetænksom Fortvivlelse, for at lette det ene Folk undertrykte det andet; alle hans Siæls Tanker svævede om ved Gambia og ved Senegal indtil dybt i det Inderste af hin Verdensdeel, hvor forræderisk, evig Krig leverer Europas Barbarer Myriader paa Myriader i deres Kiæder. Og den kom endelig, efter utallige bedre, denne frygtelige Gierning; sortere i dens Følger, end alle Helvedes Misgierninger, og rigere paa Blod og Taarer, end den angerfulde Olding nogensinde i den mørkeste af

sine

sine Nætter drømte den. Al Ondskabens Rædsel og al Uskyldens Veklage var i Guds Minde; al usigelig, utænkelig, uendelig Jammer i Moderlandet, paa Havet, paa Øerne; den døende Krafts hele Hensynken, og alle Svøbehug istedet for Vederqvægelse og Slummer; den sig modsættende Dødsangstes hele Hylen og den haabløse Fortvivlens Stilhed. — Las Casas stod, som skulde Forskrækkelsen tilintetgiøre ham. Han tænkte nu ikkun den Hellige, den Retfærdige, for hvem intet Mørke skiuler og ingen Lysets Vinge sikrer; fuld af den inderligste, dybeste Forbarmelse tænkte han kun alle disse tusende hans Brødres uendelige Elendighed. Da Engelen saae, hvorledes Angeren med alle dens Øgler faldt ham paa Sielen, og hvorledes han havde maattet bortgive sin Naturs Klenodie, Udødeligheden, for at udslette sin Skyld; da undrandt ham en Taare.

Men en Stemme fra Helligdommen, blid og kiærlig, som en forsonet Faders, bød Engelen: Sønderriv Rullen!

Og Engelen sønderrev Rullen. Udslettede, sagde han, ere dine Svagheder for Gud. Men skrevet staaer for hans Ansigt med Lysets Træk dit Navn. Vilde han straffe Feil, som dine Feil; saa var ingen af dine Brødre retfærdig for ham, og tom og uden Borgere blev hans Himmel. Han har nedsænket Siæle i Støv, for at de ved Vildfarelser skulde bryde igiennem til Sandhed, og igiennem Feil til Dyd, og igiennem Lidelser til Lyksalighed.

Betag mig, betag mig, hulkede Las Casas, som med en Taareflod fik Mælet igien; betag mig, ifald du formaaer det, Erindringen om hiin Gierning, eller jeg vil evig bære min Dom i mig selv. Sønderriv, som du har sønderrevet denne Rulle, ogsaa Mindet om den, her i mit Hiertes Inderste, eller selv i Guds Nærværelse vil jeg savne Himmelen, og i Salighedens Skiød jamre efter Ro.

Dødelige! raabte Engelen, hvor er Salighed, uden hos dig, uden i din egen Siæl! Og hvori kan den ellers blomstre for dig, Endelige, du som aldrig kan være uden Feil og Vildfarelse,

som

som Gud, om ei deri at du føler dig virksom til det Gode med al din Kraft, og nærer inderlig, troe Kiærlighed endog for den ringeste af dine Brødre, og i selv din Smertes Bitterhed, naar du har feilet, forgemmer din Siæls Adel?

O, men denne grendseløse, uudsigelige Elendighed i lange Aarhundreder — —

Vil blive til Glæde, og til Saligheds Fylde, i din Skabers Verdensplan. Du har kiændt dig selv i din Svaghed; erkiænd nu i hans Herlighed Ham!

Og han bød Skyen, saa den tordnende rev sig løs fra Himmelen, og Haand i Haand fore de nu ned til Skabningen. Da rullede Jorden til Oldingens Fødder, og den Udødelige viste ham hen til steile, ubeboelige Bierge, som en evig Jis bedækkede, og til sorte kæmpende Uveirs Rædsler og til vilde rasende Stormes Forstyrrelser. Fra Biergene nedrandt Bække og Strømme, og ved deres Bredde frydede sig Millioner; i det kæmpende Uveir steg Velsignelsen fra Himmelen, og Mark og Skov blomstrede skiønnere; og hvor Stormene havde forstyrret, der aandede

Brystet

Bryſtet friere og Kinden vandt igien Rødme; thi brudt var Peſtens Vinge, ſom drog frem i Dampe, og den var ſtyrtet tilbage i Afgrunden. — Saa førte han den Studſende fort fra Ondt til Ondt, fra den ſynlige i den uſynlige Natur, og med ſtedſe ſtigende Glæde indviede han ham i hine høiere Kundſkaber, hvis hele Hemmelighed ingen dødelig Haand afſlørte for det dødelige Blik; hvorledes den Uendelige igiennem det Endeliges Bølgen og Oprør vandrer ſin Vei hen i ſin Herlighed, ſaa at ingen Feil og ingen Vildfarelſe bliver i Skabningens hele Dybde og Vidde, fra den første til den ſidſte Stierne; — og hvorledes, i Siælenes Verden, Lidelſen vækker Virkſomhed, og bliver Moder og Pleierinde til enhver Menneſkehedens ſtørſte og ſkiønneſte Følelſe; — og hvorledes under fremmed Himmel den røvede Slave ſamler Indtryk, en Beſiddelſe for Evigheden! Indtryk, hvori ſaa mange Tuſende ſalige Kundſkaber ſlumre, ſaaledes ſom Høſten ſover i Sædkornet, eller Skoven i Skuddet; — og hvorledes i Tilværelſens høiere Tidspunkter enhver Dyd fremblomſtrer af ſin

taalige,

taalige, ængstede, sønderrevne Siæl, og den blideste, ædleste kroner dens Blomster; Sædelighedens Spidse og Menneskehedens Fuldendelse: Kiærlighed, som og omfatter den dødelige Fiende; — og hvorledes selv Uskyldens Piner og Nedtræder, saa syg og saaret og forstyrret enhver hans Naturs Kraft er, af Fordærvelse helbredes; saa at al hans Fordømmelse kun var hans Hælds Forhaling, kun hvassere, tornefuldere Omvei, som slynger sig langt fra Himmelen, og dog igien fører til Himmelen; hvorledes Elendigheden fremspirer ved Ondskabens Spidse, og i Elendigheden Angeren, og i Angeren Dyden, og i Dyden Saligheden, og i Saligheden stedse høiere Dyd; hvorledes enhver Jordens Mislyd hensmelter i Harmonier, og enhver Klagetone i Jubel.

Lyttende, greben af Gysen paa Gysen, som foer igiennem alle hans Lemmer, i Følelse af Guds nærmere Nærværelse, stod Oldingen for Engelen, og studsede, og lærte Kiærlighedens Hemmelighed. Da faldt det ham fra Øinene som Skiæl; da svandt Uvidenhedens Skygger og dens Uhyrer; da opgik for ham over det

Indere

Indere af Skabelsen Dagen, den fulde, muntre, salige Dag, og Henrykkelse var dens Morgenrøde. Men endnu bævede hemmelig enhver Nerve i ham af Medlidenhed og Veemod; de kæmpende Følelser blandede sig, og nye Taarestrømme nedrandt paa hans Kinder. — O du, udbrød han nu, i det hans Knæe styrtede i den skiælvende Skye, og Arme og Øie froe hævede sig mod Himmelen: o du, som jeg søgte fra min Barndom af, og som nu aabner dig for mig, som du er, ganske Naade, ganske som Forbarmelse og Kiærlighed; du, min Fader og ikke min Dommer! og alle dine Skabningers Fader! og alle dine talløse Verdeners Fader! Gud! Gud! — Du som viser mig Salighedens Høst, ogsaa hvor min Daarlighed saaede Fordærvelse; du som borttager fra mig enhver Siælens Knnmer, og lader mig i mit Inderste føle, at det at hænge ved dig ene er Salighed, og at see din Herlighed, dens Fuldendelse; du som lønner Villien til det Gode, ak! kun Villien, kun Attraae derefter, med disse Henrykkelser, og forvandler Vildfarelser selv ved dekes sildigste Følger

ger til Kilder til nye Henrykkelser; Herlige! Ubegribelige! Du, hvis Ære Himmelen — Du hvis Ære jeg Støv — — men jeg kan ikke mere. Min Siæl ligger under.

Saa var det. Hans Siæl laae under; hans Tunge forstummede. Hielpsom opløftede ham, med Hænder udstrakte imod ham, Engelen, og med Blik fulde af huld, uudsigelig Kiærlighed drog han ham nærmere sin Barm og kaldte ham Broder.

Her vaagnede Las Casas. Da han opløftede Øiet, saae han sin jordiske Engel, der sagtelig kom, at lytte efter hans Aande. Han vilde tale, vilde af den Salighed, som giennemtrængte hans hele Siæl, give ham Venskabs Pligtdeel; men alt brast hans Øie; han sank tilbage, og strakte sine Been hen i Døden. Bævende og stum hang over den Afsiælede Broderen. Derpaa sank han ned over ham, kyssede sin stivnende tabte Ven, og græd. Hans imod Himlen rettede Blik og hans foldede Hænder udsagde en Bøn til Gud, at hans Hengang maatte være, som denne Retfærdiges Hengang. Thi den

Ædles

Ædles Død var mild, en Barnets sagte, stille Hensluumren i Moderens Skød, og Siælens Rolighed, som den fremgik af Bekiendskab med Gud og sig selv, smilede endnu i Døden paa hans Ansigt.

Om Siælens Udødelighed.

Af Starke. *)

I Sædelighedens Rige hersker Overensstemmelse, her har Vished Sted, her afgiør Fornuft og Følelse paa lige Maade; Sædelighed og Dydens Fordring til den, og den derpaa beroende Pligtens Hellighed er det mest Afgiorte, det Ubestrideligste. Tænkeren med de mest prøvede Indsigter siger: det er ret, det er uret; og den Uvidende med de mest forvirrede Begreber siger: ja det er ret, det er uret, ligesom Mennesket, der

---

*) Udaf hans: vermischte Aufsätze für Freunde ernster Unterhaltung. S. 184 – 264.

der ikke kan forklare Synshandlingen, dog seer, som den største Dienkiænder. Bedømmes en Handling ulige, saa er man kun i Strid over den udvortes Handling; om Værden og Uværden af Sindelavet og Hensigten, hvorved den vorder sædelig, ædel eller uædel, er man enig. Den beklagelsesværdigste Skurk tilsiger hans Samvittighed, som, al Sikkerhed for slemme Følger uagtet, forkaster og fordømmer ham, den Dom: Du maa være god. Og havde han end fiaset sig hen over indvortes Uro, over egne Bebreidelser, saa afsiger hans Ønske, at andre ikke maatte handle mod ham, som han handler imod andre, saa afsiger hans Misbilligelse og hans Harme, naar de rette deres Fremgangsmaade mod ham, den Dom: Du maa være god. Kort: en Overbevisning, at Lasten er noget Godt, Dyden noget Ondt, er umulig; kort: at man maa underkaste Fornuften Tilbøielighederne og Drifterne, handle menneskelig og retskaffent, følge Pligt og ikke Egennytte, er saa afgiort, som vor Tilværelse med Fornuft.

Alt

Alt dette, som ikke ved Naturens Kræfter og Orden lader sig forklare, som blot ved en sædelig Orden, og en sædelig Ordnere lader sig begribe, giør Troen paa en Gud nødvendig. Kan nu en lige nødvendig Forbindelse findes imellem Sædelighed og Pligt, og Vedvarelsen efter Døden, saa skulde vi ligesaavel maatte antage denne, som handle overensstemmende med hin. Men en slig Forbindelse skal man ikke kunne nægte i Henseende til Sædelighedens Fordringer og Giemed, og i Hensigt til dens Forhold til den udvortes Tilstand, naar man uden Haab om Udødelighed i de angivne tre Henseende støder enten paa aabenbare Modsigelser, som den efter Enighed med sig selv stræbende Fornuft ikke kan taale, eller dog paa Mangel paa roliggivrende Harmoni.

Jeg taler ikke vidtløftig om, at Dydens Lov: Du maa ikke bestemme din Handlen efter Fryd og Fordeel, men efter det, som er ret og godt, skulde være haard og vilkaarlig, naar vi intet havde og torde vente, varigere, end klogeligen sammenkiædet og betrygget jordisk Nydelse

og

og Fordeel; jeg iler til et Par Bud, hvorimellem, naar ikke et Blik udover Graven forener dem, en skrækkelig Modsigelse fremstaaer. Sandt og ædelt er det Bud, at vi skulde døe for stedse at vorde fuldkomnere paa Aand og Hierte; ædelt og sandt er det Bud i mange Tilfælde selv at vove Livet. For Fædrelandets og dets Sikkerheds og Ordens Beskiermelse, for Sandhedens og Dydens Forsvar og Forfægtning, bør endog Livet ikke være os en alt for høi Priis, og dets Hengivelse af reent Sindelag er den reneste Dyd. Vi bør altsaa kæmpe efter høiere Fuldkommenhed; da det nu kun kan skee i Tilværelsen, saa skulde vi maatte holde denne saa fast som mulig; men Fornuften siger og: den høieste sædelige Værdighed vover, taber Livet, naar den gode Sag fordrer det. Men med Livet blev jo, naar vi ei i Døden vedvarede, den allerede erhvervede Fuldkommenhed og Muligheden at stige i samme nedbrudt.

Og saa havde da de mest ophøiede Vise, de største Mennesker, vort Kiøns elskværdigste Prydelser, i det de frembøde og forblødede Livet,

handler

handlet som Vildfarende og Sværmere, eller snarere, hvad der er fuldkomment uden Mening, baade som Vildfarende og efter Fornuften, de havde efter den forædlede Sædeligheds Befaling udslettet Sædeligheden i sig, thi der gaves jo Tilfælde, hvori Mennesket, der bør arbeide paa stedse at vorde fuldkomnere, da er ædlest, naar han frivillig tilintetgiør Fuldkommenheden i sig, og den Betingelse, hvorunder ene han kan stige i dem. Jeg gyser sammen, som om jeg midt i den tydeligste Tænken greb mig i forfærdeligt Affind. Gysens og Affinds dunkle Gebeet, hvorhen skal jeg vende mig for at undflye Dig? Ak der gives ingen Tilflugt, uden Udødelighedens lyse Enge.

Uden Haab paa denne træffe vi strax samme Modsigelse, naar vi see paa Sædeligheds og Dyds Diemed. Da sædelig Værdighed er noget Høiere, end Fordeel og Lyst, da vi i en tilkommende Tilstand af sødere Nydelse ikke kunne tænke os Saligheden selv uden indvortes Fortræffelighed, da vi kun ved denne kunne tænke os Fryd, men den sædelige Værdighed kan modtage en uendelig

delig Forædlelse, saa kan Sædelighedens og Dydens Øiemed ikke være andet, end bestandig Stigen i indvortes Adel, Fremskriden i indvortes Fuldkommenhed. Dette Øiemed forudsætter efter sin Natur en uendelig Varighed. Men uden Sjælens Udødelighed blev i Enhver ved hans Død med hans Tilværelse hans Øiemed nedbrudt. Fornuften befalede os derfor stedse at løbe til et yderst fiernt Maal, og at løbe med den faste Overbevisning, at vi paa vor Vane opsluges; ja, i alle de Tilfælde, hvori den giør Livets Opoffrelse til Pligt, skulde dens Udsagn lyde saa: Dit Øiemed vil, at du med dig selv tilintetgiør dit Øiemed.

Græsselige Modsigelse, gyselige kolde Tankestomhed! hvo kunde udholde dig? Hvo kunde uafladelig bære den Tanke, og stemme sig imod den, at Menneskehedens skiønneste Blomst, at al Fuldkommenhed, som med Møie og med Taarer, ved Tqalen og Kæmpen var tilstridt, var noget saa Forbisvævende, som Skyen, der regner og henflyder, eller som Farveglimmeret af en Blomst, der blegner og visner og vorder

Støv?

Støv? Hvo kunde sin hele Tilværelse igiennem være Helt nok til, stedse at byde Indretningen af Tingene, i hvis Omverling og Hvirvel han ufeilbarlig engang maatte undergaae, Trods, og at overtræffe den? hvo havde Kraft til en evig Stræben imod en uovervindelig Natur, som vist engang blev hans Mester? hvo havde Kraft til en uophørlig stormodig og dog spildt Kamp imod en ustormodig Natur, som endelig ubønhørlig knuste ham?

O Menneskehedens Lod! — Menneskehed, er du ikke udødelig, saa udtømmer Indbildningskraften sig i sin Stræben efter Billeder, som fremstille din Beklagelsesværdighed; o Menneskehedens Lod! En Mand, som de kostbareste Skatte vare skiænkede, med det Bud, at bevare dem for Ild, men med den Forkyndelse, at hans Vaagen skulde være forgiæves, gav kun et mat Billede af vor sørgelige Lod. Manden havde giort alt, giorde alt, men see! i det han frydede sig ved sine Eiendomme, greb Virkningen af en indvortes uforhinderlig Gæring hans brændbare Skatte; den forstandløse Ild — ak, at være

et

et Rov for det Forstandløse, hvor skrækkeligt! — luede i Veiret, Flammerne bølgede og bruste og stormede, der var ingen Modstand, ingen Redning, et Par fortvivlelsesfulde Timer, og al hans Eiendom var Aske, og han sneg sig derfra som Stodder. Manden var da dog endnu Stodder! men den Dydige var, naar vi i Døden ikke bestaae, efter lang Vaagen og Kæmpen Intet, ak Intet! — O Gud! naar vi i Døden ikke bestaae, saa have de Gamle i deres mørke Digtninger om formastelige Forbryderes uhyre Straffe malet den ædleste Menneskeheds Lod. O Gysens, Kuldens og Forvirrings, den blinde, vilde, ødelæggende Mellemhinandentumlens Gebeet, hvorhen skal jeg vende mig, for at undflye dig? Ak, der gives ingen Tilflugt, uden Udsdeligheds venlige fredelige Enge.

Uden Haabet paa den finder man endelig i Sædeligheden og Dyden, og i den udvortes Tilstands Forhold til den ingen tilfredsstillende Harmoni. Efter Harmoni stræber Fornuften, den maa altsaa og ønske Eendrægtighed imellem den udvortes Verden, Overensstemmelse mellem

Fuldkommenheden og dens Skiæbne, den maa, da Menneskets Tørst efter Lyksalighed er uslukkelig, ønske Dyden Lykke. Nu gior Dyden vel i en saare høi Mening lykkelig. Men den kan dog ikkun yde de Skatter, den som Dyd i Villie-Frihedens Gebeet besidder og styrer, over Naturen og sammes Gang har den intet eller ikkun et indskrænket Herredømme, og den udvortes Verden kan paa mangfoldig Maade forurolige og standse Freden og Fryden endog hos den Ædleste. Den Maadeligste, den mest Afholdende kunne længe Sygdomme martre; Siælen, hvori Idealer af Skiønhed fremgaae, kan være fængslet i et Kræblingelegeme; mægtige Drifter kunne bestorme det fortræffeligste Menneske, hans hele Stilling nægter deres ordensmæssige Tilfredsstillelse, og deres vilde Mættelse forbyder Sædelæren, hvilke Kampe! Den betænksomste Husholder kan geraade i Armod, den ømmeste Kiærlighed formaaer ikke at bortrive hans Dyrebare fra den Grav, der aabner sig for dem, Visdom og Retskaffenhed ikke at forjage Hunger og Sygdomme og Krigens Plager. Sandheds-

kiær-

kiærlighed kan føre Dyd i Fængsel og paa Retterstedet til den marterfuldeste Død. I alle disse Tilfælde er Dyden stor, den vorder endog høi, den forsvarer sig selv, men den Lod, den er værdig, forsvarer den ikke. Og dog maa den dannede Fornuft ønske Fred imellem Fuldkommenheden og dens Tilstand. Man seer i de aandrigeste Gamles Skrifter, hvorledes de stræbte at rede sig ud af denne Vildgang, og at finde den ønskede Fred, hvormange af dem udtømte alt Skarpsind, for at Dyden, der endog paa Pinebænken bliver endnu, der maa være i Lyksalighedens Arme. Spildte Møie! Den faste Dyd bliver endog paa Pinebænken, men den blødere Lyksalighed træder sky tilbage derfor. Er altsaa Dyds og Lyksaligheds Forening et Fornuftens nødvendige Ønske, saa maa denne slet hen antage en tilkommende Tilstand, hvori hin Forening ikke blot undertiden eller ofte, men stedse finder Sted, kort: Udødelighed.

Uden denne ere vi i et Gebeet af Modsigelse og Tvedragt, af Forvirring og Adsplittelse, af et uendeligt Spil af Kræfter, som fører

til Intet, af en uophørlig Tænken og Striden, hvori det Vigtigste som Skygge forsvinder og det Største forgaaer. Uordens øde natlige Gebeet, hvorhen skal jeg vende mig for at undflye Dig. Fornuften byder: undflye Mørkets og Tilintetgiørelsens Rige, iil til Lysets og Fredens Sletter, til Udødeligheds Enge.

Vi ere udødelige, — og Fornuften er tilfredsstillet; vi ere udødelige, og alt henflyder i Harmonie. Dyden byder Forædlelse, og alt, hvad den vil, er Middel dertil, enhver Hengivelse af en Fordel er et Skridt høiere paa den opad ledende Bane, enhver Kamp belønnes af Seier, Livets Opoffrelse selv er ikke Nedbrydelse, men Tilkæmpen af Lyksalighed, ikke Tab, men Fordel, Dyden har naaet et Maal, som Intet kan nedbryde og forrykke, som stedse for den Løbende straaler lysere og lysere, og lysest i Døden, Døden er ikke mere frygtelig, vi skyede hans mørke, truende Ansigt, og see hans Aasyn er kun alvorligt men venligt, vi bævede for hans iiskolde stivnende Haand, og see hans Haand er

varm

varm og stærk til at løfte os op, didhen hvor Dyd og Lykſalighed forener ſig.

Fornuften ſelv giør os det alſaa nødvendigt, at troe en fortgaaende Opdragelſe, Vedvarelſe i Døden. Og nu opløfte vi vore Øine og ſkue omkring, og finde med Glæde de Skatte, Fornuften lover os, ogſaa forſikrer os i Erfaringens Gebet, i den os omgivende Verden, i den menneſkelige Natur og Menneſkehedens Hiſtorie. Paa Jorden begynder vor Opdragelſe og alt, hvad den frembyder os, er af den fædelige Ordner og Opdrager, af Gud ſelv ſaa indrettet, at det maa befæſte os i den Tro: Vi ſkulle ikke forgaae. I denne Tanke, hvorved ikke blot Fornuften ſees enig med ſig ſelv, men og alt Udvortes med vort Indvortes i ſaliggiørende Harmonie, faae nu alle længeſiden for vor Vedvarelſe fra hinanden ſatte Grunde en ſaare velgiørende Virkning. I den hele Verden rundt om os læſe vi; Vi ſkulle ikke forgaae.

Ingenſteds ſee vi i Naturen det gyſelige Spring fra at være til ikke at være. Naar et høit Træ prunkede for vore Øine, og med Eet til-

tilintetgiort forsvandt, hvor skulde vi stirre, hvor skulde dette Ubegribelige oprøre os! Men er det vel mindre ubegribeligt, mindre oprørende, at tænke, at en menneskelig Aand, der lever i mangfoldig Virksomhed, ved et Kugleslag, ved et Dolkestik, der træffer det med den forbundne Legeme, i et Øieblik vorder — Intet? Men Naturen viser ikke blot ingen pludselig Tilintetgiørelse, den viser overalt ingen Undergang. I utrætteligt Kredsløb forandrer og fornyer sig alt, alt spirer, voxer, blomstrer, modnes, visner, henfalder, og yder ved sin Oplivning igien Næring for Kim, Blomster og Frugter. Bladet, som fortørret rasler af Træet, giver Stof til friske Skikkelser, og Menneskets ædle Aand blev udslettet? Alt Legemligt er ikkun vigtigt i Forhold til Øiemed, i Forhold til fornuftige Øiemed ikkun Middel; Midlerne bleve, og Øiemederne nedbrødes?

Nei, o nei, Mennesket skal ikke forgaae, raaber du stedse unge Natur, elskelig moderlige Jord, hulde Opdragelsesplads for haabefulde Børn, venlige Tummelplads for Udødelige!

Smyk

Smyk Dig Natur, Du som ikke tænker, for de tænkende Opdraglinge, smyk Dig, Jord, Vaaren er nær, smyk Dig skiønt! i Duften af Blomster, hvorunder Træerne bugne, paa Engens Blomsterteppe, ved Busken, hvis Rose bøier sig vor Haand imøde, i Aftenrødens Ild, ved Nattergalsang, vil vi føle: vi ere udødelige!

Er dog overalt Gienopblomstren, er dog ingensteds Tilintetgiørelse, er det dog, som om den store Fader havde med Hensigt indrettet alt saa, at vi ikke engang kunne tænke Tilintetgiørelse. Vi formaae dette ligesaalidet, som vi begribe en Forvandling, hvorved Siælen overgik til noget, som ikke var Siæl, en Legemets Henfalden lig Opløsning af samme, da Siælen er og virker paa en ganske anden Maade end Legemet.

Aandens Afhængighed, er den da saa stor som man ofte siger? har ikke og Aanden over Legemet og dets Dele et umiskiændeligt Herredømme. Viser ikke Aanden Selvstændighed? Naar efter endeel Aar Legemet er vorden noget ganske andet, føler Aanden sig ikke endnu stedse

den

den samme, og overseer sine Tilstande? Danner den sig ikke selv i Aftind med forunderlig Kraft en ny Verden? Bliver Kunstneren, naar hans Redskab vorder fordærvet, ja sønderslaget, endog Kunstner? behøver han at være saa bange for et Redskab? Længe nok tabe jeg mit nærværende Redskab, jeg har jo Uendeligheden for mig, og i den en Udsigt til mangfoldige Erstatningsmidler, længe nok afbryde Søvn, Sygdom og Død min Aands Virksomhed, jeg har jo for mig Uendeligheden, hvormed sammenlignede hine smaa Standsninger forsvinde næsten som Intet. Vi skulle ikke forgaae. Vi kunne jo modtage en uophørlig Uddannelse og Forædling. Lad mig længe nok ikke ganske kunne indsee og bestemme dens Maade, kan da Barnet ved Moderens Bryst kun dunkelt drømme hvad den hernede endnu vorder, er det den Diende ikkun muligt at tænke sin tilkommende Modenhed, sine Kundskabers tilkommende Rigdom, sine Indsigters tilkommende Vide og Magt? Vi kunne, vi skulle vorde fuldkomne, derfor er os Fornuftens høie Værd Borgen. Hvor forkynde denne alle Arbeider,

beider, alle Næringer, alle Kunster og Videnskaber? hvor attraaer og hvor samler Menneskets Kundskaber og Indsigter, som gaae høit op over hans jordiske Fornødenheder? Hvor opsvinger sig Aanden over det Synlige og Sandselige ind i Tankernes Gebeet, og lever og væver deri som i sit Hiem. Hvor er ham Jorden ikke nok, hvor stiger han til Sole og Maaner og Stierner, hvor stiger han fra Verdener til Verdener, og aner i dem ligesaavel Stof til bestandige Syssler, som enlige Vaaninger! Vi skulle ikke forgaae.

Ikke forgiæves brænder i os Tørsten efter Liv og Vedvarelse og renere Indsigt og renere Dyd. Denne Tørst er ophøiet over blinde sandselige Drifter, den forstærker sig med de ædleste Kræfter saa ligelig, at med Fremskridtene i Uddannelse Længselen efter Udødelighed vorder stedse hedere, stedse mere glødende. Vore fornuftigste, reneste, høieste Ønsker og Haab skulde jo ikke vorde skuffede. Nei, vi forgaae ikke! Vi smægte efter Overensstemmelse, efter Tilfredsstillelse, efter Harmoni. Og denne tør vi vente. Viste

den

den forrige Betragtning, at vi hernede ikke ganske og fuldstændig kunne nyde den, saa viser og igien Erfaring i den søde Løn som Dyden allerede her for det meste finder, at vi ei ere skabte til blot at stræbe frem og synke tilbage, at kæmpe for at ligge under, den lader i sin milde Fred forud fornemme, hvorledes det vil være for os, naar ingen Strid, iugen Storm udenfra mere forstyrrer den. Enhver Vee, ogsaa den smerteligste, enhver Pine, ogsaa den mest qvælende er nu Velgierning, enhver Lidelse er jo nu Opdragelsesmiddel. Selv det mest nedslaaende, det sædeligste Onde, selv Laster og Forbrydelser kunne nu ikke mere forvirre os i vore vigtigste Overbevisninger. De ere bejamringsværdige Misgreb af jordiske Opdraglinge, Misbrug af Kræfter, hvis Følger hen i det Uendelige maae blive bemærkelige; men de Vildfarende kunne lære bedre at bruge deres Kræfter, de, som det ved den menneskelige Opdragelse ikke vilde lykkes med, som Selskabet stødte ud fra sig, kunne i dine Arme, uudsigelige Naade! ved din Opdragelse, Alopdragende! endnu engang gaae frem.

Vi

Vi ere udødelige, og alt, alt er Harmonie, og Hiertet med sine inderligste, dyrebareste, saligste Følelser henrykker sig i Nydelsen af denne Harmoni. Venskab og Ømhed ere nu ingen bortdampende Brusninger, som det ophidsede Blods, deres Forbindelser ere beregnede for Evigheden; vi give og tage ikke Kiærlighed for engang ved de Elskedes Ligkister at fortvivle, og søndervride Hænderne over deres Grave; de gaae bort og sige os: Lev vel- til vi sees igien! vi gaae bort og sige: Lev vel til vi sees igien! Vor Skattelse af de Døde har nu sin Grund. Vor Agtelse og Varme er ikke helliget henflagrende Støv, men Fuldendet. Naar en Samvittig, ved Mindet om sine Døde, sorgfuld spørger sig: Har jeg vel nogensinde bedrøvet eder, I Gode? I skulle ikke vredes paa mig paa eders lyse Bane, jeg har ikke meent det saa ilde; naar en anden i trøstende Bevidsthed af alle Pligters Opfyldelse mod sine Døde siger sig: tilvisse elske I Gode mig endnu, see vel den Tid allerede imøde, da jeg kommer efter eder; saa ere disse Følelser ikke helligede henmuldrede Been, men ophøiede Væsner. Vi

Vi ere udødelige. Med dette Haab stræbte stedse, stræbe endnu alle nogenlunde dannede Folk og Mennesker, ud over deres første indskrænkede Tilstand, ligesom den unge Fugl i den dunkle Følelse af sin Natur bevæger de spæde Vinger, hvorved den engang skal opsvinge sig. Af de elskeligste Billeder, som de, under din Himmel, Tænkeres og Digteres frugtbare Pleiemoder, hulde Grækenland, maatte lykkes; fra det tryllende Elysiums Malerier indtil raae Nationers eventyrligste Forestillinger; af deres Væren efter Døden er dog alt ikkun langtfraværende Drømmen og Samtalen om det kiære Hiem. Sød og opløftende er denne Samtale, og enes vist med den gladeste Fryd, med den friskeste Kraftfølelse. Den Fornøiede trykke den Fornøiede med Henrykkelse til sit Bryst og juble: vi ere udødelige. Synet af Ungdom og Skiønhed og Blomster vække den Følelse: vi ere udødelige!

J. K. H.

Da

Da jeg saae over til Sverige i en Morgenstund.

Do not we behold, with joy, place wehre our
the our fathers feasted? but our eyes are full
of tears on the field of their wars!
Osian, Temora.

Straalende nu Dagens Stierne hæver
sig bag Dannerigets sølvgraa Sund,
Svea fiernt i Havets Taager svæver,
kysses af Auroras Purpurmund. —
Paa det Seil, som glad mod Hiemmet haster,
Solen hist sin milde Straale kaster;
den paa Sveas som paa Danas Kyst
vække Myriader op til Lyst!

Gothers Land! du Moder til de Kiække,
mildt omstraalet nu af Fredens Held!
hvi skal Synet af din Kyst opvække
Oldtids dunkle Minder i min Siel?
Ak, hvor her i Solen Havet ruller,
hørte vore Fædre Kampens Bulder,
svæved' Døden mørk om Nordens Flag;
mangen Ædel faldt paa Stridens Dag!

Hist

Hist, hvor Maagen paa den lette Vove
griber Fisken i dens sølvblaa Hiem,
Sveas, Danas kiække Sønner sove;
ingen — ingen Barde priste dem! —
Dem skal Slagets Lyd ei meer fornøie,
deres Navn er glemt paa Sveas Høie,
glemt paa Codans skovbevoxte Strand;
Fred om dem, de faldt for Fædreland!

Tit naar Stierner sig bag Sundet hæve
rødlig op i Nattens tause Stund,
seer en Sømand deres Aander svæve
langsomt over det bestraalte Sund,
snart de sig i lette Chor forene,
snart fornye de Kampens gamle Scene,
selv i Dødens evig mørke Hiem
et usaligt Had henfulgte dem. —

Fred om Fædres tause Hvilesteder,
sødt de slumre hist, hvor Kampen stod!
Nordens Barder nævne deres Hæder;
Ak, hvi spirede den op af Blod!

Aldrig saae de Fredens Morgenrøde,
ei Naturens blide Røst adløde,
selv til Dødens evig mørke Hiem
et usaligt Had henfulgte dem!

O Natur! nu lød din Moderstemme
(høi og blid og salig var din Røst:)
"Fædres Had skal Svea, Dana glemme,
"evig flye den bort af Folkets Bryst!"
Og jeg saae — da sluktes arvet Harme,
Brødre styrtede i Brødres Arme,
Sværdet sank fra deres Hænder ned;
de gienkiændte sig — tilgav og græd. —

p. f — m.

Til mit Fødested.

Ah fields belov'd in vain!

— — — —

I feel the gales, that from ye blow
a momentary bliss bestow,
as waving fresh their gladsome wing
my weary soul they seem to sooth,
and, redolent of joy and youth,
to breath a second spring!

Gray.

O du — ja saligt er dit Navn —
og venlig fulgt af Minder om min Glæde,
Sted, hvor jeg i min gode Moders Favn,
saae, barnlig glad, min første Vaar fremtræde!
modtag min Tak; den svæver sagte hen,
lig Aftenvind paa Havets dunkle Vande,
imod din Egn fra Codans fierne Strande;
O Land, naar seer jeg dig igien!

See! venlig hid med al din Fryd
dit Billede i denne Time svæver,
din brune Høi, hvor Templet, al din Pryd!
sig simpel op blant Brødres Grave hæver;

din

din Aa, som glimrende sig bugter hen
mod Vestens Hav; det Bierg, Guds Sol be-
skinner
i Morgenen; det Sted, hvor Solen svinder —
o Alt jeg skuer her igien!

O Gud! jeg kiænder hvert et Sted,
hver Barndoms Fryd jeg kalder grant tilbage,
hver elsket Plet, som vandt min Kiærlighed,
og evig eier den fra Barnets søde Dage;
jeg seer den Mark, hvor med min første Ven,
fra Fryd til Fryd jeg let, som Fuglen, iled';
hist staaer det Træe, hvor tit jeg med ham hviled'.
Jeg seer det Alt — ja Alt igien. —

Min Barndoms Ven, hist hviler du;
kort blev din Vei, men ubekiændt med Harme!
hvor du som Barn sprang om, der slumrer nu
dit Støv saa sødt i Moderjordens Arme!
sov salig, du min Ungdoms første Ven,
til lydelig, fra Gravens dunkle Giemme,
du vækkes af din store Faders Stemme
til evig Ungdom op igien!

Vær stedse hellig i mit Bryst,
min Barndoms Egn! skiønt langt fra dine
Steder,
jeg stirrer tit imod din elskte Kyst,
men seer den ei, og vandrer bort og græder!
Modtag min Tak; den svæver ofte hen
lig Vindens Pust paa Havets sølvgraa Vande,
imod din Egn fra Codans fierne Strande;
O Land, jeg seer dig ei igien!

p. f — m.

Landhuset.

Udaf the triumphs of reason, exemplified in seven tales. Affectionately dedicated to the juvenile part of the fairi sex. Anden Udg. 1792; overs. paa Tysk (see Euphrosyne i Bind)

Klarinde og Hortensie bleve begge af deres gode Moder lige ømt elskede. Men deres Gemytsbeskaffenhed var forskiellig, og altsaa maatte enhver bevisst Godhed, enhver Omsorg frembringe ganske modsatte Virkninger hos dem. Ved Kiærtegn imod Hortensie vendte alt den
hele,

Hele, fulde Kiærlighed tilbage i hendes aabne Hierte. Men hos Klarinde tiente Kiærligheds-bevisninger kun til, at opvække Meningen om egen Vigtighed.

Ved deres Fornøielser var den ene stedse glad og munter; den anden egensindig og utilfreds. Smigrede Hortensie sine Slægtninge, skete det af sand, oprigtig Kiærlighed. Klarindes Kiærtegn havde stedse egennyttige Hensigter til Grund. "Lille Moder, jeg holder saa meget af dig, giv mig det Æble." "Bedste, kiæreste Hortensie, ikke sandt, du giver mig en Smule din Dukke?"

Bestandig gjorde hun sig skyldig i Ubesindigheder imod Andre; men var hendes Fordeel med i Spillet; saa kunde ingen være betænksommere. Den gode Moder var bekymret over at i saa unge Aar alt en slig Egennytte vilde slaae Rod. Dog var hun overbeviist om, at den guddommelige Viisdom forlænede os Fornuftens ædle Gave, til at forbedre eller indskrænke slette Anlæg. Derfor bede hun med bange Omsorg paa den Livets Tid, da Fornuften oplyser Menneskets.

Imidlertid undlod hun ikke, i sin Undervisning alvorlig at arbeide derimod, indtil endelig den Dag nærmede sig, hvorefter man havde længtes, som man med bange Fryd ventede: Klarindes tiende Fødselsdag.

Den skulde høitideligholdes i en net Hytte, som for kort siden var blevet bygt i det indtagende Afsides af en Lystlund. Al kunstløs Skionhed, som kan henrykke Øiet og røre Hiertet, fandt man paa denne Plet forenede.

Her kom det paa et Forsøg an. Udfaldet maattet giøre Moderens kommende Levedage saare frydelige eller saare sørgelige. De smaa Piger løb muntre derhen uden at opholde sig, uden kanskee hvor Sneetittinger glimrede dem imøde, Vaarlyst glindsede, eller de elskelig rødmende Colliker droge deres Øie paa sig. Hurtig plukkede de, og flettede Krandse til deres Hatte. Krandsene vare neppe fæstede, før Systerens Krands forekom Klarinde skiønnere. Hun bad hende at bytte med sig. Hortensie var tilfreds dermed. "Jeg kan intet afslaae dig, kiære Klarinde," sagde hun.

Da

Da de kom til Stedet, frydede dem Nyheden af alt det, de saae. Vinduerne vare smykkede med Geddeblade og vilde Roser, og deres Grene tabte sig blandt hinanden i yndig Forvirring. Kammeret var behængt med skiønne bomulds Tapeter, hvorpaa de mangfoldige Skikkelser forlystede deres Øine. Men hvad der gik dem over alt, var et stort Bord med glimrende Legetøi, og et andet, hvorpaa et stort Fad med Jordbær og Fløde befandt sig.

"Kiære Børn," tog Moderen Ordet, "jeg haaber, vi skal have en fornøiet Aften. Da det i Dag er Klarindes Fødselsdag, tilhører hende alt, hvad hun seer for sig. Du, Hortensie, skal ikkun have det, din Syster vil give dig deraf."

"Alt det skal være mit?" raabte Klarinde, og fløi hen til Legetøiet. — "Ja, min Kiære, giør med det, som du vil." — "Jh, Mama, det vil jeg beholde; og det kan jeg umulig give bort; o det behager mig; det er herligt. Jeg beholder det, og det, og det; i Sandhed det behager mig altsammen saameget!" Med disse Ord lagde hun alt i sit lille Skrin, og pakkede

det

det omhyggelig i sit Lommetørklæde, for at tage det med. Hortensie var noget forlegen derover; men hun beroligede sig; saasom hun endnu haabede paa Jordbærrene.

"Klarinde, ikke sandt, du giver mig noget af Bærrene?" — "Først maa jeg spise, hvad der smager mig" var Klarindes Svar. Hun satte sig ved Bordet, og i faa Minuter vare Bærrene spiste.

Nu kunde Hortensie ikke længere udholde det. Hun løb til Moderen, skiulte Hovedet i hendes Skjød, og udbrød i lydeligt Skrig. Moderen kyssede hende ømt, og bad hende, dog at være ved godt Mod. Hendes Fødselsdag skulde høitideligholdes paa samme Sted. Imidlertid maatte hun løbe omkring Huset, og plukke vilde Blomster. Hortensie tørrede Øinene; og over den Fornøielse, Bevægelsen gav hende, glemte hun den feilslagne Forventning, og forfulgte den glindsende Sommerfugl, eller det lystige Kid.

"Du, Klarinde, er nu ti Aar gammel, og intet lidet Barn mere. Vi vil dog engang

tale

tale fornuftig med hinanden. Sæt dig hos mig, og sig, hvorledes det er med dig." "O herligt, Mama. I mit hele Liv har jeg ikke været saa fornøiet. Frugterne vare saa søde! Legetøiet er saa smukt, o saa smukt!" sagde hun, og tog sit Skrin i Haanden.

"Det fryder mig ret meget, min Datter, at du finder Fornøielse deri; men troe mig, jeg fornam endnu meget mere, da jeg gav, end du, da modtog. At lade en Anden tage Deel i det, man besidder, er den skiønneste Følelse for veltænkende Siæle. See mit Barn, hvorledes Gud selv, det saligste og bedste blant Væsener, stedse udstrøer Velgierninger over os. Jo ædlere Menneskет er, des ivrigere stræber det at efterligne ham, som er al Fuldkommenheds Indbegreb. Skue der Solen, Klarinde, gives der noget Større og Ædlere i den hele Skabning? Over den hele Verden udbreder den Lys, og opfylder os med Glæde, hvad enten vi betragte dens Skiønhed, eller Følelsen af dens belivende Kræfter giennemtrænger os. — Alt om os forkynder Guds Godhed imod Menneskeheden. Træerne

bringe

os Frugter, og byde os qvægende Skygger; Marken give os Brød; Engene nære vore Hiorde; Koen giver os den behageligste Drik; Faaret Klædning og Næring. Vinden renser Luften; Regnen forfriſker Jorden; og intet Blomſt duſter forgieves. Gaae vi forbi, ſtige de liſligſte Duſte os imøde, og deres Skiønhed henrykker vort Øie. Med deres yndige Sang forlyſte Fuglene Øret, og alt i Naturen tiener os efter vor ſtore Velgiørers Bud. Til Erkiændlighed for alt dette fordrer han ikkun, at vi ſkulle være taknemmelige, og kiærligt behandle vor Næſte. Lade vi hinanden tage Deel i vor Lykke; ſaa er det Gud behageligt. Vi efterligne hans Godhed, og betrygge os den for Fremtiden. Øve vi ſaa gienſidig Kiærlighed og Velvillie mod hinanden; ſaa opfylde vi den Pligt, Fornuft og Dyd paalægge os. Vort Hierte ſelv giør os elſkede, elſkværdige og lykſalige."

"O Mama," udbrød Klarinde høit; "jeg vil og være god og gavmild! Hvor er Hortenſie? Jeg vil dele mit Legetøi med hende; hun maa ſelv vælge! ja viſt, det ſkal hun!" — Glad ſluttede

Moderen

Moderen Pigen i sine Arme. Hun saae med Fornøielse hendes Øine glindse af Deeltagelse, og Overbevisning varme hendes Bryst. Fra nu af var Klarinde saa sagtmodig og artig, som hun før havde været egensindig og trodsig. Dette var Belønningen for Modersømhed, og tillige Fornuftens Seir i Klarinde.

J. K. H.

Elegie

paa en Landsbyekirkegaard.

(efter det Tyske af Hölty.)

some pious drops the closing eye requires.

Gray.

Med det sidste Slag fra Aftenklokken,
som den unge Maidag
klagende til Hvile klimter, vandrer
jeg i disse Skygger.

For

For mig svømmer alt i graalig Dæmring
Foraarsmarken, Luna
træder klarlig frem, i dunkle Skygger
spreder venlig Sølvglands.

See, hvor Dronningen fra Himmelbuen
giennem Linden smiler,
maler Epheurankens mørke Skygge
hist paa Kirketaarnet.

Ach! hvor disse tause Scener gyde
Veemod i mit Hierte;
salig Fred omslynger Bondens Urne
her med hulde Arme!

Hvilken Blanding græsbegroede Høie,
gule Blomster brede
Teppet over dem, og vilde Malurt
blomstrer over Graven.

Flitterguld og røde Baand omrasle
hist de sorte Gravkors,
som betegne Høie, hvor en Yngling —
hvor en Pige slumrer.

Over Byens Mark ved Kildevældet
iled' deres Fødder
til i Dandsen, mens en gammel Bonde
paa Fiolen spilled'.

Med sin Blomsterbuk paa Barmen hopped'
da den hulde Pige
giennem Græsset, Buxbomgrenen nikked'
stolt paa Knøsens Hoved. —

Naar ei meer igiennem Agrens Furer
blanke Leer suse'd',
dandse'd' de ved Høstens Gilde, sang om
deres Hierters Elskov!

Giennem Græsset hist og her en Ligsteen
mosbegroet fremrager,
med et Dødninghoved, Timeglasset,
og med Engle prydet.

Intet Gravskrift, som med Baand og Stierner,
lange Ærestitler,
Flitterglands og Oldtids Aner pranger,
raaber hid en Vandrer!

Et

Et Par Ord, som graalig Sandsteen fylde,
melde hvo her hviler:
Oldinge og redelige Fædre,
fromme kiære Mødre.

O hvad nytter Marmor! mon man sover
under Pragtens Minder
sødere, end simple Landmand under
græsbegroede Grave!

Venligt dække hine mindre Høie
Uskylds Børn, før Knoppen
aabned' sig, og viste Blomsterspiren,
visned' den i Døden!

Tit endnu paa gule Nøgleblomster,
som bekrandse Graven,
blinke deres fromme Mødres Taarer —
troe og varme Taarer!

De indhylle — O de gode Mødre!
tit de vaade Øine
udi Klædet, naar de ufrivillig
see til disse Høie!

O de hiertensgode Børn! hvor ofte
sprang de giennem Haven,
bandt sig Krandse af de blaa Violer,
deres Haar bekrands'de. —

Mangt et Kys de fra den eiegode
Faders brune Kinder
stial saa froe, naar han ved Arnestedet
paa sit Knæe dem vugged'!

O, I Blomster, vilde Buske! dække
tit et bedre Hierte,
større Siælekraft end Marmormindet
med sin Heroldsstemme.

Mangen En, hvis spirende Talenter
ei sprang ud i Blomster,
slumrer muligt under disse Gravkors,
under disse Buske!

Mangen, som med dristig Harpetone,
Guddoms Ild i Siælen,
dig, o Dyd! og dig, o Blomsters Moder!
Vaar! besiunget skulde!

Slumrer sødt, I Hyttens gode Sønner!
her om Eders Tempels
gamle Mure; vinker mig, I Grave!
eit til salig Veemod!

p. f — m.

Det slemme Skin.

Af Starke.

Oversat af Tysk.

En Bunke gamle Papirer, der i en Krog under Lofttaget i Nabolaget af uforstyrrede Edderkopper samlede Støv, drog i en usysselsat Time min Opmærksomhed til sig. Disse Papirers bedagede Væsen underrettede mig endnu, før et Blik paa det ene og andet Aarstal, om at deres Skrivere for længe siden havde ophørt at skrive. Kun af en vis Ærbødighed for alt Beskrevet, ved hvilken mange gamle Brevskaber og Regninger uangrebne vedligeholde og sperre Pladse, af en temmeligen almindelig dunkelt følet Agtelse,

hvilken

hvilken i gamle Papirer ligesom synes at formode deres Forfatters endnu vedvarende Virksomhed, kunde jeg forklare mig det, at disse Skriverier endnu ikke vare fordreiede til Kroller, forbrugte i Kiøkkenet, eller forbrændte under Efterverdens Kager.

Fremmedheden af adskillige Navne, som jeg læste, overbeviste mig snart om, at jeg her ingen Efterretninger eller Forordninger, Gavebreve eller Berettigelser af mine Forfædre torde søge; at disse Blade, som alle Efterladenskaber, der ikke ere rede Penge, og ikke lade sig forvandle til rede Penge, maatte have erfaret den Skiæbne, at trænges fra eet Sted til andet, og at deres Skrivere med Hvilestedet paa Loftet vel havde havt ligesaalidet Fællesskab, som et Træ med det fierne Sted, hvorpaa det af Høstvinden bortblæste Løv henfalder.

Allerede vilde jeg overlade den hele Forraad til sit Mørke, sit Støv og sine Orme, fordi jeg først stødte paa ubetydelige Breve, da der faldt mig i Hænderne en Mængde Hæfter, som skrevne af een Haand og hist og her beteg-

nede

nede med Navnet Adolf Minſter, vienſynlig hørte ſammen. Bag ved en i flere Aar ført nøie Beregning af det, Manden havde taget ind og givet ud, ſaaet og høſtet, kiøbt, fedet og ſlagtet; fandtes nogle Stykker, hvori han talede med ſig ſelv om Adſkilligt, ſom han i de ſamme Aar nød og leed, giorde og forſømte. Det bandt mig, og den Tanke: han var og herneden, og var ikke tankeløs og uden Fornemmelſe her; ham var hans Væven og Væſen, hans Giøren og Driven og Voren ogſaa vigtig! lod mig ikke ophøre at læſe, før der intet mere var at læſe. Iblandt andre Efterretninger fandtes et eget Stykke, ſom jeg meddeler med det Ønſke, at det ikke maae gaae mig ganſke ſaaledes ſom mange Findere, der holde noget for mærkværdigt, der ellers ikke forekommer nogen ſaa. Det havde de ſtort ſkrevne Ord: Skinnet var imod mig, mit Hierte var ſkyldfrit, til Overſkrift, og lød fra Ord til andet ſaaledes:

Hvormed, ak hvormed har jeg forſkyldet af eder, mine Brødre, at I ſaa tankeløs miskiænde mig, at I ſaa haardt mishandle det Gode, der

iblant

iblant mine udvortes Besiddelser maae være mig kiæreſt, min Ære! I ſex korte Uger at være ikke blot barnagtig og letſindig omſnakket, men tre Gange ſaare alvorlig i vigtige Henſeender misforſtaaet, uretfærdig og ukiærlig bedømt, haanet og bagvasket, og giort til en Gienſtand for Foragt og Afſkye: det ſmerter mig, o det ſmerter pinlig! Skinnet var imod mig, men mit Hierte var ſkyldfrit. Havde I ikke burdet betænke, at det var muligt, da I hørte uſalige Rygter om mig, og før I troede dem, og udbredede dem videre? Hvad har giort Eder saa beredvillige til at holde mig for ſlet og kalde mig ſlet? Hvad har drevet Eder til, naar I endelig ikke kunde angribe mit indvortes Værd, dog at forſtyrre ſammes Virkſomhed til andres Bedſte ved Svækkelſe af Tiltroen til mig?

Nedrig, ſkadefro Tilbøielighed til at finde Andre onde, fordi man føler ſig ſelv uværdig, var det vist ikke overalt: thi ogſaa uſkyldige, ulaſtelige, gode Mennesker have ved deres Taler giort mig ondt; men Kiærlighed til det nye og paafaldende, Mangel paa Betænkſomhed og fin

Følelse, sandelig det var det dog, hvorover I glemte at skaane mit gode Navn. Vidste I ikke, at intet mindre end Menneskets Ære taaler en patrængende, plump og ubehændig Berørelse, at et forstandigt Menneske omgaaes varsommere med Broderens ærlige Navn, end med sammes fint dannede, følesmme, let sagrede Øine? Kun ubesindige Børn gribe Andre blindt i Øinene, og Grebet kan, om det og intet nedbryder, dog koste Taarer. Og Taarer, mine Brødre, bittre Taarer, have I udpresset mig i sex Aar!

Saa længe er det nu, at en Handling, som jeg ikke har at skamme mig over for mig selv, gisres mig til Forbrydelse. En fattig aldrende Naboerske, som jeg neppe kiændte af Ansigt, fordi jeg for kort siden var flyttet fra en fraliggende Deel af Staden i Nærheden af hende, blev mig af min Vært adskillige Gange skildret som en Gienstand for den mest fortiente Medlidenhed. Den gode Kones Nød blev stedse større, sagde Manden mig, da jeg en Aften silde kom hiem. Hun var i Eftermiddag her, og græd bitterlig, og vred Hænderne saa klagelig,

at

at det havde maattet røre en Steen. Hun anraabte mig saare bevægelig, at laane hende fem Rigsdaler, som hun er en ond trættekiær Qvinde skyldig. Den Ubarmhiertige har først ladet sig det behage at bie endnu en Maaned, og i Dag kommer hun nu paa eengang og driver paa Betaling. Enken gior hende over hendes Haardhed en mild Bebreidelse, og den Ukiærlige kommer saaledes i Harme, at hun truer med Lov og Ret og Skam og Skændsel, naar han ikke i Morgen faaer sine Penge. Jeg havde gierne hiulpet hende; men gode Gud, en Haandværksmand har ikke altid det i sin Raadighed, som hans er; ikke en Daler har jeg i Eie. Jeg har lovet den Ulykkelige, at tale for hende, og i Morgen at give hende Beskeed. Kunde De ikke undvære noget? For hendes Ærlighed staaer jeg Dem inde.

Der behøves Bistand, tænkte jeg, og: eg vil hiælpe hende, var mit Svar. Men har Konen slet ingen Paarørende, som kunde tage sig af hende? Jeg veed ingen, svarede min Vært; en Datter har hun, en flittig ung Pige, som hiælper til at ernære hende. Men Datte-

ren er her ikke mere; for en Maaneds Tid siden blev hende foreslaet en Plads hos en adelig Frue et Par Mile her fra Byen, hvor hun skulde være mere Selskab end Tienerinde. Det kiære Barn vægrede sig ved at forlade den Bedagede; imidlertid var den tilbudne Post for fordelagtig, Moderen drev paa hende, og nu er hun paa Landet. Naar ikkun først et Fierdingaar var forbi, meente Enken, saa kunde Datteren af sin Løn noget med understytte hende.

Jeg vil i Morgen tidlig gaae til Konen, sagde jeg, og lagde mig med stille Selvtilfredshed til Roe. Saasnart det den følgende Dag var passende, ilede jeg til Enken. Hvo beskriver min Studsen? I Stuen stod en huld Skiønhed, slank som Ungdommens Gudinde og skiøn som Vaarens Hora. Hendes lyse sorte Øie bandt ethvert Blik, paa hendes Kinder havde Sundhed og Uskyld udrystet deres sarteste Lisligheder, og i alle hendes Miner levede nærværende, dyb, barnlig Kummer. Den Skiønne var den Armes Datter, der, som jeg erfoer, forrige Aften skiøndig var kommen for en Uge, i hvilken hendes

Herskab

Herskab giorde en Reise, at opholde sig hos Moderen, men havde intet medbragt uden Ønsker og utilstrækkelig Hiælp.

Stammende af Forundring og umiskiændelig Ærefrygt, thi stedse har en slig Skionhed vakt min Agtelse, tilkiændegav jeg Hensigten af mit Besøg, og lagde hastig, som om jeg frygtede Tilbageviisning af min Tieneste, et Guldstykke og en Haandfuld Penge paa Bordet. Endnu aldrig havde jeg følet, hvad jeg nu følede; mit Inderste var reent, Veldaads Glæde greb mig saa sødt, at jeg ikke holdt mig for Giver, men for Tager, og Virkningen af min Gave henrykkede mig ved de reneste Følelser.

Gud belønne Dem med tusendfold Velsignelse, at De tager sig af en forladt Enke! udbrød Moderen, og saae med strømmende Øine smart mig i Ansigtet og smart imod Himmelen. Den Høieste lade det stedse gaae Dem vel! satte Datteren ind, sprang med et Barns Uskyld hen til mig, lagde sin Haand inderlig paa min Arm, vilde endnu sige noget, og taug, og saae mig an med Læber, som svævede mellem Smil og Graad,

Graad, med stigende Rødme, som naar en Foraarsvind bortblæser de tildækkende udvortes Blade af en Rose fra dens blussende Indvortes, og med den mest smeltende Fylde af Vemod og Hiertelighed i Øinene, hvoraf en Taare efter den anden perlede. Den Høieste lade det stedse gaae Dem vel! gientog hun: og at vi ere ærlige, lagde hun til, skal De erfare. O vi vil arbeide, mine Hænder skal og i Fritimerne ikke hvile, og skulde end Blodet pible frem under mine Nægler, indtil vi have givet Dem Deres tilbage.

Mine Sindsbevægelser havde alt forhen været saa rene, at jeg med dem rolig havde kunnet gaae over i en Verden af fuldendede Aander; nu opløftede de dem til Andagtens Alvor og Høitidelighed. Rolig og agtelsefuld trykkede jeg med den Venstre Jomfruens Haand, ligesom man trykker en Moders Haand; og langsom og ærbødig strøg min høire Haand over hendes brændende Kinder, ligesom en Søns Haand over en Moders Ansigt.

Vi alle havde været saa fordybede i vore Følelser og saa sikre paa sammes Ulastelighed,

at

at vi ingen havde hørt nærme sig, og pludselig overraskede saae vi en Kone med lurende Ondskab i Minerne, hvori jeg strax opdagede den plagende Manerinde, iblant os; da just min Haand gled ned fra Datterens Ansigt paa hendes Skuldre.

O der feiler det jo ikke paa Penge, udbrød den Uvelkomne med haanende Smil paa den rynkede Mund, og med hastig tilbagekastet Hoved; rettede sit Blik betydende paa Enken, lod det saa flyve hen over Pengene paa Bordet, og saa meget desmere hæftende og krænkende paa mig og paa Pigen. Hvad hun formodede, forkyndte den meget sigende, skadefroe, skalkagtige Venlighed, hvormed hun modtog sin Betaling og gik. Og hvad hun saae, og ikke saae, og hvad hun mistænkte, det vidste og troede — det lod sig jo Alt og saa let og saa naturlig tyde — efter et Par Dage den hele Bye. Mangen En er Gienstand for alle sladrende Selskaber, uden at drømme om, at man ikkun tænker paa ham; hvor slem, hvor lydelig og almindelig maatte altsaa Snakken have været

om mig og mine uskyldige Forhold med den Uskyldige, da den nogle Gange naaede mine Øren! De Letsindige og Fordærvede ansaae mig for at staae i Forstaaelse med hende, de Ædle gik vild i Henseende til mig; og jeg trøstede mig med min Samvittighed, foragtede Ondskaben, beklagede Lettroenheden og taug. Skinnet var imod mig, mit Hierte var skyldfrit.

Den unge Skisnne reiste tilbage paa Landet og denne Snak begyndte at tabe sig, imedens en Sygdom deels beredede mig Arme en ny, deels igien forfriskede den forældede.

I Huset, som jeg forhen beboede, havde kort før en ulykkelig Begivenhed opvakt ligesaamegen Fortrydelse og Forvirring, som udenfor samme stor Opsigt. Der tiente i Huset en Pige, som hørte til de elskeligste Skabninger, jeg nogensinde saae. Ak den himmelske Skisnhed boer ofte i Armods Hytter, og mangen Fyrstinde seer med beklemt Bryst og hemmelige Ønsker paa en Hyrdedatters sarte Blomstren. Jomfruens Ydigheder rørte mit Inderste, og hendes indtagende Sæder nærede i mig den Ung-

doms

doms Tanke: naar jeg nu kunde leve med en Kone, uden Hensigt til Stand og Formue kun følge mit Hierte og byde hende min Haand. Undertiden, jeg tilstaaer mig det med Beskæmmelse, blev den Fortryllende ogsaa farlig for min Sandseslighed; men jeg gøs tilbage for dens Bevægelser, forkastede dens Fordringer med Afskye, og Kiærlighed og Dyd seirede.

Pigen, som jeg med ærbødig Tilbageholdenhed agtede, blev forført. Flyder stedse paa ny Taarer, som I alt ofte flød! jeg behøver ikke at rødme for eder. Rig og mægtig, for at tilhylde sine Laster, maatte Lystlingen have været, som det lykkedes, at beseire hendes Uskyld. Pigen forføiede sig, da Følgerne af hendes Feiltrin bebudede sig, ud af Huset, uden at give kun et Vink om sin Forfører. I mig havde et Par elendige Mennesker søgt deime uden at dele deres Formodning med en eneste God. Men ogsaa ved gode Mennesker maatte jeg siden lide; gode Mennesker, hvorfor have I ved eders Lettroenhed saa smertelig saaret mig?

Faa Dage efter den Huldes Afreise, hvis Moder jeg understyttede, faldt jeg i en svær Sygdom, der snart ved saare levende Vildttalen giorde sig kiændelig som en hidsig Feber. Man gav mig en gammel Kone til Oppasserske, skarp nok af Hørelse til at forstaae ethvert Ord, jeg talede, og sløv nok af Forstand til at mistyde en sværmende Indbildningskrafts Virkninger. Det var med det første, jeg efter min Helbredelse erfoer, at jeg adskillige Gange med den hierteligste Varme havde nævnt Enkens Datter, men næsten uafladelig talet om den Forførte, med blussende Lidenskab priist hendes Beskedenhed, hendes Skiønhed og Uskyld, med strømmende Taarer begrædt hendes Fald, engang efter den anden kaldt mig hendes Forfører, hendes Roligheds skiændige Morder, med vild Harme bandet mig, og i afsindig Fortvivlese rast imod mig selv med knyttede Næver; at min Oppasserske, med al den Travlhed og Betydenhed, som Gysen over Urets formentlige Straf kan frembringe, havde bragt iblant Folk, hvad hun saae og hørte, og at man næsten overalt varede den unge

Uskyld

Ufyd for mig. O Gud! Skinnet var imod mig, men mit Hjerte var skyldfrit.

Snart derpaa var jeg i et talrigt Selskab. Allerede i et Par Timer havde en vis synderlig Stemning hos de fleste Gjæster imod mig, hos den Ene Kulde, hos den Anden Tilbageholdenhed, hos en Tredie en forsætlig syrende Uagtsomhed paa det, jeg sagde, forundret og ærgret mig, da den største Deel af de Nærværende og jeg med dem traadte uden for Husets Dør for at nyde Aftenluften.

See, da vankede en bleg Olding ved Staven forbi, og anraabte allerede langt fra vor Medlidenhed. Hans Fødder skjælvede i de sønderrevne Skoe, hans Kiole havde næsten ikkun nægtende Egenskaber, Grundstoffet dertil var ikke at gjætte, og Hatten i hans Haand syntes kun endnu at due til nogle Skillingers Indsamling. Alle gave ham alvorlig, kun jeg slog, da jeg rakte ham en Smaating, en mig selv uforklarlig, ustandselig, lydelig Latter op. —

O Menneskeiagttagere ag Menneskekiændere, at I der havde kunnet tale for mig! I veed, at man ikke altid bedømmer et Menneskes Indvortes rigtig efter dets Udvortes, at man til mange Tider næsten uvilkaarlig, at man med pinlig Tomhed i Hiertet, med Følelse af Mangel paa indvortes Tilfredshed ofte saare let leer; I veed det, at den store Rubens kanskee kun behøvede en liden Deel af sin Kunst, da han forvandlede et leende Barn, han havde malet, ved eet Penselstrøg til et grædende. Var det af min Feber tilbageblevne sygelig Virksomhed, var det det uformodentlige Syn af Afstanden imellem den usselt klædte Stodder og de pyntede Mennesker omkring mig, eller hvad var det andet, som overvældede mig? Nok jeg loe, uden at tænke noget bestemt, kun at jeg ikke loe af den Trængendes Elendighed.

Forlegne og uvillige saae de Omstaaende paa mig, og Oldingen kastede et saa rystende vemodigt Blik paa mig, at jeg skrækkedes sammen for mig selv. Det var for mig, som

om

om jeg maatte synke, jeg kunde ikke blive siddende! jeg saae ængstelig efter den videre vandrende Olding, som om jeg frygtede, at han nu skulde døe, og med Græmmelse over mig gaae over i den anden Verden; og løb, saasnart han var noget borte, under et let fundet Paaskud efter ham. Langtfra fulgte jeg ham indtil hans forfaldne Hytte i et fraliggende Stræde. Her greb jeg med et heftigt Tryk hans Haand, bad ham om Tilgivelse, lod mig af ham fortælle, overtydede mig om hans Nød og om den syge Kones Lidelser, for hvem han samlede, gav ham, hvad jeg endnu havde tilovers, og ilede derpaa ud af Byens Port, for ved lang Giæden at skaffe mit pressede Hierte Luft. —

Minster, hvad tænkte De paa, at De før loe? sagde mig, da jeg glad kom tilbage til Selskabet, en Ven, der drog mig til Siden, og underrettede mig alt for tienstfærdig om, hvorledes man efter min Bortgang endnu længe havde beklaget Stodderen, hvorledes mangen En havde rystet Hovedet over mig, og en gammel

gammel i øvrigt forstandig Kone havde sagt: Mænd af hans Art — sandselige Vellystlinge vilde hun sige — pleie ellers at være blødhjertede og deeltagende; og denne leer, hvor andre maatte græde Øinene ud! Det er forfærdeligt. Uvillig trykkede jeg Læberne sammen over den haarde Dom, der var afsagt over mig, vendte mig hastig, tørrede en heed Taare af Kinderne, og stammede: Ven, ikkun Skinnet var imod mig, mit Hierte var skyldfrit.

J. K. H.

Litera-

Literatur.

Elisa, oder das Weib wie es seyn sollte. Leipz. 1795. 328 S. (21 gr.)

En Roman fuld af rene moralske Grundsætninger og lærerige Karakterer, som sigter til at opvække gode Følelser i unge Qvinders Hierter, hvilken rosværdige Hensigt, den vel heller ikke overalt vil forfeile. Elisa er et Ideal af qvindelig Dyd og Fuldkommenhed, beundringsværdig formedelst sin urokkelige Siælsstyrke i enhver Lidelse, formedelst sin stille utrættelige Iver til at udbrede det Gode, og formedelst den strænge Efterkommelse af sine Pligter, som Datter, Mage og Moder. Historien begynder med hendes Faders Død, hvem hun havde at takke for en fortræffelig Opdragelse, og fortsættes igiennem de vigtigste Begivenheder, der vel kunne træffe et Fruentimmer, til hendes Død. Læseværdig er Jagttagelsen S. 8. over Drømmen om almeen Dyd, Frihed og Lighed. S. 13 over

Qvindepedantisme. S. 107, 108, 124 over den almindelige Mands Karakterforbedring. S. 109, 119, 127, 171, 173 og 197 over qvindelige Opdragelsen. S. 131 over Koketteri, og 313 om ægteskabeligt Hæld. Hvad der S. 201 siges om offentlig Opdragelse, at den i ethvert Fald maa staae tilbage for privat Opdragelse, er usandt. Meget vovsom er den Hypothes, at man paa ingen passeligere Maade kan føre en Yngling, som er forsømt i sin første Opdragelse, fra sine Afveie, end naar man lader hans Lidenskaber en Tidlang rase ud. Den Troesbekiændelse, som Forf. lader den døende Elisa aflægge kort før hendes Død, har mindst behaget Rec. I en Bog, der er helliget alle tyske Mør og Koner, skulde man ikke læse Tvivl mod Siælens Udødelighed. — Stilen er temmelig reen, dog finder man Hyperboler, der burde have været affilede.

J. C — n.

af A. L. Z. 1796. 207.

Drei

Drei Weiber, eine Novelle von dem Abbè de la Tour. aus dem Franz. Manuscript übers. von L. F. Huber. Leipz. 1795. 248 S. (20 Gr.)

Med sand Deeltagelse læser man denne Novelle, og sætter sig gierne i de elskværdige Menneskers Selskab, hvilke optræde deri. Ogsaa Tillæget er skrevet godt, dog har det mindre behaget Rec. Det bestaaer for det meste af Breve skrevne til en Dame, som veed for meget til at lade sig indbilde det første det bedste, men ogsaa for lidet for at have erhvervet sig faste Grundsætninger. Hendes Skepticisme volder hende Misnsie midt iblant hendes Venner, og hun bruger en stor Formue, som hun anvender ædelt, for at adspredes og bedsves. — Sproget i Oversættelsen er bedre end i mange Originalværker.

J. C — n.

af A. L. Z. 1796. 208.

Erzählun-

Erzählungen aus dem Menschenleben, dem Thierreich, und der Ideenwelt, von Ludwig Giseke. Leipzig 1794. 460 S.

Disse Fabler og Fortællinger udbrede sig i et blomstrende ofte poetisk Sprog over Religion, Tolerants, Udødelighed, Dyd, Regiering o. s. v. Rec. mener at Forf. vil, endog ikke uden Nytte, more mange Læsere, særdeles dem, som mere elske et billedrigt end et bestemt Foredrag; og hos de Orthodoxe i Politiken vil han udentvivl meget anbefale sig ved sin overalt (passeligen og upasseligen) anbragte Dadel over Franskmænd, Revolution, Menneskerettigheder, og ved subtile Anbefalinger for Lænsforfatningen.

J. C — n.

A. L. Z. 1796. 208.